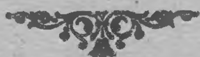
Marin Manu Bădescu
Casa Corpului Didactic Pitești

125

Omagiu Liceului „N. BĂLCESCU" Pitești

1866 — 1991

— 1991 —

Colaboratori : I. Bădicuţ, V. Dobrinescu, C. Fulgeanu, Tr. Gărduş, M. Georgescu, N. Grigorescu, C. Ilinca, V. Monoiu, F. Moşoianu, L. Petre - Pârvan.

Tehnoredactor : V. Oanţă

Marin Manu Bădescu

125

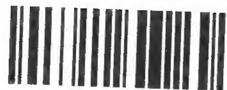
OMAGIU

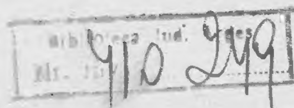
liceului „N. BĂLCESCU" – Piteşti

1866 – 1991

Casa Corpului Didactic Piteşti
– 1991 –

NOTA ASUPRA EDIŢIEI

După 125 de ani de la înfiinţare, Liceul "N.Bălcescu" ,fost "I.C.Brătianu", continuă tradiţiile de învăţătură şi disciplină unanim recunoscute, situîndu-se totdeauna printre instituţiile de frunte de acest fel din ţară.

Pe baza noilor realităţi create de revoluţia anticomunistă din decembrie 1989, învăţămîntul din acest liceu cunoaşte un curs ascendent cu un pronunţat şi veritabil caracter umanist şi ştiinţific.

In volumul de faţă ne propunem prezentarea cîtorva personalităţi ale profesorilor şi foştilor elevi, necuprinse în lucrarea noastră OAMENI DE SEAMĂ AI LICEULUI "N. BĂLCESCU" (1975). Opţiunea noastră a fost să înfăţişăm cît mai multe figuri de oameni de litere, artă şi ştiinţă, dar uneori ne-au lipsit mijloacele de informare.

In afară de capitolul "Profiluri" - evocări, amintiri - capitolele "Studii", "Reflexe", "Creaţii literare" etc., se constituie într-o veritabilă crestomaţie, permanent utilă celor care doresc să se informeze asupra scrierilor autorilor respectivi. Articolele din "Studii" şi "Reflexe" care privesc personalităţi ca Vladimir Streinu, George Vâlsan şi alţii sînt pagini de referinţă din domeniile respective.

Pentru a demonstra capacitatea critică sau talentul elevilor am reprodus cîteva din articolele în cauză. Sînt aci numai unele exemple, restul putînd fi cunoscut în revista "Junimea".

In organizarea materialului am adoptat criteriul alfabetic al subiecţilor încadraţi în capitolele amintite, după care urmează "Interviuri" şi o serie de scrisori primite de profesorii Nicolae I. Apostolescu, Virgil Tempeanu şi de autorul acestui volum de la diferiţi scriitori străini.

Motive obiective ca, de exemplu, lipsa spaţiului tipografic, dificultatea de a procura unele lucrări ale autorilor etc., au condus la prezentarea uneori mai succintă a problemelor care urmau a fi tratate. Selecţia materialelor a devenit şi mai anevoioasă cînd a trebuit să exemplificăm creaţiile originale ale unor poeţi. La capitolul "Reflexe" ne-am izbit de aceleaşi dificultăţi.

Rămîne ca viitorii "cronicari" ai liceului să completeze galeria personalităţilor care - sîntem convinşi - va deveni mai bogată şi mai valoroasă o dată cu trecerea anilor.

La articolele antologate de noi din diferite volume sau periodice, am indicat sursa respectivă.

In transcrierea articolelor colegilor noştri n-am intervenit.

In listarea unor semne grafice nu s-a putut interveni din cauza aparaturii electronice; de ex., în despărţirea în silabe a cuvintelor de la sfîrşitul rîndurilor, în marcarea umlautului din cuvintele germane, etc.

Mentionăm că în apariţia acestui volum o contribuţie importantă a avut-o Casa Corpului Didactic Piteşti, căreia îi aducem mulţumirile noastre.

Mulţumim de asemenea d-lui Oprică Manga şi colaboratorilor săi din Centrul Teritorial de Calcul Electronic, precum şi Tipografiei "Argeş" pentru solicitudinea manifestată în apariţia acestui volum.

Autorul

PUNCTE CARDINALE
de Marin Manu Bădescu

Anul 1991 marchează aniversarea a trei evenimente din istoria culturală a municipiului Piteşti: înfiinţarea Liceului "I.C. Brătianu", în 1866 (125 de ani de existenţă), constituirea corului său, în 1891 (100 ani vechime) şi organizarea "Muzeului Memorial", în 1976 (15 ani de activitate).

In cele ce urmează vom puncta datele mai importante din trecutul acestui prestigios focar de învăţătură şi cultură.

Ca urmare a Legii instrucţiunii publice din 1864, în anul 1865, se punea problema înfiinţării gimnaziului din Piteşti care să deservească şi "districtele" Argeş, Muşcel, Olt, Vîlcea şi Teleorman, în afară de oraşul Piteşti. In şedinţa din 23 mai 1866, consiliul comunei Piteşti a încuviinţat deschiderea celei dintîi clase gimnaziale, "cu începerea anului scolastic viitor", obligîdu-se să suporte cheltuielile materiale. La propunerea primăriei Piteşti, Ministerul Instrucţiunii Publice numeşte provizoriu un singur profesor la clasa I, pe Nicolae Micescu, care avea să predea toate obiectele de învăţămînt.

Cursurile au început la 6 septembrie 1866 cu 11, apoi cu 12 elevi, în localul Şcolii primare nr. 1 de băieţi şi au continuat, în anii următori, şi în alte localuri, pînă în 1899, cînd cursurile se ţin în actualul imobil, construit între anii 1897 şi 1899.

Dintre primii profesori, în afară de N.Micescu menţionăm pe Al.Nanu, D.Brădeanu, I.Manoliu, Eliodor Butoianu, N.Bărcănescu şi Ion Păiş.

Cu toate lipsurile materiale, treptat s-au înfiinţat şi clasele următoare, astfel că etapa gimnazială s-a încheiat în 1894, după care au luat fiinţă clasele a V-a, a VI-a şi a VII-a. Anul şcolar 1896-1897 dă prima serie de absolvenţi, în număr de 13.

După mai multe propuneri, în 1898 instituţia ia numele Liceul "I.C.Brătianu".

In ceea ce priveşte organizarea procesului de învăţămînt, menţionăm că pînă în 1871 programa şcolară era întocmită de fiecare profesor şi trimisă Ministerului spre aprobare. Incepînd din acest an, Ministerul trimite programa de studii pentru patru clase, la toate obiectele.

Examenul de admitere în clasa I se instituie în 1894, iar în 1897

se trimit precizări în privința modalității de promovare care au variat de-a lungul anilor.

In privința compoziției sociale se observă că cei mai numeroși elevi erau fiii de comercianți, după care urmau fiii celorlalte categorii: de intelectuali, meseriași, agricultori.

Incă din anul 1873 liceul devine un puternic focar de cultură. In acel an s-a întocmit o listă de cărți care apoi au constituit prima bibliotecă publică din orașul Pitești, bibliotecă ce și-a desfășurat activitatea în liceul nostru. Treptat biblioteca s-a îmbogățit prin donațiile profesorilor. Ionescu-Gion a donat întreaga sa bibliotecă, liceului. Drept recunoștință, în anii 1970 am dat bibliotecii numele de "Biblioteca G. Ionescu-Gion", o dată cu alte denumiri ca: "Muzeul de științe naturale Remus Macarie", "Sala de sport Vasile Mândru", "Amfiteatrul de fizico-chimice Ghimpa și Gavriliu".

In zilele de 21-23 mai 1914 s-a ținut la liceul nostru Congresul corespondenților de ziare din România, la care au participat corespondenți din țară și străinătate. La lucrări au participat și profesori ai liceului.

In 1898 liceul primește o programă a "Cursurilor de vară" organizate de Societatea "Aliance Francaise" din Paris, prin care se anunța că profesorii pot face o călătorie de studii la Paris, "în cunoștința limbii, literaturii, artelor și instituțiilor franceze".

Elevii contribuie cu suma de "20 lei noi" la ridicarea statuii lui Gheorghe Lazăr din fața Universității din București (în 1882). De asemeni contribuie la ridicarea palatului Atheneului Român, cu suma de 99 lei (plus un leu taxa poștei), în 1885. In 1899 Ministerul Instrucțiunii cere liceului un album cu lucrări de desen pentru Expoziția din Paris, iar în 1926 trimite adresa Biroului Internațional al Păcii din Geneva, prin care se organiza un Concurs al păcii.

La concursurile organizate de Tinerimea Română, au participat și elevi ai liceului nostru obținînd 4 premii în 1896, 6 premii și o mențiune în 1898, și 12 premii în 1913. La concursul organizat de Societatea de Geografie au participat 5 elevi în 1883.

Participările și premierea elevilor continuă la diferite "olimpiade" pe plan național și internațional.

In 1913 profesorul Remus Macarie a înființat Quartetul de coarde pe care l-a pus sub conducerea profesorului C.Albu, președintele societății corale "Armonia".

Un moment important în viața cultural-artistică și literară l-a

constituit înființarea societății "Junimea", în 1897, cînd elevii claselor a VII-a, a VI-a și a V-a au cerut aprobarea înființării acestei societăți. Menționăm că printre semnatarii cererii era și poetul de mai tîrziu Ion Minulescu. In 1908 a apărut revista "Junimea" ale cărei 5 prime numere se află în Muzeul memorial al liceului nostru. Inițiativa înființării societății "Junimea" a avut-o profesorul de limba latină N.Brânzeu. Revista a fost condusă de un comitet care avea ca "director de acțiune" pe elevul Tempeanu Virgil din clasa a VIII-a, clasă finală. Activitatea societății s-a desfășurat pînă în preajma celui de-al doilea război mondial.

Ca fost elev al liceului și ca fost membru al societății autorul acestui volum omagial am făcut propunerea reînființării "Junimii", mai întîi în ședința colectivului catedrei de limba română (colectiv pe care îl conduceam ca responsabil), în ziua de 21 octombrie 1970. Adresată, apoi, conducerii liceului, propunerea a fost aprobată de directorul Al. Doagă. Am elaborat totodată și noile statute ale acestei societăți, pe care le-am predat conducerii liceului.

La 25 aprilie 1971 a avut loc festivitatea reînființării societății "Junimea", eveniment consemnat în Cartea de aur a liceului. Totodată a apărut revista "Junimea" - serie nouă - urmașa celei din 1908.

In luna octombrie 1972 s-au sărbătorit "75 de ani de la înființarea societății", la Casa Sindicatelor din Pitești.

Pentru elevii cursului inferior, în 1902 a fost înființată societatea "Doina", sub conducerea profesorului Victor Vestemeanu.

In 1910 a luat ființă "Aquila", societate de gimnastică, sub conducerea profesorului Vasile Mândru.

In 1935 elevii au scos altă revistă, "Trivalea".

In 1937 liceul a fost vizitat de un grup de elevi francezi primiți călduros cu imnul "Merseilleza" executat de corul liceului dirijat de profesorul C.Albu, precum și cu un cuvînt de "Bun sosit" rostit de profesorul Teodor Neicu, cel care a tipărit o GRAMATICĂ A LIMBII FRANCEZE, împreună cu Al. Tuțuianu. De o rară bunătate, profesorul Teodor Neicu a ajutat material pe mulți elevi, oferindu-le meditații sau donîndu-le cîte o astfel de gramatică.

In 1938 în sala de festivități a liceului se desfășurau programele Institutului de studii latine, filiala Argeș.

Datorită exigenței și pregătirii superioare a profesorilor, faima liceului este cunoscută în toată țara. Așa se explică de ce multe personalități de mai tîrziu ca savantul geograf George Vâlsan, poeții

Minulescu, Ion Barbu şi alţii, scriitorii G.Ulieru, Tudor Teodorescu - Branişte, criticii literari I.Trivale, Vl. Streianu, profesorii universitari Ion Angelescu, Mihail Ghelmegeanu, N.Ghimpa, Ion Stoica, Ion Stoia, Dan Gavriliu, pictorul Rudolf Schweitzer - Cumpăna, generalii de mai tîrziu Constantin Christescu, Petre Antonescu, Marin Ionescu şi încă mulţi alţii şi-au făcut studiile total sau parţial în liceul din Piteşti.

O grandioasă sărbătoare a liceului a fost prilejuită de împlinirea centenarului înfiinţării liceului, în anul 1966, cu o masivă participare a foştilor săi elevi şi profesori. Atunci s-a înfiinţat şi revista "Mlădiţe" condusă de un colectiv de elevi.

Ministerul Educaţiei şi Invăţămîntului în colaborare cu Institutul de Ştiinţe Pedagogice a organizat, în 1972, "Simpozionul Naţional" care avea ca obiectiv perfecţionarea tehnologiei didactice, ale cărei lucrări s-au desfăşurat exclusiv în liceul nostru cu participarea profesorilor care au susţinut lecţii în faţa colegilor din întreaga ţară.

In 1976 a fost înfiinţat Muzeul memorial al liceului aducîndu-şi o reală şi substanţiala contribuţie la succesul procesului de învăţămînt şi educaţie.

Amintim, în final, cîteva din realizările elevilor din diferite cercuri de activitate.

Rezultatele obţinute de elevii liceului la concursul şcolar "M.Eminescu" 1985 - 1990.

1985

Etapa judeţeană : + 10 menţiuni

Pr. I Niţă Daniela (a X-a D) (prof. Popa Constanţa)

Pr. II Eremia Luminiţa (a XI-a A) (prof. Săvulescu Nicoleta)

Etapa naţională :

Niţă Daniela - premiul special

Eremia Luminiţa - premiul special

1986

Etapa judeţenă :

Pr. I Vlaicu Adela (a X-a A) (prof. Săvulescu Nicoleta)

Etapa naţională :

Vlaicu Adela - premiul special (prof. Săvulescu Nicoleta)

1987

Etapa judeţeană :

Pr. I Novac Frevonia (a XII-a A) (prof. Pîrvan Luiza)

Pr. II Vlaicu Adela (a XI-a A) (prof. Săvulescu Nicoleta)

+ 4 menţiuni : Dincă Violeta (prof. Pîrvan Luiza)

Zamfir Romulus (prof. Pîrvulescu R.)

Ciolcă Marilena (prof. Fulgeanu C-tin)

Dumitru Marilena (prof. Săvulescu Nicoleta)

Etapa republicană :

Novac Fevronia (a XII-a A) - premiul special

Vlaicu Adela (a XI-a A) - premiul special

1988

Etapa judeţeană :

Mareu Simona (a XI -a A) (prof. Popa Constanţa)

Moşoianu Dochiţa (a XI-a C) (prof. Pîrvan Luiza)

Vlaicu Adela (a XII-a A) (prof. Săvulescu Nicoleta)

Toate trei s-au calificat la etapa republicană şi au obţinut premii astfel :

Marcu Simona premiul I

Moşoianu Dochiţa - premiul special

Vlaicu Adela - premiul special

1989

Etapa judeteană :

Miu Dana (a IX-a A) premiul II (prima clasată)

(prof. Pîrvan Luiza)

Marcu Simona (a X-a) premiul I

(prof. Popa C-ţa)

Vlaicu Adela (a XI-a) premiul II

(prof. Săvulescu Nicoleta)

Moşoianu Dochiţa (a XII-a) premiul III

(prof. Pîrvan Luiza)

Etapa republicană :

Marcu Simona - premiul III

Vlaicu Adela - premiul special

Etapa judeţeană :

Miu Diana (a X-a A) - premiul II

S-a calificat la etapa naţională.

II Rezultatele obţinute de elevii liceului în activitatea de cercetare.

1986

"Lumea pe dos" în dramaturgia lui Marin Sorescu realizator Bănică Cristina cls. a X-a D, îndrumător : prof. Pîrvan Luiza, menţiune la faza naţională a Sesiunii ştiinţifice studenţeşti.

1987

Cu privire la ritmurile de construcţie în tradiţie populară.
Premiul I la faza judeţeană :
Realizator : Bănică Cristina (a XI-a B)
Indrumător : prof. Pîrvan Luiza.
Eminescu văzut de Nichita Stănescu - premiul I -
Novac Fereviana (a XII-a B) judeţ
Istorie şi actualitate în dramaturgia lui Corneliu Mareu
Mîndruţă Denisa (a XII-a B) - menţiune
Faza naţională :
Bănică Cristina - premiul II cu lucrarea menţionată
Novac Feroviana - premiul II cu lucrarea menţionată
1987
Concurs - simpozion naţional Marin Preda
Bănică Cristina - Călin Lumpăceanul un personaj existenţial - premiul I.
Mîndruţă Denisa - Oralitatea stilului narativ în "Moromeţii" - menţiune.
1988
Etapa judeţeană :
Novac Cătălina premiul I cu lucrarea "Semnul ALEPH la Eminescu şi NIchita Stănescu" - îndrumător : Pîrvan Luiza
III Concurs de creaţie 1988
Tabăra naţională la Suceava
Moşoianu Dochiţa (a XI-a C) - premiul III - pentru proză
Novac Cătălina (a XI-a D)- premiul II -eseu
1989
Etapa judeţeană :
Lungu Laura (a IX-a A) - Ecouri eminesciene în poezia lui O. Goga - menţiune
Novac CĂtălina (a XII-a D) - Forme fixe de poezie la Eminescu - premiul I , îndrumător : Pîrvan L.
Rezultatele obţinute la olimpiadele de matematică şi fizică :
Matematică :
Lungulescu Bogdan - a primit diferite premii la patru olimpiade internaţionale (prof. Minasian Eugenia)
Mînduţeanu Dan - participant la pregătirea lotului olimpic internaţinal. Azi doctor în ştiinţe matematice, (prof. Minasian Eduard)

Deaconu Laurenţiu - participant la olimpiada internaţională de la Washinton (U.S.A). Azi asistent universitar, (prof. Minasian Eduard)
Teodorescu Titus - promoţia 1988, participant la lotul olimpic internaţional (prof. Voica Nicolae)

SUCIU LIVIU CRISTIAN

1984 cls. a IX-a
Premiul I - faza pe munucipiu
Premiul I - faza pe judeţ
Premiul II- faza naţională
Selecţionat în lotul olimpic naţional de matematică.
1985 cls. a X-a
Premiul I - faza pe municipiu
Premiul I - faza pe judeţ
Premiul Societăţii de -Tiinţe Matematice - faza naţională
Premiul I - Tabăra naţională de matematică
Selecţionat în lotul olimpic naţional de matematică
1986 cls. a XI-a
Premiul I - faza pe municipiu
Premiul I - faza pe judeţ
Premiul I - faza naţională
Selecţionat în lotul olimpic naţional
Cîştigător al barajului pentru formarea echipei participante la olimpiada Balcanică de matematică
Premiul I - cu punctajul maxim la olimpiada Balcanică de Matematică
1987 cls. a XII-a
Premiul I - faza pe municipiu
Premiul I - faza pe judeţ
Premiul II- faza pe ţară
Selecţionat în lotul naţional olimpic de matematică
Cîştigător al barajelor pentru formarea echipei olimpice de matematică
Premiul I - cu punctajul maxim la olimpiada internaţională de matematică, Havana (Cuba) 1987.

Prof. Alexe Ştefan

Limba engleză
VOICA ADRIAN

An I - premiul I - judeţ
An II - premiul I - judeţ
An III - premiul I - judeţ
An IV - premiul I - judeţ

Fizică :

Dumitrache Ion, diferite premii la olimpiade internaţionale (prof. Muranevici Tatiana)

La educaţie fizică :

Sub conducerea profesorilor Constantin Luca, fost elev al liceului şi Ion Vorovenci, activitatea sportivă pentru toţi elevii precum şi cea de performanţă s-au desfăşurat cu rezultate remarcabile. Atletismul, gimnastica şi baschetul au fost ramurile sportive cele mai bine reprezentate în campionatele naţionale ale elevilor şI juniorilor.

Foştii noştri elevi Corbu Carol (triplu salt), Marinescu Şerban (greutate), Papaianopol Dan (triplu salt) s-au situat pe cea mai înaltă treaptă a podiumului la campionatele naţionale.

Lor li se adaugă multiplul campion naţional la gimnastică Predescu Gheorghe, Tivig Silvia campioană naţională de junioare, precum şi echipa de gimnastică a liceului, clasată pe locul I pe ţară în 1960.

O performanţă excepţională a obţinut Nicoară Mălina care s-a calsat pe locul III la campionatele mondiale de şah pentru cadete, desfăşurate în Israel în anul 1985.

Merită menţionat şi locul I pe ţară ocupat de echipa de şah masculin formată din S. Nenciulescu, V. Puşcaşu şi I. Rotaru, Porosnicu Eduard, aeromodele şi Porasnicu Gabriel, automodele.

Toate acestea demonstrează varietatea preocupărilor sportive ale elevilor liceului nostru.

In acest an al sărbătoririi a 125 de ani de la înfiinţarea sa, liceul nostru cunoaşte succese şi mai răsunătoare.

PROFILURI
evocări - amintiri

ANGELESCU M. NICOLAE
de Marin Manu Bădescu

Născut la 6 decembrie 1931 în comuna Rociu, jud. Argeş

Părinţii - tata - învăţător, mama - casnică

Şcoala primară - 4 clase - a făcut-o în satul natal, între 1938 - 1942.

Elev al liceului "I.C.Brătianu" din Piteşti, în urma concursului de admitere, susţinut în iunie 1942 şi admis cu media 8,66. Absolvă liceul în anul 1950 cu media 9,6o.

După satisfacerea serviciului militar, din anul 1954 devine student al facultăţii de Medicină generală din Bucureşti pe care o absolvă în anul 1960 cu media 9,60, obţinând titlul de medic. In timpul facultăţii, devine extern, apoi intern prin concurs, pînă în noiembrie 1962 cînd, după terminarea internatului, satisface stagiul de medic de medicină generală, la circumscripţiile Negraşi şi Rociu din jud. Argeş.

Din anul 1964, devine cadru didactic titularizat, prin concurs, la facultatea de Medicină generală din Bucureşti, catedra de chirurgie şi, tot prin concurs, parcurge toate treptele ierarhiei universitare, de la preparator II pînă la conferenţiar (1980), precum şi pe cele medicale de specialitate, ajungînd medic primar (1971).

In iunie 1970 susţine teza de doctorat cu titlul "Diagnosticul crizei de rejecţie în allotransplantarea renală experimentală şi tratamentul ei imunosupresiv", prima de acest fel din ţară, care îi conferă titlul de dr. "Doctor în medicină - specialitatea chirurgie".

In anul universitar 1970/1971, obţine o bursă, prin concurs, oferită de statul francez, care-i permite efectuarea unei perfecţionări la Institutul de cercetări chirurgicale din Nancy.

Pregătirea de specialitate, începută încă din perioada externatului, a efectuat-o sub conducerea unor mari chirurgi ai ţării: N.Hortolomei, Th.Burghele, V.Neagu, Fl.Mandache, P.Simici, în clinicile chirurgicale de la Colţea, Brîncovenesc, Panduri şi 23 August.

Din februarie 1984 este şeful clinicii de chirurgie de la spitalul Colţea.B

Titluri

- extern prin concurs 1958 - 1960
- intern prin concurs 1960 - 1962

- medic de circumscripţie 1962 - 1964
- preparator de chirurgie titular, prin concurs 1964 - 1967
- medic specialist chirurg 1966
- asistent universitar titular de chirurgie 1967 - 1973
- doctor în medicină, specialitatea chirurgie 1970
- medic primar, specialitatea chirurgie 1971
- şef de lucrări, prin concurs 1973
- conferenţiar titular prin concurs, specialitatea chirurgie 1980
- medic primar II, specialitatea chirurgie 1983
- şeful clinicii de chirurgie Colţea 1984
- secretar al Societăţii Române de Chirurgie din anul 1987

Membru al unor societăţi internaţionale

- membru corespondet străin al Societăţii chirurgilor din Paris
- membru titular al Societăţii Europene de Chirurgie experimentală
- membru titular al Societăţii chirurgilor oncologi europeni
- membru al Societăţii franceze de chirurgie

Lucrări ştiinţifice

---

a) - Autor a 13 monografii elaborate singur sau în colaborare (cursuri, manuale, tratate). Dintre cele personale cităm:

- Cum tratăm uretritele Ed.med. 1978
- Elemente de propedeutică chirurgicală Ed.med. 1981
- Tehnici elementare de chirurgie Ed.med. 1985
- Infecţii acute ale degetelor şi mîinii Ed.med. 1986
- Infecţii parietale posoperatorii Ed.med. 1989
- Ce trebuie să ştim despre cancer (sub tipar)

In colaborare, a participat la elaborarea a două cursuri şi un manual de chirurgie pentru studenţi, a tratatului de patologie chirurgicală de sub redacţia E.Proca, la volumele de actualităţi chirurgicale (1989) şi hepato - biliare (1990) şi a unei monografii despre Filosofie şi medicină (1989).

b) - A comunicat şi publicat peste 210 lucrări ştiinţifice, în ţară şi în străinătate, în diverse domenii de specialitate, abordînd teme referitoare la:

- patologia şi terapeutica tubului digestiv, anexelor, splinei şi pancreasului;
- probleme de tehnică chirurgicală;
- patologie ginecologică;
- patologie vasculară;

- probleme de terapeutică a cancerului;
- transplante de organe;
- patologie urologică;

Impreună cu colectivul a obţinut două brevete de inovaţii privind unele tehnici de tratament chirurgical.

Activitate chirurgicală

In cei aproape 30 de ani de activitate chirurgicală, a abordat tehnici complexe de chirurgie generală, în patologia tubului digestiv, a ficatului şi căilor biliare, pancreasului, cancerului cu diverse localizări, simpaticului cervical, efectuînd peste 15000 intervenţii.

Asupra activităţii desfăşurate şi a lucrărilor publicate, s-au scris cuvinte de laudă despre autor. Astfel, în prefaţa monografiei "Elemente de propedeutică chirurgicală" prof. P.Simici scrie: "Meritul autorului constă în a fi ştiut, datorită unei experiente de aproape 20 de ani în munca cu studenţii, să aleagă problemele pe care chirurgul le întîlneşte în activitatea de toate zilele..... să selecteze şi să îmbine armonios atît noţiunilte teoretice fundamentale cît şi pe cele practice", iar prof. Roger Benichoux. la care a lucrat un an, în Franţa, în caracterizarea făcută la terminarea stagiului afirmă că: "je n'ai eu qu'a me louerr de assiduite et du seriaux du Dr.N.Angelescu qui a ete capable de faire preuve d'esprit d'initiative, en conduissant personnellement la presque totalite de ses recherches. Sa culture chirurgicale tres etendue nous a ete tres precieuse et je suis persuade que la clinique chirurgicale de l'Institut de Medicine de Bucarest detient en Monsieur Dr. N.Angelescu un sujet de grande valeur".

La cele de mai sus se adaugă următoarele studii:

- Infarctul intestinal, "Spitalul", 3, iulie-septembrie 1967
- La tuberculose urogenitale des jeunes âges (de 1 a 20 ans) (în colaborare), în "Acta Urologica Belgica", vol.35, nr.3, 1967
- Terapia imunosupresivă în transplantarea de organe, în "Medicina internă", 7 iulie 1969.
- Effects of Anoxia and Hyperbaric Oxygenation on the Transmembrane Action Potential of the Rat Heart in situ (în colaborare), în Europ. Surg. Res. 5: 292 - 300 (1973)
- Sindrom Masrters-Allen complicat (în colaborare), în "Obstetrica şi Ginecologia", 1, ianuarie - martie 1978
- Neoplasm duodenal primitiv (în colaborare), în "Chirurgia", 5,

septembrie - octombrie 1980

- Neoplasmul primitiv de bont gastric, Posibilităţi de diagnostic precoce (în colaborare), în "Viaţa Medicală", 5, mai 1983

- Fistula pancreatică postoperatorie. Rezolvare chirurgicală (în colaborare), în "Chirurgia", 3, mai - iunie 1987

- Epitelizarea "dirijată" în arsurile termice (în colaborare), în "Chirurgia", 5, septembrie - octombrie 1987

- La secretion de suc pancreatique recolte par une fistule post-operatoire spontanee apres l'operation Reichel-Polya et considerations sur le mecanisme pancreato-stimulateur (în colaborare), în "Physiologie" (Physiology), 1987, Tome 24, nr.1, Janvier - Mars.

ION BAIULESCU

de Ion D. Ghinescu

Septembrie 1907. Elevii din ultima clasă a liceului de băieţi din Piteşti, aşteaptă intrarea profesorului de filosofie. Era o materie nouă şi un profesor nou. Deodată apare silueta sveltă, a unui tînăr cu o înfăţişare simpatică şi o ţinută elegantă. Cu paşi siguri merge la catedră şi se prezintă: Ion Băiulescu, profesorul dumneavoastră de filosofie.

Incepe imediat lecţia de introducere, în noua disciplină de studiu. Cu o voce clară, voalată şi puţin sacadată, cu o privire ageră, care învăluie întreaga clasă, profesorul nostru ne captivează de la primele fraze. Toţi elevii sînt numai ochi şi urechi. O tăcere impresionantă, stăpîneşte întreaga clasă şi vocea profesorului devine din ce în ce, mai sonoră, mai vibrantă, mai sigură. Gestul măsurat şi bine studiat, imită pe acela al maestrului său, Titu Maiorescu.

La sfîrşitul orei, am avut părerea de rău că s-a terminat aşa de repede. Si aşa au urmat toate lecţiile, pînă la sfîrşitul anului. Eram prima serie de elevi ai săi.

Si tot aşa, cu aceeaşi conştiinciozitate, cu acelaşi elan, cu aceeaşi dăruire, a continuat profesorul Băiulescu apostolatul său, luminînd minţile şi încălzind inimile a zeci de serii de elevi, pînă cînd vîrsta l-a obligat să părăsească catedra.

Profesorul Băiulescu face parte din marea şi vechea familie Băiulescu din Braşov, - patrioţi înflăcăraţi - din care desprinzîndu-se o ramură, a descălecat peste Carpaţi, la Cîmpulungul Muscelului, unde s-a născut copilul "Niţă".

Elev la liceul "I.C.Brătianu", student, profesor, fiu al Ardealului, este în fruntea tuturor manifestărilor cu caracter naţional care pregătesc spiritele românilor, pentru actul cel mare.

Octombrie 1916. Armatele Kaizerrului străpungînd pasul Giuvala şi poziţia întărită de la Posada, ameninţau să ocupe oraşul Cîmpulung. O divizie de infanterie este adusă grabnic din Dobrogea, să întărească trupele de aici. Locotenentul de rezervă Băiulescu, cunoscător din copilărie al acestor locuri, este comandantul de fapt al impetuosului atac din 14 octombrie, de la dealul Măgura, care alungă pe nemţi din această poziţie, în satul Leresti, iar de aici prin lupte corp la corp, îi asvîrle pe muntele Clăbucet. Oraşul este salvat, locotenentul Băiulescu este decorat.

"Marea Unire" de la 1 decembrie 1918, îi umple sufletul de bucu-

rie. Ia parte activă la toate manifestările care sărbătoresc acest eveniment.

In vara anului 1925, întîlnesc la Cîmpulung pe fostul meu profesor şi mai de curînd fost camarad de război, care-mi propune o excursie pe tot frontul de luptă din 1916, cunoscut sub denumirea de frontul Dragoslavelor. O zi întreagă am străbătut pas cu pas, acele locuri sfinte, al căror pămînt a fost udat din belşug cu sîngele camarazilor noştri, dar şi al duşmanilor noştri. Am regăsit urmele unor lupte fără precedent, în care soldatul muscelean şi-a apărat de multe ori, propriul său cămin. Am descoperit tranşeele şi bordeiurile în care am trăit zile şi nopţi de groază, dar şi victorii şi entuziasm. Ne-am plecat genunchii în faţa multor morminte, în care recunoşteam pe unii din camarazii noştri. Am vizitat în sfîrşit şi tranşeele inamicului, din care ni se trimiteau necontenit mesagerii morţii. Ne-am înapoiat seara în oraş, obosiţi, dar reconfortaţi sufleteşte.

Sărbătorind 100 de ani de la înfiinţarea liceului nostru, sutele de foşti elevi, veniţi din toate colţurile ţării, au sărbătorit şi pe profesorul Băiulescu. Cu această ocazie, autorităţile şcolare, recunoscînd meritele deosebite ca educator al tineretului, i-au acordat titlul "profesor emerit", singurul profesor pensionar din fosta regiune Argeş, căruia i s-a atribuit această distincţie. A vorbit şi profesorul, - clar, cald, entuziast, ca întotdeauna. "Vă declar cu conştiinciozitatea bătrîneţelor mele, că am iubit profesiunea de profesor şi mi-am iubit elevii", - au fost ultimele cuvinte ale profesorului, acoperite de urale entuziaste.

A fost ultima sa prelegere. A fost cîntecul lebedei.

După ultimul război, profesorul Băiulescu, pensionar, îşi făcuse obiceiul să meargă deseori în "grădina publică", locul de adunare şi odihnă al pensionarilor din oraş. In jurul lui se adunase un grup destul de numeros, cea mai mare parte, foşti elevi ai profesorului, ei înşişi pensionari. Se discutau de toate: literatură, ştiinţă, artă etc. Profesorul dirija discuţiile şi dădea soluţii definitive, în probleme controversate. Dovedea o erudiţie uimitoare, pe care ca elevi n-o cunoscuserăm şi pe care, desigur, o dobîndise în cursul anilorr, prin studii diferite şi continue.

Cu aceeaşi regularitate, participa la toate aniversările tuturor seriilor de elevi ai liceului nostru.

In vara anului 1958, cei mai vechi elevi ai profesorului, sărbătorind 50 de ani de la terminarea liceului, n-au mai găsit în viaţă dintre profesorii lor, decît pe Ion Baiulescu şi pe Alex.

Batist. A fost o întîlnire emoţionantă. Doi profesori cu 6 elevi. Băiulescu a fost animatorul acestei reuniuni. Ne-a făcut apelul în sala în care am avut ultima clasă. Ne-a vorbit însufleţit de la aceeaşi catedră, iar la masa comună, ne-a înveselit cu spiritul său mereu vioi, cu verbul său înaripat.

In ultimii ani, profesorul a rarit vizitele în grădina publică şi la serbările elevilor, iar în ultimul an, 1968, n-a mai participat la nici una, fiind reţinut la pat.

S-a stins calm, senin şi liniştit, aşa cum i-a fost şi viaţa.

Reprodus din "Junimea", nr.6(18) - iunie 1975

Dr. VALERIU FLORIN DOBRINESCU
de Marin Manu Bădescu

Institutul de istorie "A.D.Xenopol" Iaşi
Colectivul de istorie al celui de al doilea război mondial

Născut - 25 aprilie 1943 (Ianca sat, jud. Brăila).
Şcoli urmate: Şcolile generale nr.2 şi 4, Piteşti (1950-1957).
Liceul "N.Bălcescu" - Piteşti (1957-1961)
Universitatea "Al.I.Cuza" - Iaşi, Fac. de Istorie (1963-1968)
Licenţa în istorie - iunie 1968.
Profesor - Scoala generală nr.1 - Piteşti (1969-1970)
Liceul industrial construcţii de masini- Piteşti (1970-1971).
Liceul "Zinca Golescu" -Piteşti (sept.-oct.1971).
Cercetător ştiinţific - Institutul de istorie şi arheologie "A.D.Xenopol" - Iaşi (1971-1990).
Cercetător ştiinţific principal III - Institutul de istorie "A.D.Xenopol" (1990)
Doctor în ştiinţe istorice (mai 1976), Univ. "Al.I.Cuza" - Iaşi
Membru al Comisiei de istorie a raporturilor internaţionale (Italia) şi al Asociaţiei Istoricilor Americani (A.H.A.) începînd cu 1985.

Participant la Congresele mondiale de ştiinţe istorice de la Bucureşti (1980) şi Sttutgart (1985), precum şi la colocviile de istorie româno - engleze (Iaşi, 1981 - Londra, 1984 - Cluj, 1987), româno - olandez (Cluj, 1985) şi Congresele de istorie anuale ale istoricilor americani (Chicago, 1987 - Washington DC, 1988)

Premiul "N.Iorga" al Academiei Române pentru lucrarea "Relaţii româno - engleze, 1914 - 1933", Iaşi, 1986

Autor al volumelor: "Relaţii româno - engleze 1914 - 1933", Iaşi, 1986, "România şi organizarea postbelică a lumii 1945 - 1947", Bucureşti, 1988, "Românii în scrieri şi documente străine", Iaşi, 1987, "România şi Statele Unite ale Americii 1918 - 1947", Iaşi, 1989, "1940 - România între dreptul forţei şi forţa dreptului", vol.I,Iaşi, Ed."Junimea", 1990, coautor la 19 volume şi autor a peste 59 de studii şi articole tipărite în reviste din ţară şi străinătate.

Profesor asociat la Universitatea "Al.I.Cuza", Iaşi, Istorie diplomatică, 1975 - 1987.

ROMÂNIA ŞI ORGANIZAREA POSTBELICĂ A PĂCII : 1945 — 1947
de Valeriu-Florin Dobrinescu

Actul de la 23 August 1944, organizat de forţele politice naţionale, a marcat ieşirea României din Axă şi intrarea în răzoiul antihitlerist, ea ocupînd locul al patrulea, după U.R.S.S., S.U.A. şi Marea Britanie, din punct de vedere al forţelor militare angajate, la marea victorie aliată din mai 1945.

Statutul internaţional al ţării, pînă la încheierea tratatului de pace, a fost stabilit prin convenţia de armistiţiu semnată la Moscova la 13 septembrie 1944, document care confirma stări de fapt create prin arestarea mareşalului Antonescu şi stipula obligaţiile de viitor ale ţării faţă de Marile Puteri învingătoare. De asemenea, statutul internaţional al României a fost fixat şi prin "înţelegerile" sovieto-britanice de la Moscova, din octombrie 1944.

Unele articole din convenţia de armistiţiu, insuficient precizate, erau de natură să lezeze independenţa şi suveranitatea naţională a României şi loveau în marile principii formulate anterior de Aliaţi : asigurarea de înlesniri pentru deplasarea şi, mai ales, întreţinerea trupelor aliate în România, introducerea cenzurii, procedura urmăririi şi arestării criminalilor de război, instituirea Comisiei Aliate de Control. Armistiţiul din 13 septembrie 1944 era privit ca un act militar şi nu ca un acord care s-a semnat de reprezentanţii guvernului de la Bucureşti şi ai celor trei puteri Aliate şi Asociate. Reprezentanţii S.U.A. şi ai Regatului Unit, care participaseră la negocierile şi şedinţele de redactare de la Moscova, nu figurau printre semnatari. Înaltul Comandament Aliat purta numele de Înaltul Comandament Aliat (Sovietic), o formulă plină de sens politic.

Partea cea mai importantă o constituiau clauzele economice, financiare şi politice. Surprinzător, găsim aici şi prescripţii ale unor reglementări teritoriale de un caracter legislativ incontestabil, dar în afara cadrului unei convenţii de armistiţiu. Prin caracter, actul din 13 septembrie 1944 reprezenta o noutate în materie şi marca evoluţia dreptului ginţilor.

Diplomaţia română considera oportun ca, la sfîrşitul ostilităţilor, trupele aliate să părăsească teritoriul naţional şi, în felul acesta, să înceteze dispoziţiile articolelor 3, 7, 10, 14, 17, 18 şi 19. În al doilea rînd se aprecia că,prin colaborarea cu

Puterile Aliate, se va cîştiga pentru România calitatea de ţară aliată sau, cel puţin, de stat cobeligerant. România solicita reparaţii de război din partea Germaniei şi a Ungariei. Reprezentanţii Bucureştilor îşi exprimau speranţa că,prin declaraţiile Aliaţilor şi colaborarea militară cu Naţiunile Unite, România va beneficia de o "interpretare favorabilă" a textului armistiţiului.

Conţinutul stipulaţiilor convenţiei din 13 septembrie 1944 reliefa faptul că Aliaţii au tratat România ca pe o ţară învinsă,inamică, şi nu ca pe un stat care a ieşit din războiul hitlerist în urma unei acţiuni militare proprii, situaţia avînd o influenţă indubitabilă asupra statutului ei internaţional pînă la 10 februarie 1947.

După semnarea armistiţiului, România a făcut eforturi deosebite pentru îndeplinirea clauzelor acestuia. Concomitent, România a participat la războiul antihitlerist, aportul ei militar, uman şi material la marea victorie aliata din mai 1945 fiind apreciat favorabil de şefi de state, diplomaţi, agenţii de presă şi ziare străine. După marile puteri,România a avut pe frontul antihitlerist cele mai numeroase efective,ea purtînd războiul pe baza propriilor resurse materiale, fără nici un ajutor de la Aliaţi. Mai mult, în acest timp, România a fost obligată să predea o parte din materialul ei război şi a reprezentat o bază de aprovizionare si de alimentaţie pentru trupele sovietice care au luptat în Balcani şi în Ungaria.

Diplomaţia României a acordat o atenţie deosebită pregătirii pentru forumul păcii; în acest sens, în februarie 1945, s-a creat, ca organ tehnic pregatitor, Comisiunea Pentru Studiul Problemelor Păcii. Pusă sub preşedenţia lui Eugen Filotti, Comisiunea a preluat o parte din materialele pregătite de Biroul Păcii, creat în 1942, care îşi propunea să adune documente conţinînd probleme care constituiau "constante ale neamului românesc". Comisia a ţinut 30 de şedinţe plenare, un loc important în activitatea ei ocupîndu-l chestiunile teritoriale. În timpul dezbaterilor, s-a emis opinia potrivit căreia România trebuia să-şi îndrepte atenţia spre întregirea teritoriului naţional în partea de nord-vest a ţării, prin anularea "arbitrajului" de la Viena. Mai mulţi membri ai Comisiei au insistat pentru apărarea frontierelor fixate la sfirşitul primului război mondial, cînd, conform principiului autodeterminării naţonale, românii îşi desăvîrşiseră statul naţional. Ministrul de externe Gh.Tătărescu, după ce aprecia, la 12 aprilie 1945 că, pînă în 1940, "noi n-am făcut numai politica intereselor noastre, ci ne-am îndeplinit cu sinceri-

tate toate angajamentele internaţionale", observa, cu temei, că acţiunea internaţională a României şi rezultatele ei reprezintă, în primul rînd, "consencinţa raportului de forţe pe plan extern". El recomanda diplomaţilor care aveau să meargă la forumul păcii să nu fie "naţional-ţărănişti, liberali, comunişti, socialişti" etc., ci "numai români".

Marii învingători din 1945, în pofida ţelurilor proclamate în Charta Atlanticului sau Charta Naţiunilor Unite, nu au fost la înalţimea speranţelor lumii : fie că nu au voit, fie că nu au putut, ei nu au reuşit să-şi înfrîngă interesele, pasiunile, să-şi reţină ambiţiile, comportamentul lor general fiind inadecvat, inconsecvent, inabil. Atitudinea aceasta s-a reflectat nu numai asupra foştilor "sateliţi", chemaţi, mai întîi, să suporte opera de organizare a păcii, dar chiar şi asupra unor aliaţi mai mici din tabăra Naţiunilor Unite.

Pentru România, parcurgerea perioadei 1945 - 1947 a fost una din cele mai grele. Prin actul de la 23 August 1944, România a realizat una din marile cotituri ale celei de a doua conflagraţii mondiale.

După semnarea armistiţiului cu Naţiunile Unite, diplomaţia Bucureştilor şi-a concentrat eforturile spre încheierea unui tratat de pace echitabil, care să nu apară ca o simplă afirmare a puterii ci ca o operă raţională menită să conducă la crearea unei atmosfere de înţelegere reciprocă şi cooperare internaţională. Tratatul, care urma să fie semnat, trebuia să ofere României dreptul la viaţă şi la o dezvoltare independentă.

Un rol deosebit în pregătirea tratatului cu România l-a avut Consiliul Miniştrilor de Externe al celor patru mari puteri. Acestui obiectiv i-au fost consacrate sesiunile de la Londra (septembrie - octombrie 1945, martie - aprilie 1946) şi Paris (aprilie - iulie 1946).

Discuţiile privind Proiectului Tratatului cu România au început la 7 mai 1946 - un loc important revenea problemei Transilvaniei. Consiliul Miniştrilor de Externe a declarat, la cea de a 19-a şedinţă a sa din 7 mai 1946, nul şi neavenit "arbitrajul" de la Viena; s-a restabilit starea de drept consfinţită prin Tratatul de Trianon. "Arbitrajul" de la Viena dăinuise spaţiului unei dictaturi. Hotărîrea consiliului reprezenta un act de justiţie şi punea capăt eforturilor diplomaţiei ungare la Moscova, Londra şi Washington D.C. de a conţine o hotărîre favorabilă în problema Transilvaniei. Observatorul guvernului Român, R.Franassovici, transmitea că tratatul

de pace va căpăta formă definitivă numai după încheierea Conferinţei celor 21 de naţiuni când, pe baza recomandării acesteia, redactarea finală va fi făcută exclusiv de către cei patru miniştri de externe. Reuniunea de la Paris a fost, cîteodată, confuză, iar chestiunile litigioase au fost lăsate în suspensie; ea a evidenţiat slăbiciunea sistemului care făcea să depindă reglementarea păcii numai de înţelegerile între marile puteri.

Proiectul tratatului de pace cu România a fost publicat simultan la Londra, Paris, Moscova şi Washington D.C. la 31 iulie 1946, iar la 3 august, presa română l-a adus la cunoştinţa opiniei publice. Avînd la bază textul Convenţiei de armistiţiu, Proiectul de tratat reflecta acordul unanim al celo patru mari puteri în marea majoritate a problemelor dezbătute. Un număr de 36 articole din totalul de 38, şi 3 anexe din 6 consemnau această unitate de vederi. La Paris, delegaţia română a găsit o atmosferă încărcată, datorată numeroaselor divergenţe între învinşi şi învingători, ca şi între ţările mici, foste aliate ale Germaniei, şi Marile Puteri, deosebiri reale ce izvorau şi din neconcordanţa existentă între situaţia lor juridică şi cea de fapt şi altele. Pentru Uniunea Sovietică, conferinţa trebuia să se mulţumească cu ratificare concluziilor celor mari. Byrnes, Bevin şi Bidault înţelegeau, dimpotrivă, a se accepta amendamente. In general, s-a putut observa o puternică tendinţă de reducere a participării statelor mici şi mujlocii la problemele păcii, conferinţa reliefînd dorinţa Marilor Puteri de a impune ţărilor mici hotărîri, de multe ori, arbitrare, care au influienţat într-un sens nedorit evoluţia raporturilor internaţionale din perioada ulterioară. In dezacord cu principiile afirmate pînă atunci de Marile Puteri Aliate şi realităţile lumii postbelice, ţările mici şi mijlocii şi, îndeosebi, statele foste "satelite", au fost tratate ca obiecte, iar nu ca subiecţi ai dreptlui internaţional.

Reprezentanţii României au militat la Paris pentru principiile egalităţii statelor, neamestecul în treburile interne şi colaborării multilaterale, singurele norme de drept internaţional capabile să stea la baza relaţiilor interstatale.

Ministrul de externe Gh. Tătărescu a expus, la 13 august 1946, Declaraţia României la forumul păcii. Cu acest prilej, au fost prezentate observaţiile referitoare la clauzele politice, militare şi economice ale Proiectului tratatulii de pace. Gh. Tătărescu a sesizat absenţa unei menţiuni consacrate calităţii de putere cobeligerantă, ceea ce România, "consideră just a se vedea recunoscut". El a cerut să se precizeze intrarea în război a ţării sale la 24 august şi nu la 12 septembrie 1944, că România a purtat războiul nu numai împotriva Germaniei ci şi a Ungariei horthyste. Seful diplomaţiei Bucureştilor a subliniat că starea de beligeranţă la României cu cele două ţări nu a fost o consecinţă a convenţiei de armistiţiu semnată la Moscova, ci rezultatul proclamaţiei regale şi a declaraţiei guvernului de la 23 august 1944, cele două documente reliefînd sentimentele şi voinţa poporului român. Diplomatul român a reamintit că, printr-un memoriu, din aprilie 1946, adresat adjuncţilor miniştrilor de externe, fusese evaluată contribuţia ţării sale la războiul antihitlerist. "Cele mai multe din clauzele militare şi economice, a concluzionat Gh. Tătărescu sînt injuste, prin complexitatea şi imprecizia lor, ele justifică cele mai serioase aprehensiuni". Reprezentanţii Bucureştilor au prezentat, la 20 august 1946, observaţiile guvernului român la proiectul tratatului de pace.

Conferinţa s-a pronunţat împotriva modificării datei intrării României în război, ceea ce a semnificat o negare a realităţii istorice şi o mare nedreptate săvîrşită faţă de poporul român.

Discuţiile generale asupra tratatului de pace cu România au avut loc la 10 octombrie 1946. Cu acest prilej, ministrul de externe sovietic Molotov a recunoscut că multe clauze au fost supuse criticii, unei critici "exagerat de pretenţioase". Seful diplomaţiei sovietice a precizat că tratatul cu România are o mare importanţă pentru întreaga problemă a restabilirii păcii în Europa se sud-est. Molotov a arătat că "noi toţi recunoaştem că e necesar şi just a rezolva, prin tratatul de pace, chestiunea Transilvaniei de Nord într-un mod care să corespundă intereselor naţionale vitale şi dorinţelor poporului român". In afară de Molotov, au mai vorbit E.Bevin, E.Kardelj, A.Vandenberg şi H.Piks. Reprezentantul cehoslovac a apărat călduros cauza României, care se pronunţa pentru încheierea unei "păci echitabile". Votarea a avut caracterul unei operaţiuni pur tehnice, ea făcîndu-se nominal, iar articolele au fost adoptate, în general, aşa cum au fost aprobate în comisii.

După încheierea lucrărilor, forumul de la Paris al celor 21 de state şi-a trimis recomandările Consiliului Miniştrilor de Externe ai Marilor Puteri, care şi-au desfăşurat lucrările la New York, între 4 noiembrie - 11 decembrie 1946. Reprezentantul Bucureştilor la această conferinţă, Franassovici, a înaintat memoriul "Observaţiile guvernului român privitoare la Proiectul Tratatului de Pace cu

România" şi a avut discuţii cu o serie de delegaţi aflaţi în S.U.A.

In general, eforturile diplomaţiei Bucureştilor nu au adus rezultatele scontate la New York, iar articolele în dispută au rămas, în esenţă, în forma în care fuseseră redactate la Paris. Mai mult chiar, clauzele militare s-au agravat.

Odată definitivat Tratatul de pace, guvernul de la Bucureşti a hotărît să-l semneze, în pofida nerecunoaşterii cobeligeranţei, a caracterului nejust sau exagerat al multor articole. In declaraţia oficială a delegaţiei, din 8 februarie 1947, se arăta, între altele, "semnînd Tratatul impus de Puterile Aliate şi Asociate, România asigură, prin reprezentanţii săi, că va depune toate sforţările pentru a executa obligaţiile ce-i revin". Se sublinia, în continuare, că unele prevederi erau "excesive", altele "nedrepte" şi cîteva "imprecise sau contradictorii". In finalul observaţiilor, România se angaja să contribuie "la organizarea Păcii şi colaborării internaţionale". La 10 februarie 1947, Tratatul de pace a fost semnat, din partea României de Gh.Tătărescu, L.Pătrăşcanu, Stefan Voitec şi D.Dămăceanu.

Textul Tratatului de pace cu România conţinea prevederi mai grele decît cele existente în Convenţia de armistiţiu. Tratatul a confirmat pierderile teritoriale ale României din 1940, cu excepţia nordului Transilvaniei, ceea ce a lovit în opera înfăptuită de naţiunea română la 1918. Pricipiul naţionalităţilor, care triumfase la finele primului război mondial, nu a mai fost respectat. Tratatul nu a recunoscut cobeligeranţa, fapt ce a semnificat o mare nedreptate faţă de România. Clauzele economice, politice şi militare erau oneroase. Anularea "arbitrajului" de la Viena, prin confirmarea Tratatului drept de la Trianon, nu a estompat marile lacune şi consecinţele grele pentru România ale tratatului din 1947.

Diplomaţia Bucureştilor a făcut eforturi deosebite, de a atenua, măcar parţial, textul tratatului. Ea apela la principiile dreptului internaţional şi ale moralei internaţionale. Treptat, România se va reintegra în concertul statelor lumii ca ţară suverană şi independentă.

ION GAVRILIU

de Marian Georgescu

Am fericirea de a fi fost elev şi profesor al Liceului "I.C. Brătianu" din Piteşti, de la a cărui inaugurare (1866) se împlinesc anul acesta 125 ani. Deci, pe bună dreptate, Liceul "I.C. Brătianu", denumit în prezent "Nicolae Bălcescu", este un liceu socotit în cronica învăţămîntului românesc nu numai unul dintre cele mai prestigioase licee, dar şi unul dintre vechile licee de tradiţie seculară din ţară.

Aici am învăţat eu ce este dragostea de neam şi cultură, aici au învăţat ce este dragostea de neam şi de cultură generaţii întregi în care se numărau figuri de mare prestigiu naţional şi internaţional precum şi marele om politic şi diplomat Armand Călinescu, mari poeţi, scriitori, artişti şi oameni de ştiinţă precum Vasile Militaru, Ion Minulescu, Dan Simonescu, Dan Gavriliu, Ion Barbu, Nicolae Brînzeu (compozitor şi dirijor), Soare Z. Soare (artist notoriu la Teatrul Naţional din Bucureşti), Vicu Vasilescu, ce aparţine generaţiei tinere (doctor în fizică la Universitatea din Bucureşti cu specializare post-doctorală în S.U.A. - Washinton -, în prezent valoros cercetător în cadrul Academiei Române, la Institutul de Chimie-Fizică), Kiriţescu Alexandru cunoscut dramaturg, prozator, critic şi publicist, general Marin Ionescu,fost şef de stat major (Armata a IV-a) şi încă mulţi alţii, fără să pot enumera generaţiile de specialişti de tot felul : ingineri, medici, farmacişti, profesori, jurişti.

La acest local de cultură, am absolvit şi eu cursurile liceale acum mai bine de o jumătate de secol, între anii 1923-1930, norocit fiind de a avea ca dascăli figuri de oameni de mare prestigiu profesional şi moral.

A scrie despre profesorii acestui liceu este nevoie nu de o monografie, ci de un eseu enciclopedic cu largi implicaţii în viaţa culturală, ştiinţifică, artistică, literară, socială şi politică a întregii Romînii.

Intre aceste figuri interesante, intrate de mult în lumea umbrelor iar pentru noi, străvechi liceeni, chiar într-o lume a legendelor, am în faţă portretul Omului şi prestigiosului dascăl : înalt, prestant, cu figura luminoasă , părul argintiu ca şi un nimb, îmbrăcat într-un costum de o croială impecabilă, pe cap purtînd o pălărie "borsalino",

asortată la culoare cu ţinuta vestimentară ; ochii plini de o lumină caldă ca nişte ferestre deschise ale sufletului. Aşa l-am cunoscut în copilăria şi adoleşcenţa mea pe nobilul director şi profesor de chimie al Liceului "I.C. Brătianu" de acum mai bine de o jumătate de secol - Ion Gavriliu, şi impresiile mele au fost confirmate între alţii de cel mai bun prieten, fost coleg de şcoală al meu ce mi-a destăinuit o amintire intimă, păstrată tainic în suflet pînă în pragul vîrstei octogenare, amintire legată de un simplu gest, în aparenţă convenţional şi fară însemnătate pentru unii, gest însă de o forţă afectivă pornită din toată fiinţa unui om, afecţiune transmisă ca un fluid în sufletul unui copil, şi care nu se uită pînă la moarte.

Il las să povestească : "La sfîrşitul anului şcolar 1923-1924, absolvisem clasa I-a a Liceului "I.C. Brătianu" din Piteşti, director fiind Ion Gavriliu. Tatăl murise cu doi ani înainte - îmi spune acest intim prieten - şi la sfîrşitul anului, un vecin de casă ce îşi avea fiul elev la acelaşi liceu, mă anunţă că s-au afişat listele cu premianţii liceului şi că printre aceştia se află şi numele meu. Cu sufletul la gură, mă duc să verific, şi într-adevăr aşa era.

Pe data de 29 iunie 1924, ziua Sf. Petru şi Pavel are loc sebarea şcolară de fine de an. Mă aşez însingurat şi timid în mulţimea de elevi şi părinţi : care stînd pe lungile bănci fără spătar, care, în picioare fără loc în careul liceului, careu limitat de cele două aripi ale clădirii de intrare a elevilor în clase, unite prin latura ce cuprindea scara de intrare în amfiteatrul laboratorului de chimie, cît şi coridorul de trecere în locaşul zeilor - cancelaria profesorală.

După darea de seamă a directorului Ion Gavriliu care se adresează sfătuitor părinţilor de a supraveghea buna purtare şi disciplina a fiilor lor, elevi ai liceului - "căci o învăţătură, oricît de bună ar fi, rămîne ceva sterp fără completarea lor cu o educaţie aleasă, fără prestarea respectului faţă de om în genere - spunea d-l director, după ce prezintă situaţia la învăţătură cu numărul concret de promovaţi, corijenţi, repetenţi şi retraşi, trece la distribuirea premiilor. La înmînarea premiului în cărţi făcute pechet şi legate curciş cu panglică tricoloră, am primit în modul cel mai neaşteptat pentru mine, copil ce nu îmi aminteam mîngîierea unui tată, o ocrotitoare mîngîiere pe întregul obraz a unei mîini calde şi duioase ce a întîrziat prelung pe faţa netedă a copilului singuratic şi parcă rătăcit într-o lume de oameni, îmbrăcaţi de sărbătoare. De atunci,

durează încă şi astăzi senzaţia binefăcătoare a acelei calde mîngîieri pe faţa mea, azi brăzdată de trecerea anilor şi anilor, care se vor scurge fără oprire. Mîngîierea aceea am ţinut-o ascunsă în sufletul meu toată viaţa şi o dau în vileag astăzi, în pragul vîrstei octogenare", încheie acest intim prieten al meu.B..

Da, aşa l-am cunoscut şi eu pe Omul Ion Gavriliu, prestant şi plin de umanism, director al liceului, la care elevii fără posibilităţi materiale găseau înţelegere de a fi scutiţi de taxele şcolare pe baza unui certificat zis de paupertate, sau acordîndu-li-se burse. Dacă pentru cadrele didactice ale unei şcoli, directorul care totodată este şi profesor, devine prin aceasta părinte, pegdagog, om de cultură dar şi exemplu de urmat în viaţă. Un asemenea exemplu a fost pentru învăţăceii săi directorul şi profesorul Ion Gavriliu.

Avîndu-l ca profesor de chimie la clasă, lecţia era învăţată direct din explicaţie, iar experienţele de laborator, după explicaţiile teoretice, erau reuşite şi edificatoare.

Am părăsit liceul în 1930, cînd am luat bacalaureatul, după care am urmat cursurile de filologie romanică la Universitatea din Bucureşti. In urma unei încadrări temporare la unele licee din Turnu Măgurele şi Tîrgu Mureş, am revenit în oraşul meu natal Piteşti ca profesor la acelaşi liceu în care m-au urmărit permanent umbrele bătrînilor mei dascăli, trecuţi de pragul acestei lumi, între care şi umbra iubitului profesor şi prestantului director al "liceului I.C. Brătianu", nobilul şi generosul dascăl Ion Gavriliu.

Incerc să închei acest sumar portret, adăugînd că nu numai noi foştii ciraci ai profesorului Ion Gavriliu îi datorăm însuşirea unor cunoştinţe şi o conduită de viaţă, dar întreaga naţiune îi poate fi recunoscătoare că a ştiut să formeze pentru binele şi spre mîndria acesteia pe propriul său fiu ca cel mai distins chirurg de bolile de esofag, cunoscutul profesor universitar doctor Dan Gavriliu, numit şi regele mondial al esofagului, fost elev al aceluiaşi liceu "I.C. Brătianu" din Piteşti.

>typ tt2.lst

ION GRIGORE
de Traian Gărduş

După o mai prelungită absenţă de la şedinţele Clubului epigramiştilor "Cincinat Pavelescu" din Bucureşti, timpul mi-a permis ca să iau parte la şedinţa de la începutul lunii octombrie '90, prilej cu care am aflat că decanul nostru de vîrstă, excelentul epigramist, profesorul emerit de matematici, Ion Grigore, ne părăsise, pe veci... Ştirea m-a mîhnit şi inhibat, cu toate că fusese evocat în cenaclu potrivit atitudinii sale spirituale şi morale, fiind un OM cu totul şi cu totul deosebit...

Născut în comuna Tătărani - Dîmboviţa, în 1907, a studiat la liceul "I.C.Brătianu" din Piteşti, ca elev strălucit la secţia reală, dovedind reale înclinaţii pentru matematici şi literatură, participînd la concursurile "Tinerimii Române" din acea vreme.

In anul 1930, îşi ia licenţa în matematici şi, în paralel, ştiinţe fizico - chimice, stabilindu-se în oraşul Ploieşti, la liceul "I. L. Caragiale". In cei peste 50 de ani de slujire împătimită a şcolii, prin har şi muncă devotată Ion Grigore şi-a creat piedestalul unei figuri aproape legendare, fiind adesea considerat un Grigore... Moisil... ploieştean. A fost mentorul unor personalităţi contemporane, dacă ar fi să-l amintim doar pe Nichita Stănescu, ce îl evocă atît de luminos în memoralistica sa pe dascălul său de matematici. Spirit activ, cercetător pasionat, autor de manuale şcolare, referent şi consilier al E. D. P. şi M. E. I., participant la congrese naţionale şi internaţionale ale Societăţii de Ştiinţe Matematice, a fondat premiul anual "Ion Grigore" pentru elevii olimpici din judeţ. După război a fost şi om politic; preşedintele Sindicatului profesorilor secundari prahoveni şi ajutor de primar - fapt pentru care a fost "răsplătit" de comunişti cu ani de deţinut politic la Canal - capitol din viaţă despre care mi-a relatat lucruri cutremurătoare....

La alegerile din 20 mai '90, a candidat (cu mii de voturi) pentru un loc de senator de Prahova în Parlament, dar sorţii (şi voturile) au dat cîştig de cauză unui alt epigramist, avocatul Mircea Ionescu-Quintus, fiiul clasicului Ion Ionescu-Quintus. Ori de cîte ori avea prilejul, Ion Grigore se interesa de liceul nostru, de dascălii săi matematici, pe unii cunoscîndu-i bine de pe la cursuri de perfecţionare, "cu puternicul sentiment de emoţie al fostului elev al acestui liceu, în perioada 1927-1929 (cl.V-VIII reală)" - am citat dintr-o dedicaţie a sa pe o carte, semnînd apoi, "Prof. (emerit) Ion

Grigore" (Cîtă nobilă modestie aici n.n.). El rămîne în toate, pentru noi toţi, dascăli şi elevi, un model de urmat.

In epigramă s-a lansat relativ tîrziu, aproape septuagenar, cu toate acestea, rezultatele sale au fost surprinzătoare; autor a/l unui volum de "Epigrame", în 1982, şi coautor a peste zece cărţi, culegeri şi antologii de epigramă. In anii din urmă, toate concursurile de epigrame pe teme sau rime date aveau, mai întotdeauna, acelaşi cîştigător: Ion Grigore. Era formidabil să constaţi cum "producea", pe aceeaşi idee, un număr de epigrame toate foarte bune, cu poante scăpărătoare de inteligenţă.

In încheierea acestor rînduri, ilustrăm cu cuteva catrene cele afirmate mai sus, convinşi fiind că şi autorul lor, pe acolo unde o fi acum, se va bucura să încheiem cu un zîmbet sănătos:

Poetului Nichita Stănescu, fost membru al Cercului de matematici I.L.Caragiale, Ploieşti

Cînd el cu cifre cocheta
Nu l-am putut încuraja.
Plecă atuncea pe alt drum...
Şi cîţi mă bleastămă acum!

Epigramiştii Mircea şi Nelu Quintus moştenesc pe tatăl lor, I.Ionescu-Quintus:

"Iată-mi testamentul,
Fiii mei de soi:
Eu vă las talentul
Impărţit la doi".

LA BAR

Işi îndemna de zor amicii:
- Să bem, băieţi, tot eu plătesc,
Parale am, căci doar muncesc...
Trei fraţi, părinţii şi bunicii!

In sfîrşit, un sextet al meu:
In loc de epitaf
lui Ion Grigore, favoritul muzelor.

Sluji, cinstit, la două muze:
In tinereţe - cin' s-acuze? -
Avînd atîta har, plus verva -
Se logodise cu Minerva.
Dar mai apoi - nu-s vorbe sterpe -
O înşela cu Euterpe...

ANASTASIE ILIESCU

de Octavian Ungureanu

Muzeul memorial al Liceului "Nicolae Bălcescu" din Piteşti conservă - printre documentele şi obiectele din patrimoniul său, numeroase şi de însemnată valoare documentară şi artistică - şi cîteva tablouri ale foştilor directori ai şcolii, de la întemeiere - 1866, pictate de profesorul de caligrafie şi desen Anastasie (Titu) Iliescu. E o donaţie căreia i se alătură şi un peisaj rustic: "Clăi de fîn în poiana cosită", de o expresivitate aparte.

Pornind pe firul ascendenţei maestrului, am ajuns la Muşăteşti în neamul pandurului Nicolae Popescu-Pitaru (1801-1879), care venise din Cerneţii Mehedinţului ca grămătic în cancelaria episcopului Harion al Argeşului. A participat ca scriitor de acte în Tabăra Adunării Norodului de la Cotroceni, în 1821, alături de Gheorghe Lazăr şi Petrache Poenaru. Harul scrisului frumos şi al desenului l-a moştenit, se vede, de la străbunic, iar instrucţia artistică şi pedagogică Titu Iliescu şi-a făcut-o la Scoala Superioară de Arte Frumoase din Bucureşti. Să ne spună însă cîteva cuvinte şi domnul Ioan Iliescu, conductor-arhitect din Tîrgu-Jiu, despre maestru, cuprinse într-o scrisoare ce ne-a trimis-o de curînd: "Născut la Curtea de Argeş, în 1887, şi decedat la Piteşti în 1930; studiile le termină în 1911. A desenat şi a pictat sufletul omenesc, el însuşi fiind o fire interiorizată. A manifestat predilecţie pentru viaţa de la ţară. Peste tot, în creaţia sa, se arată munca. Portretist, grafician, autor de compoziţii, ilustrator de reviste şi mai cu seamă unul dintre cei mai harnici creatori de ilustraţii pentru manuale didactice. Pentru osîrdiile sale, dascălul Titu Iliescu a fost onorat cu înalte distincţii ale ţării".

Am avut prilejul să contemplăm, în casa frumoasă a domnului I. Iliescu de la Tîrgu-Jiu, cîteva tablouri ale profesorului: "La arat", ne-a impresionat cu deosebire - plăvanii în prim-plan opintindu-se în jug şi-n tragerea plugului adîncit în brazdă - ne pune în atmosfera muncii cîmpului de altădată, iar ţăranul nostru, puternic lăsat pe coarnele plugului, cu mîinile-i vînjoase ne sugerează efortul de smulgere a roadelor pămîntului; culorile gliei se armonizează cu întinderea ţarinei şi zariştea albastră de primăvară punctată de bulgării de puf ai norilor, străvezii.

Adunate prin străduinţa domnului I. Iliescu şi cu sprijinul altor

rude, s-ar închega un număr suficient de lucrări ale lui Titu Iliescu, pentru o retrospectivă în sălile Liceului "N. Bălcescu", ca după această manifestare dorită şi de către conducerea liceului, să fie completată donaţia din muzeul uneia dintre cele mai vechi şcoli de grad gimnazial şi liceal din Piteşti, păstrătoare de vestigii şi tradiţii în răspîndirea luminii ştiinţei de carte.

Reprodus din "Argeşul liber", 19 mai 1990, p.2

95/17 11.1

VIRGIL LUPESCU

de Nicolae I. Grigorescu

Poate puţini mai sînt dintre aceea care îşi mai amintesc despre măreaţa şi distinsa personalitate a profesorului de istorie Virgil Lupescu, de la fostul liceu "I.C.Brătianu" din Piteşti, astăzi Liceul "Nicolae Bălcescu".

Profesorul Virgil Lupescu era ardelean de origine, ca şi alţi cîţiva străluciţi profesori ai liceului. El era unul dintre aceia care constituiau elita corpului didactic al acestui liceu.

Era de statură potrivită, roşcovan la faţă, cu părul capului şi mustaţa, roşcate, c-un mers grăbit. Era vînjos, dinamic, ager şi impunător. Cînd vorbea, gesticula din mîini, era nervos şi se înroşa la faţă cînd se mînia.

Purta cămaşă albă, cu pieptii şi gulerul apretate, c-o lavalieră neagră la gît.

Era apreciat, stimat şi, uneori, temut de către elevi.

Mi-a fost profesor de istoria evului mediu - în clasa a II-a de liceu începînd din bimestrul al II-lea, al III-lea şi al IV-lea, precum şi în anul şcolar 1919-1920. Pe primul bimestru l-am avut ca profesor pe C. Marinescu, doctor în istorie, care începînd cu bimestrul al II-lea a trecut ca profesor de istorie la Universitatea din Cluj-Napoca.

Lecţiile de istorie ţinute de profesorul Lupescu se diferenţiau cu mult de ale altora care mi-au fost profesori în celelalte clase ale liceului. Ceea ce da un colorit şi o notă distinctă lecţiilor ţinute de către profesorul Lupescu erau : competenţa şi aprofundarea faptelor, talentul şi vocatia pentru obiectul ce preda. Eram entuziasmaţi şi parcă vrăjiţi de farmecul expunerii sale, dinamică, plină de viaţă, de pasiune, încît ai fi voit ca lecţia să nu se mai termine.

L-am avut ca profesor de istorie şi-n clasa a III-a de liceu - în anul şcolar 1920-1921, cînd ne-a predat istoria modernă şi contemporană a omenirii, cînd verva şi farmecul lecţiilor ţinute de profesorul V. Lupescu au întrecut aşteptările noastre. Aici, expunerea sa devenea vulcanică, aveai impresia că vrea să se identifice cu faptele ce expunea. De multe ori, lecţiile se prelungeau şi după sunarea de ieşire din clasă şi se continuau pînă ce intra în clasă profesorul ce urma să ţină lecţia sa în ora următodare. Ne părea rău cînd profesorul Lupescu părăsea clasa şi doream ca lecţia să mai dureze.

In timpul expunerii lecţiilor, în clasă era disciplină şi o linişte totală. Nu admite nici un fel de abatere de la disiplina şcolară. In timpul expunerii lecţiilor cerea elevilor să nu ia notiţe, ci să fie atenţi la expunerea sa şi nu admitea elevilor să caute prin bănci sau să privească în altă parte.

Era întocmai unui artist care-şi juca şi-şi cunoştea perfect rolul într-o piesă de teatru, provocînd admiraţia spectatorilor din sală. Vorbirea lui era curgătoare, lipsită de monotonie, capta atenţia şi stîrnea admiraţia elevilor.

Profesorul nu se ghida după manualul şcolar al lui I.Clinciu şi M. Dumitrescu, cerînd elevilor să nu-l folosească. Manifesta un deosebit dispreţ pentru acest manual şi chiar pentru autorii lui. Ne cerea să răspundem, la examinare, după explicaţia sa din clasă şi nu după manual. Pentru a putea face faţă acestei cerinţe, cînd ajungeam acasă ne adunam 5-6 elevi la unul dintre noi, ca să procedăm la reconstituirea lecţiei explicate şi s-o fixăm într-un rezumat, după care învăţam. Trebuie să mărturisesc că ne foloseam şi de notiţele pe care eu le luam în clasă după explicaţiile profesorului, ţinînd pe genunchi, sub bancă maculatorul pe care repede scriam cu creionul. Profesorul Lupescu nu mă observa fiindcă eram cu privirea la dînsul şi astfel scăpam nepedepsit.

Examinarea elevilor era făcută de profesor din lecţia de zi, după care la sfîrşit, mai punea întrebări din ultimele trei lecţii. Sigur aceasta cu scopul de a determina pe elevi să înveţe toate lecţiile, mai ales că pentru lucrările scrise trimestriale ne cerea să cunoaştem întreaga materie parcursă în timpul trimestrului respectiv. Eram chemaţi afară la catedră 5-6 elevi, dupa catalog, cărora le punea întrebări - pe rînd. Le cerea să facă o expunere corectă, precisă şi clară. Le corecta greşelile comise. Cînd un elev era găsit că n-a învăţat lecţia, îl întîmpina cu dictonul: "De ce n-ai învăţat, mă,tîlharule ?" Pe unii îi mai zguduia uneori sau îi trăgea uşor de urechi.

In timpul explicaţiei, folosea harta şi scrisul pe tablă, unde nota anii şi denumirile importanre, fără a închega însă un plan al întregii lecţii pe tablă.

După examinare, se trecea la notarea răspunsurilor elevilor. Notele erau de la 1-9 inclusiv. Niciodată profesorul Lupescu nu da elevilor săi nota 10. De altfel, el motiva această măsură, spunînd: "Nota nouă se acordă celui mai bun elev al meu". Şi erau prea puţini elevii care izbuteau să obţină nota 9.

95
17
11.

Pentru lucrările scrise trimestriale, pentru a preveni copiatul sau frauda, elevii erau aşezaţi la capetele băncilor la fiecare bancă, spate în spate, spre a nu comunica între ei sau a copia. După corectarea lor, lucrările scrise erau aduse în cldasă, date elevilor spre a vedea notările şi a corecta greşelile. Chema la catedră pe elevii cu greşeli de ortografie, pe care îi admonesta sau îi pedepsea în alt chip, arătîndu-le forma corectă. Striga să se ridice elevul care singurul obţinuse nota 9, relatîndu-i meritul. Păcat că nota de la lucrarea scrisă trimestrială n-avea ponderea cuvenită în calcularea mediei trimestriale, cum a avut într-o etapă posterioară. Intrebările date la lucrarea scrisă erau în număr de trei şi elevii trebuiau să răspundă pe scurt, clar şi precis la acete trei întrebări, fără a nara faptele.

Mi-au rămas întipărite în memorie cele trei întrebări de la lucrarea scrisă, de pe primul trimestru la istoria universală, modernă şi contemporană din clasa a III-a:

1. Cînd s-a încheiat şi ce cuprindea pacea de la Karlowitz (Carlovăţ)?

2. Cînd şi cine a transformat Prusia din stat călugăresc în stat lumesc?

3. Ce a cîştigat Danemarca după înfrîngerea lui Carol XII, regele Suediei, la Poltava ?

Răspunsurile nu trebuiau să cuprindă amănunte sau povestirea faptelor ci să se refere direct la întrebări. In clasa a III-a, la stabilirea mediilor, profesorul transforma media aritmetică trimestrială într-un calificativ: insuficient, suficient, bine, foarte bine. Instrucţiunile Ministerului Invăţămîntului prevedeau ca media 6 să fie transformată în suficient, iar media 8, în calificativul bine. Cu toate acestea, profesorul Lupescu încadra media 6 în calificativul bine subţirel, iar media 8 în calificativul foarte bine. Se pare că aceasta era o concesie pe care profesorul o făcea spre a atenua dezavantajul pentru elev de a nu putea obţine media zece, pe care profesorul nu-l acorda niciodată. Se poate conchide că aceasta o făcea ţinînd seama de faptul că notele bune se obţineau după o mare strădanie din partea elevului, avîndu-se în vedere şi exigenţa profesorului în notarea răspunsurilor elevilor.

Lecţiile profesorului Lupescu ne incitau, ne fascinau; după ele parcă ne simţeam transpuşi în alte sfere, mai înalte, aşa după cum îmi spunea odată profesorul de filosofie I.Băiulescu, că se simţea după ieşirea de la orele ţinute de profesorul său, Titu Maiorescu, la

Universitatea din Bucureşti, pe cînd era student.

Din lecţiile ţinute de profesorul Virgil Lupescu despre campaniile lui Napoleon I Bonsparte - în special cea din 1814, purtată de el cu adversarii săi chiar pe teritoriul Franţei - parcă văd şi astăzi chipul lui Napoleon I Bonaparte, acest dumnezeu al războiului, cum îl denumeşte Karl Marx, care într-o situaţie de disperare înfruntă moartea, pe care o caută cu atîta sînge rece, în strigătele bravilor săi ostaşi,care deşi duşi la moarte de acest tiran, ei totuşi îl adoră şi strigă: "Vivre l'empereur".

Dacă profesorul Lupescu era apreciat ca un destoinic şi mult talentat profesor de istorie, el a scris şi cîteva manuale şcolare. Astfel, pentru elevii liceului Comercial, unde a fost mult timp profesor şi director, a tipărit manualul de istoria românilor în două volume, folosite în parte şi de elevii cursului inferior al liceului teoretic. A tipărit şi un alt voluminos manual de istoria românilor, într-un singur volum pentru bacaulaureat şi pentru uzul elevilor din ultima clasă de liceu.

A tipărit apoi şi manuale şcolare pentru elevii liceelor teoretice de la secţia modernă, unde limba latină era obiectul de bază al acestei secţii, (8 ore săptămînal de limbă latină), manuale de antichităţi şi de mitologie romană.

Astfel, pentru clasa a V-a, secţia modernă, ANTICHITĂŢILE ROMANE; MITOLOGIA ROMANĂ pentru clasa a VI-a şi ANTICHITĂŢI ŞI INSTITUŢII PUBLICE ROMANE, pentru clasa a VII-a. Aceste manuale, după care am învăţat şi noi conţineau un material foarte bogat, cu-n lux de amănunte şi cu o sistematizare logică şi pătrunzătoare. De altfel, profesorul Lupescu a predat limba latină la unele clase de la liceul teoretic, serii dinaintea noastră. Totuşi, el nu apare în anuarele liceului decît cu specialitatea: istoria, filosofia.

Profesorul Virgil Lupescu era stimat şi apreciat ca profesor de elită chiar de către ceilalţi colegi de cancelarie. Astfel, pe cînd intram pe uşa cancelariei profesorale a liceului teoretic "Mihai Viteazu" din Bucureşti, m-a întîmpinat fostul meu profesor de limbă germană, de la liceul din Piteşti, Gh.Buzescu, cu următoarele cuvinte: "Te cunosc, fiindcă ai fost elev al meu ! Vei fi oare, un tot aşa de bun profesor ca şi profesorul de istorie Virgil Lupescu de la Piteşti ?"

MIHALAŞCU P. DUMITRU (1908 — 1984)
de Constantin Fulgeanu

In galeria dascălilor care au făcut să crească prestigiul Liceului "I.C. Brătianu", de-a lungul existenţei sale, se află la loc de cinste profesorul emerit Mihalaşcu P. Dumitru.

Născut la 10 octombrie în comuna Glodeanu-Cîrlig din judeţul Buzău, va urma, după absolvirea şcolii primare în satul natal, cursurile Liceului teoretic "P.B. Haşdeu" din Buzău, între anii 1922-1929.

Insetat de cunoaştere şi dornic să-şi desăvîrşească studiile, se înscrie în 1929 la Facultatea de Ştiinţe Matematice a Universităţii din Bucureşti pe care o absolveşte în 1933. In timpul studiilor universitare a lucrat ca pedagog la Liceul "Mihai Viteazul" din Bucureşti.

După terminarea stagiului militar, noiembrie 1934 a fost numit profesor de matematică, funcţionînd la Colegiul "Sf.Sava" şi la Liceul "Mihai Viteazul" din Bucureşti.

Căsătorindu-se cu profesoara Minculescu Cornelia, se stabileşte la Piteşti, fiind încadrat ca profesor la Şcoala Medie nr.1 (Liceul "N. Bălcescu"; la 1 septembrie 1947, unde a desfăşurat o rodnică şi prestigioasă activitate de instruire şi educare pînă în 1972, cînd s-a pensionat.

In 1951, cînd a luat fiinţă Şcoala Medie Serală din Piteşti profesorul Dumitru Mihalaşcu a fost numit directorul acestei instituţii.

Profesorul atît de exigent cu sine şi cu alţii, dar şi atît de apropiat de elevi, care răspundea întotdeauna la salut cu expresia: "Voie bună!", s-a bucurat de un prestigiu deosebit nu numai în liceul nostru, ci şi în afară, fiind stimat de generaţiile de foşti elevi şi de cadrele didactice, care au văzut în el, un exemplu de muncă, de dăruire totală, un altruist preocupat permanent de binele tuturor.

Dumitru Mihalaşcu a fost mulţi ani responsabilul cercului pedagogic al pofesorilor de matematică din Piteşti, şef de catedră la liceul nostru, predînd la primele clase speciale din judeţul Argeş.

Meritele lui deosebite au fost validate pe plan local şi naţional, aşa cum rezultă din adresa nr.1882/1964, din care transcriem:

"Conducerea Facultăţii de Matematică şi Mecanică a Universităţii din Bucureşti vă exprimă călduroase felecitări pentru rezultatele obţinute în pregătirea absolvenţilor dv. In fiecare an avem plăcutul prilej de a verifica această pregătire prin candidaţii valoroşi proveniţi de la şcoala dvs. la examenul de admitere la facultatea noastră, unde ei realizează rezultate remarcabile, pe care le confirmă apoi şi ca studenţi.

Succesele absolvenţilor se reflectă luminos şi deasupra corpului didactic şi conducerii şcolii dv. care depun cu deosebită competenţă, cu rîvnă şi cald entuziasm, o muncă rodnică în formarea de cadre valoroase".

Aceste rînduri au fost semnate de acad. N. Teoderescu, decanul facultăţii amintite.

Ca o recunoaştere a temeiniciei pregătirii ştiinţifice şi pedagogice, la propunerea liceului, însuşită de Inspectoratul Şcolar Judeţean Argeş şi de Ministerul Invăţămîntului, prin Decretul 539 din 27 iunie 1966, lui Dumitru Mihalaşcu i s-a conferit titlul de "Profesor emerit".

Dragostea de profesie a fost transmisă de profesorul Mihalaşcu multor generaţii care au îmbrăţişat cariera ştiinţifică şi didactică (de exemplu, promoţia din 1952, calasele a X-a A şi a XI-a A care au dat 33 de ingineri), precum şi fiilor săi, Mihalaşcu Negruţiu-Marilena, cercetător ştiinţific (ca şi soţul ei) la I.P.A. Bucureşti, şi Mihalaşcu Gheorghe- Cornel, şef de lucrări la Institutul de Construcţii Bucureşti.

Flacăra vie care a fost profesorul emerit Dumitru Mihalaşcu s-a stins în ziua de 7 septembrie 1984, despărţindu-se de lume tot atît de modest precum trăise în ea.

Acest apostol al neamului, care ne uimeşte prin ceea ce a făcut şi prin felul în care a făcut, acest patriot adevărat, exemplu demn de urmat de generaţiile de dascăli şi de elevi de pretutindeni, plecat pentru totdeauna din Panteonul Ştiinţei şi al Invăţămîntului, şi-a găsit odihna de veci în Cimitirul "Sf. Gheorghe" din Piteşti.

Tot focul care ardea în firea lui aleasă, încălzea, în inima lui şi a discipolilor săi, iubirea de neam şi de oameni şi-l determină să renunţe la tot, să se sacrifice cu desăvîrşire pentru a mai adăuga ceva la înălţarea şcolii româneşti.

95
17
11.

MIHAIL MIHĂILEANU

de Dan Simonescu

La Cîmpulung - Muscel terminasem şapte clase ale liceului vechi. Clasa a opta nu exista la liceul "Dinicu Golescu"; trebuia să mă îndrept spre Piteşti pentru a termina studiile liceale. Era în septembrie 1920.

După liceele "Gh. Lazăr" şi "Matei Basarab" din Bucureşti, după liceul "Internat" din Iaşi şi "Traian" din Turnu Severin, liceul din Piteşti era al 5-lea din ţară, renumit prin prezenţa unor profesori cu înaltă pregătire ştiinţifică şi pedagogică. Prin exigenţa predării disciplinelor era egal numai cu liceul din Craiova. Pentru mine conta vestea, care ajunsese pînă la Cîmpulung, că profesorul Mişu Mihăileanu preda la Piteşti latina, disciplină pentru care mă formase un alt profesor eminent, Alexandru Bărcăcilă.

Ajung la Piteşti. Un om mărunţel, îmbrăcat solemn, în haine de culoare închisă, slab, cu păr negru, mai mult tuns decît mare, cu figura fără zîmbet, chiar chinuită, acesta era profesorul M. Mihăileanu. Pe stradă nu mergea grăbit; paşii erau mici, privea mai mult în jos, meditativ, părea şi era în realitate un gînditor, un preocupat de probleme controversate, cărora le găsea o rezolvare originală. Nu ne-a predat latina, ci dreptul, după programa de atunci, economia politică. Latina, textele lui Horaţius şi Tacit, le-am studiat cu un alt latinist de forţă, profesorul N. Brînzeu, dar Mihăileanu, la orele de drept, exemplifica fiecare fapt prin exemple luate din antichitatea clasică romană. N-a fost un pedagog dogmatic, n-a explicat niciodată ceea ce se numeşte "lecţia următoare", ci spunea "citiţi de la pagina ... la pagina ..., ca bază de discuţie".

Mihail Mihăileanu s-a născut în anul 1878 în Bucureşti, pe strada Nicolae Jitniţă, unde părinţii săi îşi aveau domiciliul. Descinde din familia "Năsturel Herescu" fiind penultimul băiat al acestei renumite familii.

Urmează cursurile elementare la şcoala de la "Radu Vodă" şi după absolvirea liceului "Matei Basarab", face filologia clasică la Universitatea din Bucureşti.

Işi începe cariera didactică în calitate de profesor de latină mai întîi la liceul din Roman şi apoi la liceul "Nicolae Bălcescu" din Piteşti. La Piteşti rămîne pînă la sfîrşitul vieţii sale, survenită la 2 februarie 1950. Ca profesor şi scriitor a întreţinut relaţii cu oameni valoroşi ca: B. Şt. Delavrancea, Simion Mehedinţi, N. Em. Teohari, N. I. Apostolescu etc.

Avea licenţa în drept, în litere şi filozofie, cu specializarea în limba şi literatura latină, se pare şi în teologie. Toată cugetarea lui socială, politică şi didactică, în parte depăşită azi, era subordonată unei imense culturi în cele trei direcţii amintite şi unei lecturi continue şi după obţinerea diplomelor. Ca elevi ai lui admiram tocmai această muncă şi dorinţă neobosite de a cunoaşte totul, de a se informa multilateral, spiritul lui de analiză care despica firul în patru, întotdeauna într-un mod original, contestatar faţă de opinia generală, dominată atunci, în special în zona Argeş, de un liberalism dispreţuitor al personalităţii, tolerant şi chiar încurajator al abuzurilor partizanilor politici.

Mişu Mihăileanu a citit, a cugetat şi a scris mult, desfăşurînd, dincolo de o catedră, o activitate ştiinţifică remarcabilă. Nu mă opresc la articolele publicate în "Epoca", după anul 1902, nici la studiile "ÎN CONTRA POPORANISMULUI" (1910), "ÎN CONTRA VOTULUI UNIVERSAL" (1911) sau "FEMINISM" (1927), al căror titlu arată poziţia lui în aceste probleme. Voi trece şi peste multele lui articole publicate în revista "Convorbiri literare", în care a atacat vehement forme iraţionale din administraţia bisericească. Mă voi opri numai la profunda lui cultură clasică, în special în domeniul literaturii latine.

I-am spus odată că vreau să urmez latina la Universitate. Binevoitor, mi-a spus că-l pot însoţi în obişnuitele lui plimbări, repet meditative, la Trivale, pentru a-mi răspunde dorinţei mele. Era adevărate discuţii peripatetice. Din păcate, au fost numai trei. Se oprea des din mers şi vocea lui - nu prea armonioasă - combătea cu logică şi indignare anume mentalităţi contemporane. A analizat criza clasicismului în învăţămînt şi făcea vinovaţi pe profesorii de latină care erau dominaţi de interpretările gramaticale, în loc să pătrundă înalta valoare etică, senina cugetare a scrierilor. Se mira că profesorii de ştiinţe (matematică, fizică, chimie) au combătut clasicismul în învăţămînt. Işi explica această atitudine pentru că nu ştiau valorile literaturii latine. Nu ierta, însă, profesorilor de limbi moderne argumentul invocat de ei, că latina este o "cultură de lux", sau că a preda latina, "înseamnă a cere prea mult copilului". A scos apoi din buzunar broşura lui publicată în 1907, invitîndu-mă să o citesc (IDEI VECHI ALE UNUI PROFESOR NOU). Cred că atunci în (1921) vara, tratuducea din Tacit, pentru care avea o afecţiune prioritară. Scotea în evidenţă ideile istoricului: accente împotriva absolutis-

mului imperial; discuţia dacă oratoria este superioară poeziei sau invers; oratorii clasici sînt superiori celor moderni prin compoziţia şi armonia părţilor; decadenţa oratoriei clasice, cînd elocvenţa a încetat a mai fi o ştiinţă a copoziţiei şi dicţiunii.

Din aceste idei, ca student, am regăsit unele în "Convorbire asupra oratorilor" de Tacit, în studiul introductiv, traducerea şi comentariile textului, făcute de M. Mihăileanu (colecţia "Biblioteca autorilor clasice greci şi romani", nr.25, Bucureşti, 1924). Lui Cornelius Tacit, Mihăileanu i-a consacrat mai multe studii pătrunzătoare: "O MIŞCARE FEMINISTĂ LA ROMA ACUM 2200 DE ANI" (Orpheus, II, 1926, p.38-59); "ESTE TACIT UN CALOMNIATOR?" (Orpheus, III, 1927, p.154-157); "TACIT ŞI FORMELE DE GUVERNĂMÎNT" (ibidem, p. 193-202); "TACIT ŞI TIPUL FEMEIESC" (ibidem, IV, 1928, p.14-17); "TIBERIU, CEL MAI CONSTITUTIONAL DINTRE CIRMUITORI" (ibidem, IV, 1928, p.199-203). In aceste studii, autorul dovedeşte că Tacit a fost aspru cu personalităţile - bărbaţi şi a stimat femeile, singura excepţie fiind Livia, soţia lui August, acuzată de Tacit de otrăvirea soţului. Cu multă înflăcărare vorbea despre "Lex oppia" (anul 215 î.e.n.), care interzicea femeilor să poarte bijuterii mai grele de 14 grame şi le interzicea plimbarea în vehicule prin Roma. Femeile fac o puternică mişcare "feministă" (anul 125 î.e.n.) împotriva legii oppia şi se plimbă în vehicule chiar în Forul public.

Tiberiu, tip de imperialist absolut, nu-şi va găsi niciodată un "lăudător". Altădată, scriind de Eneida lui Virgiliu, combate părerea unor istorici literari (Pichon) care văd în Eneas numai un "pius" şi nu un viteaz. Eroul Turnus devine un neputincios în faţa piosului Eneas, care a fost totodată şi un viteaz (articol în Orpheus, III, 1927, p.12-16). O altă revistă de cultură clasică, "Ausonia", i-a publicat mai multe articole de esenţă, l-a adoptat ca membru în comitetul ei de redacţie. Intr-un articol analizează idei din Caesar, care scrie că Belgii, Helveţii sînt popoare straşnice, viteze, pentru că trăiau departe de "moleşitoarea civilizaţie romană" (citînd comentariile lui Caesar, în "Ausonia", I, 1939, p.13-15). In articolul "HORATIUS ŞI CLASELE SOCIALE" ("Ausonia", I, 1939, p.34-39) arată că poetul latin ura anarhia vulgară, dar admira pe ţăranul muncitor, care se afirma prin fapte, nu prin vorbe. Adesea Mihăileanu trăgea concluzii din analizele scriitorilor latini pentru vremea contemporană: "DIARHIA SUB TIBERIU CA ŞI SUB MUSSOLINI" (ibidem, p.175-179).

Profesorul Mihăileanu răspundea prin comportarea sa

profesională, prin ireproşabila lui ţinută etică programului educaţional al unei instituţii culturale de importanţă recunoscută, "Casa Şcoalelor". Aceasta i-a publicat în "Biblioteca pentru popor", trei volume, în care găsim învăţături şi sfaturi grupate în jurul cîte unei întîmplări din viaţa cotidiană, uneori mărunte dar întotdeauna exprimate într-o limbă românească ferită de neologisme şi complicaţii stilistice ostentative. Alteori pornea de la o legendă mitologică, de la un citat latin sau din cărţi curente de sociologie ("MICA PRAVILĂ", 1924; "DRUMURI SPRE FERICIRE", 1927; Anton Pann, "POVEŞTEA VORBEI" şi "NASTRATIN HOGEA",cu prefaţă şi comentarii, 1922).

Găsim în aceste volume date autobiografice, un ar spirit de observaţie a amănuntelor vieţii umane, care te miră cînd ştii că vin din partea unui om care, aparent, trăia izolat, în lumea gîndurilor lui, dar în realitate nu-i scăpa nimic din imediata apropiere. A fost un nemulţumit al orînduirii social - politice în care a trăit. De aceea în titlurile operelor lui şi chiar în textul interior al lor, apare mereu forma interogativă, după care urmează o largă argumentare, logică a răspunsului. Ca student, ca profesor urmăream cu interes articolele lui, mai ales cele despre antichitatea şi literatura latină.

Din punct de vedere social - politic evolua spre idei socialiste (PRIN DEMOCRATIE LA SOCIALISM, 1925, PRIN INDUSTRIALISM SPRE SOCIALISM, 1926), dar cu evocarea tradiţiilor sănătoase ale poporului. Este o mare deosebire între Mihăileanu al anilor 1908-1911 şi cel al anilor de după 1922, ("ŞI TOTUŞI PRESA TREBUIE SĂ FIE LIBERĂ",1922, "SPRE INTRONAREA MIZERIEI INTELECTUALE ŞI MORALE", în Convorbiri literare, 1926).

Nu este cazul să întocmim o biografie a operelor lui M. Mihăileanu, deşi poate fi un exemplu de muncă serioasă, ancorată în contemporaneitatea vremii lui. Este bine să se ştie că s publicat 17 cărţi, peste 15 studii despre literatura latină, peste 23 articole diverse publicate în "Convorbiri literare" (1921-1926), revistă care i-a solicitat mereu colaborarea, alte 16 articole tot în "Convorbiri literare", axate unitar pe probleme de învăţămînt (criza clasicismului, critica manualelor didactice) şi alte numeroase articole în periodice cu circulaţie locală.

Luat global, activitatea lui M. Mihăileanu arată o nemulţumirea faţă de mersul lucrurilor (INSPRE DICTATURĂ în Convorbiri literare, 1924, cu referiri speciale la Franţa), necesitatea şi

apropierea unor schimbări esenţiale.

După profesorul N. I. Apostolescu, figura cea mai măreaţă a liceului din Piteşti, urmează imediat M. Mihăileanu, profesor prin definiţie, cercetător analist şi critic îndrăzneţ al stărilor actuale. După aceştia remarcăm pe Vi.gil Lupescu (cu MANUALUL DE ANTICHITĂŢI PUBLICE ROMANE, 1915, ediţii succesive), N. Em. Teohari (cu publicaţii de critică literară), I. Băiulescu (adevărate prelegeri de filosofie, erau lecţiile lui, publica rar) şi alţii.

La aceste celebre ilustraţii didactice adaug biblioteca liceului, donaţie a generosului profesor G. Ionescu-Gion (1857-1904), care întreţinea în permanenţă un climat propice dezvoltării intelectuale a elevilor. Iată fapte pe care nu le pot uita, tuturor le închin omagiul meu admirativ, asociat cu amintiri încă vii şi recunoscătoare.

Bucureşti, 20 februarie 1978

Reprodus din revista "JUNIMEA",nr.22-23,mai 1978

>typ t47.1st

VASILE MÂNDRU
de Marin Manu Bădescu

Vasile Mândru a funcţionat ca profesor de Gimnastică între anii 1892 - 1933, dar înainte fusese mult timp şi secretar al liceului participînd la mai toate acţiunile de organizare în primele decenii ale existenţei şcolii. De statură mijlocie, bine "legat", cu un cap frumos, cu o bogată podoabă capilară despărţită la mijloc printr-o cărare, cu un uşor şi plăcut accent moldovenesc, era iubit de noi toţi. A absolvit Şcoala specială din Iaşi, ca elev al profesorului Vasile Negruzzi, iar ca formaţie pedagogică era un adept al Şcolii de gimnastică a lui A.Spiess şi al Şcolii franceze a lui G.Demeny.

In primul deceniu al secolului nostru, după ce liceul se mutase în localul său propriu, profesorul Vasile Mândru depune o susţinută activitate pentru organizarea diferitelor societăţi sportive şi echipe formate din elevii liceului. Astfel, în 1906 pune bazele unui cerc de lupte după modelul de lupte francez. In 1909 înfiinţează echipa de oină care a apricipat la concursul şcolar de la Galaţi obţinînd locul de frunte. In 1907 a pus bazele primei echipe de gimnastică iar din fondurile strînse de la diferite manifestări s-a electrificat sala de gimnastică a liceului. In 1908 a avut loc sub conducerea sa desfăşurarea primului concurs oficial de gimnastică dintre Şcoala de gimnastică din Iaşi, pregătită de Vasile Negruzzi, şi Licul "I.C.Brătianu" din Piteşti, pregătit de Vasile Mândru. Elevii săi au obţinut rezultate atît de remarcabile, încît au fost decoraţi chiar de Vasile Negruzzi.

La 2 decembrie 1910 elevii cursului superior al liceului au adresat directorului, D.Ghimpa următoarea cerere:

Nr.240 1910, decembrie 2

Se aprobă,
Director,
D. Ghimpa

Domnule Director,

Noi elevii cursului superior al Liceului ce Dv. conduceţi, ne-am hotărît a înfiinţa o societate de "sport şi gimnastică", "AQUILA".

In consecinţă, vă rugăm să binevoiţi a ne da cuvenita aprobare.

Conducerea societăţii va fi încredinţată Domnului profesor V.

Mândru, cu următorul comitet:

Preşedinte	Const. Em. Popescu, clasa VII m.
Vicepreşedinte	Aurel Petrescu, clasa VI m.
Secretar	Costin I. Stoika, clasa VII m
Casier	Virgil Enescu, clasa VI m.
Controlori	Teodor Muzicescu, clasa VII m.
	D. Olănescu, clasa V.

Zilele fixate pentru exerciţii vor fi: duminicile şi în toate sărbătorile legale, precum şi joia între orele 2 şi 4 p.m.

Cu profund respect,
Comitetul

Ministerul Instrucţiunii aprobă înfiinţarea societăţii "AQUILA" punînd condiţiile ca: "societatea să se angajeze cu curăţitul şi încălzitul sălii, deteriorarea aparatelor va privi pe societate, orele de şedinţe vor fi seara şi cel mult de două ori pe săptămînă aşa, ca să nu aducă nici un deranjament şcolii".

In ultimii ani ai activităţii sale, Vasile Mândru organizase şi o fanfară a elevilor liceului după care aceştia defilau la sărbătorile naţionale, aşa cum nu mai avea nici o altă şcoală trezind admiraţia locuitorilor oraşului.

Aprobarea ministerului pentru înfiinţarea societăţii şi a fanfarei fusese dată numai pe baza adeziunii profesorului: "Subsemnatul profesor de gimnastică ader a conduce Societatea de gimnastică şi sport "AQUILA" cu condiţia ca elevii să urmeze regulat şedinţele".

Datorită pregătirii sale, Vasile Mândru a fost solicitat să predea scrima la Cercul militar din Piteşti, disciplină care inţa şi în preocupările sale din programa şcolară, ceea ce ne făcea să fim şi mai mult atraşi de orele de gimnastică.

La pensionarea sa a adresat elevilor o scrisoare publiă prin care îi îndemna să muncească pentru însuşirea cunoştinţelor necesare în viaţă, să facă sport fără să neglijeze pregătirea lecţiilor, să continue tradiţiile culturale şi sportive ale liceului şi să ducă mai departe faima acestui vechi aşezămînt de învăţămînt şi cultură

Urmîndu-i exemplul şi îndemnul, elevii liceului nostru au obţinut şi la activităţile sportive adevărate performanţe: campioni naţionali la gimnastică şi locul I la multe alte competiţii.

Vasile Mândru rămîne una dintre cele mai luminoase figuri ale foştilor noştri profesori.

ION SĂLIŞTEANU

de Marin Manu Bădescu

Uniunea Artiştilor Plastici din România a publicat albumul ION SĂLIŞTEANU după expoziţia din sala Dalles - Bucureşti 1986, în care valorosul pictor, fost elev al liceului "N.Bălcescu" - Piteşti, ne comunică, printre altele, crezul său artistic.

Născut la Piteşti (1929), după obţinerea bacalaureatului intră la Institutul de Arte Plastice "Nicolae Grigorescu" din Bucureşti şi expune - ca student - la diferite expoziţii începînd din anul 1954. Pînă în 1968 are 172 participări în ţară şi 82 în străinătate. A absolvit Institutul de Arte secţia pictură în 1955 cînd lucrarea sa finală a primit Diploma de onoare la Festivalul Tineretului de la Varşovia, după care a fost numit asistent universitar şi apoi a devenit membru al Uniunii Artiştilor Plastici.

Prefaţa volumului ne oferă cîteva informaţii deosebit de preţioase pentru concepţia sa artistică:

"După 30 de ani de lucru la şevalet, "navigator solitar" în faţa pînzei întinse încerc să reconstitui mental trasee şi etape parcurse în construirea imaginii şi văd ce sinuoasă, ce diversă în treceri mi-a fost calea de pictor, ce îndelung răbdător am fost cu perpetua mea stare de nerăbdare.

La început eram preocupat să pot să exprim. "Cum" era mai important decît "ce" spun. Pînza era loc de etalare a unor virtuţi (reale sau iluzorii) impregnate de convenţii ale epocii şi ceea ce lucram nu era întru totul sustras unor inocente orgolii profesionale în secret dialog cu colegii sau tinerii din generaţia mea. (...).

Apoi am vrut să redau realitatea, ieşind "la motiv", lucrînd direct în natură, să refac, să deduc ipostazele picturii de după impresionişti - (fauvism, constructivism, taşism, abstracţia lirică, structuralism) - să refer imaginea (nu prin citat, cît poate printr-o tandră atingere) la artiştii pe care îi iubeam (1955-1965).

Apoi am încercat să mă adaptez manierei de lucru a naturii, servindu-mă mult de accidentul plastic condus spre texturi, atingeri şi mod de organizare a materiei, care "tactiliza" vizualul în explorarea micului şi marelui univers (1965-1970).

Nevoia de sinteză, care a condus firesc spre o abstractizare (raportată la ceea ce se făcea prin anii 60 în lume) a deschis o poartă

spre eliberarea formelor "ca elemente unice" în situaţia imprevizibilă devenind gestul spre largă spontaneitate şi m-am dispersat parţial sau total de subiect sau temă în favoarea "stărilor" (1970-1979).

Apoi am dorit să transfer imaginii picturale sonorităţi şi ritmuri, calităţi ale muzicii şi poeziei, ignorînd nu numai hotarul dintre genuri, dar şi dintre arte (1979-1984). (...) Astăzi încerc să "particularizez", să circumscriu concretului şi sferei familiare de referiri, în genurile tradiţionale (peisaj, portret, natură statică) întreaga experienţă a sintezelor abstracte, a descinderii de spaţiu şi descărcare prin gest, a "sonorizării" prin pata intensă în spaţii neutre, a libertăţii de atingere. Nu este o întoarcere în subiect, ci o plonjare în abstractizarea adimensională spre localizare, spre legarea micului adevăr cu respiraţia cosmică a naturii, spre concretul "identificabil numai în plan afectiv" care rămîne cumva atemporal şi vag recognoscibil.

Acum nu mai încerc să transcriu plastic nici forţa, nici dramatismul, nici bucuria, tandreţea sau dorul, căci toate fiind nevoi crude omeneşti - o necunoscută decenţă îmi refuză parcă, etalarea lor ca atare.

Poate că misterul şi drama nu aparţin expresiei întunecate tensionărilor încrîncenate şi gravităţii afişate, - formule uzitate pînă la tocire de istorie - ci pot fi trecute în plină lumină - un mister al zilei însorite" fără a-şi pierde substanţa. Poate că urîtul se poate transforma în şoaptă şi dincolo de şoaptă, ecoul lui să existe. Poate că în pictură bucuria nu are numai culori aprinse, poate că flacăra ei arde şi în tăcere îngheţată. Nemişcarea poate deveni gest incipient, iar nerăbdarea - calm şi deschidere. Floarea poate fi suflet, un chip de fată - obiect neatins de om, iar pomul - durere.

Spiritul convertirii, al sentimentului "lucrat", al talenţei uşoare, aparţine culturii. Ne modelăm ca fiinţe reciclînd metaforic omeneştile urcări şi coborîri în raportări disimulate. Un Icar - "cădere spre înalturi" sîntem cu toţii în parte.

Natura indiferentă, purtînd în noi, din nou, către noi, substanţă vie, circulă, devenim mereu stările alotrope ale unei unice putri.

Pictez cu bucurie - pînă la durere, flori. Flori pe care nu le-am văzut, nu le cunosc. Alerg cu sufletul pe marginea mării, prin cîmpuri şi ating întîmplător detalii amestecate cu amintiri, cu speranţe. Motivul, subiectul nu mai e nici măcar pretext pentru picturalitatea ca odinioară, pentru slujirea artei "în puritatea ei"

Nici măcar nu mă mai interesează dacă pictez. Ating pînza cu bucuria de a exista şi cu iubire. CU IUBIRE.

După citirea unor astfel de "mărturisiri", ne întrebăm: cine altcineva i-ar fi putut pătrunde mai bine şi exprima mai bine decît pictorul însuşi,atît concepţia,cît şi metoda sa de realizare artistică ?

Albumul la care ne referim ne prezintă o listă de 180 lucrări ,la care după 1986 s-au adăugat multe altele.

In final, notăm cîteva expoziţii personale în străinătate

1973, Klagenfurt (Austria) - Sala Municipală - în cadrul "Zilelor culturii româneşti".

1978, Cracovia (Polonia) - Galeria de artă Nova Huta.

1978, Tarnov (Polonia) - Galeria de artă.

1979, Varşovia (Polonia) - Sală de artă a Uniunii Artiştilor.

1983, Roma - Academia di Romania - ca laureat al Trofeului "Omagiu lui Picasso".

Expoziţii de grup în străinătate:

1968, Upsala (Suedia).

1969, Landschau (R.F.G.).

1970, Milano (Spazio d'Arte).

1973, Eastbourne (Anglia) - Art Towner Gallery.

1973, Southampton (Anglia) Civic Art Gallery.

1973, Toulon (Franţa) - Musee d'Art et Archeologie.

1974, Moscova - Galeriile Tretiacov - în cadrul "Zilelor culturii româneşti".

1975, Stockholm (Suedia) - exp. de artă românească.

1977, Copenhaga (Danemarca) - exp. "5 picori români".

1978, Lisabona (Portugalia), exp. "Artişti români".

1979, Roma - Biblioteca română - exp. "Pictori rokani".

1981, Zagreb şi Sarajevo (Yugoslavia) - exp. "Selecţiuni de artă românească".

Participări la expoziţii internaţionale:

1965, Szezein (Polonia) - exp. "Grupul Metafora".

1970, Varşovia (Polonia) - exp. "Victoria împotriva fascismului".

1976, Sofia (Bulgaria) - exp. de Pictură realistă.

1976-1978, Moscova-Praga-Berlin-Sofia, exp. "30 de ani victorioşi".

Participări la expoziţii de artă românească în străinătate:

1955, Varşovia; 1956, Dresda-Bratislava; 1957, Moscova, Budapesta; 1967, Frankfurt; 1968, Praga-Paris (Orly) - Russe; 1969, Roma - Torino - Tel-Aviv - Rijeka - Varşovia; 1970, Dusseldorf - Torino -

Milano; 1971, Varşovia - Dusseldorf - Belgrad - Sofia; 1972, Tesside - Middesbrough - Palma de Mallorca - Lanijgrad - Praga - Torino - Varşovia; 1973, Philadelphia - Washington - Akron-Sain-Paul - Oskonson - Moscova - Beijing - Tientzian - Madrid - Veneţia; 1974, Phenian - Quebec - Atena - Tunis - Cairo - Berlin - Moscova - Glasgow; 1975, Stockholm - Moscova - Berlin - Stuttgard 1976, Ankara - Copenhaga - Sofia; 1978, Lisabona - Atena; 1979, Boenos Aires - Cotbus - Berlin - Moscova - Helsinki; 1980, Olimpia - Bari - Macerata - Roma - Napoli; 1981, Novisad - Sarajevo - Zagreb - Sofia; 1982, Berlin - Praga - Bratislava; 1984, Sofia - Lisabona;

Pentru o atît de bogată şi interesantă activitate artistică, pictorul Ion Sălişteanu a fost onorat cu următoarele premii şi distincţii:

1964, Premiul II pentru pictură al Uniunii Artiştilor Plastici;

1968, Distins cu ordinul "Meritul Cultural" cl.III.

1971, Premiul Academiei - "Ion Andreescu".

1974, Distins pentru a doua oară cu Ordinul "Meritul Cultural".

1981, Premiul Internaţional al Artiştilor Profesionişti Roma - "Trionfo 1981".

1981, Premiul acordat de Centrul Cultural Caravaggio - Omaggio a Picasso.

1983, Premiul Internaţional - Roma - "Pace-1983".

1985, Premiul pentru pictură al Uniunii Artiştilor Plastici.

In ţară, pictorul Sălişteanu a expus mai în toate oraşele mari fiind distins şi cu 6 medalii româneşti.

ION STERIOPOL

de Edgar Papu

In amintirea mea îl mai văd şi acum, după aproape şase decenii. Ii mai aud glasul profund, muzical, de violoncel. Era tînăr, frumos, expresiv, avea 24 de ani. Ne apărea îmbrăcat cu o eleganţă discretă, subtilă. Mi-amintesc pînă şi cravata sa papillon, de mătase verde pal, presărată cu mici şi delicate cununiţe verde închis, aproape negre. Numele nu i-l mai ascund, încercînd să-l transform din Busuioc în Trandafir. Il chema sau îl mai cheamă încă, Ion Steriopol. Pe atunci preda în Bucureşti la gimnaziul unde învăţam eu, dar mai tîrziu am citit că ajunsese directorul liceului din Sighişoara. Intr-un tîrziu, pensionar, s-a retras la Piteşti. Ii mai vedeam rareori numele într-o revistă, parcă în Preocupări literare. Imi aduc chiar aminte de o poezie a sa, intitulată Heidelberg. Dacă mai trăieşte îi sărut mîna din depărtare, fiindcă îi datorez enorm acestui om. Parcă a tras la o parte o perdea din faţa mea, şi mi-a luminat, în perspective nebănuite, calea vieţii.

Mi-a fost profesor de română în clasa a IV-a gimnazială. Am putut, însă, să cunosc de pe atunci ce om de pondere culturală aveam în faţă. L-am auzit vorbind curent o franceză splendidă. Era şi un solid latinist, de formaţie clasică, îmbogăţită de lecturi rafinate. Urmase, desigur, şi conservatorul, la secţiunea de actorie, şi se pare că era angajat la un teatru bucureştean, pe scena căruia juca seara. Nu se ştie de ce a renunţat apoi la cariera scenică, optînd pentru învăţămîntul mediu. Eu eram obiectul celei mai afectuoase atenţii ale sale. Voia să mă facă actor şi, tot la şcoală, dar în afara orelor de clasă, îmi dădea cu dragoste şi o dăruire rară adevărate lecţii de dicţiune. Mărturisesc, însă, că niciodată n-am putut atinge rezonanţa profundă şi timbrul grav al vocii sale neîntrecute.

Dar ce minunate erau şi orele predate de el! Prin inflexiunile glasului său, urmate de comentarii pertinente, mi s-a luminat dintr-o dată frumuseţea şi valoarea unei mari poezii. In acelaşi timp mi-a stimulat şi dorinţa de a scrie, o dată cu temele neaşteptat de captivante, imaginate de el, teme pe care trebuia să le rezolvăm în compoziţii de proză poetică, unde lui îi plăcea să vibreze accentele unei sensibilităţi romantice. Pe mine în special mă încuraja prin aprecierea pe care o da naivelor mele compoziţii, cu mult deasupra oricărei din lucrările colegilor mei.

Copilul sfios, care eram eu, se vedea adus pe culmea fericirii, fiind prețuit cu o deosebită atenție de un om cult și seducător, care mai păstra pentru mine și un mister de visare. Nu pot să-l uit, fiindcă mi-a deschis o cale pe care n-am mai părăsit-o, și care mi-a pecetluit destinul.

Reprodus din "Tribuna României", anul IX, nr.189, 15.09.1980, p.1

VLADIMIR STREINU
de Eugen Lovinescu

Sul de fum ridicat de pe coșul casei, în zările înalte ale primăverii, plop subțiratic cu foșnet perpetuu de frunze, cioban grigorescian răzimat în bîtă și profilat pe fundul cerului albastru - cu ce aș fi putut asemăna pe tînărul ce mi-a intrat în birou acum vreo zece ani, - beduin fără burnuz și cămilă sau tînăr indian, smead, iluminat, drept ca un prapur, crezînd în poezie și în destinele ei? Vladimir Streinu și-a publicat cele dintîi versuri în "Sburătorul" și e singurul care vibrează încă și acum de farmecul primei poezii apărute și dezastrul primei greșeli de tipar; emotiv știe comunica emoția, și nu e o mică satisfacție să simți vii atîtea legături împletite din dezinterese, din freamătul preocupărilor comune. Vladimir Streinu a poposit în epoca "poetică" a Sburătorului, epoca de aur a inspiraților poposiți zilnic în biroul meu pentru a se legăna pe valurile versurilor și în beția comentariilor.

Cum Sburătorul a evoluat pe urmă spre epică și apoi spre teatru, el n-a voit niciodată să-l recunoască sub alte forme; poet în acest sens, de o admirabilă ignoranță sau indiferență față de proză sau de dramă, semn al unei vocații certe, mai e poet și prin ritmul mersului său pe aleele Cișmigiului sau pe Calea Victoriei, nevăzînd pe nimeni, cu ochii pe sus, după o fantomă iluzorie, prin pasiunea cu care adulmecă poezia între două foi netăiate ale unei reviste găsite pe birou, prin entuziasmul cu care surprinde un vers frumos, prin posibilitatea de a memora și recita ce i-a plăcut cîndva, prin interesul exclusiv al poeziei ca singur scop al vieții.

Temperament frenetic, vibrant, pornit spre entuziasm și spre excesul ei - repede învolburat, ca o furtună răvășită peste noapte din arșița verii, dar și repede abătut, culcat la pămînt, balon dezumflat, cocor fulgerat cu un alici de copil în aripă, strivit și incapabil de a se reculege, coardă întinsă pururi gata să plezenească. Plin de proiecte literare ce zac după cîteva momente ca triste epave pe covorul biroului, himeric, paradoxal, exagerat paradoxal, cu o vervă agresivă cînd e vorba de camarazi dezarmați, și prin aceasta copil rău, adică tot poet, tinzînd a luneca la o continuă "blagă" față de oameni și de lucruri, distractivă, dar de la o vreme regretabilă, Vladimir Streinu aduce cu inegalitatea sa de umoare și preocuparea de cele spirituale și ne promite volume de studii critice și chiar romane, nu mai promite însă și poezii. Iată punctul său nev-

ralgic: poet de sursă frenetică, pasională, inspirația lui s-a arătat chiar de la început dificilă în a se exprima şi, cu anii, prin intervenția autocriticei şi a influenței lui Mallarme şi Valery, s-a retractat mereu, creîndu-şi piedici şi sublimări, pînă la sterilizare.

Entuziasmul său poetic urmat repede de criticism se exercită astăzi mai mult asupra altora, într-un spirit judicios, din care nu e exclusă prezumția tonului superior şi a zîmbetului condescendent.

Reprodus din Eugen Lovinescu, MEMORII,
ediție îngrijită de Nicolae Balotă, p.357-358

>typ t13.lst

VIRGIL TEMPEANU
Elev piteştean — devenit membru al Academiei Germane
de Marin Manu Bădescu

Virgil Tempeanu (1888-1984), s-a născut la Focşani şi este fiul şefului de gară Virgil Tempeanu şi al Mariei, născută Zalaru. Legăturile sale cu Piteştii sînt vechi pentru că de aici era străbunicul său, polcovnicul Nicolae Tempeanu.

Clasele elemntare le-a urmat la Şcoala nr.2 din Piteşti şi a continuat studiile la Liceul "I. C. Brătianu", astăzi Liceul "N. Bălcescu", unde şi-a luat bacalaureatul distingîndu-se, mai ales, la ştiințele umaniste. Ca elev al clasei a VIII-a, clasa finală, în anul 1908 i s-a încredințat conducerrea revistei nou înființate, "Junimea", fiind ales preşedinte al societății cu acelaşi nume.

Incă de pe acum se profilează trăsăturile viitorului istoric şi critic literar. Chiar din primul număr al revistei, abordează subiecte interesante şi dificile ca de ex. EMINESCU, PESIMISMUL ŞI CAUZELE LUI, sau NATURA IN POEZIA LUI EMINESCU, precum şi studii despre literatura populară, pe lîngă traduceri din Goethe, Heine, Hebbel etc. Ceea ce frapează de la început în aceste studii sînt fermitatea cu care elevul de atunci îşi expune punctele de vedere, precum şi informația ştiințifică pe care se sprijină. Chiar dacă opiniile sale de atunci nu mai corespund întru totul cu punctul de vedere al exegezei eminesciene contemporane, merită subliniat curajul, fundamentat de o solidă cultură, dovedit de tînărul de 20 de ani. Dacă mai ținem seama că în aceste articole Virgil Tempeanu stabileşte, poate pentru prima dată corespondențele dintre poezia SOMNOROASE PĂSĂRELE şi poezia GUTE NACHT de Emanuel Geibel, punînd în valoare talentul poetului nostru național, ne dăm seama, o dată mai mult, de spiritul de investigație al lui Virgil Tempeanu, care avea să se afirme atît de puternic în anii deplinei sale maturități.

Tot ca elev al liceului din Piteşti, Virgil Tempeanu publică o poezie în revista "Floarea darurilor", condusă de N. Iorga, cel care în 1924 îl aprecia cu totul pozitiv: "S-a alipit de cei mai săraci şi mai prigoniți. Şi le-a dat tot, fără să poată avea de la ei nimica. Intr-o căsuță pe care n-ar locui-o un băcan mai cuprins, el duce o viață de familie care nu poate fi descrisă cu destulă duioşie. Acest profesor e Virgil Tempeanu din Fălticeni".

In 1913 Virgil Tempeanu este licențiat al Facultății de Litere şi Filosofie din Bucureşti, cu calificativul "Magna cum laude", în spe-

cialitatea Limba şi literatura germană.

In urma examenului de capacitate pentru profesorii secundari, obţinut cu media 9,25, a funcţionat ca profesor la Fălticeni, Baia şi Bucureşti, distingîndu-se printr-o bogată activitate didactică. La Fălticeni a fost profesor la Liceul "Nicolae Gane" şi la Şcoala Normală "Ştefan cel Mare", precum şi preşedinte al societăţilor "Prietenii culturii" şi "Liga Culturală" şi a colaborat la revista "Şezătoarea" condusă de prietenul său Artur Gorovei.

Paralel cu activitatea la catedră, Virgil Tempeanu colaborează la "Revista generală a învăţămîntului" şi elaborează ISTORIA PEDAGOGIEI, unanim apreciată.

In 1934 şi-a susţinut teza de doctorat POEZIILE DE CRUCIADĂ ALE LUI WALTER VON DER VOGELWEIDE. Cu această ocazie, profesorul Simion Mândrescu, unul din membrii comisiei, a elogiat activitatea germanistică a primului doctor în specialitatea filologiei germane din ţara noastră, Virgil Tempeanu. Drumul pentru o catedră universitară îi era deschis.

In ţară a funcţionat în învăţămîntul superior la Facultatea de Litere din Iaşi, la Academia de înalte Studii Comerciale şi la Politehnica din Bucureşti, iar în Germania a fost lector pentru cultura română la "Ludwig Maximilians Universitat" din München, de unde a fost rechemat în 1937, de către Ministerul Instrucţiunii din Bucureşti, neîncadrîndu-se în politica regimului de dreapta din acei ani.

In această calitate, Virgil Tempeanu a cercetat legăturile literaturii române cu literatura germană, concretizate în studiile: EMINESCU IN NEMŢEŞTE, premiat cu "Premiul criticii literare" de "Uniunea intelectuală română"; HERDER UND DIE RUMÄNISCHE VOLKSDICHTUHG (Herder şi poezia populară română), premiată de Academia Germană din Munchen cu "Medalia Humboldt"; "KONAKI, DER ERSTE MOLDAWISCHE DICHTER, EIN FREUND DEUTSCHER KULTUR (Conachi, primul poet moldovean, un prieten al culturii germane), publicat în "Stimmen aus dem Sud-Osten", revista Academiei Germane; etc.

Vorbind despre Virgil Tempeanu, iată ce spune un profesor universitar din München: "Prin el am învăţat să cunosc România şi produsele ei spirituale. Patriot înfocat, entuziasma prin cuvîntul său. A avut ochii deschişi pentru tot ce se întîmplă nou în Germania. Totuşi această admiraţie nu i-a întunecat patriotismul, ci dimpotrivă. Mai ales acest lucru îl preţuim la el".

Activitatea sa de traducător în şi din limba germană este foarte

bogată. Amintim în primul rînd ALEXANDER LAPUSCHNEANU, făcînd astfel cunoscută nuvela istorică românească în Germania.

Din germana medievală a tradus CÎNTECUL NIEBELUNGILOR, la care lucra din 1935, epopeea în versuri GUDRUNA, apoi SĂRMANUL ENRIC, CAVALERII CÎNTĂREŢI (antologie din Minnesanger), BEGRIFF DER ARBEITSCHULE (Concepţia despre Şcoala muncii) de Kerschensteiner şi RUMÄNISCHE TAGEBUCH (Jurnal românesc) de Hans Carossa, poet foarte apreciat în Germania. Concomitent elaborează studiile: WALTER VON DER VOGELWEIDE (monografie), EDUARD MÖRIKE (monografie), INTRODUCERE IN DIALECTOLOGIA GERMANĂ, EXPRESIA FIGURII IN PLASTICA MEDIEVALĂ GERMANĂ, NUVELA AUSTRIACĂ A SECOLULUI AL XIX-LEA, etc.

Din germanistica modernă a întocmit antologia DIN SCRINUL VECHI, prefaţată elogios de N.Iorga; a tradus IMNURI CĂTRE NOAPTE de Novalis, reuşind să redea toată delicateţea acestui poet romantic. Piesele SAPHO, MEDEEA de Grilliparzer, IPHIGENIA IN TAURIDA de Goethe sînt apreciate de Agata Bârsescu, ca splendide traduceri.

De la Virgil Tempeanu ne-a rămas o bogată şi foarte interesantă corespondenţă cu scriitorii germani contemporani. Scrisorile pun în lumină activitatea sa prodigioasă pentru a face cunoscute cultura şi literatura română în Germania. Personalităţi ale Universităţii şi Academiei Germane din München : Eduard Hartl, germanist medievist, consilier lingvistic al Universităţii, Thierfelder, secretar general al Academiei, Dirlmeier, profesor la Universitate, (cu care V. Tempeanu a vizitat Parisul în 1937), Rudolf Wirbt, redactor şef al revistei "Geistige Arbeit" (Munca intelectuală), Iulius Wilhelm, romanist, consilier guvernamental, Fochler Hauke, secretar general al Academiei în 1939, Hugo Kehrer, profesor universitar, Carl von Kraus, medievist german, autor a numeroase lucrări de epică şi lirică din Evul Mediu, Schulz, administrator central al Institutului "Goethe", G. Rohlfs, directorul seminarului de filologie romanică, Herman Aumer, consul general al României etc, etc, sînt doar cîteva nume ale celor cu care Virgil Tempeanu a corespondat.

Vom spicui cîteva idei din conţinutul acestei corespondenţe literare.

Astfel, Fochler Hauke îi solicită colaborarea la revista Academiei, iar Virgil Tempeanu îi trimite articolul DESPRE CULTURA GERMANĂ ŞI SENTIMENTUL NATIONAL ROMANESC. Acelaşi Fochler Hauke îi trimite lui Virgil Tempeanu revista "Stimmen aus dem Sud-Osten" cu articole despre cultura românească şi cu traduceri din poezia noastră.

Colaborator asiduu la publicaţiile germane, la cererea lui Fried-

rich Eichinger, cercetătorul român îi trimite articolul RELATIILE ROMÂNO - GERMANE PÎNĂ LA UNIREA PRINCIPATELOR. Cu aceeaşi promptitudine îi răspunde şi lui Brauschinger care îi solicita colaborarea la "Mitteilungen" (Comunicările Academiei Germane) trimiţîndu-i articolul INFORMATII PRIVIND CARTEA GERMANĂ IN LIMBI STRĂINE.

Cu mulţi dintre cei semnalaţi, Virgil Tempeanu face un util schimb de idei şi opere literare. In această privinţă amintim că Iulius Wilhelm, romanist notoriu îl anunţa că elaborează lucrările NOUL ROMAN şi ANTITEATRUL IN FRANTA CONTEMPORANĂ. In prealabil, criticul român îi trimite traducerea epopeei GUDRUNA, despre care romanistul german afirma: "Zelul şi prospeţimea muncii dv. nu pot decît să mă uimească". Profesorul Eduard Hartl îl informa că a terminat volumul al III-lea din DRAMELE EVULUI MEDIU, exprimîndu-şi regretul că războiul care începuse va împiedica desfăşurarea activităţii sale de cercetare.

Lucrările pe care Tempeanu le trimite diferitelor foruri sau personalităţi sînt apreciate elogios. CINTECUL NIEBELUNGILOR este una dintre acestea. Heinrich Borcherdt, profesor de istoria literaturii germane şi director al Teatrelor din München, îi comunica: "Lucrările dv. cele mai recente dovedesc lămurit cît de mult cunoşteţi literatura şi cultura germană. Multe observaţii fine despre "Cântecul Niebelungilor" cuprinde lucrarea dv. Nu mă îndoiesc de faptul că în Germania vor găsi preţuirea ce li se cuvine".

Intr-adevăr, traducerea şi interpretarea acestei opere au fost prezentate elogios în ISTORIA LITERATURII GERMANE redactată în opt volume de Helmut von Boor şi Richard Newald, în volumul al II-lea, p.169. Pentru lucrările trimise Institutului "Goethe", Schulz, administratorul central, îl anunţa că: "Lucrările dv. de germanistică vor ocupa un loc de cinste în biblioteca Institutului". Aceleaşi aprecieri elogioase primeşte şi din partea lui Carl von Kràus, unul dintre cei mai mari medievişti germani: "Am citit cu interes şi cu folos frumoasele dv. expuneri despre DUŞMĂNIE ŞI RĂZBUNARE IN CÎNTECUL NIEBELUNGILOR. Ce militant înzestrat cu excepţională pregătire a găsit în dv. poezia noastră medievală".

Relativ tot la această lucrare, profesorul Dirlmeier afirma: "Bibliografia dv. este excepţional de multilaterală".

La München, Virgil Tempeanu îndeplinea şi funcţia de secretar general al "Institutului de cultură germano-român", care după înapoierea sa în ţară n-a mai funcţionat decît puţin timp, desfiinţîndu-se din cauza evenimentelor politice care s-au succedat.

Virgil Tempeanu a fost şi unul dintre cei mai consecvenţi colaboratori ai "Revistei germaniştilor români", în paginile căreia a făcut cunoscute relaţiile culturale şi literare dintre România şi Germania pînă în 1939.

Aprecierile pozitive faţă de bogata activitate şi faţă de contribuţia adusă de Virgil Tempeanu la dezvoltarea culturii germane şi a legăturilor ei cu cultura românească au culminat cu alegerea sa ca membru corespondent al Academiei Germane din Munchen, în 1936.

Activitatea sa pusă în serviciul culturii române a fost susţinută de o înaltă conştiinţă patriotică.

Publicăm în continuare o scrisoare către Dr. Kerschensteiner şi către semnatarul volumului de faţă.

7 VIII 1929

Mult stimate domnule profesor,

In vălmăşagul sărbătoririi zilei mele de naştere, am neglijat să răspund scrisorii dumneavoastră din 24 VII.

Imi dau cu plăcere consimţămîntul ca să traduceţi în româneşte cartea mea (ediţia a VII-a) CONCEPTIA DESPRE ŞCOALA MUNCII.

Trebuie însă să vă adresaţi şi Editurii G. B. Teubner din Leipzig.

Cu deosebită stimă,
Al dumneavoastră devotat,
Dr. Kerschensteiner *)

Originalul în limba germană

NOTA

*) Kerschensteiner, mare pedagog german, autorul lucrării DIE ARBEITSCHULE (Şcoala muncii). S-a preocupat şi de educaţia cetăţenească a tineretului în lucrarea STAATSBURGERLICHE ERZIEHUNG (Educaţia cetăţenească de stat).

Buftea, 11 iulie 1973

Iubite domnule profesor Bădescu,

După cum vedeţi, m-am executat. D-voastră alegeţi, din cele 20, cîte şi care vreţi. V-am pus în plic - ca să vedeţi conştiinciozitatea poştei germane - scrisoarea adresată unui prieten fost coleg la Universitatea din München (fost preşedinte al Academiei Germane), care a decedat cu puţin înainte. Ii trimisesem lista lucrărilor mele, ca să vadă, că n-am rămas inactiv, după ce am fost ales membru corespondent.

Această listă v-o las Dv. cu rugămintea de a o depune unde credeţi, la liceul "nostru".

De la cumnatul meu (Rudolf Schweitzer-Cumpăna) n-am obţinut decît ceea ce vă trimit (cu rugămintea ca, după eventuala folosire, să-mi fie restituite, el neavînd altele). Scrisori el nu păstrează. In această privinţă a fost toată viaţa neglijent.

Incă n-am primit ultimele numere din "Junimea" solicitate. Să se fi epuizat?

Din corespondenţa lui Davila citesc mereu cu plăcere. A fost o bună idee să le adunaţi şi comentaţi. Aţi făcut o adevărată faptă de cultură.

Sînt curios să ştiu în ce stadiu se găsesc OAMENII DE CULTURĂ şi dacă mai văd vreodată literele lui Gutemberg. Cred că mai degrabă vor apărea scrisorile, pe care vreţi să le daţi la iveală. Liceul este aşa de lipsit de fonduri? De la atîţia elevi nu se pot aduna sumele necesare?

O rugăminte: în cazul cînd tipăriţi scrisorile, ar fi bine corectura germană s-o facă D-ra Lehrer sau fratele său Victor, fostul magistrat. Dacă sînteţi de acord le voi scrie. Dacă nu, ar fi bine să mi le trimiteţi mie. Nu le-aş ţine mult. Ies, altfel, cu prea multe erori. Le-aş fi trimis bătute la maşină, dar biroul de dactilografie din Buftea s-a desfiinţat din lipsă de clienţi.

Cu cele mai bune salutări amicale,

V. Tempeanu

>typ t14.lst

LEON TEODORESCU

de Marin Manu Bădescu

Născut la Iaşi în anul 1917 în timpul primului război mondial, părinţii fiind refugiaţi acolo prin natura serviciului.

Studiile primare şi liceale în Piteşti. Absolvent al Liceului N.Bălcescu (fost liceul Brătianu) promoţia 1934.

Absolvent al Academiei Naţionale de Educaţie Fizică, promoţia 1939.

Ca elev şi apoi ca student se distinge în activitatea de mare performanţă cu profil polisportiv.

Fost sportiv internaţional la handbal, baschet, volei şi fotbalist divizionar. După război, fost profesor de educaţie fizică la liceele Petru-Rareş, Matei Basarab şi Gh.Lazăr din Bucureşti, iar din anul 1948 îmbrăţişează cariera universitară la Institutul de Educaţie Fizică şi Sport (actualul I.E.F.S., în curs de revenire la denumirea antebelică de A.N.E.F.). In cei 43 de ani de activitate universitară a funcţionat şi în calitate de şef al catedrei de jocuri sportive (fără întrerupere) şi în aceea de rector pe parcursul a 3 legislaturi; în paralel, pe parcursul unei legislaturi a funcţionat şi în calitate de vicepreşedinte a fostului Consiliu Naţional pentru Educaţie Fizică şi Sport.

Doctor în ştiinţe pedagogice titlu obţinut după stagiul de doctorantură efectuat la prestigiosul institut Deutsche Hochschule fur Korperkultur - Leipzig. Doctor în ştiinţe pedagogice (magna cum laude) - abilitat pentru ştiinţele sportului.

După pensionare, continuă activitatea universitară în calitate de conducător ştiinţific al doctoranzilor din I.E.F.S. şi de consultant ştiinţific de specialitate al doctoranzilor în pedagogie de la Universitatea din Bucureşti.

Laborioasa sa activitate didactică şi ştiinţifică precum şi contribuţiile sale originale şi cu caracter prioritar recunoscute pe plan internaţional, i-au creat o binevenită reputaţie, atît în ţară, cît şi în străinătate.

Aceste contribuţii originale consemnate în mod selectiv, s-au reflectat în cercetări şi demersuri ştiinţifice şi metodologice centrale pe:

- Precizarea fundamentelor bio-psiho-socio-pedagogice ale educaţiei fizice şi sportive ca ştiinţă interdisciplinară particulară fiind printre promotorii şi militanţii de notorietate internaţională

pentru atestarea şi validarea statutului ştiinţific asociativ al acestei activităţi; şi, de asemenea, acelaşi statut pentru fiecare ramură şi disciplină sportivă.

- In acelaşi context se înscriu şi contribuţiile originale la elaborarea sistemului categorial al ştiinţei respective, în special privind termenii- noţiuni din domeniul jocurilor sportive şi antrenamentului. Contribuţiile respective subsumate cu acelea ale Comisiei române de terminologie sportive (organ al B.I.D.I.U.) unde prof. Leon Teodorescu a funcţionat timp de 12 ani in calitate de preşedinte, s-au constituit în volumul de referinţă internaţională Terminologia educaţiei fizice şi sportului (Bucureşti, Ed. Stadion, 1973) în care definiţia fiecărui termen-noţiune este expusă în 6 limbi.

- Dar, in afara notaţiilor anterioare, activitatea sa ştiinţifică de bază a fost axată pe studierea aprofundată şi multiformă a conţinutului structurii şi metodologiei jocurilor sportive colective, contribuţiile sale recunoscute ca originale fiind generalizate în învăţămîntul de specialitate, iar lucrările autorului (volume şi articole) fiind traduse în diferite ţări.

Toate aceste realizări şi demersuri ştiinţifice în teoria, metodologia şi practica jocurilor sportive se constituie într-o subramură a ştiinţei educaţiei fizice şi sportului, iniţiată şi fundamentată ştiinţific prin contribuţia substanţială a prof. Leon Teodorescu este denumită de acesta Ludica sportivă, denumire în curs de generalizare.

Competenţa de specialitate s-a concretizat in peste 150 lucrări şi in 21 de cursuri, manuale şi cărţi de specialitate publicate, parţial, şi peste hotare. De asemenea, în expunerea de prelegeri, comunicări la congrese ştiinţifice, conducere de seminarii. Procedind selectiv arătăm că activitatea didactico-ştiinţifică in afară a constat din:

- Cicluri de prelegeri pentru studenţi şi/sau cadre didactice (20-48 ore fiecare) cu teme din : Teoria şi metodica jocurilor sportive; Tiinţa educaţiei fizice şi sportului; Metodologia cercetării ştiinţifice; fundamente bio-psiho-socio-pedagogice ale educaţiei fizice şi sportului şi unele teme de cererea valabilă a beneficiarilor.

Prelegerile, seminariile şi conferinţele au fost expuse, între altele la:

= ENSEPS (Ecole Normale Superiore d'Education Physique et Sportive), l'Institut National de Sport, Universite Rene Descartes, toate la Paris, pe parcursul a 15 instituţii (1966-1984) precum şi la Universite II Clermont Ferrand (1984).

= Roma: La Scuola dello Sport (Centrul Olimpic de perfecţionare a antrenorilor şi profesorilor de sport) şi la Academia d'Educatione Fisica, 4 cicluri în perioada 1981-1985.

= Alger, Annaba şi Oran; 3 cicluri cu studenţi şi cadre didactice in perioadele 1972, 1973, 1974.

= Lisabona şi Porto (1981).

= L'Universite de Brazzaville (Congo) 3 cicluri (1981, 1982, 1984).

= INEF Barcelona şi Lerida (1984), precum şi alte expuneri (în perioade mai scurte) la institutele din Atena, Sofia, Leipzig, Varşovia, Budapesta, Beijing, Sanghai, Praga, Bratislava ş.a.

- Participări la peste 25 de reuniuni ştiinţifice internaţionale în calitate de invitat, moderator de secţie sau chiar raportor (speacker) cum a fost cazul la: Colocviile Internaţionalr ale F.S.C.T. (Paris 1968; 1972; 1984 ş.a.). De asemenea a participat şi la alte congrese ştiinţifice de specialitate desfăşurate la Sofia, Budapesta, Varşovia, Koln, Sele, etc. Dintre lucrările ştiinţifice mai semnificative exemplificăm: "APROPOS DE LA LEGITIMITE DE LA SCIENCE DE L'EDUCATION PHYSIQUE ET DU SPORT (în colaborare cu prof. dr. Mihai Epuran)" publicată în "Sport et developpement social au XX-em siecle", Paris, Ed. Universitaires 1969; CONTRIBUTION AU CONCEPT DE JEU SPORTIF COLLECTIF, ORIENTATION ET TENDENCES DE LA THEORIE ET DE LA METHODOLOGIE DE L'ENTRAINEMENT DANS LES JEUX SPORTIFS COLLECTIFS publicate in Teaching Team Sports Ed.Sd. 5 CONI Roma 1985, DIE SPORTICHE ERZIEHNUG. Teza de doctorat, Bucureşti/Leipzig, D.H.f.K./IEFS, 1970; THEORIE ET METHODOLOGIE DES JEUX SPORTIFS, Paris, Les Editeurs Francais Reunis 1977; TEORIA E METODOLOGIA DEI GIOCHI SPORTIVA, 1981; L'ALLENAMENTO QUOTIDIANO FRAZIONATO, Roma, în Revista di Cultura Sportiva, S.d.S. nr. 3, 1983; COME ALLENARE UN GIOCATORE, Roma, în Revista di Cultura Sportiva S.d.S. nr. 3-4, 1986.

Titlurile străine mai sus menţionate, adăugăm spre exemplificare şi cîteva din numeroasele lucrări apărute în limba română cum sînt: ORIENTĂRI ŞI TENDINTE IN TEORIA ŞI MERODOLOGIA ANTRENAMENTULUI MODERN ŞI JOCURILE SPORTIVE, Buc., în Rev.EFS, NR.4, 1984; REFLEXII ŞI DEMERSURI PENTRU OPORTUNITATEA UNEI REGINDIRI, RECONSIDERĂRI ŞI ACTUALIZĂRI IN PROBLEMELE TEORETICE ŞI PRACTICE ALE EDUCATIEI FIZICE ŞI SPORTULUI, Bucureşti în Rev.EFS, nr.2-11, 1986; SPORTUL - INTEG-

RATOR AL EDUCATIEI FIZICE IN CADRUL ŞTIINTEI SPORTULUI. Bucureşti, în Rev.EFS, nr.5, 1989.

In final, apreciem ca edificatoare privind personalitatea şi aportul creator al prof.univ.dr.Leon Teodorescu - format şi educat în mare parte de liceul nostru - la dezvoltarea domeniului ştiinţific pe care îl serveşte şi implicit la recunoaşterea valorilor internaţionale a ştiinţei româneşti, prezentarea cîtorva dintre extrasele apărute în publicaţiile din străinătate.

In acest sens cităm din articolul "Aspects de l'actualite sportive (pag. 104-107) al reputatului specialist francez Robert Merand apărut în Recherches Internationales nr.48/1965 ."Apreciem că cel mai consecvent exemplu privind reînoirea studierii pe baze ştiinţifice a sporturilor colective ne-a fost oferit prin expunerea lui Teodorescu"... "Precizăm că colegul nostru român a subliniat rolul teoriei şi nu numai al teoreticienilor" ... "Theodoresco a arătat că efortul specific, constructiv în fiecare sport colectiv nu trebuie să separe activitatea respectivă pe principiile generale ale teoriei şi metodicei educaţiei fizice. Din acest fapt reiese legătura dintre activitatea specifică şi teoria generală pe care Teodorescu o denumeşte metodica generală a jocurilor sportive considerînd-o ca o disciplină de graniţă... .El consideră sportul colectiv ca un raport de forţe, echipele, dar care exprimă lupta şi nu caracterizarea unilaterală a uneia sau alteia dintre cele două forţe... Este vorba de o interpretare dialectică a dinamicii sportului colectiv, care are în vedere calitatea de totalitate a acesteia care răstoarnă complet actuala "logică" mecanicistă... ceea ce determină, de asemenea, o revedere a întregii tehnologii fundamentale în vigoare".

Din prezentarea făcută pe copertă a lucrării THEORIE ET METHODOLOGIE DES JEUX SPORTIFS făcută de editura (Les Editeurs Francais Reunis - Paris 1977) reţinem: "Succesele repurtate de România pe arena internaţională şi în special în sporturile colective, datorează mult doctorului Leon Teodorescu... profesor de educaţie fizică, fost sportiv internaţional... titularul catedrei de jocuri sportive a Institutului de Educaţie Fizică şi Sport din Bucureşti...

Competenţa sa l-a impus unei intense activităţi internaţionale, în special în domeniul teoretic... A participat cu regularitate la stagiul Maurice Baqnet la Sete şi la colocviile internaţionale ale F.S.C.T. Lucrările sale oferă cititorilor francezi rodul unei activităţi de cercetare teoretică şi practică ce urmăreşte aşezarea pe baze ştiinţifice a tehnicii şi tacticii jocurilor sportive colective".

Din SdS Revista de Cultură Sportivă nr.1 Februarie 1982, referitor la seminarul susţinut cu studenţii, antrenirii şi alţi specialişti italieni în jocuri sportive şi ca prezentare a intervierului publicat în această revistă (pag.2-5)... "Leon Teodorescu este recunoscut pe plan internaţional ca unul dintre cei mai mari experţi în problemele Jocurilor Sportive... titular al catedrei de specialitate la IEFS Bucureşti conduce de mulţi ani studii şi cercetări ştiinţifice... In cadrul şcolilor teoretice de jocuri sportive este unul din exponenţii maximali alături de sovieticul Koslov, germanul Dobler şi francezul Merand".

"Cine are ocazia să cunoască pe Teodorescu îşi va da seama că are în faţă... o personalitate poliedrică, nu numai de cercetător şi de metodolog în educaţiei fizică şi sport, ci şi de antrenor şi de om de teren...

Autor a diferite lucrări, între care una de terminologie educaţiei fizice şi sportlui, Teodorescu este unul dintre primii care a încercat să sintetizeze într-o singură lucrare, multiplele aspecte ale unui domeniu atît de vast ca acela al teoriei şi metodologiei jocurilor sportive... (ştiinţă) care îşi propune "studierea şi descoperirea legităţilor şi a metodelor de continuă perfecţionare a integrării sociale a individului prin practica jocurilor sportive"...

(Din recenzarea lucrării Teoria e Metodologia dei Geochi Sportivi (pag.47) şi a interviului (pag.38-39) a interviului (pag. 38-39) dat revistei Discobolo nr.17/1982 Roma.

Prin activitatea sportivă fundamentată ştiinţific şi cu totul orginală, profesorul universitar dr. Leon Teodorescu reprezintă unul din elementele de elită formate pe băncile Liceului "I.C.Brătianu" din Piteşti.

N. EM. TEOHARI
de Marin Manu Bădescu

Moldovean de origine, N.Em.Teohari s-a născut în anul 1865 la Panciu şi a cunscut una dintre cele mai modeste copilării. A urmat şcoala primară la Focşani fiind întreţinut de un unchi din partea mamei sale, apoi Liceul Internat din Iaşi. După terminarea studiilor superioare, specializat în matematici, a funcţionat ca profesor în cîteva mici oraşe, precum Curtea de Argeş, Cîmpulung (Muscel), Slatina, după care, în 1900 se stabileşte la Piteşti, unde şi rămîne pînă la sfîrşitul vieţii sale (1920), în calitate de profesor şi director (1905-1907) al liceului.

In cancelaria şcolii se distingea prin preocupările sale de specialitate, dar şi prin studiile de istorie şi critică literară fiind apreciat de colegi cu renume ca Ion Boierescu şi Ion Tutuc, de aceeaşi specialitate, Mihail Mihăileanu, erudit profesor de latină, Al. Batist, profesor de latină şi elină, fost inspector şcolar, Ion Băiulescu, Remus Macarie, C. Dumitriu (sculptorul de mai tîrziu Dumitru-Bârlad) şi N.I.Apostolescu, acesta din urmă avînd aceleaşi preocupări de istorie şi critică literară.

Amîndoi (N.I.Apostolescu şi N.Em.Teohari) sînt cercetaţi în studiile lor literare de către E.Lovinescu, criticul care nu le acordă decît minime merite. Dacă despre N.I.Apostolescu spunea că este un "faux esprit", despre Teohari afirma că este o "apariţie curioasă", mai întîi pentru că în calitate de matematician avea preocupări literare şi, în al doilea rînd, s-a "trezit tîrziu la pasiunea literară". Pe amîndoi îi studiază în ISTORIA LITERATURII ROMANE MODERNE, II, (EVOLUTIA CRITICII LITERARE, capitolul CRITICA ESTETICĂ, pp.200-203).

Numeroasele sale articole literare n-au fost publicate niciodată în volum deşi apăruseră în reviste de prestigiu ale timpului, cum erau: "Convorbiri critice" (conduse de Mihail Dragomirescu), "Noua revistă română" a lui C.Rădulescu-Motru, "Viaţa Românească" etc.

In acele articole N.Em.Teohari studia literatura lui N.Iorga, O.Goga, I.L.Caragiale, Duiliu Zamfirescu, P.Cerna, M.Sadoveanu etc. oprindu-se asupra problemelor care priveau literatura poporanistă, pe care n-o accepta (de ex. TEORIA ŞI PROCEDURILE POPORANISMULUI LITERAR), asupra relaţiei literatură - societate, sau asupra concepţiei moderne a învăţămîntului secundar, etc.

Deşi pentru Lovinescu aceste studii sînt "prolixe şi însăilate, se menţin în domeniul consideraţiilor generale", ele dovedesc un pătrunzător spirit de cercetător, o muncă de migală şi aprecieri care se disting prin originalitate.

N.Em.Teohari a fost şi va rămîne una dintre cele mai distinse personalităţi pe care le-a cunoscut Liceul "I.C.Brătianu" din Piteşti.

GHEORGHE M. TOMA
de Cornelia Ilinca

La 23 august 1979 s-a stins din viaţă distinsul profesor Gh.M.Toma, răpus de o boală necruţătoare. Prosternîndu-mă cu pioşenie şi aleasă cinstire în faţa personalităţii polivalente, îmi revine trista misiune de a evoca, după 11 ani, figura luminoasă, bună, mereu zîmbitoare a unui fiu al Argeşului, a unui valoros dascăl al oraşului Piteşti, a unui om plin de vigoare morală şi fizică, un tată excepţional.

S-a născut la 28 februarie 1909 în comuna Tuţuleşti-Argeş, descinzînd dintr-o familie de ţărani modeşti şi muncitori. Din copilărie întîmpină multe greutăţi rămînînd la 7 ani orfan de tată, căzut în luptele de la Mărăşti.

Fiind înzestrat cu o inteligenţă nativă şi cu o deosebită dragoste de învăţătură, în 1922 se înscrie la Liceul "I.C. Brătianu", azi Liceul "N.Bălcescu" din Piteşti. Imi reamintesc ceea ce îmi povestea şi mi-l imaginez un copil de ţară îmbrăcat în hăinuţe modeste, călcînd mai apăsat cu un picior, beteşug care îi imprima o trăsătură morală aparte. In 1930 se înscrie la Facultatea de Litere şi Filosofie din Bucureşti, secţia Geografie, pe care o termină cu succes în 1934.

In prima etapă a tinereţii era preocupat de cercetările geografice pe lîngă profesorul Simion Mehedinţi, care voia să-l atragă spre învăţămîntul superior. El a preferat un apostolat pe meleagurile argeşene. In ultimul an de studii este numit custode bibliotecar la secţia "Geografie", funcţie ce o deţine pînă în 1937 cînd s-a prezentat la examenul de capacitate reuşind al doilea pe ţară. Din acest an se dedică învăţămîntului secundar făcînd educaţia numeroaselor generaţii de elevi la Liceul "N.Bălcescu", Liceul Comercial şi Şcoala Generală nr.3 din Piteşti.

S-a distins atît ca profesor prin calitatea lecţiilor, cît şi ca inspector şcolar şi responsabil al cercului pedagogic de Geografie, iniţiind şi organizînd numeroase lecţii deschise, drumeţii şi excursii ştiinţifice, îndrumînd învăţămîntul cu pricepere şi competenţă. In munca la catedră desfăşurată pe o perioadă de cîteva decenii, s-a dovedit un educator stimat de colegi, profesori şi elevi care vedeau în el un model de seriozitate profesională. In 1954, datorită calităţilor sale profesionale este numit inspector de specialitate al regiunii Argeş şi inspector metodist.

Ca membru al Societăţii de Geografie şi preşedinte al Filialei Piteşti a elaborat numeroase articole publicate în reviste de specialitate. In 1963 a întocmit "Monografia comunei Tuţuleşti" care i-a folosit la obţinerea gradului II, iar în 1965 a întocmit manualul de geografie al regiunii "Argeş", lucrare apreciată care îi ajută la obţinerea gradului I.

De asemeni, a fost lector al Universităţii populare din Piteşti, preşedinte al comisiei permanente de învăţămînt şi membru fondator al sindicatului profesorilor din judeţ.

Bunătatea lui, cumsecădenia lui, omenia lui faţă de oricine au fost trăsăturile esenţiale ale caracterului său de profesor şi om între oameni. Bucuria vieţii lui era să bucure pe altul, fericirea lui era în a face pe altul fericit. Avea cultul prieteniei şi al preţuirii omului.

Pentru toate meritele i s-a acordat titlul de "Profesor fruntaş" şi i s-a acordat "Medalia muncii" şi "Ordinul muncii cl.III".

Era demn. O demnitate impunătoare. Povara suferinţei pe care a dus-o mai ales în ultimii opt ani ai vieţii a fost suportată cu mult stoicism, emanînd încredere, optimism şi bunătate pentru toţi cei din jur.

La fiecare "An nou" îşi manifesta încrederea în viaţă şi ne îndemna ca speranţa şi moralul ridicat să ne fie mereu ţelul către care să tindem totdeauna.

In tot ce a întreprins s-a dovedit un caracter nobil, acţionînd cu tact, calm, chibzuială şi adîncă cugetare fiind foarte bun coleg şi sfătuitor. Ţinuta sa demnă, punctualitatea, meticulozitatea, dorinţa de a face totul trainic era călăuza pilduitoare pentru toţi care l-au cunoscut.

Profesorul Gh.Toma a fost un desăvîrşit soţ şi un admirabil părinte. Alături de o soţie demnă de cea mai distinsă stimă, care l-a îngrijit cu cel mai înalt devotament, ea însăşi suferindă, şi-a crescut cei doi copii în spiritul dragostei faţă de muncă, al cinstei şi corectitudinii, care la rîndul lor au continuat tradiţia sănătoasă a familiei transformînd casa bunicului într-un adevărat stup.

Dar cîte nu se pot scrie despre acela în faţa căruia cu pioşenie îmi îndrept gîndurile!

Deşi plecat în lumea umbrelor şi a împăcării cu toate, îi păstrez aceeaşi dragoste pentru grija cu care m-a înconjurat.

TABLOU DE PROMOŢIE
OMAGIU PROFESORILOR NOŞTRI
de Silvestru Voinescu

Privesc adesea cu o încărcătură sentimentală lesne de înţeles, o fotografie de format mare, făcută în anul 1970 pe scările de la intrarea în Liceul nostru. Sîntem aproape 40 de foşti colegi care am absolvit în anul 1954 (Clasa XI A). Pe prima treaptă, sînt o parte din profesorii noştri: I.Steriopol, Gh.Toma (foştii directori), Ovidiu Dumitrescu (diriginte), D.Mihalaşcu, Fl.Cosmescu şi Gh.Muranievici. (Dintre profesorii a căror absenţă am regretat-o, au fost Marin Bădescu şi Titus Păuna - directori de mai tîrziu ai liceului).

Din clasa noastră doar doi colegi nu au urmat cursurile unei forme de învăţămînt superior; unul a îmbrăţişat cariera de învăţător, pe care o slujeşte şi astăzi, iar celălalt conduce grefa unei judecătorii de foarte mulţi ani. Treizeci şi şase de absolvenţi dintr-o singură clasă au păşit în învăţămîntul superior, fără meditaţii, numai cu cît ne-au dat profesorii noştri, unii absolvind în mod strălucit, în frunte cu şeful promoţiei, Marius Iosifescu - nume de circulaţie internaţională în matematicile contemporane: opt medici, zece ingineri, printre care nume de prestigiu în judeţul nostru, cum sînt Gheorghe Budan, Iancu Vasiliu, Vică Osiceanu, sau în Regionala de căi ferate Cluj unde Sabin Ionescu conduce un important sector de foarte mulţi ani; patru colonei, printre care fostul meu coleg de bancă Daniel Barbu, pe care sînt sigur că am să-l văd purtînd tresele de contraamiral: profesori (Costel Cucurezeanu în învăţămîntul universitar), economişti, cercetători - printre aceştia un Rîpeanu, nume în fizica nucleară românească, etc. Pe chipul fiecăruia eu citesc emoţia cu care am plecat din clasă, unde după ce s-a strigat catalogul, am asistat la lecţia de geografie a profesorului Toma. Ne-a vorbit despre "hotar". Astăzi, în 1990, îmi dau seama că lecţia aceea nu a fost numai temerară ci, mai ales, consecinţa patriotismului plin de demnitate şi încredere în viitor pe care distinsul dascăl le-a purtat pînă dincolo de viaţă. Il aud şi acum pe profesorul Toma spunînd atunci în clasă: "...Hotarul unei ţări trebuie să indeplinească trei condiţii: să fie natural, să fie istoric şi să fie demografic. Un astfel de hotar este Nistrul, care ne-a despărţit şi ne va despărţi totdeauna de vecinii noştri de la

Răsărit...".

Fără îndoială, ziua aceea din 1979 rămîne una dintre amintirile noastre scumpe în care, pe primul plan, se află cimentat liceul pe care l-am absolvit - căruia i s-a spus "I.C.Brătianu" şi va trebui să i se spună la fel, şi iluştrii noştri profesori în faţa cărora ne-am plecat de atîtea ori frunţile, şi astăzi le sîntem datori cu rugăciunile noastre.

>typ t17.lst

AMINTIRI — AMINTIRI...
de Nicolae Bobancu

Am fost elevul liceului "I.C.Brătianu", azi "N.Bălcescu", promoţia 1923. Amintirea mă poartă cu peste o jumătate de veac în urmă, la anii petrecuţi pe băncile lui, la colegi şi la foştii noştri profesori. Profesorii noştri din liceu ne-au impus stimă şi respect pînă la veneraţie prin ţinuta lor şi prin erudiţia lor. Ei au ştiut să deştepte şi să cultive în noi interesul pentru studiu, pentru ştiinţă şi cercetare ştiinţifică, pentru cultură, bine şi frumos.

Tot ce am devenit - promoţia noastră - datorăm acestui strălucit locaş de cultură şi foştilor profesori. Fiecare dintre noi - elevii - unul nu a fost codaş la profesiunea sa. Din promoţia noastră s-au ridicat matematicieni, ingineri, jurişti, profesori universitari.

Profesorii noştri ne-au învăţat ca idealul nostru să fie munca, iar templul lui patria - iubirea de patrie fiind cea dintîi virtute. Tot de la ei am învăţat că disciplina este cimentul societăţii. Cea mai înălţătoare lecţie de patriotism ne-au dat-o foştii directori ai liceului - profesorii Ion Cuţui şi Ion Boerescu, în primul război mondial. Ion Cuţui, deşi bolnav de inimă şi sfătuit să rămînă la partea sedentară a regimentului, a refuzat spunînd: "Cînd elevii mei merg să lupte pentru întregirea neamului, eu nu pot să nu fiu lîngă ei" şi, în timpul retragerii din Ardeal, locotenentul de rezervă Ion Cuţui a căzut eroic în lupta de pe dealul "Mormîntul". Ca omagiu pentru memoria lui, foştii elevi i-au adus, după război osemintele şi i le-au înhumat la Piteşti.

In municipiul Piteşti există astăzi strada "Căpitan Cuţui".

Luptînd ca un brav în batălia de la Mărăşti, în vara anului 1917, Ion Boerescu a fost grav rănit. Pentru vitejia sa, a fost citat pe armată prin ordin de zi şi a primit cele mai înalte distincţii de rîzboi: "Crucea Mihai Viteazul" şi "Legiunea de onoare franceză".

Păstrez vii în memorie figurile luminoase ale profesorilor noştri: N.Apostolescu, doctor la Sorbona, profesor de limba franceză. In orele lui ne vorbea numai franţuzeşte şi asculta prin interogare, astfel încît clasa trebuia să fie atentă pentru că nu ştiai pe cine ascultă.

Mihail Căprescu şi Virgil Lupescu, profesori de istorie, au sădit şi au cultivat în inimile noastre iubirea de patrie şi de trecutul neamului.

Nicolae Brînzeu, Alexandru Batist şi Mihail Mihăileanu - profesori de latină, ne-au făcut să cunoaştem toată splendoarea civilizaţiei şi virtuţile romanilor, precum şi frumuseţea limbii latine.

Ion Băiulescu, ale cărui ore de filosofie şi logică ne captivau prin claritatea şi frumuseţea expunerii; Victor Vestemeanu, profesor de limba germană, pe cît de modest, pe atît de erudit; Nicolae Teohari, profesor de matematică şi apreciat critic literar; Dimitrie Ghimpa şi Ion Gavriliu, profesori de fizică şi chimie, au dezvoltat în noi pasiunea pentru cercetare în domeniile acestor ştiinţe. Din această strălucită pleiadă a făcut parte şi Remus Macarie, pe care l-am avut profesor de ştiinţele naturii. Dascăl distins, în orele lui de curs, ne-a învăţat să iubim şi să ocrotim flora şi fauna atît de bogate ale patriei. Remus Macarie a fost şi cel mai bun constructor de viori fiind primul lutier care a construit instrumentele sale pe baze Bştiinţifice. Prin remarcabilul său talent a făcut să cînte paltinii şi molizii din munţii Argeşului, făcînd cunoscute în ţară şi peste hotare calităţile sonore ale acesui lemn de rezonanţă.

Nu pot trece cu vederea pe inimosul şi talentatul nostru profesor de muzică, Constantin Albu. Corurile conduse de el au făcut faimă liceului. El a organizat un cvartet de coarde cu elevii care cîntau la vioaBră. Din acest cvartet au făcut parte: Constanţa Fostiropol, Anghel Păunescu, Nicolae Bunea şi semnatarul acestor rînduri. Şedinţele societăţii "Junimea", care aveau loc în amfiteatrul liceului în fiecare sîmbătă după amiază, se încheiau cu muzica acestui cvartet, care executa bucăţi din clasicii muzicii universale.

Parcă şi acum îmi stăruie în auz sunetele suave ale arcuşurilor mînuite de degetele emoţionate ale adolescenţilor entuziaşti ce eram atunci.

Reprodus din revista "Junimea", nr.26-27/1980

STUDII

INFLUENȚA FRANCEZĂ ÎN PRINCIPATELE DUNĂRENE

de Nicolae I. Apostolescu

1. Perioada romanică

Dacă nu este definisabil, întocmai ca romantismul francez - și pentru alte motive - romantismul român poate să fie descris în linii foarte generale. Să începem întîi prin a preciza unele puncte preliminarii.

Istoricii români care au studiat epoca fanariotă în Țările Dunărene au arătat suficient și de mult timp ce cauze au determinat inscăunarea culturii franceze în Principatele Române. Se va vedea prin cele ce urmează că numai datorită acestei influențe franceze de ordin general și de dată veche, se poate explica influența romantică de-a lungul întregului secol XIX pe malurile Dunării. Prin cîteva texte, nu încă puse în lumină și cu ajutorul mai multor producții literare care se raportează la speciile pe care le studiem, sperăm să trasăm un expozeu introductiv, care oricît de rapid ar fi va încerca totuși să arate caracterele esențiale ale faptelor și ale oamenilor care prezidară la mișcarea intelectuală de la începutul secolului XIX și cum acești oameni transmiseră preferințele lor generațiilor viitoare.

Prinții fanarioți, - care domniră timp de un secol, (pînă în 1821) în Principatele Române, aduseră cu ei nu numai propria lor cultură franceză, datorită căreia ei erau atotputernici la Constantinopol, nu numai gustul lor dar și nevoia imperioasă, - de care depindea puterea lor, - de a întreține continuu raporturi cu Europa Occidentală și mai ales cu Franța. Grecii fanarioți de la Constantinopole, stăpînii politicii externe turcești, erau forțați să cunoască limba diplomatică: și de îndată ce urcau treptele tronurilor din Valahia sau din Moldova, - în cea mai tristă perioada a istoriei românești, - și continuau cu atît mai mult să se perfecționeze în franceză de care aveau nevoie, sau - ceea ce făceau cei mai mulți, - ei luau secretari francezi. (...).

Cînd din întîmplare secretarul princiar nu era francez sau provensal, era totdeauna un fanariot, ca de exemplu aventurierul italian Gaspari, conte de Belleval, care deveni chiar ministrul afacerilor străine al Moldovei și apoi al Valahiei sub principele Constantin Ypsilante (1799-1801, 1802-1806).

La acest curent venit de sus și care bine-nțeles influență pe boieri, pe înalții demnitari ai celor două țări române, veni să se

adauge influenţa rusă, mai ales în timpul ocupării Principatelor Dunărene de către armatele moscovite. Ardoarea de a vorbi, de a cunoaşte franceza se urcă pînă la un aşa grad, încît "a şti franceza şi pianul" deveniră două articole indispensabile ale educaţiei unei tinere, cel puţin în familiile mari. Deja către 1788 fostul preceptor al fiului prinţului Valahiei Alexandru Ypsilante (1774-1782) le Ragusin Raicevich scria: "La Francese e molto in voga, e vi sono anche delle Dame che la parlano".

Se poate nota în trecere că spre 1770 un fost ofiţer, mai întîi în Serviciul Sultanului, trecut apoi în Polonia, a avut un moment intenţia de a deveni prinţ al unuia din Principatele Române şi intrigă chiar pentru această onoare.

In sfîrşit, Revoluţia Franceză şi emiganţii săi întăriră într-un fel minunat acest curent francez pe malul stîng al Dunării inferioare.

Avînd principi greci timp de mai mult de 100 de ani, Tările Române începeau să se grecizeze şi tot ce se petrecea în lumea helenică găsea un ecou în Moldova şi în Valahia. Din fericire, românii adoptară nu numai starea de spirit a grecilor de la sfîrşitul secolului al XVIII-lea dar şi cultura franceză căci în afară de rolul diplomaţilor fanarioţi, se poate constata o puternică influenţă a literaturii în care înfloreau Montesquieu şi Voltaire asupra profesorilor greci. Deja către 1750 acest curent este notabil. Cu începutul Revoluţiei Franceze el devine atotputernic în ţările de cultură greacă, cuprinzînd aici Valahia şi Moldova. Se traducea în greceşte, limbă cunoscută aproape de toţi boierii români, Racine, Corneille, Voltaire, Fenelon, Montesquieu. In 20 de ani, mai mult de trei mii de opere sau traduceri în greceşte apărură la Paris, la Viena, la Constantinopole. Cuvîntul magic "libertate" care pleca din Franţa, entuziasma popoarele regiunii balcanice. Grecii voiau să zdrobească jugul otoman şi românii vor ajunge în puţin timp să scuture mai întîi cel mai apăsător, cel mai periculos şi cîteodată cel mai ruşinos jug: pe cel al grecilor. Din cauza propriilor lor dureri, grecii şi românii îndrăgiră în această epocă Franţa într-o manieră frenetică. Ei vedeau în cîntecele războinice care răsunau pe malurile Senei ca şi pe malurile Rinului, semnul profetic al propriei lor deşteptări.

Rhigas, marele revoluţionar, fost secretar al lui Alexandru Ypsilante, - principe român - fondă la Bucureşti o societate literară şi politică "Eteria prietenilor" şi făcu din acest oraş centrul acţiunii greceşti care trebuia să aducă războiul pentru independenţa naţională

a helenilor. Traducător al mai multor lucrări franţuzeşti în greceşte, Rhigas este autorul faimosului cîntec de război ale cărui versuri sînt inspirate din Marsilleza şi a cărei alură nu va fi necunoscută unuia din primii poeţi români moderni, Cârlova.

In sfîrşit, victoriile lui Napoleon însufleţiră imaginaţiile şi grecii găsiră că Bonaparte trebuie să fie o simplă traducere a lui Kalo meros şi că prin urmare numele viitorului împărat avea o origine helenică. La rîndul lor, bucureştenii - populaţia română - începuseră să dea semne de nerăbdare, de agitaţie, sub influienţa noutăţilor care soseau de la Paris. Carmagno le era cunoscută şi chiar populară. Totul duse astfel la Revoluţia română din 1821, în urma căreia era fanariotă luă sfîrşit; şi tocmai în acelaşi timp grecii începură lupta pentru independenţă lor naţională, acolo în Helada.

In felul acesta, politica, mişcările naţionale susţinînd-o, tot ceea ce venea din Franţa era cu atît mai iubit şi mai căutat.

Această influenţă era atît de adîncă, încît chiar oamenii care nu erau nici mondeni, nici amatori de lecturi literare, nici oameni politici ştiau şi vorbeau franceza, cîteodată poate prin ostentaţie.

(...) La sfîrşitul sec. XVIII-lea şi la începutul secolului următor, cînd comunicaţiile erau aşa dificile, aşa de nesigure între două ţări situate una în Extremul Occident al Europei şi alta pe malurile Mării Negre, se constată totuşi între Tările Române şi Franţa continue raporturi şi o tendinţă marcată la români de a arunca veşmîntul oriental cu care împrejurările le îmbrăcaseră, şi să se apropie cît mai mult posibil de Occident şi aproape exclusiv de Franţa.

O întărire nouă îi fu furnizată de Revoluţia Franceză nu numai direct, precum am văzut, dar ca să zicem aşa fără voie prin marele număr de emigranţi care veniră să se stabilească aci. Regalişti ca marchizul de Beaupoil de Saint - Auleire, devenit preceptor al fiilor prinţului Moldovei, Alexandru Ypsilanti sau "Regicizi" ca preceptorul viitorului poet moldovean Constantin Conachi, d-l Fleury, care de altfel nu era deloc un om de nimic, - ei contribuiră enorm să dezvolte în familiile româneşti gustul de a şti franceza. Incepînd de atunci marii boieri avura pentru fiii lor secretari sau preceptori aleşi dintre emigranţi şi puţin mai tîrziu aceşti oameni care probabil predînd limba lor maternă vorbeau cu entuziasm de patria lor, deciseră pe tinerii lor elevi să întreprindă foarte lungul voiaj în timpul acela de la Bucureşti sau de la Iaşi la Paris. Către

sfîrşitul celei de a doua decade a sec. al XIX-lea, aceşti români încep, în sfîrşit, primele lor studii la Paris. (...)

L'INFLUENCE DES ROMANTIQUES FRANCAIS...

„CORIGENTUL" ION MINULESCU
(Contribuţii la o biografie)

de Marin Manu Bădescu

Sărbătorirea unor date importante din viaţa unui scriitor este, printre altele, prilej de rememorare, de aprofundare a unor aspecte ale operei sau de rectificări biografice.

Este cazul lui Ion Minulescu, despre care istoria noastră literară continuă, fără temei real, să susţină că a fost corigent la limba română.

Această idee s-a acreditat după apariţia romanului său "CORIGENT LA LIMBA ROMÂNĂ". Studiile secundare ale viitorului poet şi prozator, la liceul fost "I.C.Brătianu", astăzi liceul "N.Bălcescu" din Piteşti, unde a absolvit şase clase, sînt marcate prin cîteva momente care aveau să-i influenţeze activitatea scriitoricească de mai tîrziu, sau chiar să creeze unele confuzii privitoare la biografia sa.

Ca elev, Ion Minulescu este întîlnit nu numai în cataloagele şi matricolele liceului, ci şi în alte documente, ca participant la diferite acţiuni. De exemplu, în 1897, pe cînd era în clasa a V-a, fire independentă şi voluntară, un veritabil nonconformist, a participat la o întrunire publică. Prin convocarea nr. 58 din 3 martie 1897, profesorii claselor a V-a şi a VI-a sînt invitaţi spre a decide asupra sancţiunilor ce urmau să se aplice lui Minulescu şi altor elevi care, de asemenea, participaseră la acea întrunire. În încheierea dezbaterilor care au avut loc se precizează: "Conferinţa, în majoritate, decide ca numiţii elevi să fie admonestaţi, notîndu-se la conduită cu nota 4 pe trimestrul al II-lea; d-nii Căprescu şi Pelinescu au fost de părere să fie notaţi cu nota 5 la purtare". 1)

La 1 Mai 1898, împreună cu alţi colegi din clasa a VI-a, Ion Minulescu a lipsit de la cursuri, probabil în semn de solidaritate cu lupta clasei muncitoare pentru revendicări democratice. Pentru a lua măsuri împotriva elevilor în cauză, directorul liceului convoacă pe profesorii liceului, cursul superior. În final, s-a ajuns la următoarea încheiere: "Conferinţa hotarăşte, în unanimitate, ca elevii claselor a V-a şi a VI-a să stea la arest în şcoală, cîte două ceasuri, trei sărbători de-a rîndul".

Tot ca elev la Piteşti, Ion Minulescu a publicat în revista "Povestea vorbei", din 20 aprilie 1897 şi 27 aprilie acelaşi an, primele sale poezii, sub pseudonimul (I.M.) Nirvan. Colaborările conti-

nuă, incepînd cu luna noiembrie 1897, şi în 1898, la "Foaia pentru toţi" semnînd I.Minulescu Nirvan.

După mărturisirile sale, împreună cu colegul A.Gherghel a scos, tot la Piteşti, primul număr din revista "Luceafărul", care nu ni s-a păstrat.

Cu astfel de preocupări literare, elevul Minulescu nu putea neglija studiul limbii şi literaturii române. Dovada ne-o oferă matricolele liceului, dintre anii 1892-1898, cînd a urmat, fără întrerupere, clasele I-VI, inclusiv. La obiectul limba română Ion Minulescu a obţinut următoarele medii totale (media anuală adunată cu media de la examen şi împărţite la doi) : clasa I, media 7,25; clasa a II-a, media 7,38; clasa a III-a, media 6,75; clasa a IV-a, media 8,00; clasa a V-a, media 7,19; clasa a VI-a, media 7,01. Comparate cu mediile celorlalţi elevi din clasele respective , mediile lui Minulescu sînt dintre cele mai mari. 2)

Pe baza acestor date de arhivă şcolară, ajungem la concluzia că elevul Minulescu n-a fost niciodată corigent la limba română. Acesta este adevărul incontestabil.

Este adevărat că în clasa a VI-a, ultima pe care a urmat-o la Piteşti, (în continuare va urma cursurile pensionului particular "I.Brînză şi Arghirescu" din Bucureşti), elevul Minulescu a rămas repetent fiind "căzut" la franceză (media 4,88), la elină (media 2,32), la matematică (media 3,96) şi la fizico- chimice (media 4,73).

Surprinzător! Istoricii şi criticii literari (şi cei din trecut şi cei de astăzi) au luat drept reale faptele povestite în romanul "CORIGENT LA LIMBA ROMÂNĂ", care, evident, nu este o autobiografie. Este marele merit de prozator al lui Minulescu, care a ştiut să povestească întîmplări şi să descrie fapte din viaţa sa de elev atît de realist şi în acelaşi timp atît de artistic, încît, în felul acesta, le-a jucat o farsă tuturor celor care s-au ocupat cu studierea vieţii şi creaţiei sale literare.

Astfel s-a creat "legenda" corigenţei lui Minulescu !

N-am fi insistat asupra acestor amănunte (care nu umbresc deloc nici biografia, nici opera sa), dacă nu s-ar vehicula încă, pe o bază metaforică, această nedreptate privitoare la poetul ROMANTELOR PENTRU MAI TÎRZIU.

1). Arh. Stat. Piteşti, fond. Liceul "N.Bălcescu", dosar nr. 37/1807.
2). Arh. Stat. Piteşti, fond. Liceul "N.Bălcescu", Matricolele şcolare pe anii 1892 - 1898.

ION CREANGĂ
„Vastă sinteză etnică"
Centenar în miezul revoluţiei

de Marin Manu Bădescu

"Scriitori ca Creangă nu pot apărea decît acolo unde cuvîntul e bătrîn şi unde experienţa s-a condensat în formule nemişcătoare. Era mai firesc ca un astfel de prozator să răsară peste cîteva veacuri, într-o epocă de umanism românesc. Născut cu mult mai devreme, Creangă s-a ivit acolo unde există o tradiţie veche şi deci şi o specie de erudiţie, la sat, şi încă la satul de munte de dincolo de Siret, unde poporul e neamestecat şi păstrător" (G. Călinescu).

In foaia volantă tipărită la Iaşi cu data de 1 ianuarie 1890, se anunţa : "ION CREANGĂ / Profesor în vîrstă de 52 ani, după o lungă suferinţă a încetat din viaţă în ziua de 31 decembrie. Inmormîntarea va avea loc marţi 2 ianuarie, ora 1 precis, la cimititul "Eternitatea" unde se află depuse rămăşiţele lui...".

Se stingea în acel dureros an 1889, în care apusese şi Luceafărul poeziei româneşti, exponentul junimismului literar al prozei noastre ridicate pe cele mai înalte culmi ale artei. Vestea morţii marelui povestitor - care l-a surprins în casa fratelui său mai mic, Zaheu, - a ajuns tîrziu la cunoştinţa junimiştilor, majoritatea dintre ei strămutaţi la Bucureşti, aşa încît, din partea lor la înmormîntare n-a participat decît Nicu Gane.

In cei 100 de ani de la moartea sa, omul şi scriitorul Creangă au fost prezentaţi în culori şi tonalităţi diferite, uneori contradictorii. Inseşi intrarea şi activitatea în societatea "Junimea" sînt chestiuni controversate. Creangă este scriitorul care nu numai că "a vrut", dar a "putut" rămîne la "Junimea" confirmînd deviza lui Pogor: "Entre qui veut, rest qui peut". Dacă ar fi să precizăm, ar trebui să spunem că nu el, ci mai mult cei din selecta societate ieşeană "au vrut" ca el "să intre". Dar de rămas, a rămas datorită inegalabilului său talent de povestitor.

Data intrării în "Junimea", unde Creangă îşi citea singur scrierile, în felul său original, se discută chiar şi în zilele noastre. Pe baza unei pretinse scrisori a lui Eminescu către Veronica Micle s-a acreditat ideea că Eminescu a fost acela care l-a introdus pe Creangă în societatea ieşeană. Scrisoarea despre care vorbeşte Octav

Minar, nu a fost văzută de nimeni, "descoperitorul" neputînd să-i dovedească existența. Titu Maiorescu în ISTORIA CONTEMPORANĂ A ROMÂNIEI afirmă că el a adus pe povestitor la "Junimea", o dată cu profesorii Culianu, Melik, T. Vârgolici, Naum şi A.D.Xenopol şi că asista la şedinţe din 1871. In recentul număr 36/1989 al României literare, Dan Mănucă pune la îndoială această dată, acordînd mai mult credit spuselor lui Negruzzi şi Xenopol care pledează pentru o dată mai tardivă (1875) decît a lui Maiorescu. Argumentele sale faţă de afirmaţiile lui Maiorescu, bazate pe speculaţiile acestuia asupra imaginii despre societatea "Junimea", nu ni se par convingătoare.

Unele opinii - mai ales cele privitoare la omul Creangă - aveau o sursă mai mult afectivă şi erau pornite din interesele imediate ale emitenţilor. Printre acestea se înscriu şi cele ale lui Iacob Negruzzi care ni-l prezintă ca pe un "ţăran necioplit din creştet pînă în talpă, gros şi gras, nepieptănat şi îmbrăcat prost" (AMINTIRI DIN "JUNIMEA", Ed. Cartea Românească, f.a. pp. 199 - 200). Epitetele redactorului Convorbirilor literare au o sursă mai degrabă subiectivă pentru că marcantul membru junimist nu va fi uitat niciodată afrontul pe care i l-a făcut Creangă în timpul unor alegeri. "N-are a face una cu alta, domnule Negruzzi, dumneata i-ai făcut un serviciu privat, şi aici e vorba de trebi publice. Bate dumneata la alte uşi, noi oamenii cei mici, votăm pe-ai noştri", îi reproşează Creangă lui Negruzzi care insista pe lîngă un partener de conversaţie al povestitorului să-l voteze în schimbul apărării într-un proces. (Ib.p.201).

Cam în aceiaşi termeni era prezentat Creangă şi de alţi junimişti, ca Theodor Speranţia sau, mai tîrziu, de folcloristul Arthur Gorovei care l-a cunoscut doar în ultimul an al vieţii povestitorului. (Surprinzător: Călinescu nu se deosebeşte mult de aceşti înaintaşi). La antipod, Ioan Slavici, care l-a cunoscut bine, spune despre Creangă: "Omul de o veselie neistovită era o grădină de frumuseţe" (AMINTIRI, 1967,p.128). G.Panu nu i-a recunoscut integral meritele creaţiei humuleşteanului: "S-a făcut mare vîlvă în jurul numelui lui Creangă, este o exageraţie şi o confusiune chiar. Cum că Creangă era un om inteligent şi un scriitor original, asta nu mai rămîne îndoială, însă aceste laude Creangă nu le merită personal ca povestitor, ci ca scriitor al amintirilor, în care se vede în adevăr personalitatea lui" (AMINTIRI DE LA "JUNIMEA" din Iaşi, 1910, pp.102-103).

Asupra celor spuse e necesar să facem unele amendări pentru că opera artistului humuleştean pretinde noi clarificări. Criticul ieşean pierdea din vedere faptul că, o dată cu literatura populară, vi-

itorul povestitor acumula toată înţelepciunea şi frumuseţea ei şi pe acestea avea să le sintetizeze, să le asimileze şi apoi să le infuzeze nealterate în esenţa lor, cu gustul omului de geniu, în tot ce scria. "Ucenic supus şi admirativ al rapsodului popular", cum îl numeşte unul dintre ultimii monografişti, Creangă a trecut toată moştenirea literaturii populare prin prisma gîndurilor şi simţirilor sale, realizînd în felul acesta opera sa de mare valoare artistică, una dintre cele mai valoroarse din literatura română, şi bine distinctă în cea universală. Pentru aceea existenţa ei în timp va fi egală cu cea a poporului român.

Menţinîndu-ne la opiniile asupra creaţiei, amintim că însuşi Negruzzi îi recunoştea pînă la urmă valoarea: "Şi cînd aducea la "Junimea" cîte o poveste sau novelă, şi mai tîrziu cîte un capitol din AMINTIRILE sale, cu cîtă plăcere şi haz ascultam sănătoasele produceri ale acestui talent..."(op.cit.pp.202 - 203). La rîndul său, Slavici, punînd accent pe originalitatea scrierilor adăuga: "De aceea au scrierile lui atîta farmec: ne-ncîntă nu atît ceea ce ni se spune în ele, ci forma românească a lui atît ca concepţiune, cît şi ca limbă (op.cit., p. 129). Aprecierea se încheie cu informaţia preţioasă că primul capitol al AMINTIRILOR lui Creangă a fost creat ca replică la BUDULEA TAICHII. Despre valoarea operei lui Creangă să amintim şi opinia altui junimist, Lambrior: "Asta-i adevărata literatură, ce tot îmi umblaţi cu poesii nemţeşti sau cu combinaţii de a pantalonarilor de la oraş" (Apud G. Panu, op. cit. p. 97). Să nu uităm că şi el cunoscuse în profunzime lumea satelor. In ceea ce priveşte pe mentorul societăţii "Junimea", Maiorescu, şi pe "înaltul visător" Eminescu, aceştia au văzut în personalitatea autorului AMINTIRILOR un strălucit exponent al vieţii poporului reflectată în toată complexitatea ei, dar prezentată în forma mereu atrăgătoare în care a ştiut, ca nimeni altul, s-o îmbrace.

Trăind în perioada de formaţie în mijlocul poporului de la ţară, Creangă şi-a însuşit concepţia acestuia despre viaţă, conceptie care se sprijinea solid pe dragostea şi încrederea în lumea din jur, de care niciodată nu se îndoia. In opera sa e concentrată întreaga experienţă de viaţă a ţărănimii din care se trăgea. Viziunea despre lume şi concepţia despre viaţă ale lui Creangă sînt aceleaşi cu ale poporului român. Dacă la început basmele şi poveştile sale erau aşteptate la "Junimea" doar pentru felul cu totul original în care erau prezentate, mai apoi a fost descoperit şi fondul lor etic în toată amploarea lui. In toată creaţia sa se poate urmări specifici-

tatea vieţii poporului român, ceea ce l-a determinat pe Ibrăileanu să-l considere "Homer al nostru", opera sa reprezentînd "epopeea poporului român".

Aprecierilor simpliste ale,unor contemporani pentru care Creangă era doar un scriitor "poporal" care reproducea aproape textual "poveştele" auzite, li s-a dat replica ştinţifică de către Ibrăileanu, Iorga, Călinescu, Zoe Dumitrescu- Buşulenga etc., prin care se afirmă bogăţia semnificaţiilor operei şi caracterul de "vastă sinteză etnică a poporului român".

ANUL EMINESCU, ANUL REVOLUŢIEI

Ediţia princeps

de Marin Manu Bădescu

Spre sfîrşitul anului 1883, Titu Maiorescu, fără să se fi înţeles în prealabil cu Eminescu, atunci absent din ţară,fiind bolnav, a întocmit prima ediţie a poeziilor sale pe care a prefaţat-o, cu data decmbrie 1883. Volumul a apărut la începutul anului 1884, în o mie de exemplare şi a avut un puternic impact asupra conştiinţei publice care cunoscuse sporadic creaţia genialului poet, din paginile revistelor "Convorbiri literare" şi "Familia", mai ales.

Editarea de către Titu Maiorescu a poeziilor lui Eminescu este un act care demonstrează o dată în plus, sincera admiraţie a criticului faţă de poet. Maiorescu va continua publicarea viitoarelor ediţii, ceea ce constituie dovada supremei aprecieri a lui Eminescu. Cele şaizeci şi una de poezii publicate în această primă ediţie reprezintă în cel mai înalt grad concepţia şi arta poetică a marelui nostru liric.

In anul 1989, de acum intrat în istorie, la comemorarea centenarului stingerii din viaţă a lui Eminescu, Editura Academiei Române a publicat, în condiţii grafice excelente, un nou tiraj după ediţia princeps Maiorescu. Acest nou tiraj este însoţit de un valoros aparat critic datorat lui Petru Creţia. In "Notă asupra ediţiei", acesta efectuează un serios studiu asupra cuprinsului volumului şi observă că Titu Maiorescu a publicat triezeci şi opt din cele patruzeci de poezii apărute pînă atunci în "Convorbiri literare", şase poezii publicate în "Familia" şi 17 poezii inedite. In urma unor atente cercetări Petru Creţia constată că poeziile apărute în "Familia" n-au fost reproduse din revistă, ci după manuscrisele autografe aflate în posesia lui Maiorescu, într-o versiune inedită şi ameliorată. In aceeaşi situaţie se află şi cele şaptesprezece inedite, reproduse după textele autobiografice primite de la Eminescu. Petru Creţia întocmeşte, astfel, un tabel sinoptic al sumarului, notînd cronologia poeziilor, dacă au fost publicate în "Familia" sau dacă sînt inedite.

In privinţa organizării poeziilor în volum, distinsul eminescolog menţionează că Maiorescu n-a respectat cronologia poeziilor şi că în succesiunea lor a ţinut seama de principiul diversităţii: "Maiorescu şi-a dat silinţa şi a reuşit să nu facă niciodată să se urmeze nem-

ijlocit două poezii care ar comporta aceeaşi definiţie esenţială". (p. VII). Ultimele poezii (51 - 60) ale volumului sînt opere importante grupate acolo de editor pentru a sugera, în încheierea cărţii, "deplinătatea puterilor poetice" ale lui Eminescu.

Textele din ediţia Maiorescu prezintă unele erori de lecţiune, greşeli de tipar, inadvertenţe de transcriere ale autorului reprodus ca atare de editor, precum şi alterări datorate editorului. Toate sînt evidenţiate şi Petru Creţia prezintă textul corect în partea finală, "Corecţiuni şi emendări" dovedind o muncă de migală. Schimbarea titlului de SCRISORI în SATIRE se datorează lui Maiorescu. In domeniul textului se pune la punct şi controversa potrivit căreia Maiorescu ar fi eliminat patru strofe din Luceafărul şi ar fi efectuat unele modificări. Datorită analizei atente a tuturor versiunilor poemului, s-a ajuns la concluzia că modificările aparţin poetului.

Observaţiile asupra textului se încheie cu cîteva consideraţii asupra ortografierii diferitelor semne "care dau imaginea grafiei de atunci a poeziilor lui Eminescu aşa cum le scria el".(p.IX).

Vignetele şi desenele de pe frontispiciul paginilor, care reprezintă motive florare, figuri mitologice, instrumente muzicale etc., dau acestei ediţii aniversare o înfăţişare deosebit de atractivă.

Munca migăloasă şi competenţa lui Petru Creţia, dovedite în studierea poeziei eminesciene, constituie omagiul adus celui mai mare poet al neamului nostru.

ION SĂLIŞTEANU
de Marin Manu Bădescu

Uniunea Artiştilor Plastici din România a publicat albumul ION SĂLIŞTEANU după expoziţia din sala Dalles - Bucureşti 1986, în care valorosul pictor, fost elev al liceului "N.Bălcescu" - Piteşti, ne comunică, printre altele, crezul său artistic.

Născut la Piteşti (1929), după obţinerea bacalaureatului intră la Institutul de Arte Plastice "Nicolae Grigorescu" din Bucureşti şi expune - ca student - la diferite expoziţii începînd din anul 1954. Pînă în 1968 are 172 participări în ţară şi 82 în străinătate. A absolvit Institutul de Arte secţia pictură în 1955 cînd lucrarea sa finală a primit Diploma de onoare la Festivalul Tineretului de la Varşovia, după care a fost numit asistent universitar şi apoi a devenit membru al Uniunii Artiştilor Plastici.

Prefaţa volumului ne oferă cîteva informaţii deosebit de preţioase pentru concepţia sa artistică:

"După 30 de ani de lucru la şevalet, "navigator solitar" în faţa pînzei întinse încerc să reconstitui mental trasee şi etape parcurse în construirea imaginii şi văd ce sinuoasă, ce diversă în treceri mi-a fost calea de pictor, ce îndelung răbdător am fost cu perpetua mea stare de nerăbdare.

La început eram preocupat să pot să exprim. "Cum" era mai important decît "ce" spun. Pînza era loc de etalare a unor virtuţi (reale sau iluzorii) impregnate de convenţii ale epocii şi ceea ce lucram nu era întru totul sustras unor inocente orgolii profesionale în secret dialog cu colegii sau tinerii din generaţia mea.(...).

Apoi am vrut să redau realitatea, ieşind "la motiv", lucrînd direct în natură, să refac, să deduc ipostazele picturii de după impresionişti - (fauvism, constructivism, taşism, abstracţia lirică, structuralism) - să refer imaginea (nu prin citat, cît poate printr-o tandră atingere) la artiştii pe care îi iubeam (1955-1965).

Apoi am încercat să mă adaptez manierei de lucru a naturii, servindu-mă mult de accidentul plastic condus spre texturi, atingeri şi mod de organizare a materiei, care "tactiliza" vizualul în explorarea micului şi marelui univers (1965-1970).

Nevoia de sinteză, care a condus firesc spre o abstractizare (raportată la ceea ce se făcea prin anii 60 în lume) a deschis o poartă

spre eliberarea formelor "ca elemente unice" în situaţia imprevizibilă deviind gestul spre largă spontaneitate şi m-am dispersat parţial sau total de subiect sau temă în favoarea "stărilor" (1970-1979).

Apoi am dorit să transfer imaginii picturale sonorităţi şi ritmuri, calităţi ale muzicii şi poeziei, ignorînd nu numai hotarul dintre genuri, dar şi dintre arte (1979-1984). (...) Astăzi încerc să "particularizez", să circumscriu concretului şi sferei familiare de referiri, în genurile tradiţionale (peisaj, portret, natură statică) întreaga experienţă a sintezelor abstracte, a descinderii de spaţiu şi descărcare prin gest, a "sonorizării" prin pata intensă în spaţii neutre, a libertăţii de atingere. Nu este o întoarcere în subiect, ci o plonjare în abstractizarea adimensională spre localizare, spre legarea micului adevăr cu respiraţia cosmică a naturii, spre concretul "identificabil numai în plan afectiv" care rămîne cumva atemporal şi vag recognoscibil.

Acum nu mai încerc să transcriu plastic nici forţa, nici dramatismul, nici bucuria, tandreţea sau dorul, căci toate fiind nevoi crude omeneşti - o necunoscută decenţă îmi refuză parcă, etalarea lor ca atare.

Poate că misterul şi drama nu aparţin expresiei întunecate, tensionărilor încrîncenate şi gravităţii afişate, - formule uzitate pînă la tocire de istorie - ci pot fi trecute în plină lumină - un "mister al zilei însorite" fără a-şi pierde substanţa. Poate că urletul se poate transforma în şoaptă şi dincolo de şoaptă, ecoul lui să existe. Poate că în pictură bucuria nu are numai culori aprinse, poate că flacăra ei arde şi în tăcere îngheţată. Nemişcarea poate deveni gest incipient, iar nerăbdarea - calm şi deschidere. Floarea poate fi suflet, un chip de fată - obiect neatins de om, iar pomul - durere.

Spiritul convertirii, al sentimentului "lucrat", al tangenţei uşoare, aparţine culturii. Ne modelăm ca fiinţe reciclînd metaforic omeneştile urcări şi coborîri în raportări disimulate. Un Icar - "cădere spre înalturi" sîntem cu toţii în parte.

Natura indiferentă, purtînd în noi, din nou, către noi, substanţă vie, circulă, devenim mereu stările alotrope ale unei unice puteri.

Pictez cu bucurie - pînă la durere, flori. Flori pe care nu le-am văzut, nu le cunosc. Alerg cu sufletul pe marginea mării, prin cîmpuri şi ating întîmplător detalii amestecate cu amintiri, cu speranţe. Motivul, subiectul nu mai e nici măcar pretext pentru picturalitatea ca odinioară, pentru slujirea artei "în puritatea ei".

Nici măcar nu mă mai interesează dacă pictez. Ating pînza cu bucuria de a exista şi cu iubire. CU IUBIRE."

După citirea unor astfel de "mărturisiri", ne întrebăm: cine altcineva i-ar fi putut pătrunde mai bine şi exprima mai bine decît pictorul însuşi, atît concepţia, cît şi metoda sa de realizare artistică ?

Albumul la care ne referim ne prezintă o listă de 180 lucrări , la care după 1986 s-au adăugat multe altele.

In final, notăm cîteva expoziţii personale în străinătate:

1973, Klagenfurt (Austria) - Sala Municipală - în cadrul "Zilelor culturii româneşti".

1978, Cracovia (Polonia) - Galeria de artă Nova Huta.

1978, Tarnov (Polonia) - Galeria de artă.

1979, Varşovia (Polonia) - Sală de artă a Uniunii Artiştilor.

1983, Roma - Academia di Romania - ca laureat al Trofeului "Omagiu lui Picasso".

Expoziţii de grup în străinătate:

1968, Upsala (Suedia).

1969, Landschau (R.F.G.).

1970, Milano (Spazio d'Arte).

1973, Eastbourne (Anglia) - Art Towner Gallery.

1973, Southampton (Anglia) Civic Art Gallery.

1973, Toulon (Franţa) - Musee d'Art et Archeologie.

1974, Moscova - Galeriile Tretiacov - în cadrul "Zilelor culturii româneşti".

1975, Stockholm (Suedia) - exp. de artă românească.

1977, Copenhaga (Danemarca) - exp. "5 pictori români".

1978, Lisabona (Portugalia), exp. "Artişti români".

1979, Roma - Biblioteca română - exp. "Pictori rokani".

1981, Zagreb şi Sarajevo (Yugoslavia) - exp. "Selecţiuni de artă românească".

Participări la expoziţii internaţionale:

1965, Szezein (Polonia) - exp. "Grupul Metaforă".

1970, Varşovia (Polonia) - exp. "Victoria împotriva fascismului".

1976, Sofia (Bulgaria) - exp. de Pictură realistă.

1976-1978, Moscova-Praga-Berlin-Sofia, exp. "30 de ani victorioşi".

Participări la expoziţii de artă românească în străinătate:

1955, Varşovia; 1956, Dresda-Bratislava; 1957, Moscova, Budapesta: 1967, Frankfurt; 1968, Praga-Paris (Orly) - Russe; 1969, Roma - Torino - Tel-Aviv - Rijeka - Varşovia; 1970, Dusseldorf - Torino -

Milano; 1971, Varşovia - Dusseldorf - Belgrad - Sofia; 1972, Tesside - Middesbrough - Palma de Mallorca - Lanijgrad - Praga - Torino - Varşovia; 1973, Philadelphia - Washington - Akron-Sain-Paul - Oskonson - Moscova - Beijing - Tientzian - Madrid - Veneţia; 1974, Phenian - Quebec - Atena - Tunis - Cairo - Berlin - Moscova - Glasgow; 1975, Stockholm - Moscova - Berlin - Stuttgard 1976, Ankara - Copenhaga - Sofia; 1978, Lisabona - Atena; 1979, Boenos Aires - Cotbus - Berlin - Moscova - Helsinki; 1980, Olimpia - Bari - Macerata - Roma - Napoli; 1981, Novisad - Sarajevo - Zagreb - Sofia; 1982, Berlin - Praga - Bratislava; 1984, Sofia - Lisabona;

Pentru o atît de bogată şi interesantă activitate artistică, pictorul Ion Sălişteanu a fost onorat cu următoarele premii şi distincţii:

1964, Premiul II pentru pictură al Uniunii Artiştilor Plastici;

1968, Distins cu ordinul "Meritul Cultural" cl.III.

1971, Premiul Academiei - "Ion Andreescu".

1974, Distins pentru a doua oară cu Ordinul "Meritul Cultural".

1981, Premiul Internaţional al Artiştilor Profesionişti Roma - "Trionfo 1981".

1981, Premiul acordat de Centrul Cultural Caravaggio - Omaggio a Picasso.

1983, Premiul Internaţional - Roma - "Pace-1983".

1985, Premiul pentru pictură al Uniunii Artiştilor Plastici.

In ţară, pictorul Sălişteanu a expus mai în toate oraşele mari fiind distins şi cu 6 medalii româneşti.

1891—1991
O SUTĂ DE ANI DE LA ÎNFIINŢAREA CORULUI DIN LICEUL „I.C. BRĂTIANU"
de Marin Manu Bădescu

De la înfiinţarea sa, în 1866, liceul de băieţi din Piteşti avea să se impună ca un puternic focar de învăţămînt şi cultură pe meleagurile argeşene şi în "districtele" învecinate: Vîlcea, Teleorman, Muscel şi Olt. Astfel, era solicitat de forurile superioare de învăţămînt să participe la acţiuni culturale colective, ca de exemplu la ridicarea Ateneului Român, pentru care în 1885 se cerea contribuţia elevilor prin cumpărarea biletelor la loterie, la ridicarea statuii lui Gheorghe Lazăr în faţa Universităţii din Bucureşti, pentru care se trimite o listă de subscripţie, iar în 1878, Primăria oraşului Piteşti invită pe directorul liceului, D.Dobruneanu, să întocmească o listă a operelor care să formeze biblioteca ce urma să ia fiinţă prin donarea a 200 de galbeni, de către Paraschiva Ştefu Nicolau. Lista s-a întocmit şi s-a înaintat primăriei.

Iată numai cîteva din acţiunile culturale care au precedat actul de înfiinţare a corului în liceul nostru.

In 1878, Ministerul Instrucţiunii Publice dispusese înfiinţarea "claselor de ansamblu" coral în licee. In conformitate cu acest ordin, la 1 noiembrie 1891, acum o sută de ani, profesorul de muzică, Teodor Băjenaru a cerut aprobarea înfiinţării unui astfel de ansamblu şi în liceul din Piteşti. Directorul Toma Trifonescu aprobă cererea şi astfel se înfiinţează corul cu un număr de 60 de elevi.

Dăm mai jos cererea profesorului Teodor Băjenaru, precum şi lista elevilor care compun acea "clasă de ansamblu", din anul de început 1891:

Domnule Director,

Conform ordinului D-lui Ministru, nr.1634 din 11 februarie 1887, am onoarea a vă comunica că de la 1 noiembrie 1891 vom începe clasa de ansamblu, în care scop înaintez o listă de elevi ce pot lua parte la această clasă, rugîndu-vă să binevoiţi a dispoza cele de cuviinţă.

Primiţi, Domnule Director, asigurarea deosebitei consideraţiuni ce vă păstrez.

ss. Băjenaru

Domniei Sale Domnului Director al Gimnaziului din Piteşti.

Prezentăm, în continuare, lista elevilor:

Soprani Seria I

Cl. divizionară

---

1. Boncea S. Alexandru
2. Drabant Oscar
3. Mavrodineanu Vladimir
4. Popescu Constantin
5. Zoru Carol

Cls. I

---

6. Bucurescu N. Iacob
7. Chicoş Tefan
8. Diculescu Erban
9. Liculescu Ion
10. Mamulea Mihail
11. Pisvulesci Florian
12. Similof Nicolae
13. Constantinescu Dumitru

Cls. II

---

14. Antonescu Ion
15. Dănescu Constantin
16. Iniotu Ion
17. Motescu Petre
18. Mărăcineanu Ion
19. Petculescu Nicolae
20. Stănescu Constantin
21. Strîmbeanu Tefan

Cls. I divizionară

---

22. Constantinescu Vasile
23. Popescu Gheorghe
24. Erbănescu D. Petre
25. Erbănescu D. Petre
25. Tănăsescu Nicolae

Cls. III

---

38. Antonescu Eftimie
39. Dumitrescu Vasile

Cls. IV

---

40. Herescu Pepi

Tenori Seria III

---

41. Nicolaescu Dumitru

Cls. II

---

42. Retevoiescu Nicolae

Cls. IV

---

43. Ionescu Dumitru
44. Ionescu Vasile
45. Ionescu Ioan
46. Molcescu George
47. Simionescu Constantin

Başi Seria IV

Cls. I. diviz.

---

46. Marioteanu Mihail

Cls. II

---

49. Constantinescu eorge
50. Coculescu Constantin
51. Luţă Gheorghe
52. Pavelescu Dumitru

Cls. III

26. Mateescu Nicolae

Altişti Seria II

Cls. I

---

27. Constantinescu Valentin
28. Dumitrescu Dumitru
29. Ionescu I. Ioan
30. Popescu Mircea
31. Lăzărescu Ioan
32. Lift Ioan
33. Rădulescu Tefan

Cls. II

---

34. Dumitrescu Apostol
35. Rădulescu N. Ioan
36. Stănescu George
37. Teodorescu Tiberie

---

53. Butianu Policarp
54. Lăzărescu Dumitru
55. Mănescu Soare

Cls. IV

---

56. Dumitraşcu Teodor
57. Georgescu George
58. Ionescu Constantin
59. Lazăr Henric

In acelaşi an (1891), directorul D. Dobrunenau cere Primăriei încă două săli: una pentru bibliotecă şi altă pentru clasa de muzică.

Ani de-a rîndul, corul liceului, condus de profesorii Teodor Băjenaru, Constantin Albu şi, în anii din urmă, de Tache Simbotin s-a afirmat ca o formaţie corală dintre cele mai puternice. Generaţii de elevi îşi amintesc cu plăcere de orele de ansamblu, în care profesorii lor au dovedit o adevărată măiestrie artistică.

Infiinţarea corului avea să fie urmată de un alt eveniment şi anume de înfiinţarea, de către elevii cursului superior al liceului, a Societăţii literare "Junimea", in anul 1897, iar în 1908 de revista cu acelaşi nume.

In continuare, în primele decenii ale secolului nostru, activitatea artistică va cunoaşte o amploare deosebită, o dată cu venirea ca profesori, a renumitului lutier Remus Macarie şi a lui Constantin Albu, iniţiatorii şi animatorii a numeroase acţiuni artistice cu totul remarcabile în oraşul Piteşti.

V.M. Bădescu şi N. Mateescu - Liceul "N. Bălcescu" - documentul 85

PENTRU UN MUZEU AL LITERATURII ARGEȘENE
de Marin Manu Bădescu

Istoria culturii românești este legată într-o bună parte a începuturilor ei de fenomenul literar petrecut pe pămîntul argeșean, regiune a patriei noastre, care și în trecut - ca și astăzi - a avut un rol deosebit de important în viața materială și spirituală a poporului român.

Este un adevăr bine cunoscut că Argeșul este o străveche vatră românească, aci putînd să descifrăm începutul istoriei noastre naționale. Dar nu numai atît. De pe plaiurile argeșene și muscelene s-au ridicat adevărați ctitori ai scrisului românesc într-o vreme cînd nu aceasta era preocuparea oamenilor acestor locuri, ci lupta pentru apărarea "moșiei" și pentru păstrarea ființei naționale, amenințată de cotropiri străine.

Astăzi, dintr-o îndepărtată perspectivă a acelor ani, putem aprecia mai just că atunci au fost create adevărate nestemate ale spiritualității românești, începînd cu acel document de aur al Scrisorii lui Neacșu Lupa din Cîmpulung (1521) - cea mai veche scrisoare particulară cunoscută pînă astăzi, care demonstrează și strînsele legături existente totdeauna între provinciile românești.

Seria acestor documente ale culturii și literaturii va continua de-a lungul secolelor pînă în zilele noastre, cînd literatura nu mai poate fi altceva decît reflectarea tumultului vieții contemporane atît de complexe.

De la cel mai vechi text scris în limba română - scrisoarea amintită pînă la capodoperele lui Davila, Rebreanu, Topîrceanu, Minulescu, Pillat, Barbu, Vl. Streinu, G. Vâlsan, Urmuz, Sorbul, T. Mușatescu, Mihail Tican Rumano, T. Teodorescu - Barniște, etc., care s-au născut sau au trăit și au creat pe aceste plaiuri, drumul trece la activitatea tipografică a lui Milhisedec, egumen al mînăstirii Cîmpulung, a lui Naum Rîmniceanu, autorul CATAGRAFIEI ȚĂRII ROMÂNEȘTI și al unei cronici a Țării Românești, apoi prin scrierile istorice și literare, care oglindesc evenimentele de la 1821 și 1848, prin operele Goleștilor - membri fondatori ai Societății literare (1827) și împreună cu Heliade Rădulescu ai Curierului românesc (1829) prin activitatea de folclorist a lui Rădulescu Codin sau cea de culturalizare a lui Dobrescu - Argeș.

Originalele operelor acestora, reproduceri sau diferite manuscrise ale lor, scrisori sau alte documente literare, obiecte care au aparținut scriitorilor respectivi, fotografii, precum și alte materiale ar completa înțelegerea evoluției literaturii scriitorilor legați de Argeș fie prin cea mai importantă parte a creațiilor, fie numai prin originea lor. Locul cel mai potrivit pentru păstrarea și valorificarea spirituală a acestor creații, care constituie dovada grăitoare a virtuților poporului nostru, nu poate fi altul decît un muzeu al literaturii argeșene.

În acest muzeu ar trebui să se găsească nu numai literatură beletristică, ci și documente din bibliotecile diferitelor familii sau din arhivă sau colecții personale, care să ateste prezența pe aceste meleaguri, atît a culturii cît și a luptei pentru libertatea socială și națională.

Literatura științifică a argeșenilor, prin tot ce are mai valoros, ar trebui să figureze, de asemenea, în acest muzeu. Din orașele Pitești, Cîmpulung, Curtea de Argeș, precum și din restul județului s-au ridicat adevărați savanți ale căror lucrări s-au impus atenției științifice pe plan național, iar unele dintre ele chiar pe plan mondial. Unii dintre aceștia au invenții brevetate de statul nostru sau de state străine cu tradiție în știință și tehnică, sau încununate cu medalii de aur la diferite expoziții internaționale. Un singur exemplu este edificator: Dan Teodorescu, inventatorul CONVERTORULUI AMPLIFICATOR ELECTROMECANIC, invenție distinsă cu "Marea medalie de aur" la Viena în 1968 și brevetată în România, Elveția, S.U.A., Anglia, R.F.G. și Japonia.

La acest bogat și deosebit de prețios material s-ar putea adăuga exponate ale vechilor tipărituri muscelene sau exponate care ar privi activitatea unor publicații periodice ca "Vocea Argeșului", "Gazeta țăranilor", "Prietenul nostru", "Viitorul satelor", "Scena", "Kalende" etc.

Prezența activă a unor societăți culturale - oricît de modeste ar fi fost ele a contribuit la ridicarea culturală a membrilor acestora - "Școala nouă", înființată de Dobrescu - Argeș și Paul Luca, "Doina Vîlsanului", "Junimea", societatea elevilor din Liceul de astăzi "Nicolae Bălcescu", fondată în 1897, toate au favorizat, dacă nu desfășurarea creației literare, cel puțin menținerea unui climat de muncă intelectuală.

Exemplele de mai sus nu sînt decît o infimă parte din bogata moștenire literară argeșeană. Ele s-ar putea înmulți pe zeci de pa-

gini dar nu acesta este rostul rîndurilor de față, ci crearea unui prilej ca forurile municipale și județene de resort să reflecteze asupra posibilităților realizării unui act de cultură așa de important ca instituirea muzeului literaturii argeșene.

Inființarea unui astfel de muzeu ne-ar situa cel puțin la același nivel cu alte județe și orașe din țară, care, deși nu se pot mîndri cu un tezaur atît de prețios ca cel argeșean, au manifestat de mult interesul pentru păstrarea și valorificarea lui într-un muzeu județean al literaturii.

Sîntem convinși că existența muzeului literaturii argeșene ar completa în mod fericit seria marilor obiective industriale care dau nota specifică a peisajului contemporan al județului nostru.

Februarie, 1974

SAADI — 800 DE ANI DE LA NAȘTERE

de Ilie Bădicuț

Saadi pe numele adevărat Muslihaddin Abu Muhammad Abdallhal ibn Mușrifaddin Șirazi, s-a născut, conform tradiției, în 1184 în Șiraz și și-a încheiat trecerea pe pămînt în 1292 (la 9 decembrie) în același oraș, cunoscut drept patria celor mai vestiți trandafiri și a celor mai mari poeți lirici care au scris în limba persană: Saadi și Hafiz (1325-1390). Dar cîte locuri și cîți oameni a cunoscut acest derviș pribeag între cele două date a nașterii și a morții, care cuprind între ele o existență de peste un veac! Cu vîrsta sa de patriarh, Saadi a fost, poate campionul de longevitate al poeților tuturor timpurilor. A studiat la vestita academie, "Nizamivva" din Bagdad, apoi a colindat, timp de peste douăzeci de ani, întreaga lume musulmană, din India și Kașgar, pînă în Yemen și Afica de Nord. In timpul petrecut la Damasc, scrie poemul BUSTAN ("Livada", 1257) pe care îl dedică la întoarcerea pe meleagurile natale, guvernatorului Abu Bekr ibn Saad. Lui îi va dedica și cealaltă capodoperă a sa, GULISTAN ("Grădina trandafirilor"), scrisă în 1258.

Operele complete ale lui Saadi ("Kolliyyat-e Saadi-ye Sirazi...") cuprind, în redacția din 1334 a lui Ali Bisutun, următoarele compartimente: o prefață retorică și superfluă (străină, se pare de pana lui Saadi): CINCI MADJILSURI (rāgazuri) - epistole sau predici în proza alternată cu versuri, conținînd învățături pentru rezolvarea unor probleme spinoase de etică și teologie - GULISTANUL; BUSTANUL; OASIDELF ARABE; OASIDELE PERSANE; ELEGIILE; Versuri cu conținut liric și moral de expresie heteroglotă, ("macaronică", scrise într-un amestec de persană, arabă, turcă și alte idiomuri asemănătoare unora din piesele care compun CARMINA BURANA; TARGIBAND - un ciclu de 22 de poeme erotice - gazel - legate printr-un refren; patru culegeri de gazeluri și anume: TAYYIBAT (" Minunății"), BADAYE ("Rarități"), HAVATEM ("Inele" sau "Peceți")B și GAZELURI VECHI; CARTEA LUI SAHIB - poezii dedicate protectorilor săi, frații Giuveyni; patru secțiuni conținînd miniaturi - tetrastihuri și fragmente.

Saadi creează cea mai mare parte a operei sale în anii cuceririlor mongole, poate cele mai tulburi vremuri pe care le-a cunoscut lumea musulmană. Saadi, care se considera în primul rînd predicator își îndreaptă predicile către păturile populare. Aceste predici sînt

străbătute de înaltul ideal al omeniei sau umanismului (ipsissima verba - adamiyyat, de la cuvîntul arab adam - om).

Alături de poezia lirică, o componentă de bază a operei lui Saadi, o constituie poezia sapienţială, alternată cu facețiile, nuvelele şi apologurile cu finalitate pedagogică. Acest mozaic, reprezentat în modul cel mai plenar de GULUSTAN, se constituie ÎNTR-O CARTE DE ÎNVĂȚĂTURĂ, în continuare genul indian respectiv, pătruns în spiritualitatea iraniană încă din epoca sasanidă şi difuzat apoi, prin arabă, greacă, siriană şi alte limbi aproape în toată lumea medievală. Din această categorie mai sint numeroase ediții ale PRINCIPILOR sau DIOPTRE cum ar fi KALILA şi DIMNA (după PANCIATANTRA), SINDIPA FILOZOFUL (SINDBAD-NAME în persană, iar în prelucrarea lui M.Sadoveanu DIVANUL PERSIAN), O MIE ŞI UNA DE NOPTI. Ca şi acestea, GULISTANUL şi BUSTANUL, capodoperele lui Saadi, îmbină utilul cu plăcutul - UTILE DULCI - genul didactic căruia îi aparţin a căzut ulterior în desuetudine, din cauza pletorei de opere minore, moralizatoare şi plicticoase, care l-au copleşit. Opera lui Saadi s-a salvat prin frumusețe şi umanism. Saadi a fost şi va rămîne Poetul şi înțeleptul.

Alăturăm acestui scurt florilegiu din opera lui Saadi cîteva note lămuritoare. Gazelul "ÎNTREABĂ-L DE IZVOR..." face parte din poeziile de expresie heteroglotă ("macaronică") ale lui Saadi. Expresiile arabe din original au fost înlocuite, prin eufonie, cu expresiile persane corespunzătoare, traduse la rîndul lor în cadrul versurilor.

Gazelul CARAVANA este considerat un exemplu magistral de armonie imitativă. Metrul "rageaz" (diiamb) păstrat şi la versiunea românească, precum şi complexele fonice ale originalului sugerează mersul cămilelor din caravană şi sunetul clopoțelului cămilei "înainte mergătoare". Rimele (după sistemul aa,bb,ca...caracteristic gazelului) sînt urmate de un cuvînt sau o expresie-refren, numit REDIF ("călăreț").

MADJNUN ŞI LEYLI - pereche celebră de îndrăgostiți, "Romeo şi Julieta" ai Orientului musulman, Madjun ("Cel înebunit" din dragoste este prototipul îndrăgostitului tragic din tribul sudarabic Uzra "care moare cînd iubeşte" ("Welche", H.HEINE, DER ASRA). Ca personalitate istorică, este identificat cu poetul arab Qays ibn Al.Mulawwah din epoca omeiadă (a 2.a jumătate a sec.al 7.lea).

HYPATIA
de Nicolae Bănescu

Condiția socială a femeii la grecii cei vechi nu era aceeaşi la toate seminţiile. De o libertate adevărată nu putea fi însă vorba pe atunci. Erau restricţiuni pe care femeia nu le mai cunoaşte astăzi. Dar restricțiunile impuse de condiția femeii în conştiinţa anticei polis n-au putut totuşi înăbuşi talentul.

Cultul frumosului era prea înrădăcinat în lumea greacă, pentru a nu atenua şi în această privinţă ceva din asprimea întocmirilor sociale. Sappho, atît de celebră în lumea veche, era socotită ca a zecea Muză; Erinna, una din elevele sale, a fost vestită, cu toate că muri la opsprezece ani; înțeleapta Praxila şi Corinna, rivala de mai multe ori în concursuri a marelui Pindar, au lăsat în antichitatea greacă amintirea unor talente poetice mari. Iar în domeniul cugetării filosofice e deajuns a pomeni de celebritatea mult discutată a Aspasiei, cîştigînd prin farmecele spiritului şi înaltele sale calități morale pe marele Pericles, şi pe a Diotimei, învăţătoarea lui Socrate.

Cînd cuceririle lui Alexandru cel Mare deschiseră culturii greceşti adîncurile Răsăritului, cadrele înguste ale vechii cetăţi se sfărîmară. O nouă viață socială se plămădi în hotarele culturii helenistice cuprinzătoare. Femeia iese acum îndrăzneț din umbra gyneceelor secrete spre a-şi juca rolul său tot mai însemnat. La capătul perioadei alexandrine a culturii greceşti, filosofia număra printre reprezentanţii săi o femeie superioară, Hypatia, al cărui tragic sfîrşit a contribuit a mări în ochii posterităţii celebritatea numelui său.

Ştirile pe care ni le-a transmis antichitatea asupra vestitei filosoafe sînt foarte laconice. Nimic scris nu ni s-a păstrat de la dînsa.

Născută pe la 370 e.n. în Alexandria Egiptului, Hypatia era fiica unui învăţat matematician cu numele Theon. Oraşul creat de Alexandru cel Mare la gurile Nilului ajunsese marele centru comercial al lumii. Cei dintîi Ptolomei făcuseră din Alexandria metropola ştiinţei greceşti. Creştinismul pătrunsese şi el adînc în oraşul cosmopolit, stîrnind în populaţia lui aprinse erezii şi lupte violente. Filosofia crease aici o nouă şcoală strălucită, neoplatonismul.

În acest mediu frămîntat de idei crescu geniala fiică a lui Theon.

Inițiată de tatăl său în studiul științelor matematice, ea ajunsese la atîta erudiție, încît întrecea, după mărturisirile celor vechi, pe toți filosofii din epoca sa, expunînd cu măiestrie nu numai doctrina lui Platon, ci toate disciplinele filosofiei.

Frumusețea-i deosebită atrage în jurul său mulți admiratori. Castitatea-i exemplară dezarmă însă toate pasiunile, și istoria a înregistrat cruzimea răspunsului cu care a întîmpinat odată declarația pasionată a unui tînăr. Această mîndră stăpînire de sine, care venea - cum observă unul din istoriografii săi - din adîncurile științei sale, impunea tuturor: "și nu era o rușine pentru dînsa a se arăta în mijlocul bărbaților". Oamenii politici o vizitau adesea, căutîndu-i sfaturile.

Suda, lexiconul din veacul al X-lea (cunoscut mai înainte sub nume de autor Suidas) ne-a lăsat asupra Hypatiei o notiță mai lungă, informîndu-ne că înfășurată în manta-i de filosof și străbătînd orașul, explica în public celor ce voiau s-o asculte, filosofia lui Platon sau Aristotel, sau a oricăruia din filosofi. Renumele său atrăsese asupră-i atenția autorităților.

Hypatia a avut conducerea școlii neoplatoniciene din Alexandria, care prezenta vechea gîndire filosofică a Greciei într-un eclectism menit să concilieze tot ce părea adevărat în toate sistemele și în toate religiile. Din mărturiile contemporane se poate vedea că Hypatia, reprezentînd tradiționala direcție a școlii alexandrine, se apropia mai cu seamă de Iamblichos, în cugetarea căruia misticismul propriu neoplatonismului se unea cu magia. Avîntul acesta mistic a făcut cu putință dăinuirea doctrinei neoplatoniciene în lumea creștină.

Hypatia străluci în expunerea acestei filosofii. În jurul său se strîngeau din toate părțile tinerii iubitori de înțelepciunea marilor filosofi ai Greciei. Cel mai ilustru din acei învățăcei a fost Synesios, reprezentantul tipic al epocii de tranziție de la cugetarea păgînă la creștinism. Îmbrățișînd mai tîrziu el însuși doctrina creștină, filosoful păgîn Synesios ajunse episcop de Kyrene (Libia). Aceasta nu-l împiedică de a păstra, pînă în ultimii ani ai vieții, o amintire neștearsă și o iubire duioasă învățătoarei sale. El îi scria adesea, cerîndu-i totdeauna părerea asupra lucrărilor ce compunea. O venerațiune adîncă față de Hypatia se desprinde din toate aceste scrisori. Nici după ce se înălță la treapta de episcop, Synesios nu încetă corespondența sa cu filosoafa care îl inițiase în cele mai bune tradiții ale lumii păgîne.

Cînd moartea copiilor săi, pe care-i pierdu pe rînd, cobori o amărăciune adîncă în inima-i de părinte, Synesion, lipsit de ce avusese mai scump pe lume și părăsit de prieteni, în cuvinte de mișcată duioșie se îndreaptă spre Hypatia căutînd mîngîierea. Îi spune cît de nefericit se simte lipsit de copii și de prieteni și "înainte de toate" adăugînd dînsul, "de sufletul tău divin, de la care nădăjduiam că singur îmi va rămîne mai bun decît pizma Soartei și decît vijeliile Ursitei", "împreună cu virtutea, pe tine te socotesc drept bunul pe care nimeni nu mi-l poate răpi", declară în altă scrisoare episcopul Synesios.

Această admirabilă femeie avu parte de un sfîrșit din cele mai tragice.

Scriitorul ecleziastic Socrates, care a trăit cu o generație mai în urmă, ne povestește că, pe cînd se întorcea acasă de la un cortegiu, Hypatia fu smulsă din trăsură de mulțimea furioasă a creștinilor, conduși de lectorul Petru. Tîrîtă în Kaisarion, vechiul templu al Cesarului, transformat acum în biserică, ea fu dezbrăcată și ucisă cu lovituri de hîrburi. Trupul său sfîșiat în bucăți, fu apoi ars de fanatici. Suidas înregistrează o versiune, care nu se deosebește de a istoricului bisericesc, decît numai prin amănuntul că bucățile trupului sfîșiat au fost împrăștiate în tot orașul. Tragedia aceasta se întîmpla în luna martie din anul 416.

Cauza care a provocat această crimă, "cea mai nelegiuită din toate", cum o califică un scriitor vechi, și răspunderea ei morală nu s-au putut lămuri pe deplin. Marele ambițios Cyril, episcopul de atunci al Alexandriei, n-a fost străin, după unii, de fapta nelegiuită. Filosoful Damaskios, la începutul veacului al VI-lea, ne spune că Cyril trecînd în drumul său odată pe dinaintea unei case, fu uimit de mare mulțime de oameni ce se îmbulzeau acolo, unii intrau, alții ieșeau, alții așteptau afară. Întrebînd ce înseamnă această mișcare de lume, află de la oamenii din suită că Hypatia, filosoafa, ține cerc și că a ei este casa. Episcopul indignat își puse în gînd s-o piardă.

Istoricul bisericesc Socrates, vede cauza morții silnice a Hypatiei în legăturile de prietenie pe care le avea cu prefectul Orestes, cel mai mare dușman al lui Cyril.. Fanatizați de lectorul Petru, creștinii, care vedeau în Hypatia piedica principală pentru împăcarea episcopului cu prefectul, se năpustiră asupra ei și săvîrșiră omorul. Mulțimea cosmopolită a Alexandriei era vestită prin mișcările sale violente. "Mai mult decît celelalte populații, e iubitoare de re-

volte" - caracterizează Socrates - şi cînd mai află şi un pretext, "ea se dedă la fapte de nesuferit"(1). (Socrates, Hist. eccl. VII, cap.15). In mijlocul unei asemenea populaţii pătimaşă pentru luptele aprinse ale credinţei, uciderea Hypatiei nu ne poate surprinde. Ea rămîne totuşi o pată asupra creştinismului fanatic de la începutul biruinţei sale.

Vestea oribilei crime ajunse la Constantinopol şi împăratul Teodosie se umplu de mînie. Dar venalitatea unui înalt demnitar scăpă pe asasini de pedeapsă. Impăratul îşi atrase prin aceasta - afirmă filosoful Damaskio - asupra sa şi a urmaşilor săi - răzbunarea faptei sîngeroase.

Amintirea Hypatiei trecu la urmaşi pătrunsă de o veneraţie unanimă. Scriitorul alexandrin Palladas, contemporan cu Hypatia, îi închină aceste entuziaste versuri într-o epigramă:

"Cînd te privesc şi-aud cuvintele tale mă-nchin
Parc-aş privi înstelatul lăcaş al Fecioarei;
Căci pîn-la ceruri ajung isprăvile tale, sublimă,
Sacră Hypatia, tu mîndr-a voroavei podoabă,
Neîntinată stea a preaînţeleptei ştiinţe.

Cu veacuri în urmă, în epoca Paleologilor, cei mai învăţaţi dintre contemporani n-au putut caracteriza mai bine pe Eudokia Paleologina, soţia lui Constantin Paleologul, vestită prin frumuseţea, cultura şi elocinţa ei, numind-o "ca o a doua Theano pytagoreica şi ca o altă Hypatia".

Nicolae Bănescu, CHIPURI DIN ISTORIA BIZANTULUI, Antologie, prefaţă şi note de Gheorghe Cronţ, Editura "Albatros", col. Lyceum (f.a.), p. 15-20.

MUZEUL MEMORIAL AL LICEULUI „I.C. BRĂTIANU" — PITEŞTI

de C. Fulgeanu,
responsabilul muzeului

Muzeul Memorial al Liceului "I.C.Brătianu" din Piteşti, înfiinţat de domnul profesor Marin Bădescu, în 1976, cu prilejul sărbătoririi a 110 ani de activitate a acestui reputat lăcaş de cultură, are o bogată colecţie de documente: vechi opere literare din secolul al XVI-lea şi următoarele, lucrări din diferite domenii ale foştilor profesori şi elevi, obiecte care au aparţinut acestora, portrete pictate ale foştilor directori, fotografii de epocă, de promoţie, instrumente muzicale, reviste editate de elevi ("Junimea", "Trivalea"), diplome, trofee sportive, donaţii din partea profesorilor şi elevilor, etc.

Această zestre materială şi spirituală, de o mare valoare documentară, instructivă şi educativă, acumulată pe parcursul a 125 de ani, se află la dispoziţia celor interesaţi, în primul rînd a cadrelor didactice şi elevilor liceului nostru.

Domnul profesor Marin Bădescu a achiziţionat obiectele, organizînd Muzeul Memorial, lansînd şi un "Apel" către toţi cei care ar putea oferi diferite materiale - toate acestea "ca un modest omagiu adus liceului în care mi-am făcut studiile şi am funcţionat ca profesor", cum menţionează Domnia sa în "Argument", şi ca director cum menţionăm noi.

Propunerea privind constituirea muzeului liceului a fost aprobată cu nr.1384 din 22 mai 1976, în timpul directoratului profesorului Alexandru Doagă.

"Festivitatea inaugurării acestui MUZEU MEMORIAL a avut loc o dată cu aniversarea a 110 ani de la înfiinţarea Liceului "Nicolae Bălcescu", moment înălţător de evocare a trecutului său prestigios, la care a participat un impresionant număr de foşti şi actuali elevi şi profesori" (Prof. Marin Bădescu, "Muzeul liceului..." - "Argument").

Constituirea Muzeului Memorial a fost apreciată, în primul rînd de aceia care au învăţat în această şcoală sau care au desfăşurat o activitate de apostolat pe altarul culturii, aşa cum rezultă din "Cartea de onoare" a Muzeului Memorial.

Astfel, prof.dr. Nicolae Leonăchescu, îşi exprima, la 23 mai 1976, "Sinceră admiraţie şi profunde mulţumiri profesorului M.Bădescu

pentru strădania Domniei sale de a conserva o valoroasă tradiţie a învăţămîntului argeşean. Focar de cultură şi de cadre, Liceul "Nicolae Bălcescu" din Piteşti, unde şi eu mi-am conturat formaţia şi mi-am formulat primele vise majore de viaţă, merită respectul elevilor săi şi al familiilor argeşene".

Muzeul a fost şi este vizitat de actualii elevi, de public, de promoţiile de absolvenţi cu prilejul revederii după un număr de ani de la absolvire, aceştia "rămînînd profund impresionaţi de toate exponatele", "resimţind emoţia anilor care s-au scurs", adresînd "cele mai călduroase cuvinte de mulţumire şi recunoştinţă tuturor neobosiţilor cercetători ai trecutului istoric şi ai evoluţiei liceului nostru, personal profesorului Bădescu pentru pasiunea ce depune în alcătuirea acestei icoane a liceului ce va contribui la educarea a generaţii şi generaţii de elevi care se vor perinda pe băncile lui, ajutîndu-i să poarte în inimile şi minţile lor pentru toată viaţa nu numai nostalgia celor mai frumoşi ani din viaţa lor, ci şi mîndria faptului că în el şi-au plămădit caracterele şi resursele pe care le vor pune în folosul prosperităţii patriei noastre".

ANII MARII OPŢIUNI

Conf. dr. ing.
Nicolae P. Leonăchescu

In climatul exigent şi generos al liceului din Piteşti am trăit cei mai frumoşi ani ai adolescenţei mele.

In aceşti ani am descoperit universul mirific al literaturii şi atracţia adevărului ştiinţific. La liceul din Piteşti mi-am conturat primele vise majore de viaţă şi m-am apropiat de certitudinea împlinirii lor! Acolo, am lăsat fantezia să fabuleze în tinereşti aventuri de dragoste şi incredibile construcţii ştiinţifico-fantastice. Patriotismul cu care venea adolescentul stroeştean a primit la liceul din Piteşti valenţe multidimensionale.

De aceşti ani este legată marea mea opţiune de viaţă la care contribuţia dascălilor liceului este covîrşitoare.

Maeştri în profesiunile lor, severi şi drepţi, aceşti dascăli mi-au prezentat cu admirabilă pasiune capelele lor sixtine, care de care mai fascinante. Neuitate şi unice vor rămîne lecturile colective din poemele homerice făcute sub conducerea prof. M.Bădescu; discuţiile asupra geometriei lui Mascheroni purtate la scenă deschisă cu prof. D. Mihalaşcu şi regretatul E. Morţun; arta prezentului istoric a prof. Iulian Matei; sacrificiul sublim şi exactitatea ştiinţifică a prof. H. Ciocan etc., etc.

Şi toate acestea pe fondul unor prefaceri social-politice fundamentale şi al unor eroice eforturi pentru reconstrucţie şi dezvoltare.

Şi dacă am ales Termotehnica drept cîmp al realizării ştiinţifice, o datorez căldurii cu care liceul m-a înconjurat în anii formării şi al definirii! Şi dacă am ales scrisul, este pentru că românul s-a născut poet şi toarnă frumosul în cele mai aride construcţii ştiinţifice, umanizîndu-le.

Cu gîndul la liceul din Piteşti, prestigioasă pepinieră de cadre şi la activitatea serioasă şi competentă a dascălilor săi, păstrez certitudinea unui viitor de aur pe măsura viselor nobile formulate de cele mai luminoase minţi ale acestui popor de eroi.

Stroeşti-Argeş.
25 decembrie 1975

Reprodus din "Junimea" nr. 19-20, mai 1976

CETATEA ŞI LĂŢIREA PUTERII ROMANE
de Virgil Lupescu

Italioţii, popor de rasă arică, stabiliţi mai întîi în regiunea Padului (sec. al XII-lea Chr.) au fost de curînd nevoiţi din cauza Etruscilor să se retragă peste Apenini în centrul Italiei, împărţindu-se în două ramuri: Latinii la apus şi Umbro-Samniţii la răsărit.

Latinii, aşezaţi în valea Tibrului, au trebuit să ducă o viaţă din cale afară de grea şi plină de primejdii, nu numai din cauza mlaştinilor ce umpleau această localitate, dar mai ales din cauza erupţiilor vulcanice, pe atunci atît de frecvente.

Atacaţi necontenit atît de Etruscii de nord, cît şi fraţii lor Umbro-Samniţii de la est, au fost nevoiţi a-şi clădi cetăţi întărite şi a se ţine strîns uniţi. Ei puseseră bază unei ligi compusă din 30 de cetăţi cu un zeu comun, Jupiter Latiaris cu adunări comune periodice, tribunal comun pentru neînţelegerile dintre ele şi cu un comandant suprem în timp de război. Cînd se întemeiază Roma, confederaţia celor 30 de cetăţi latine era de mult înfiinţată. Originile cetăţii eterne sunt foarte modeste. La început un număr oarecare de locuitori de pe lîngă Tibru, Latinii, întemeiază pe muntele Palatin din apropiere un centru întărit, numit Rama sau Roma, de unde locuitorii primiră numele de Rames sau Romani. Cîtva timp după întemeierea acestei fortăreţe, alţi locuitori, Sabinii fundară un nou centru pe muntele Quirinal, luînd numele de Tities.

In fine, a treia populaţiune (Etrusci sau Albani) se stabili pe muntele Coelius, sub numele de Luceres.

Apoi, spre a se putea apăra contra duşmanilor şi spre a putea face comerţ pe rîul Tibru, cele trei populaţiuni s-au văzut nevoite a se federa. Locul lor de întîlnire era valea dintre cei trei munţi, numită Comitium.

Cu timpul, un fruntaş al federaţilor, căruia i s-a dat numele de Romulus, a putut să întrunească aceste centre într-o singură unitate politică, Roma quadrata, dîndu-le în acelaşi timp şi un cult religios comun.

Faptul acesta a luat numele de întemeierea Romei, iar cele trei centre întărite s-au numit de atunci triburi.

Asociaţia politică şi religioasă a diferitelor comunităţi familiare constituia ceea ce se numea în vechime cetate (urbs). Ea trebuia

neapărat să preceadă fundarea oraşului (oppidum), care se considera ca sanctuarul, ca domiciliul religios şi sfînt al acestei asociaţii. (.....)

Noua cetate, Roma, în urma creşterii repede a populaţiei sale, a devenit în curînd destul de puternică pentru a face cuceriri. Iar după desfiinţarea regalităţii (anul 509 a.Chr.), Roma s-a simţit în stare a ţine piept întregii confederaţii latine. Lupta de la lacul Regillus, în care Latinii fură zdrobiţi, este primul eveniment istoric absolut sigur din istoria romană. Totuşi Roma înaintează încet deoarece, pe lîngă luptele cu cetăţile latine, mai avea de suportat altele cu Etruscii; iar în anul 390 a.Chr. ea este completamente dărîmată de către Gali. De abia 50 de ani mai tîrziu au putut începe luptele cu Samniţii.

Un conflict între cele două popoare, care aveau pretenţii asupra dominaţiei Italiei, era inevitabil.

Războaiele cu Samniţii, în număr de trei, durară, cu întreruperi, timp de 60 de ani. In cursul primului război samnitic se revoltară latinii, care nu puteau suferi ca puterea romană să se întindă la sud de Latiu. Ei trimiseră la Roma deputaţi care să ceară egalitate cu romanii. Senatul roman îi refuză şi armata trimisă contra lor îi zdrobi lîngă Vesuviu. Vechea confederaţie latină fu desfiinţată şi se acordară condiţiuni separate fiecărei cetăţi. De atunci în Latiu rămîne o singură dominaţiune şi un singur popor. Romanii continuară apoi războaiele cu Samniţii, care se terminară cu supunerea nu numai a Samniţilor, dar şi a Etruscilor, aliaţi cu ei.

In urma acestor victorii, toate cetăţile greceşti din sudul Italiei, afară de Tarent, încheiară alianţă cu romanii. Tarentul era cea mai bogată cetate din Italia, avînd un comerţ întins, o industrie înfloritoare şi o flotă numeroasă; dar avea o populaţie moleşită, care dispreţuia serviciul militar. Tarentinii nu şi-au dat seama la vreme de primejdia ce-i ameninţa din partea romanilor şi de aceea au făcut greşeala de a nu ajuta pe duşmanii Romei, în luptele de mai înainte, ci de a începe ei singuri războiul.

Tarentul chemă în ajutor pe Pyrrhus, regele Epirului şi nepotul lui Alexandru cel Mare, care avea aspiraţia să realizeze în apus ceea ce unchiul său făcuse în răsărit. Războiul fu crîncen, dar se termină în favoarea romanilor. Italia fu definitiv supusă în anul 270 a.Chr.

Cîţiva ani mai tîrziu, se începură războaiele punice care, cu întreruperi, durară peste un secol.

Cartagena cu bogăţiile sale numeroase şi prin puternicile sale flote, apare ca o vrednică rivală a Romei. Aceste două cetăţi puternice intrară de mult în relaţiuni. Pe la începutul republicii romane, ele încheiară un tratat de comerţ, iar în timpul războiului cu Pyrrhus, unul de alianţă. Dar buna înţelegere dintre ele încetează atunci cînd li se ciocnesc interesele. Romanii îşi aruncă privirile asupra bogatei Sicilii, care geograficeşte făcea parte din Italia şi de unde romanii se aprovizionau cu cereale în timpuri de lipsă. Cartaginezii stăpîneau jumătate din Sicilia şi aspirau a o cuceri întreagă, supunînd coloniile greceşti de aici. Un lucru de nimic provoacă războiul (264-241 a.Chr.) care a ţinut 23 de ani şi se termină prin înfrîngerea Cartaginezilor. Sicilia rămase a Cartaginezilor.

După încheierea păcii, romanii se folosiră de încurcătura Cartaginezilor în războiul cu mercenarii şi ocupară şi insulele Sardinia şi Corsica. Curînd după aceea, romanii supuseră Illyria şi tot nordul Italiei, învingând pe galii din Grecia Cisalpină.

Al doilea război punic începu (218-201) din cauză că Hannibal, comandantul cartaginezilor, atacase Saguntul din Spania, care se pusese sub protecţia romană. Acest război fu greu şi sîngeros fiindcă romanii aveau de-a face cu un geniu militar. Ei fură învinşi în patru mari bătălii, în propria lor ţară, dar în cele din urmă tot rămaseră învingători, graţie puternicei lor organizaţiuni. La încheierea păcii Cartagina fu nevoită a ceda romanilor Spania şi insulele din Mediterană.

După cel de al doilea război punic, politica Romei se schimbă din defensivă în ofensivă, căutînd să pună stăpînire pe toată Mediterana. Romanii atacară mai întîi pe Filip V, regele Macedoniei, care, fiind învins se supuse primind protectoratul roman. Apoi atacară pe Antioch III, regele Siriei, şi-l siliră a părăsi Asia Mică. După moartea lui Filip V, fiul său, Perseu, reîncepu lupta cu romanii dar el fu bătut şi prins, iar Macedonia fu împărţită în 4 confederaţiuni deosebite, care n-aveau nici legături de căsătorie şi nici de comerţ între ele. Partizanii romanilor din Grecia începură să denunţe pe conaţionalii lor, care simpatizară cu Perseu, iar aceştia fură cumplit pedepsiţi. In curînd Macedonia şi Grecia făcură o ultimă încercare de a scăpa de stăpînirea romană, dar fără vreo înţelegere prealabilă. Ambele fură zdrobite de romani şi prefăcute într-o singură provincie romană (146 a.Chr.).

In acelaşi timp romanii se luptau cu Cartagena, în al treilea

război punic. Scipio Emilianul izbuti să înfrîngă îndărătnicia cartaginezilor, a căror capitală fu sistematic dărîmată, iar teritoriul fu prefăcut în provincie romană (146). Aceeaşi soartă o avură Spania şi Pergamul, în urma unor revolte neizbutite.

In timpul războiului cu Soţii din Italia, izbucneşte conflictul cu Mitridate, regele Pontului, cu care romanii fură nevoiţi a purta două războaie. In cele din urmă, Mitridate fu detronat de Pompeiu şi înlocuit cu fiul său Farnace. Pompeiu prefăcu apoi Siria şi Farnacia în provincii romane (63 a.Chr.). Ultimele mari cuceriri în perioada republicană fură făcute de Caiu Iuliu Caesar. Desemnîndu-i-se ca provincii Galia Cisalpină şi Illyria, Caesar îşi propuse să cucerească Galia Transalpină. In cîţiva ani toată Galia fu cucerită. Douăzeci de ani mai tîrziu, Octavian prefăcu şi Egiptul în provincie romană în a.31 (a.Chr.). De la această dată, republica romană e considerată ca desfiinţată şi înlocuită cu monarhia.

In timpul împăraţilor se fac relativ puţine cuceriri noi. Totuşi imperiul se întinde spre nord pînă la Scoţia, Rin, Dunărea de sus, de mijloc şi nordul Carpaţilor; la est pînă la Tigru, iar la sud pînă la marginea Saharei.

Reprodus din Virgil Lupescu, MANUAL DE ANTICHITĂŢI PUBLICE ROMANE Editura Librăriei Alcalay, Buc. 1915, p.3-7.

CONVORBIRE ASUPRA ORATORILOR
de Mihail Mihăileanu

I. Adesea mă întrebi, dragă Fabius(1), pentru ce epoca noastră pustiită cum este mai mult ca oricare alta şi desmoştenită de gloria elocvenţei, abia dacă îşi mai aduce aminte pînă şi de cuvîntul orator, - în vreme ce veacurile de mai înainte au strălucit prin talentele şi faima neîntrecuţilor oratori. Căci ca oratori noi socotim numai pe cei de mai înainte, iar pe cei care astăzi sînt îndemînatici să vorbească îi numim apărători, avocaţi, patroni şi oricum vrei; oratori, însă nu.

Dacă ar fi să-mi dau cu părerea, - negreşit că anevoie m-aş încumeta să răspund la a ta întrebare, anevoie m-aş încumeta să iau asupră-mi sarcina unei atît de însemnate chestiuni. Căci, sau nu sîntem în stare să ajungem pe oratorii de mai înainte, şi atunci ar trebui să ne facem o idee rea despre talentele noastre, - sau nu voim să-i ajungem, şi atunci ar trebui să ne facem o idee rea despre aplecările minţii noastre. Noroc numai, că eu pot să reproduc convorbirea unor oameni, care cel puţin pentru vremurile noastre apar ca cei mai elocvenţi. Pe aceştia, eu fiind de tot tînăr, i-am auzit discutînd pînă în adîncul ei această chestiune. Aşa că, nu de vreun talent, ci de ţinerea de minte şi de o încordare a ei este nevoie, păstrînd întocmai şirul convorbirii, să exprim acum cu deamănuntul, în aceleaşi propoziţii şi cu aceleaşi argumentări părerile pe care aceşti oameni superiori le emiteau cu chibzuinţă şi le rosteau cu autoritate, susţinîndu-şi pe rînd credinţele, aici asemănătoare, aici deosebite, dar admisibile, şi arătîndu-şi fiecare prin felul său de a discuta atît sufletul, cît şi talentul. Căci printre aceştia s-a găsit şi unul, care, susţinînd părerea contrarie, după ce îndelung a luat în răspăr şi a batjocorit vremurile de altădată, a pus elocvenţa timpurilor noastre mai presus de talentele celor vechi.

II. Era a doua zi după ce Curitius Maternus îşi citise în public tragedia sa Cato(2); se zicea că dînsul jignise pe cei de sus(3) prin faptul că alcătuind această tragedie, el se uitase pe sine şi cugetase întocmai ca eroul său Cato. Vorbindu-se mult prin Roma despre aceasta, - au venit a doua zi la el acasă Marcus Aper şi Iulius Secundus, cei mai vestiţi şi talentaţi avocaţi de pe atunci, pe care eu cu sîrguinţă îi ascultam, nu numai cînd pledau la tribunal, dar încă îi şi mai însoţeam fără preget, atît acasă cît şi în public.

Cu o nespus de mare dorinţă de a învăţa şi cu focul tinereţii ce căutam să prind cele mai neînsemnate ale lor cuvinte, şi discuţiunile lor serioase şi tainele intimelor convorbiri urzite cu privire la pregătirea discuţiunii lor, - cu toate că din răutate mulţi susţineau că Secundus(4) nu avea o vorbire curgătoare şi că Aper îşi cîştigase faima de om elocvent, nu atît prin studiu şi prin cultură, cît mai ales prin înrîurirea unor fericite însuşiri naturale. In realitate însă, felul de a vorbi al lui Secundus era limpede, strîns şi chiar înfiorit, dar nu mai mult decît se cuvenea; iar Aper, posedînd o cultura generală, mai mult dispreţuia, decît ignora literatura. Se vede că dînsul era încredinţat că silinţele şi lucrările sale vor fi mai mult admirate, în cazul cînd s-ar fi vădit că talentul său nu prea recurgea la sprijinul nici uneia dintre silinţele care se iau cu împrumut.(...)

Note

1. Fabius Iustus este amintit şi în scrieirile lui Pliniu cel Tînăr cu care era prieten.

2. Cato de la Utica, adversarul cel mai îndărătnic al lui Cezar, era desigur subiectul cel mai nimerit pentru cei care voiau să facă aluziuni răutăcioase la absolutismul guvernării de pe atunci. Era dar această tragedie, tratînd despre Cato, o critică în chip indirect adusă stăpînirii imperiale.

3. Cei de sus nu erau decît Vespasian împăratul, precum şi dimprejurul său. Căci oricît de drept şi de cumplit a fost acest vrednic împărat, era firesc ca şi lui să nu-i placă cei ce se arătau jinduiţi după vremurile republicanelor guvernări, sub care domnise cea mai deplină libertate.

4. Quintilian aduce mari laude talentului oratoric al lui Secundus, - care s-a exercitat şi în genul istoric.

5. Despre Aper, ca şi despre Maternus , nu ni se pomeneşte decît în acest dialog, - cu toate că amîndoi trebuie să fi fost prea cunoscuţi ca oameni elocvenţi. Maternus mai era cunoscut şi ca poet tragic, avînd compuse tragediile Medea şi Thyeste cu subiecte grece precum şi Cato şi Domitius cu subiecte romane.

Reprodus din "Convorbire asupra oratorilor", de Cornelius Tacitus, traducere de Mihail Mihăileanu, Bucuresti, Tipografia "Română", 1924.

ESTE MUNCA O SUFERINȚĂ ?
de Mihail Mihăileanu

Intr-o carte citesc că între pedepsele ce se dau răufăcătorilor închiși în temnițele de la Văcărești, atunci cînd nu se poartă bine, este și oprirea de la muncă.

Ciudat, nu-i așa? Foarte ciudat, dar nu pentru toți, ci numai pentru cei cu adevărat scăpătați la minte. Căci numai aceștia, numai cei cu desăvîrșire nerozi nu-și pot închipui cum se poate socoti ca pedepsit omul pe care-l silești să trîndăvească. Auzi vorbă, îmi spunea un nävleg, rîzînd cu gura pînă la urechi: ce n-aș da eu, să pot sta nemuncind toată ziulica!

Și ca dînsul, din nefericire, cugetă destul de mulți. Dar este oare munca aducătoare de suferințe și de necazuri? Nici de cum. Dimpotrivă, orice om întreg la minte și harnic poate la tot pasul să vadă cum munca este pe față dușmancă a necazurilor, și cum ea gonește grijile cele josnice, uritul și întristarea, care nu urmăresc decît pe cei leneși.

Drept aceea, marele învățat Darwin a mărturisit: în timpul șederii mele la Maer, sănătatea mi se slăbise și am fost de o trîndăvie grețoasă; de atunci mi-a rămas credința că nimic nu-i mai greu de suferit ca lenea. Iar un alt învățat zice: Cînd un soldat sau un plugar se plînge de osteneală, să-l pui să nu facă nimic.

Pe scurt dar munca este un bogat izvor de sănătate trupească și sufletească. Și dimpotrivă, lenea are o dărăpănătoare înrîurire, nu numai asupra sufletului, dar încă și asupra trupului. Căci prin lîncezeală și moleșire, se ruinează și sănătatea trupului.

"De la începutul istoriei - spune d-l Mehedinți - și pînă azi vedem că munca robilor a ucis totdeauna pe stăpîni, i-a făcut slabi la trup prin trîndăvie, slabi la judecată prin lipsa de încercare a minții și slabi la voință, prin plăceri". Și așa este.

Nu este deloc vrednic de pizmuit bogatul, care din pricina avuțiilor se crede scăpat de mîntuitoarea trebuință de a munci, și nici tragere de inimă nu are el pentru a se înhăma la o muncă temeinică. Văzută de aproape, necurmata odihnă a acestui om bogat nu are într-însa nimic de rîvnit. Pînă și plăcerile lui ajung un fel de pedeapsă; ele își pierd orice farmec, fiindcă pentru orice om plăcerea este nedreptățită de mișcare.

Dar nu numai sănătate pentru suflet si trup izvorăște din

INAUGURAREA LOCALULUI „SOCIETĂȚII SCRIITORILOR ROMÂNI". CE AU FĂCUT LITERAȚII TINERI. CE SE AȘTEAPTĂ ȘI CE MAI RĂMÎNE ÎNCĂ DE FĂCUT.
de Ion Minulescu

Zilele trecute a avut loc inaugurarea localului "Societății scriitorilor români".

Un local al scriitorilor ?...

Da, un local al scriitorilor - un local mult mai mic decît localul unui minister bunăoară, și o inaugurare mult mai modestă decît acele oficiale reprezentații de gală cu invitații, cu fracuri, cu decorații, cu drapele tricolore, cu imnul regal, cu discursuri și mai ales cu șampanie!...

Zilele trecute, deci, visul celor care astă toamnă hotărau să întemeieze o societate de ajutor mutual și de apărare a intereselor profesionale s-a întrupat. Scriitorii români își au astăzi localul în care se pot aduna, cunoaște și în care mai ales vor putea pe viitor să învețe a se respecta.

Numele unor M.Sadoveanu, Em.Gîrleanu, Dimitrie Anghel, St.O.Iosif și al altor cîțiva tineri de talent, care în ultimii ani au contribuit la renașterea - ca să zicem așa - a literaturii românești, speculată atît de puțin uman de către înaintașii lor, ne prezintă, credem, cele mai sigure garanții, că de data asta, dacă nu toți literații români, cel puțin cei mai tineri își vor strînge rîndurile răzlețe, realizînd astfel mult așteptata înfrățire a celor ce propovăduiesc în numele aceluiași ideal. "Societatea scriitorilor români" - operă datorită exclusiv tinerilor noștri scriitori - este chemată să îndeplinească și în țara noastră același rol pe care societățile similare l-au îndeplinit în țările a căror tradiție literară stă în fruntea elementelor care au contribuit la cultura popoarelor.

Mă veți întreba, însă, întrucît această veste poate fi îmbucurătoare marelui public și mai ales publicului acela pentru care literatura începe cu foiletoanele cotidienelor noastre și sfîrșește cu nuvelele sau versurile din altele, zise literare ?...

Pentru cea mai mare parte a publicului nostru, meseria de literat este aproape necunoscută. Pînă azi literatura în țara noastră pare a nu fi fost reclamată drept o cerință socială. Pînă azi literatura la noi n-a fost decît diletantism și atîta tot.

Cei care pentru a trăi, și de multe ori a trăi chiar pînă la adînci bătrîneți, n-au avut nevoie decît de haine, de ghete, de

mîncare şi de o cameră cu strictul necesar, se vor întreba cu drept cuvînt ce fel de oameni sînt literaţii aceştia de a căror literatură ei n-au avut nevoie niciodată pînă azi.

Să fie însă o greşeală dacă am năzui ca pe viitor literatura să-şi reclame şi ea dreptul la existenţă în armonia cerinţelor de toate zilele ? Oare literatura nu este şi ea o profesiune, o profesiune cinstită şi nobilă în acelaşi timp, dat fiind aptitudinile naturale pe care meşteşugarii condeiului trebuie să le aibă înainte de aşa-zisa ucenicie în meseria lor ?...

In străinătate, în ţările în care se citeşte mai mult decît la noi, şi în cele mai joase straturi sociale literatura dă de mîncare la sute şi mii de oameni, fără ca statul să fie nevoit a interveni şi mai ales fără ca gurile rele să aibă ocazia de a cleveti pe socoteala celor care n-au învăţat decît meşteşugul frumosului.

In străinătate editura literară constituie o profesiune tot aşa de nobilă ca şi aceea a literaturii. La noi însă, ea nu-i decît o speculă tolerată şi atîta tot. Cîţi dintre literaţii noştri, care au avut de-a face cu editorii, au ieşit mulţumiţi din prăvăliile acestor analfabeţi ? de a căror inconştienţă depinde soarta sărmanelor vise, închise cu atîta trudă în rîndurile cărora abia-abia li se permite să vadă lumina zilei?..

Să recunoaştem însă că vina era tot a literaţilor. Cît timp au trăit răzleţi, suspectîndu-se şi hărţuindu-se unii cu alţii, era natural ca munca lor să nu poată găsi încurajarea şi răsplata meritată. Să sperăm însă că, de azi înainte, literatura noastră va avea o soartă mai bună decît în vremurile de altădată.

Infrăţirea literaţilor nu va fi nici efemeră, nici privită cu ură de cei care, citind au învăţat să-i aprecieze şi să-i iubească. Ea nu răspunde unei cerinţe imediate şi este chemată să împlinească o mare lacună socială, graţie căreia, frumosul în ţara noastră era proscris şi condamnat să bată din poartă în poartă cerîndu-şi existenţa tocmai de la aceia care, de multe ori, ajutîndu-l îl profanau.

Şi cu toate acestea - sîntem nevoiţi s-o recunoaştem, cu mîhnire - s-au găsit oameni cărora trecutul le da drepturi la calificativul de literaţi, care să privească cu ochi răi închegarea aceasta ideală în jurul căreia se adunau atîtea nume, atîta muncă şi atîta bunăvoinţă.

Cîţiva, trecuţi de vîrsta în care idealurile se clădesc şi se surpă cu aceeaşi fastuoasă încredere în sine, cîţiva solitari, uitaţi aproape şi torturaţi de gelozia stupidă a neputinţei, în loc să se apropie s-au depărtat, în loc să se depărteze au uneltit şi în loc să uneltească şi-au arătat dinţii... Spre fericirea celor tineri însă, dinţii celor bătrîni nu mai sînt periculoşi şi aspectul acestor clape de fildeş înnegrite de vremuri n-au mai inspirat nimănui încrederea în pianul hodorogit.

Acordurile erau atît de false, că urechile au început să se astupe în grabă şi ce-a urmat o ştim cu toţii. Societatea s-a format, şezătorile literare au început, cuvîntul românesc, cinstit şi frumos, a răsunat, purtat de înşişi făuritorii lui pînă dincolo de hotare. Ion Creangă a fost comemorat în Bucovina cu pietate datorită înaintaşilor iluştri şi tinerii de azi au îngropat pentru totdeauna nepăsarea celor de ieri, luîndu-le dreptul de a mai vorbi în numele celor dispăruţi, pe care, atunci cînd le-au stat în putinţă, n-au voit sau n-au ştiut cum trebuie să-l cinstească.

Şi iată pentru ce inaugurarea localului "Societăţii scriitorilor români" înseamnă o dată mare în istoria culturală a poporului nostru. Pentru întîia oară astăzi scriitorii români, de aici şi de peste hotare, s-au adunat într-o casă a lor proprie. Modestă la început, nimic nu-i va împiedica să şi-o transforme mîine într-un palat împodobit nu cu decoruri trecătoare, ci cu prinosul sufletesc al celor ce există prin ele însele.

Reprodus din "VIITORUL", anul IV, nr.806,
15 februarie, 1910, p.1.

PENTRU EMIL GÂRLEANU
de Ion Minulescu

E drumul lung şi prăfuit. Deasupra cerul încărcat îşi prăvăleşte norii ca nişte prapuri de doliu, prin care se străvede toarta cuielor de aur, ce par a ţintui un mausoleu închis pe veci.

In noaptea aceasta golul văzduhului pare enorm, iar din freamătul

frunzelor, torturate de căldură, se desprind şoaptele unor suflete plutitoare în nemărginit, care se strigă şi se cunosc de mult.

In noaptea aceasta mă gîndesc la tine, călătorule grăbit, plecat prea de timpuriu, prieten al scurtelor clipe trăite laolaltă, mă gîndesc la lumea pe care ai îndrăgit-o, la lumea viselor şi idealurilor noastre.

Mîndru şi doritor de lumină, te-ai desprins dintre cei care te iubeau în căutarea unui cer senin, a unor frunze mai verzi, a unor cîntece mai eterne.

Dacă în nemărginirea albastră, în care ai intrat, sînt flori şi ape limpezi, dacă cerul este în veci de peruzele, sufletul tău însetat de frumos nu va înceta să cînte. Şi atunci vei regăsi căsuţa de la ţară, cu florile pe care le iubeai, cu păsările DIN LUMEA CELOR CARE NU CUVÎNTĂ, vei găsi toate motivele de care ţi-a vibrat simţirea, iar tîrziu, în nopţile umezi, cînd vei auzi tremurarea unor aripi, să ştii, călătorule timpuriu, că e amintirea noastră înaripată, a celor care am rămas, amintirea eternă ce-o vom păstra celui mai drag dintre prietenii noştri şi celui mai grăbit călător, plecat în căutarea frumosului etern...

Reprodus din Românul, an XXXXIV, nr. 65, sîmbătă 5 iulie, 1914, p.1.

YO7KFG
de Virgil Monoiu

Radioclubul YO7KFG al liceului "Nicolae Bălcescu" din Piteşti se prezintă: 20 ani activitate în emisie-recepţie în benzile de unde scurte alocate radioamatorilor, 20.000 QSO (legături radio bilaterale) în CW şi SSB cu radioamatori din 75 ţări din care 2000 DX (legături la mare distanţă, cu alte continente), 20 diplome YO, condiţii îndeplinite pentru 20 diplome străine, QSL (carte de confirmare a legăturilor) propriu, 20 articole, referate şi comunicări publicate, 20 experimente concepute la cerc integrate în lecţiile de fizică, 20 lucrări de autodotare, premiul Tehnium la sesiunea naţională de referate şi comunicări tehnico- ştiinţifice din 1989, un bogat material documentar - 200 lucrări de radiotehnică, o bază materială corespunzătoare - aparate de măsură şi control emisie-recepţie, electronică industrială, centrală telefonică BC, telex, telefax, 200 componente electronice din care multe cu valoare istorică, preocupări privind recuperarea, selectarea, restaurarea, conservarea unor aparate produse cu peste 20 ani în urmă scoase din circuitul economic la diferite întreprinderi de profil sau la unităţi militare, relaţii de colaborare cu specialişti din producţie, foşti elevi ai liceului, 200 tineri iniţiaţi în radiotehnică şi radioamatorism, participarea la 100 competiţii de radiotelegrafie interne şi internaţionale.

De 20 ani responsabil al staţiei de emisie - recepţie YO7KFG - profesor Virgil Monoiu, YO7AVX.

73 es best DX ; !

ALEXANDRA STĂNESCU : MONOLOGURI

de Felicia Moşoianu

Intr-una din zilele hotărîtoare ale existenţei noastre istorice (21 decembrie 1989) trebuia să aibă loc la Piteşti lansarea noului roman al Alexandrei Stănescu, MONOLOGURI (Ed. Eminescu, 1989). Peste numai o zi, autoarea, avea, desigur, fericita revelaţie că ideea cu care a scris cartea poate fi - în momente cruciale istorice - contrazisă. Mă refer la "drama solitudinii", obsedantă în cărţile Alexandrei Stănescu. Întreaga sa creaţie justifică, de altfel, de ce, dintre apariţiile anterioare, cartea de suflet a scriitoarei fusese intitulată "Singurătăţi".

Titlul noului roman, MONOLOGURI trimite cu gîndul la "Singurătăţi". Dacă în "Arta conversaţiei" de Ileana Vulpescu monologul interior era o permanentă conversaţie, un permanent dialog, la Alexandra Stănescu aparentul dialog rămîne rupt în MONOLOGURI rostite sau doar gîndite.

Ca urmare a unei "soluţii individuale" la care recurge un personaj căruia îi e frică de "singurătate" se încheagă un cvartet format din Adriana, Ada, Aura, Angela, patru fete, toate cu "dorinţa şi disponibilitatea pentru prietenie", într-un "univers aparte, să-i zicem, contemplativ, ca reacţie la universul masculuin, univers activ". Pornind de la o aluzie făcută de unul din eroii romanului cu privire la "jocul cu mărgele de sticlă", am putut spune că acest cvartet este o Mini-Castalia mondenă, iar Adriana ("tartoriţa") -un adevărat "magister ludi". Este în intenţiile ei o năzuinţă spre armonie şi frumuseţe, dar estetica nu este atît a vieţii interioare, cît a exteriorului, a ambianţei, pusă la punct pînă în cele mai mici amănunte. Orgoliu de castă guvernează şi acest grup. Gesturile, unghiurile, vestimentaţia, totul este studiat cu rafinament. Dar relaţiile rămîn convenţionale, "politicoase pînă la ipocrizie", cum remarcă însăşi autoarea. Precum în alte romane ale Alexandrei Stănescu, echilibrul, distincţia eroinelor este subminată de răbufnirea unor instincte atavice, în subconştientul "îngerului" Adriana pîndesc monştri. Gustul copilei pentru poveşti terifiante se va manifesta la maturitate în forme estetice groteşti, acei "monştri veseli" de dimensiuni considerabile. Cele patru individualităţi care monologhează nu se armonizează. Intervin mereu "note false" şi cvartetul se destramă. Personajele simt impactul distrugător dintre realitate şi ideile lor

despre această realitate. Sînt toate acestea semnele unui bovarism nevindecabil. Neajungînd la borcanul cu arsenic, eroinele Alexandrei Stănescu au tăria (sau laşitatea?) de a se autopedepsi, în forme mai uşoare, e adevărat, pentru ca apoi să ia totul de la capăt (Adriana, de pildă, se urîţeşte tăindu-şi părul în fiecare lună în ziua a şaptesprezecea), gîndindu-se la închegarea altui cvartet... Angela şi Mihai acceptă banalitatea unui cuplu în care dragostea este, evident, doar o iluzie.

Reluări, retuşări, variante de raţionamente, contrapunctări ale monologurilor focalizează atenţia cititorului asupra evoluţiei raporturilor din cvartet. Semnalăm şi o simbolistică interesantă: jocul, cvartetul, compartimentul de tren, culuarul ca un tunel negru, uşa întredeschisă, uşa niciodată închisă, drumul etc.

Dincolo de "joc", de "exerciţiile de solidaritate", întrezărim în toate romanele Alexandrei Stănescu gustul amar al eşecului comunicării umane, al solitudinii care subminează socialul. Dar eroinele sale nu dramatizează acest eşec existenţial, ci îşi reiau, cu seninătate, povara sisifică a vieţii.

MONOLOGURI constituie o interesantă dezbatere pe tema raporturilor dintre oameni, în viziunea unei scriitoare lucide, cu un acut spirit de observaţie, care s-a impus deja printr-un mod propriu de a exprima frămîntările spiritului omenesc.

Reprodus din Revista ARGEŞ, anul I (XXV) Serie nouă, nr.2, februarie 1990

A.E. BACONSKY : — UN POET AL DINAMISMULUI ROMANTIC

Lect. univ. dr.
Luiza Petre Pârvan

Valoarea limbajului poetic al romantismului constă nu numai în capacitatea sa de a fi răspuns, printr-o formă corespunzătoare, unei întregi perioade de mutaţii sociale, politice şi culturale, dar şi în proliferarea şi permanentizarea în lirică a unor structuri şi forme de expresie specifice. Se poate vorbi de continuitatea romantismului nu numai în cazul reluării anumitor idei teoretice sau principii literare, ci şi la nivel concret al microtextelor şi modelelor stilistice.

O serie de asimilări romantice se pot descoperi astfel la poeţi din literatura contemporană, ceea ce a făcut să se vorbească şi la noi de un neoromantism 1), care adînceşte, pe anumite linii, sensibilitatea cunoscută a primilor romantici, înclinaţia lor spre meditaţia reflexivă, o anumită orientare spre cosmicitatea naturii ş.a.m.d. Uneori, corespondenţele pe care le putem descoperi sînt de natură temperamental - tipologică, alteori însă ele sînt de provenienţă estetică, în care caz convenţiile sînt asumate conştient. O cercetare specială asupra neoromantismului ar putea proba mai bine caracterul de structură estetică deschisă al romantismului, precum şi originea lirică a anumitor formule poetice moderne.

A. E. Baconsky este, cel puţin pînă în 1967, cînd apare culegerea selectivă "FLUXUL MEMORIEI" 2), un poet al dinamismului romantic. Poezia sa reactualizează multe din motivele literare mai vechii ale romantismului european: singurătatea, obsesia istorismului, a "trecerii" şi a relativităţii fenomenelor, atracţia mării, fascinaţia morţii, dorul călătoriilor, toate antrenate de o tonalitate predominant elegiacă. Chiar titlul culegerii amintite indică înrudirea cu marile spirite romantice care l-au precedat.

Volumul cuprinde un semnificativ IMN CĂTRE NELINIŞTE, artă poetică explicită, care pledează pentru continua ardere. Cel mai neliniştit înzestrat cu spiritul cercetător (un neoromantic căutător de absolut), cel care se dăruie zi de zi tuturor, risipindu-se în toate, cel însetat de acţiune. Dinamismul e un atribut al tinereţii, dar şi al libertăţii spiritului. Reînnoita zbatere zilnică a omului este preţul existenţei sale chiar, de aceea poetul mărturiseşte:

"Mă tem mai mult de inerţie, /De-acea-mpăcare tristă în care unii văd /Aureola împlinirii - /Decît de insomnie şi de zbucium".

Pe poet îl impresionează însă, prin contrast, ca pe orice roman-

tic, şi starea de somnie, toamna de pildă, cu lanurile de orez somnolente, cu somnul de moarte al frunzelor pălite, vişinii somnolenţi ai copilăriei (COPILĂRIE), brazii adormiţi ai pădurii tăcute în noapte (RUGĂ TĂCUTĂ), ierburile bolnave de somn (RECULEGERE), somnul imensităţii marine (Golf), "Ulmul tăcut care doarme şi toarce la geamuri" (UMBRA BĂTRÎNULUI DOMN), satul din munţi "scufundat în somn" (Un dor de timp în munţii Rodnei), oraşele mari care "dorm ghemuite în stînci" (VOCI DIN NECUNOSCUT), somnul istoric al eroilor naţionali (CRONICĂ), somnul salciei, "verzi-cenuşiu" (CROMANTISM), "somnul lin al cîmpiei" (LEGĂNARE DE RAMURI ÎN MAI) etc.

Peste toată această panoramă somnolentă a lumii, adie vîntul romantic al melancoliei. Nestatornic, în căutarea perpetuă a sensurilor existenţei, poetul rătăceşte ca un alt Ahasver, într-o călătorie fără ţintă:

"...Departe /de somn, de unda schimbătoare-a zilei, /merg căutîndu-mi... semnul..." (NU MĂ DESPART).

El ascultă răvăşit, "rătăcitor prin ţară" (ELEGIA MUNŢILOR) cîntarea holdelor, a ierburilor, a fluviilor şi răsuflarea pămîntului, visînd la somnul veşnic, care-l va asimila lor. Arderea vieţii sale se săvîrşeşte la modul pluridimensional, al împărtăşirii cu vieţile celorlalţi. Poezia PLOAIE DE NOAPTE utilizează în refren motivul somnului, într-un ritm legănat, de maree perpetuă. Singurătatea nocturnă, ploaia scuturată a florilor de tei, asociată cu somnul de vise al oamenilor, jocul subtil al alternanţei de planuri: natura / stare psihică dezvoltă o poezie romantică cu rezonanţe simboliste.

Poetul se complace în starea de "trecere" printre fiinţe şi lucruri, sugerînd mobilitatea spiritului şi dorinţa de cunoaştere:

"...Ci, oare, tu care-ai stat s-asculţi /trecerea mea prin ploaie, prin vînt şi mai departe, /în taina desluşită a vîrstei vegetale, /la marginea luminii, vei şti să spui ce-am fost?" (CĂTRE CITITOR).

Recunoaştem uşor, în dorul de ducă, în privirea pasionată cu care urmăreşte trenurile în goana lor fascinantă (AMURG LA LOTRU), în propria-i imagine transparentă, din Trecătorul din zori, celebra instabilitate psihică a romanticului şi aspiraţia spre zări necunoscute şi nemărginite. Călătoria fără destinaţie era una din pasiunile romanticului. In poemul DRUMURI ÎN VÎNT se împletesc, în cadrele mai largi ale versului alb, vechi imagini romantice semnificative (drumul, vîntul) şi modele stilistice cunoscute: repetiţia, enumeraţia. Ritmul e trepidant şi susţinut de acumulări în crescendo:

"Drumuri, văd drumuri în vînt, /drumuri sonore, nocturne, metalice – /drumuri fluide, gonind, înălţîndu-se, /încrucişîndu-se-n cîmp, alergîndu-se unul pe altul, /veşnic în gîturi lungi de cocor cenuşiu /şi de palid flamingo – reţele, reţele se-ntind, /cresc despletite-n amurguri ca umbra stejarilor /cu o mie de ramuri".

Ca personaj umanizat, vîntul apare în compuşi metaforici şi sintezici: vîntul galben (SPUN ADIO PĂDURILOR); coama roşie (VÎRFUL CU DOR).

Uneori simbioza poet / vînt este exprimată direct, ca un reflex al nostalgiei romantice după schimbător, după varietate:

"Vînt e bine să fii, casă e bine să nu ai, /Să alergi pînă cînd întîlneşti dealurile, şi acolo să cînţi, /Şi înălţîndu-te să treci mai departe -" (CÎND VISCOLUL DELIREAZĂ)

De la această stare de imponderabilitate pe care ar dori-o să şi-o asume poetul şi care e o particularitate a vîntului rătăcitor, se ajunge la echivalenţa poetică vînt – timp, prin mijlocirea coordonatei vizuale. Poezia VÎNTUL se construieşte pe acest paralelism simbolic:

"Mă uit la vînt şi nu-l văd
Mă uit îndelung şi nu-l văd
Văd doar arborii cum se clatină
Şi frunzele cum aleargă, prin iarbă"

"Mă uit la timp şi nu-l văd
Mă uit îndelung şi nu-l văd
Văd doar copiii cum cresc
Şi oamenii cum încărunţesc
şi se-apleacă"

Nevăzut, acţionînd doar prin efecte vizibile, vîntul poate fi la fel de distrugător ca şi timpul. Dar tot el ar putea, printr-un miracol magic, să aducă inocenţa pierdută şi fericita uitare, aşa cum aduce mireasma codrului şi dorul de libertate (FLUXUL MEMORIEI).

Vîntul e imaginea perfectă a poetului, cu zeci de feţe schimbătoare, în permanent conflict cu sine însuşi, altul la "fiece pas" şi în continuă devenire – el este în acelaşi timp simbolul întregii existenţe umane, torturate de întrebări şi arzînd ca o flacără:

"Vino, spun vîntului deci, vino, inteţind vîlvătaia, /Vino în veci nesecatule cîntec de dor – chipuri nenumărate, /sub care de-atîtea ori m-am ascuns, veniţi şi împăcaţi-vă /cu-adevărata-mi fiinţă" (ALTE LUMINI, ALTE FARURI).

Multiplele contraste care populează poezia baconskiană se sting într-un echilibru precar, căci fiinţa poetului, ca a oricărui romantic, pendulează între extreme, între energetism şi tăcere:

"Un vuiet ne-ncetat şi-o mare linişte, /Iată din ce eu însumi sînt

făcut" (INTERLUDIU DE MIAZĂNOAPTE).

Se mai pot regăsi la Baconsky şi alte imagini romantice, ca aceea a Marelui fluviu care însumează toate existenţele individuale, redîndu-le fluxului general al mişcării universale, sau aceea a integrării pateiste a sufletului, în "fiinţa elementară a naturii vegetale:

"In tăcutul, în marele rîu, /cu aripile moarte m-aş duce, /în tăcutul, cernitul /dom al pădurii.// Poate că-n trunchiuri gravide, /eu însumi în trunchiuri de salcie /pling aşteptîndu-mi /cealaltă naştere". (CEALALTĂ NAŞTERE).

Tocmai de aceea, ca şi la romantici, ideea morţii nu înspăimîntă, ea nefiind decît o poartă deschisă spre alte orizonturi, într-o eternitate care este a naturii universale umanizate. Iată ideea literară a dezagregării, prin contopire cu elementele naturii, întîlnită şi la Eminescu (INSULA LUI EUTHANASIUS):

"Nu mă-nspăimînt de stufărişuri, de cimitire, de ceaţă, /Moartea pentru mine nu-nseamnă aproape nimic – /... /Nimeni nu moare şi n-a murit niciodată: /Lucrurile se reîntorc doar acolo de unde-au plecat – /Toate cîte se-mpreunaseră-n trupul şi-n sufletul meu /Din nou se vor împrăştia ca frunzele la o adiere de vînt. /Ochii mi se vor deschide în riuri, /Braţele în ramuri de salcîm sau de fag, /Glasul şi cîntecul se vor întoarce iar în pădure, /Respiraţia liniştită se va înapoia în mare". (AETERNITAS).

Moartea animistă stă astfel sub semnul heraclitean al mişcării universale a materiei. Somnul veşnic nu este nici el decît o altă formă de existenţă a mişcării.

La nivelul expresiei lingvistice, poezia lui Baconsky atestă aceaşi înclinaţie spre o dinamică ritmică, deseori agitată. Frecventele antiteze, un metaforism de substanţă şi, mai ales, repetiţiile – cadru sau repetiţiile – refren, figuri ale "mişcării" în poezie suportul imaginistic al unui romantism modern asimilat.

---

1) O analiză a "melancoliei" poetice contemporane întreprinde Marsi Paribatra în teza sa de doctorat LE ROMANTISME CONTEMPORAIN, Paris 1954, semnalînd prelungirea stării de spirit romantice şi chiar a unor structuri proprii în poezia postromantică.
O lucrare românească, consacrată aceleaşi teme, este cea a lui Henri Zalis, ASPECTE ŞI STRUCTURI NEOROMANTICE, Editura Cartea Românească, 1971.

2) Referirile se fac la vol. "FLUXUL MEMORIEI", E.P.L., 1967.

ION STERIOPOL — CREDINȚE UCISE
de C.D. Papastate

S-a vorbit în ultimul timp tot mai stăruitor de dispariția poeziei, sau în cel mai bun caz de diminuarea preocupărilor pur poetice. Adevărul este în parte numai, elocvent, atunci cînd ne gîndim la roman, și pe deplin exagerat dacă ne referim la nuvelă.

Poezia a existat și va exista oricînd, atîta timp cît sufletul vibrează intens și tremură ca un lujer îmbrățișat de lumină. E drept că editurile îmbătrînite și comercializate pînă la refuz, nici nu vor să audă de poezie, cîștigul lor fiind prea mic pentru nesăbuita lor dorință de îmbogățire. Dar cît de primăvăratecă și frumoasă ne apare inițiativa editurilor tinere de a nu lăsa să piară coarda cea mai sensibilă a sufletului omenesc: poezia! Căci ori ce s-ar spune, poezia este darul tinereții spumegînde de vise și învolburări continue. Iată de ce admirăm curajul și inițiativa tinerei edituri Miron Neagu din Timișoara (căci numai în provincie s-ar mai putea găsi suflete necomercializate) care, după tipărirea lui George Boldea: SOLILOQUII, Emil Giurgiuca: ANOTIMPURI, Mihai Beniuc: CÎNTECE DE PIERZANIE, Teodor Murărașu: LILIOARĂ și Tefan Popescu: POEME, dă astăzi la lumină un nou volum de versuri: CREDINȚE UCISE datorită lui Ion Steriopol.

Poetul deși ne este cunoscut din versurile publicate prin reviste, încă cu mulți ani în urmă, și mai ales din primul său volum: PARTER JAPONEZ, abia acum cu ultimul său volum: CREDINȚE UCISE îl cunoaștem mai bine și îl putem judeca la justa lui valoare.

Ion Steriopol a fost și va rămîne un îndrăgostit, un veșnic frămîntător de idealuri, un sentimental și un sensibil, ca tinerețea însăși. Cele trei cicluri ale volumului de față: Senin, Resemnare, Credințe ucise o adeveresc cu prisosință. Iubește tinerețea iscoditoare cu cîntecul etern al ei, cu învolburarea simțurilor ce îmbată ca și tămîia, răscolitor și proaspăt ca însăși parfumul vieții. Pe treptele acestei iubiri, își răstignește sufletul însîngerat (căci a sîngerat de atîtea ori!), jerfelnic pentru taina cea mare.

"Ți-am presărat în cale, draga mea,
Sub fiecare pas un gînd și-un dor,
Intregul meu avînt mistuitor
Și patima de suferințe grea"
(Scrisoare)

Uneori această iubire este atît de stăruitoare și chinuitoare, încît teama se cuibărește parcă în sufletul poetului răscolit ca o mare ispititoare:

"Sărmane suflet rupt de vînturi grele
Găsi-vei oare golful liniștirii?
Sau iarăși bați la porțile iubirii
Și pînzele întinzi iarăși spre ele?!!"
(Farul Genovez)

Iubește viața care, deși monotonă, mohorîtă și bizară, o dorește trăită ca o dimineță frumoasă, sărutată de cîntec și soare, în care brațele-i întinse cu pumnii plini de vise să se avînte "spre calea fericirii necuprinse".

Iar dacă iubește tinerețea și viața, nu întotdeauna stăpînește și fericirea. Suferința te îmbrățișează ca o rază de viață, și atunci întregul avînt devine o rece floare de promoroacă. Floarea iubirii, a tinereții și a vieții a-ncremenit pe un mormînt sub o cruce bătută de vîntul resemnării:

"In cimitirul de pe creasta rece
Stau singur și mă-ntreb cu-nfiorare:
De unde-aud eu astăzi resemnare,
Din duhu-ți, Doamne, sau din țărna rece?"
(Cimitir)

Pustiul și toamna bîntie aproape toate bucățile din ciclul Resemnarea. Avînturile sînt înăbușite de dorința mută și de pustiul sufletului încercat, peste care cine știe cîte patimi grele și dureroase nu vor mai trece:

"Aș vrea să-mi instrunez senin iar lira;
Povestea mea din neguri să renască...
Tîrziu, să-ți cînt aș vrea mărturisirea,
Ce-mi stă pe buze gata să sbucnească.
Dar versu-i mut! Sunt volbură de doruri".
(Prea ești tînără)

Il doare tinerețea acuma ca un pustiu, această tinerețe pe care a iubit-o pătimaș în ciclul: Senin. Iată de ce nu vrea s-o mai cunoască și nici s-o mai iubească:

"Fecioară parfumată, tristă
Ai înțeles pustiul ce mă doare
Și mi-ai zîmbit cu zîmbet viu de floare
Și mi-ai lucit cu flăcări de-ametistă
Dar nu-ncerca să răscolești abisul

"Din sufletul ce-ţi pare aşa de-aproape...
E hăul mut de liniştite ape
Şi ţi-ar muri, o, prea degrabă visul...
Nu-ţi risipi parfumul tău de floare,
Tu, fermecată întrupare-a vieţii,
Tu, cînt nestăvilit al tinereţii,
Că tinereţea ta adînc mă doare..."
(Tîrziu)

Iubirea, tinereţea, viaţa sînt acum învinse. Resemnarea şi înţelepciunea şi-au făcut loc în sufletul poetului şi i-au ucis credinţele. In cel de-al treilea ciclu: "Credinţe ucise", poetul a rămas singur cu amintirea ce stăruie iscoditoare şi dureroasă:

"Tîrziu veghez doar eu şi amintirea
Şi recitesc încet filă cu filă...
Sărman copil! Ce glumă e iubirea!"
(Violete)

Iubirea a murit ca o floare pe un suflet sărutat de lacrimile suferinţei şi amăgirii. Greul blestem al vieţii triumfă pe culmile visului înfrînt cu o nespusă rezonanţă. Incercările de a reveni sînt zadarnice. Cîntecul sună fals, n-are ecou. Suferinţa s-a înfipt în suflet, împietrită pe un mormînt:

"Şi astăzi ţie-ţi cînt! Dar melodia
E-n sufletul meu doar; n-are ecou...
Ca paşii de gropar într-un cavou".
(Cîntec de veghe)

sau

"Că-n seara care tremură şi poartă
In infinit eterna lună plină
Eu duc cu mine-n suflet şinc-o moartă:
Iubirea mea curată şi senină".
(Şi tu)

Credinţe ucise este un volum de versuri bine închegat. Cu o sensibilitate fină, o resemnare susţinută, o durere netrîmbiţată şi totuşi simţită şi trăită, poezia iubirii, a resemnării şi a suferinţei se împleteşte armonios în cele trei cicluri ale volumului. Naturală, această poezie plesneşte ca un mugur copt, îmbrăţişat de soare: soarele iubirii şi al suferinţei. Intreaga gamă de sentimente, exteriorizate de spontaneitatea şi vibrarea continuă a poetului, capătă astfel un sens unic existent în însăşi trăirea intensă a vieţii. Senin, Resemnare, Credinţe ucise devin un ax în jurul căruia se polarizează dinamic iubirea, suferinţa şi resemnarea. ROMANUL UNEI VIEŢI, al vieţii tuturor, scris simţit şi bine închegat, în versuri uneori demne de antologie, trăite intens în paginile volumului Credinţe ucise. Iată de ce considerăm acest volum un triumf al autorului şi al editurii.

Reprodus din "Ramuri", Anul 32, nr.4-5,
aprilie-mai 1940,p.161-164.

NICOLAE IORGA, ISTORIC ŞI POET

de Vladimir Streinu

Dintre spiritele româneşti universaliste, N. Iorga cheamă la sine mai ales figura lui Dimitrie Cantemir. Cu acelaş interes faţă de studiul de epocă al istoriei naţionale ca şi faţă de cel al istoriei altor popoare, eruditşi şi subiectivi amîndoi pînă la parţialitate, îndeosebi cînd, în disciplina de bază, menită rigorii ştiinţifice, voiau să fixeze chipul vremii lor, poligloţi şi polihistori, cărora cele mai divergente direcţii ale spiritului li se propuneau deopotrivă ca vocaţii proprii, energii uriaşe hotărîte parcă să creeze dintr-o dată şi singure o întreagă cultură, savanţi de tip universalist ca Erasm şi Voltaire, ei au atras mai efectual decît oricare alţii atenţia opiniei curente şi a academiilor unei Europe de epocă asupra ţării şi neamului lor.

Imprejurările vieţii moderne, cu puterea lor de a lega mai strîns popoarele între ele, au făcut însă ca N. Iorga să fie mai celebrat peste hotare decît vechiul său omolog conaţional. Intr-o scrisoare către Antioh Cantemir (fiul lui Dimitrie), Voltaire regreta că nu cunoscuse opera ilustrului voievod cărturar, deşi fost membru corespondent, la vremea lui, al Academiei din Berlin, la cererea căreia scrisese DESCRIPTIO MOLDAVIAE. Faţă de el, istoricul de peste două sute de ani avea să fie încă din viaţă o glorie europeană nu numai în cercurile academice, dar şi opinia curentă. Un român aflător în Elveţia, fiind întrebat odată de numele ţării lui şi răspunzînd "România", aude pe interlocutorul luminat subit lămurindu-se cu vorbele: "A! Tara lui Nicolae Iorga".

In străinătate, ca şi în patrie, faima lui a fost mai cu seamă de istoric şi erudit. In adevăr, de cu vreme, el pornise vijelios să edifice din mari blocuri istoria poporului său. Văzut în timpul nostru în totalitatea operei, Iorga era, deşi cu planuri neprospectate limpede, un arhitect vizionar, care singur îşi căra blocurile, singur şi le zidea pe laturile construcţiei, pe care o gîndea şi o modifica lucrînd, după cum tot singur îşi cărase pietrişul necesar turnărilor. Savantul schimba compasul, lopata, roaba şi mistria cu o repeziciune de neconceput pentru aceeaşi minte şi energie individuală. Acoperind suprafeţe imense, el folosea documente, compulsate de el însuşi, după care alergase în toate colţurile lumii şi ale ţării, atît de neumblat îi era spaţiul de activitate; iar temeiul arhivei

proprii de scrisori, zapise, opisuri, surete, anaforale etc., pe vrafuri de inscripţii copiate şi excerpte din cărţi, cronici şi periodice vechi, concepea mai întîi o istorie a literaturii române, apoi rînd de rînd una a bisericii, una a comerţului, una a meşteşugăriilor, una a armatei, una a trecutului voievodal şi alta a unităţii politice, toate urmînd să intre în rezumativ în arhitectura a zece volume de istorie naţională sintetică. Cercetările ştiinţifice, purtate orbicular de pasiunea afirmării neamului său în lume, care îi aprindea gîndul şi acţiunea, l-au dus pînă la atingerile trecutului nostru cu cultura oriental-europeană şi prin aceste la ample studii de bizantinologie, după cum, datorită interdependenţei popoarelor tot mai pronunţate în epoca modernă, l-au dus la mari sinteze vest-europene, îndeosebi romanice.

Istorici, mai exacţi în descifrarea şi datarea documentelor sau mai limpezi în contribuţii minore şi în stil, am avut mulţi: "şcoala nouă" dintre cele două războaie mondiale l-a sîcîit deseori cu inexactităţile, peste care trecuse iute aprinderea lui vizionară. Dar energia creatoare a lui N. Iorga, neîntreruptă şi semnalată prin descărcări ciclopeene, ca şi pluridirecţionarea spiritului său înfocat, care nu-şi îngăduia răgazul şi nici mulţumirea de sine, au rămas unice în cultura română pînă nu se ştie cînd, fiind poate un fenomen spiritual irepetabil. În firea geniului său, astru luminător încă după stingere, pasiunea ştiinţifică şi de atîtea ori pasiunea pur şi simplu, care lua forma cînd a erudiţiei nisipoase, cînd a construcţiei monumentale, cînd a unei sfinte evlavii, transfigurînd totul, cînd a mîniei catastrofice, nimicind totul, se compunea totdeauna cu o putere de expresie nemaiîntîlnită decît în publicistica celuilalt botoşănean ca şi el, Mihai Eminescu.

Nu însă din poezii sau opere dramatice, deşi numeroase, fulgeră geniul lui literar. Scriitorul N. Iorga se află în portretele şi panegiricele de minut de pe paginile autobiografice ale acestei VIEŢI DE OM AŞA CUM A FOST ale seriei, clasice de la apariţie, de OAMENI CARE AU FOST, chipuri neşterse de vii şi morţi, pe care mînia pentru vii şi evlavia pentru morţi, oricît de însemnaţi primii şi de modeşti ceilalţi, le-a fixat definitiv în aceste două dintre galeriile operei lui, după cum este de asemenea în pagini de critică din tinereţe şi O LUPTĂ LITERARĂ în ISTORIA LITERATURII ROMÂNEŞTI, vol.I, în ISTORIA ROMÂNILOR şi în NOTE DE DRUM, în care portretismul, cu celula fotoelectrică prin privirea lui, aleargă neobosit după voievozi, după artişti, după scriitori, după evenimente, oameni şi locuri ale patri-

ei; şi este în activitatea de ziarist de la Neamul românesc, în articolele fără număr, scurte, dense şi arzătoare ca proiectilele zise azi misiile, articole lovind, cele din urmă, monstrul nazist, sub al cărui ocupaţie le-a şi scris zilnic, pînă să se prăbuşească acum 25 de ani, într-un şanţ din pădurea Strejnicului chiar sub gloanţele fasciştilor. Cît se va vorbi şi scrie româneşte paginile acestea toate vor continua să emită ca vetrele de comori limbile de flăcări ale celei mai curate iubiri de patrie.

Dar însăşi cantităţile, de asemenea fără număr, de materiale amorfe care i-au înţesat cu movilele lor aria activităţii, răsplătesc din plin pe cine le răscoleşte: ele conţin adesea cîte o caracterizare grăbită, cîte o notă de text, cîte o incidenţă sau un paranteză în lungile fraze uneori obscure de cîte idei trebuiau să comunice şi strălucesc de o neaşteptată incandescenţă. Incît grămezile de materiale informe ale imensului şantier; de pe care l-au smuls mîini criminale, atrag irepresibil pe criticul care s-ar pune să-şi dea seama de miraculosul lui talent scriitoricesc. Ele sînt ca acele coline de nisip de pe litoralul Patagoniei, pe ale căror coame Darwin vedea numeroase trunchiuri de copaci fără coroană, strălucind orbitor în lumina soarelui tropical; erau însă nu tulpini de arbori retezaţi, cum păreau de departe, ci tuburi de sticlă, cu scurte derivaţii laterale în chip de rădăcini înfipte adînc, mirifice ţevi de cristal, în care trăznetele repetate, căzînd pe aceste coline, topiseră şi transmutaseră nisipul.

Aşadar numai o antologie de şapte - opt volume masive a operei scrise şi vorbite a marelui învăţat, care să nu ocolească nici una din manifestările lui esenţiale, oricît de neliterară ca materie, antologie foarte posibilă azi în cadrul noii concepţii politice a culturii, ar putea da ideea exactă a neobişnuite dimensiuni a geniului său literar.

Reprodus din Vladimir Streinu, PAGINI DE CRITICA LITERARĂ, III, Ediţie alcătuită de George Muntean, Editura Minerva, Bucureşti, 1974, p.110.

ICOANE DE PE DRUMURI STRĂINE

Pelerinaj la străvechiul centru de cultură Sf. Gallen

de Virgil Tempeanu

Puţine locuri de pe acest pămînt îţi desfată sufletul ca lacul Constanţa supranumit - din cauza marii sale întinderi pe pămîntul suab - "Marea Suabiei".

L-am străbătut în tinereţe de mai multe ori şi, acum patru ani, iar m-a ademenit, prin frumuseţea şi trecutul său cultural, acest loc fără asemănare.

Vraja lui se datoreşte pe de o parte frumuseţii panoramice, variate, idilice, a peisajelor, pe de alta - şi mai ales - trecutului străvechi istoric al castelelor, vechilor oraşe, satelor liniştite, mînăstirilor bogate în tezaure de cultură - aşezate toate jur-împrejurul ţărmurilor sale.

Lacul scaldă rînd pe rînd oraşele: frumosul şi străvechiul Lindau, mîndra cetate a Constanţei -care i-a împrumutat numele- (lacul Constanţa), intima Bregenţă, prietenosul Rorschach, liniştitul Bodman, dar, mai ales acea insulă de vis, centru de străveche cultură umană, care e Reichenau.

Aşezat în inima Europei, acest lac se leagă cu trei mări: prin Rhon cu Marea Mediterană, prin Dunărea noastră cu Marea Neagră, iar prin Rhin şi Neckar cu Marea Nordului.

Pe malurile lui s-au descoperit locuinţe lacustre, urme de monumente ce au rămas de pe vremea romanilor. (In Lindau se văd şi azi rămăşiţele castelor romane).

Ca traducător al CINTECULUI NIBELUNGILOR, după textul medieval al manuscrisului socotit cel mai autentic, a revedea renumitul St. Gallen, m-am dus, într-o amiază însorită de octombrie al anului 1968, pe un vaporaş alb, de la bavarezul Lindau la Rorschanch, pe malul elveţian, spre a revedea renumitul St. Gallen leagăn străvechi şi strălucit al culturii europene. Eram tare dornic să mai cercetez - măcar fugitiv - vestita bibliotecă, vestită întrucît închide în ea comori inestimabile, datînd de multe sute de ani şi unele unice în felul lor.

Intr-adevăr din Irlanda a venit să se aşeze aici, prin anul 614, pustnicul St. Gallus. Un alt ascet, Othmar, a zidit, o sută de ani mai tîrziu, mînăstirea; iar peste altă sută de ani stareţul Gozbart a întemeiat celebra bibliotecă. In jurul mînăstirii s-a ridicat fru-

mosul oraş St. Gallen, aşezat pitoresc pe valea Steinachului pe linia care duce la Winterthur.

Scriitorul neavizat se aşteaptă să vadă o biserică veche. Nu! Toate construcţiile din juru-i sînt străvechi, închise între ziduri masive; biserica e însă din secolul al XVIII-lea (1775-1767) în stil rococo, cu două turnuri zvelte, cu un splendid interior împodobit cu ştucaturi artistice şi măreţe strane în lemn sculptat.

După ce vizitez biserica şi admir bolta principală, pe care e zugrăvită apoteozarea Sf. Gallus - căruia îngeri îi prezintă macheta bisericii - după ce contemplu cu pioşenie tabloul sfintei Cecilii - patroana Muzicii - semn că aici s-a înfiripat cea dintîi şcoală de cîntări, mă cobor în cripta carolingiană, sprijinită de patru stîlpi cu capiteluri ionice (stil preromantic) ca să vizitez mormîntul Sf. Gallus. Ardeam de nerăbdare să revăd biblioteca. Cum, între timp s-au adunat şi alţi vizitatori (mulţi americani şi englezi), ne conduce însuşi directorul bibliotecii, Monsegnorul dr. Adolf Fah, prelat cu o bogată cultură.

Intrăm printr-un portal de lemn artistic sculptat, pe care stă gravată inscipţia grecească "Psyches Iatreion", adică "leacul sufletului": cartea.

Biblioteca cuprinde două etaje frumos proporţionate, avînd jur-împrejur galerii susţinute de stîlpi şi ei artistic sculptaţi. O scară de lemn, în spirală, duce în sala mult preţioaselor manuscrise. Pereţii sînt împodobiţi cu tablouri de Wenzinger: cele nouă cadre mici simbolizează diferitele ştiinţe. Farmecul încăperii îl alcătuieşte însă contrastul dintre pereţii îmbrăcaţi în lemn sculptat, de culoare închisă, şi luminoasele decoraţii ale plafoanelor.

Douăzeci de figurine, ascunse în firide, închipuiesc diferite ramuri de artă, ocupaţii academice, meşteşuguri şi sînt de-o gingăşie care aminteşte statuetele de porţelan. Pînă şi duşumeaua are frumoase ornamente în intarsii.

Intrăm în Sala manuscriselor. Dulapuri vechi şi artistic sculptate avînd pe ele scene mitologice tot în intarşii. Raritatea manuscriselor o alcătuiesc CODICELE ISIDOR pe papirus, un dicţionar german-latin tot vechi (CODICELE 971). Strălucirea culturală a Mînăstirii începe cu secolul al XIX-lea cînd se înfiinţează Şcoala de miniaturi. Iată miniaturi irlandeze (Codex 1395 din sec. al VIII-lea) şi mai ales splendidele psaltiri - capodopere de artă a cărţilor - mai ales PSALTIREA FOLCHART (anul 872) şi PSALTIREA DE AUR, ambele scrise cu litere de aur pe fond purpuriu. Condex 53,

aşa-zisa "EVANGHELIA LUNGĂ", are drept copertă table de fildeş sculptate de renumitul artist călugăr Tutilo (mort în 1912), reprezentînd, una o scenă din viaţa lui Gallus (St. Gallus dînd pîine ursului) şi cealaltă înălţarea Fecioarei la cer.

Arătîndu-i traducerea românească a NIBELUNGILOR, pe care am donat-o bibliotecii şi pe care a aşezat-o în raftul celorlalte cărţi traduse în alte limbi, Monsegnorul mi-a făcut favoarea să-mi pună în mînă opera de cea mai mare valoare a bibliotecii: MANUSCRISUL B AL CÎNTECULUI NIBELUNGILOR, care cuprinde - după ultimele cercetări - textul cel mai autentic al acestei capodopere germane. Vă puteţi închipui ce simţăminte de rară emoţie m-au cuprins.

Mi-a dat manuscrisul lui "PARZIVAL" de Eschenbach, ne-a arătat manuscrise irlandeze (unele lucrate chiar în Irlanda, altele de călugări irlandezi veniţi la St. Gallen), documente rare, de caligrafie extraordinară, dovedind talent, migală, fantezie. Din miniaturile care împodobesc scrisul au ieşit vignete de valoare rarisimă.

VIAŢA SF. GALLUS este scrisă în latineşte de Pertz în MONUMENTA GERMANIAE HISTORICA II. (Ekehard IV, casus St. Galli, Vita Sancti Galli Annales S.Gallenses mapores, gesta Karoli).

De aici a luat povestea şi scriitorul german Joseph Victor von Scheffel, pe care a istorisit-o, pe larg, în romanul intitulat EKKEHARD.

Cel ce scrie aceste rînduri a citit-o, în traducere germană, în KAROLI, S.EKKEHARDS ERZAHLUNGEN, pe care am prelucrat-o mai pe scurt, urmînd însă planul scriitorului german mort în 1886. Redau un fragment din romanul, pe care l-am intitulat DUCESA HADWIGA, din viaţa cavalerească germană medievală.

DUCESA HADWIGA A SUABIEI

CAPITOLUL I

Acum una mie şi una sută de ani lumea nu cunoştea pulberea de puşcă şi tiparul, dar nici motorul şi explozia atomică.

Pe atunci frumoasa bucată de pămînt, care se întinde între Pădurea Neagră - de unde izvorăşte Dunărea noastră - şi lacul Constanţa din ţara suabă, era tot atît de plăcută şi mănoasă ca şi astăzi.

O numeau ţara alemanilor şi avea, ca şi azi, munţi înzăpeziţi, lacuri ochioase şi cîmpii înălbite de aurul holdelor. Pe întinderea străjuită de munţi, se ridică, aproape de oraşul Singen, ca un muşuroi uriaş, dealul renumit Hohentwiel. Pe atunci străjuia în

vîrful acestui deal un castel măreţ, cu ziduri crenelate şi turnuri semeţe. Azi sînt doar ruine, martore străvechi ale istorisirii care urmează.

Aici a fost reşedinţa regelui Subiei, cavalerul Burkhard, om împărătesc. In tinereţe purtase multe lupte ba cu normanzii din miază noapte, ba cu ungurii din răsărit, războindu-se chiar pînă jos, în Italia. Astfel oamenii spuneau despre el, că şi-a petrecut viaţa mai mult în şa , decît în jilţ.

Nu-i de mirare, deci, dacă vestea despre era dusă pînă departe şi numele-i era temut. Spre cărunteţe însă s-a hotărît să se lepede de viaţa acesta zbuciumată şi să guste şi el dulceaţa liniştită a căminului în castelul de pe turnurile căruia vedeai hăt departe peste întreaga ţară suabă şi peste marea "şvăbească", pînă spre munţii Alpilor. Soaţă şi-a aflat în ţara vecină Bavaria, luînd-o pe Hadwiga, fata ducelui acestei ţări. "Se împreună luceafărul dimineţii cu acela al amurgului:, bănuiau supuşii cavalerului. Hadwiga l-a luat pe Burkhard mai mult să-l asculte pe tată-său, căci de iubit nu-l putea iubi, deşi datoria de soaţă şi-a făcut-o destul îngrijindu-l şi oblojindu-l, pînă ce i-a închis ochii bătrînului soţ. S-a mîhnit de moartea lui, dar de jelit nu prea s-a prăpădit cu firea. L-a astrucat în cripta strămoşilor lui, i-a aşezat la căpătîi piatră mormîntală şi i-a aprins candelă; după aceea a mai coborît la rugăciune dar nu prea adesea.

Şi aşa, a văduvit stingheră în castelul de pe vîrf, de unde a cîrmuit bărbăteşte ducatul rămas ei moştenire, cîrmuire întărită de împărat cu hrisov, cu semnătură şi peceţi împărăteşti.

Tînăra văduvă era plăcută la înfăţişare, numai cît gura ei mică era cam severă, iar gropiţe în obraji cum afli la femeile cu nuri, nu se găseau în obrajii ei, dar nici nu-i lipseau mîndreţii chipului. Bărbia, puţin ieşită, trăda bărbăţie. Şi cine are astfel de chip, îndeobşte n-are nici inimă mai slabă, nici minte prea adormită.

Şi văduva înclina, ca şi răposatul, spre cîrmuire aspră, de aceea cu toţi bujorii din obraji şi ochi-i scînteietori, insufla supuşilor mai multă teamă şi respect, decît dragoste şi admiraţie....

Intr-o zi neguroasă de toamnă ducesa Hadwiga se afla în camera de lucru - numită Kemenata şi privea prin fereastra dinspre soare-apune hăt departe la lacul Constanţa, peste care aburea uşor negura. Purta rochie cenuşie, de culoarea oţelului, care cădea în cute mari peste sandalele înflorate. Peste rochie îmbrăcase tunică neagră, lungă pînă la genunchi, care-i strîngea uşor trupul plinuţ dar totuşi

zvelt. Maramă din fir de aur ţinea păru-i castaniu, dar cîrlionţi cădeau pe fruntea-i dalbă, ieşind din maramă.

Sînt zile în care omul e mahmur şi acestă mahmureală nu-i trece, chiar de-ar răsări soarele. A călcat cu piciorul stîng din pat şi pace !

Ducesa trăia o astfel de zi. Voi să deschidă fereastra, dar vîntul îi zvîrli în faţă o undă fină, rece de ceaţă. Tuşi necăjită. Ceva foşni la uşă. Cavalerul camerier intră şi se opri respectuos la uşă. Era îmbrăcat într-o haină albastră ca safirul cu tivuri purpurii, care dezvălea la gît cămaşă frumos brodată. Chiar ieri îi adusese haina croitorul episcopului din Constanţa.

Cavalerul voia tocmai să vestească stăpînei că un cîine lup al seniorului vecin îi sfîşiase o oaie, ca să afle de ea, dacă vrea împăcare, sau să ceară ispaşă de la judele locului.

N-apucă însă să deschidă gura bine, bine, că şi bagă de seamă semnul Ducesei, pe care l-ar fi înţeles oricine: un deget la frunte şi apoi spre uşă. Cavalerul se îndepărtă îndată, înclinîndu-se, cu părere de rău, că stăpîna nici nu i-a luat în seamă îmbrăcămintea nouă.

Cu voce limpede Hadwiga strigă: Danae ! şi, deoarece nu se auzeau încă paşii duduind pe scara de lemn, strigă din nou , de astă dată însă aspru: Da-na-e !

Nu trecu mult şi cea strigată se strecură uşor şi timid pe uşă. Danae era camerista Ducesei. Grecoaică, amintire vie că odată, feciorul împăratului bizantin, Vasilie, îi ceruse mîna. Aceasta îi dăruise multe multe giuvaeruri scumpe, odată cu acestă copilă Danae, care era îndemînatică în meşteşuguri femeieşti şi avea voce frumoasă. In schimbul acestor daruri bizantine prinţul primi refuzul mîinii Ducesei. Pe acea vreme puteai dărui sau cumpăra oameni; dar sclavia Danaei la curtea Ducesei nu eră grea. Roaba era fată zveltă, sprinţară, cu faţa delicată, cam palidă, din care priveau doi ochi mari, negri, nespus de duioşi. Părul şi-l purta în codiţe împletite în jurul frunţii. Era frumoasă.

- Unde-i graurul ? o întrebă Ducesa.

- Vi-l aduc îndată ! răspunse grecoaica. Plecă şi se întoarse repede cu pasărea neagră. O căpătase Ducesa în dar de la un cîntăreţ vagant, în ziua nunţii. Acesta învăţase pasărea să rostească, pe latineşte, urarea nupţială: "A răsărit stea nouă pe cerul Suabiei, iar steaua se numeşte Hadwiga. Să trăiască !". Dar graurul era şi mai învăţat: ştia să spună şi un cîntec patriotic. Era capricios, ca

orice ducesă de Suabia.

Azi, de pildă, Hadwiga voia să-şi amintească de ziua nunţii şi ceru grăuraşului să rostească urarea; dar acesta avea tocmai drăcuşori şi rosti: "Gata !". Atunci Ducesa îi vîrî între gratii o bucată de turtă dulce şi-l rugă frumos să spună despre steaua Suabiei; dar îndrăcita pasăre începu: "In orice luptă nu ne temem". Hadwiga voi să-l ajute şi-i zise: "Steaua se numeşte Hadwiga",dar grăuraşul continuă cu demnitate: "Şi vom învinge pe duşmani".

"Aşa, asta-mi mai lipseşte, ca şi lighioanele să se obrăznicească !" strigă Ducesa. "Pussi, unde eşti ?" Pussi era motanul castelului, negru, fioros, cu ochii de chihlimbar, care se arătă îndată, uitîndu-se cu ochii săgetători la pasărea care zburătăcea înspăimîntată în cuşcă. Hadwiga deschise uşiţa şi lăsă pasărea pradă pisicii. Graurul, căruia motanul îi ciufulise odată penajul şi-l urmărise cu laba printre gratii, se folosi de bunul prilej, că fereastra era puţin deschisă şi o zbughi afară ţipînd - bulgăre negru dispărînd în ceaţa lăptoasă.

"Parcă-mi pare rău. L-aş fi putut ţine în cuşcă...Nu? Ce zici Danae?"

"Stăpîna mea are, în tot ce face, dreptate", rosti Danae.

"Adu-mi besacteaua cu giuvaericalele !. Am gust să-mi pun brăţara de aur !", porunci stăpîna. Danae, ascultătoare ca totdeauna, aduse cutia cu giuvaeruri. Era de argint forjat, grea, avînd pe ea frumoase gravuri. I-o adusese răposatul ei soţ, ca pradă de război, de la vreo mînăstire. Slujise poate,la păstrarea relicvelor.

Cînd deschise capacul, sclipi, arzînd ca focul, căptuşeala de mătase roşie, pe care se odihneau strălucitoarele giuvaeruri cu ochiuri de nestemate. Era printre ele şi miniatura bizantină, pictată pe aur, reprezentînd icoana Prinţului bizantin, delicat, dar lins şi fără duh, aşa cum îl zugrăvise meşterul său din Constantinopol.

"Danae, zise Hadwiga, ce-ar fi fost să-l fi luat pe Prinţul tău cel palid şi cu nasul subţire ?"

"Ar fi fost bine, stăpînă", zisea ceasta. "Ia mai povesteşte-mi despre ţara ta, Danae ! Vreau să-mi închipui intrarea mea ca mireasă la Ţarigrad !" "O, Ducesă, ce frumoasă e ţara mea ! Acolo mereu e soare şi marea e mereu albastră, ca lacul Constanţa, vara. Şi-s chiparoşi şi biserici cu turnurile aurite. Şi-ar fi tras corabia cu mireasa la ţărmul Bosforului şi-ar fi aşteptat-o împăratul cu oastea şi i-ar fi cîntat meterhaneaua şi poporul i-ar fi cîntat urale; iar alaiul cel strălucit s-ar fi îndreptat, însoţit de călăreţi, spre

Palat !...".

"Ia te uită ! zise Ducesa în ironie. Ce mîndreţe am scăpat ! Dar, Danae, n-ai isprăvit minunăţia ! A doua zi ar fi venit marea doamnă de onoare, să mă înveţe cum să mă mişc, cum să fac temenele Impăratului, cum să îmbrăţişez pe împărăteasa soacră, cum să vorbesc dulceag fiecărui curtean, spunînd dobitocilor: Eminenţa Voastră, Măria Voastră, Excelenţă, Strălucite ! Ce zici, nu-i aşa ?"

ROMANII LOCUIAU DELTA DUNĂRII ÎN VEACUL XI
de George Vâlsan

B.P.Haşdeu în geniala, dar inegala sa ISTORIE CRITICĂ A ROMANILOR din care se vede, genetaţia nu fusese destul de pregătită să aleagă boabele de aur şi nici să priceapă grandioasa concepţie, la care va trebui să ne întoarcem (I p. 32-33) un pasagiu al scriitorului florentin Paolo Govio care, 1553, vorbind despre evenimentele petrecute sub Petru Rareş la 1538, descrie limitele Munteniei înglobînd în ele şi insula numită în antichitate Peuce, care acum se zice "Barillana". Cu drept se întreabă Hasdeu de la cine luat-a Paolo Giovio interesanta-i notiţă geografică? La data 1538 această descriere era de mult un anacronism, deoarece după 1407, "Chilia începe a se clătină între Moldova şi Muntenia."

Spre a explica informaţiile date de Paolo Giovio, Haşdeu presupune că istoricul florentin avea în faţa lui o hartă cu note marginale din sec. XIV, hartă acum pierdută. Era atît de convins de veridicitatea acestei presupuneri, încît capitolul respectiv e intitulat: "O MAPPA A MUNTENIEI DIN SECOLUL XIV". El începe cu următoarele rînduri:

"...Suntem datori a indica pierderea unei vechi mappe iteliene. Pe la începutul sec. XIV ea fusese în mînele celebrului istoric florentin, Paolo Giovio"... şi termină cu: "Afară de cea indicată de Paolo Giovio, noi nu cunoaştem nici o mappă a Munteniei din sec. XIV".

Şi de astă dată Haşdeu fusese victimă bogatei sale fantezii...

O mai veche şi mai preţioasă menţiune se află în aşa numita "Cronică de la Nurenberg", REGISTRUM MUNDI al lui Antonius Coberger, din anul 1493, în care FoCCLX şi CCLXXI cuprind o descrie geografică şi istorică despre Valachia. Între alte ştiri, care deocamdată nu interesează, găsim accentuată următoarea informaţie:

"valachi et insulas Histri accolunt. Inter quos Peucem insulam APUD VETERES FAMA NOTAVI. ET IN TRACIA QUOS SEDES HABENT".

Aşadar, se ştia în Apus, la sfîrşitul sec. XV cu 60 de ani înaintea cărţii lui Paolo Giovio - nu numai de stăpînirea politică a Basarabilor, ci şi de prezenţa românilor ca locuitori în insulele Dunării şi în special în Deltă, căci prin "insula Peuce" trebuie identificată Delta. Nu ştim să se fi semnalat încă această informaţie de natură etnică şi atît de veche. Cronica de la Nurenberg e puţin cunoscută, fiind o carte de bibliofil, trecută chiar în

bibliotecile mari printre raritățile artistice; e un fel de manual istorico-geografic şi numai faptul că aparţine începutului tipografic şi că are admirabile gravuri îi dă o valoare deosebită altfel, ca izvor de inspiraţie, este o carte "de mîna a doua". Tocmai de aceea ar fi interesant să se ştie de unde a luat autorul ştiri atît de precise despre români. Explicaţia lui Haşdeu cu harta pierdută în sec. XIV cade, e pentru Paolo Giovio, nu numai prin faptul că aceleaşi informaţii sînt date în Cronica de la Nurenberg, cu 60 de ani înainte. Ea nu se potriveşte nici Cronicei de la Nurenberg, care de altfel are anexată o hartă cu numirea "valachia" scrisă deasupra Dunărei în Sudul Basarabiei. Autorul cronicei mărturiseşte că descrierea acestor provincii e foarte grea (non me latet difficillimam esse provinciarum descriptionem) deoarece autorii consultaţi sînt feluriţi şi cu mari deosebiri între ei (autores... non solum varii etiam inter se... magnopere dissentiementes). Există deci, în sec. XVI, o întreagă literatură, cu informaţii istorice, geografice şi etnografice, despre noi, pe care nu o cunoaştem încă. Intrebarea lui Haşdeu - fără explicaţia lui însă - rămîne deschisă pentru specialiştii noştri cunoscători mai adînci ai acestei epoci. Pentru noi rămîne de reţinut că un izvor de informaţii de a doua mînă de la sfîrşitul sec al XV-lea ştie după unul sau mai multe izvoare vechi că insulele Dunării şi în special Delta sunt locuite de Români.

În legătură cu această ştire de natură etnică a Cronicei de la Nurenberg se poate pune întrebarea: Cînd chiar astăzi Delta e atît de slab populată, se poate presupune în trecut o populaţie românească de oarecare importanţă la gurile Dunării?

Această întrebare este legată de o problemă deosebit de însemnată pentru viaţa poporului român. In antichitate şi evul mediu, pînă la venirea turcilor dintre cele două "faţade" ale pămîntului românesc - de Apus şi de Răsărit - neasemănat mai importantă a fost cea de Răsărit. Pe aici a venit un lung şir de veacuri, civilizaţia. Lumina istorică scădea pe măsură ce te depărtai de ţărmul mării. Venirea turcilor a închis această faţadă dinspre care nu mai privea către noi decît robia şi umilinţa. Abia în secolul XIX şi mai ales de la Independenţă, cu mari silinţe s-au deschis ferestre spre Răsărit, cu toate că nu se poate spune că această latură şi-a căpătat importanţa din trecut şi nici n-a ajuns să egaleze importanţa faţadei occidentale. A fost o vreme deci, cînd Delta Dunării se afla în plină lumină istorică. Care au fost legăturile poporului românesc cu Delta din acele timpuri şi întrucît aceste legături au avut urmări

asupra dezvoltării noastre naționale?

Pusă astfel, problema Deltei ascunde și o altă întrebare: Starea actuală de părăsire a Deltei este o stare "organică", venind din condiții naturale, care nu pot fi schimbate, sau este un rezultat al unor împrejurări istorice? Problemele de geografie umană nu sunt independente de timpul istoric în măsura problemelor de geografie fizică. Fluviul uman ascultă de îndemnurile pămîntului pe care îl străbate. Dar acest fluviu e în veșnică mișcare și poate bate în plin unele regiuni, pe care apoi le părăsește spre a pune în valoare alte regiuni, care păreau fără importanță. Chiar dacă nu și-ar schimba direcția, acest fluviu e supus între altele, legii progresului și regresului, precum e influiențat și de specificul etnic al fiecărui popor. Aceasta înseamnă că gradul de civilizație și schimbarea de populație pot modifica valoarea unei regiuni. Delta Dunării a suferit toate aceste influențe: s-au schimbat și împrejurările istorice și de civilizație și etnice. Spre a avea o idee clară despre starea de populare și de prosperitate a Deltei, poate va fi nevoie să facem abstracție de înfățișarea actuală de pustietate omenească.

Aspectele problemei sînt prea complicate și prea însemnate spre a fi tratate în fugă. Pentru ele va fi nevoie de un alt articol.

Reprodus din G. Vâlsan, PĂMÎNTUL ROMÂNESC ȘI FRUMUSEȚILE LUI, Casa Școalelor și Culturii Poporului, (f.a.) p.118-124.

REFLEXE

EMILE FAGUET DE L'ACADEMIE FRANCAISE
Les romantiques français et la Roumanie
(Preface a L'INFLUENCE DES ROMANTIQUES FRANCAIS SUR LA POESIE ROUMANIE, par N.I. APOSTOLESCU)

M. Apostolescu, avec les recherches les plus diligentes et les mieux conduites, a fait un excelente livre sur une question des plus intéréssantes, c'est à savoir l'influence de la littérature romantique française sur la littérature roumaine.

Informé autant qu'il est possible de l'être st l'on envie d'ajouter: peut-être plus encore, sur les deux littératures française et roumaine du XIX-e siècle, et non seulement sur ces deux littératures, mais encore sur la littérature française classique, et n'ignorant pas plus Ronsard et du Bellay et même delille que Lamartine et même Anais Segalas, M. Apostolescu a mis en une lumière nette et franche tout ce que la littérature roumaine doit à la littérature française, dont les roumains, de 1820 environ à 1900, ont été, on peut le dire, comme enivrés.

Il nous montre les poètes roumains s'inspirant continuellement, librement du rest et en sachant rester originaux dans une très large mesure, de Chateaubriant, de Lamartine, de Victor Hugo, de Musset, de Gérard de Nerval, de Lamennais, de Michelet, très peu de Vigny, point du tout, ce me semble bien, de Leconte de Lisle, parce que Vigny et Leconte de Lisle sont pessimistes et que les Roumains, dont je les félicite, sont vaillants devant la vie jusqu'au moelles; mais enfin prenanten eux tout le suc et toute la substance du romantisme français et se l'assimilant, exactement comme les hommes de la Pleiade, en leurs moments d'originalité, s'assimilaient la poésie des Grecs et des Romains. (subl. autor.).

Il nous les montre attentifs à deux choses, dont la première est de recevoir fortement l'impression de leurs belles lectures et la second de la laisser se transformer en eux de manière à devenir ou redevenir excellement personelle. Il n'y a pas, après telle étude que l'on voudra, porvou qu'elle soit bien faite, sur La Fontaine et Racine, d'étude plus topique, plus minutieuse, plus practique et plus profitable sur la fameuse "imitation originale" que celle qu'a menée à bien M. Apostolescu. Rappelez-vous par exemple les vers de Vigny:

Qu'il est doux, qu'il est bon d'écouter des histoires,
Des histoires du temps passé;
Quand les branches d'arbres sont noires;
Lorsque la neige tombe et couvre un sol glacé.

Et lisez ce poème d'Alecsandri, le plus original, du rest, a mon avis, des poètes roumains (traduction de Bengesco):

Des hauteurs du ciel noir, du sein obscur des nues
Comme un immense vol de papillons pressés,
La neige tombe au loin; sur ses épaules nues
La terre sent courir de grands frissons glacés.

Il neige, nuit et jour. Le sol à sa surface
D'une armure argentée a les reflets luisants
Dans les cieux de soleil sa voile; ainsi s'efface
Un rève de jeunesse au cours lointain des ans.

Tout est blanc; le vallon, le plaine, la montagne;
Comme des spectres blancs s'allongent les ormeaux;
Sous la blanche fummée, au loin, dans la campagne,
Apparaissent les toits des bourgs et des hameux.

Mais soudain le soleil a percé les nuages,
Carressant l'ocean de neige radieux:
De rapides traineaux courent dans les villages,
On entend des grelots le tintement joyeux.

Si ces poètes, en meme temps qu'imitateurs passionés, si l'on peut dire, n'ont pas laissé d'être très personalles et originaux, plus même que ceux de notre pléiade, cela tient à ce qu'ils sont profondément patriotes, d'où il suit que de ceux qu'ils imitent ils ne prennent que les thèmes, que les idées générales et aussi les lois générale de composition, tout à fait comme La Fontaine qui a dit si justement de lui-même:

Je ne prends que l'idée et les tours (?) et les lois
Que nos ma^tres suivaient aux-mêmes autrefois.

Mais, comme ils sont très patriotes, ils ne vivent pas et ne veulent pas vivre de la vie même de ceux qu'ils imitent. Si nous avions en une mytologie ils ne nous l'auraient pas enpruntée et ne chanteraient pas nos dieux comme Ronsard, ses amis et ses héritiers on chanté ceux de la ville Grèce. Les poètes roumains nous empruntent nos idées, nos tendances générales, nos points de vue et nos attitudes

devant la nature ou devant l'°me humaine; mais, à partir de là, quand ils chantent c'est bien leur nature, leur ciel, leur sol et leur coeur et leurs amours qu'ils mettent en vers. Leur patriotisme les sauve des dangers de l'admiration.

Ils sont patriots et ils aiment le passé. L'un de ces choses leur fait aimer l'autre et du reste est à peu près la même chose que l'autre; car on n'aime véritablement son pays que quand on aime radicalement, c'est-a-dire dans ses racines, dans son passé lointain, dans son passé légendaire et mysterieux. "Ils a manqué aux d'être des Grecs, disait quelqu'un, ils aiment chacun sa petite ville; mais n'aiment pas la Grèce " - "Vous vous trompez, lui repondit-on; ils a aiment la Grèce, tout la Grèc, la plus grande Grèce, puisqu-ils aiment Homère."

C'est aussi que les poètes roumains de 1820 à 1900 ont été, ou de très grands poètes très distingués. M. Apostolescu nous les fait connaître de très près, nous les rend très sympathiques et rend ainsi un service signalé à l'histoire de la littérature européenne.

Ce livre arrive bien à son heure. C'est un livre qui a le sens de l'opportunité. Il y a, en effet, en ce moment, comme on sait, une levée de boucliers et de masses d'armes contre le Romantisme français, ce pelé, ce galeux dont vient tout le mal, tout le mal littéraire, tout le male politique et tout le mal moral. Or au représentents principaux et aux chef de cette croisade on répond à l'ordinaire: "On dirait, à vous entendre, que le Romantisme est un fait uniquement français. Mais c'est un fait européen! Il y a en l'explosion romantique en Angleterre, en Allemagne et en Italie. Comment se fait-il que le Romantisme qui est cause, selon vous, de l'abaissement de la France, n-a nullement été, partout ailleurs, une cause d'affaiblissement, d'enervement et de décadence?"

A quoi ils répondent qu-il y a romantisme et que le romantisme français est malsain, mai le romantisme allemand le plus salubre du monde.

Admettons: mais quand c'est le Romantisme français lui même qui est transporté dans un autre pays, qu'arrive-t-il?

Il arrive, dit du moins M. Apostolescu, qu'on est bien forcé d'un peu croire, que ses effets moraux sont excelents. Tous les poètes roumains sont de élèves du Romantisme français et ils sont tous patriotes, optimistes, altruistes, pleins d'espérance, ardents, d'espérance, admirablement vaillants devant la vie et pour la vie, devant l'avenir et pour l'avenir. Ils ont les milleurs sentiments du

monde et les plus beaux. Que répondre à cela ?

On répondre qu'il fallait que les poètes fussent bien vertueux pour résister ainsi à la contagion du vice en le fréquentant et bien profondément sains pour être réfractaires au virus en jouant avec lui. Mon Dieu, on peut toujour répondre cela. 1.

Notă. 1. Din lipsă de spațiu nu publicăm traducerea.

N.I.Apostolescu, L'INFLUENCE DES ROMANTIQUES FRANCAIS SUR LA POESIE ROUMAIN, Paris (VI-e), Librairie ancienne Honoré Champion, 1909, pp. x-xiij

---

CEZAR BALTAG, EURIDICE ŞI UMBRA
(Elegie pentru floarea secerată)
de Nicolae Manolescu

Cu o "cotă" foarte înaltă spre sfîrşitul anilor 60, eclipsată apoi de poezia mult mai vitală şi impulsivă a promoţiilor următoare, ca şi de radicalitatea experimentelor de limbaj, lirica intelectuală şi sobră a lui Cezar Baltag a pendulat aproape toată vremea între un abstractism de esenţă materialistă şi o concreteţe a pitorescului folcloric. Ea şi-a desăvîrşit de timpuriu atît o mitologie, cît şi o muzicalitate proprie. Autorul a fost şi a rămas un stilist. Imaginea stă la el sub şapte peceţi de artă. Din folclorul autohton ori din fîntîna unor credinţe şi eresuri orientale, Cezar Baltag a distilat la nesfîrşit esenţe. Nu e vorba atît de taine, cît de magie. Mitologicalele lui sînt magice, limbajul are aură. Înţelesurile sfîrîie ca tămîia în materia incantatorie a cuvintelor şi a frazelor. Lirismul este solemn şi vag, livresc şi inovator. Pigmentul exotic este rodul unei curiozităţi culturale, polenul care pătează mîinile ce scutură floarea. Spiritul poetului, aţintit către mistere inelucidabile ori atras de analogii imprevizibile, este treaz şi cerne totul. Comuniunea cu universul este rece, distantă, contemplare a necunoscutului de pe buza prăpastiei. În fierberea şi în informul de dedesupt, poetul nu coboară niciodată. Dar nările lui freamătă adesea la mirosul de catran care ţîşneşte prin porii pămîntului.

EURIDICE ŞI UMBRA (Editura Eminescu) va ocupa un loc special în opera lui Cezar Baltag. Nu numaidecît fiindcă datele structurale ale liricii ar fi aici altele, dar fiindcă niciodată înainte n-a fost această lirică mai transparent biografică decît acum, mai personală şi mai directă în ton. O parte, cel puţin, din văluri au căzut, ceremonialul sufletesc a fost dereglat de o necesitate imperioasă a mărturisirii, temele cărturăreşti s-au tras la o parte dezgolind inima sfîşiată şi palpitîndă - vietate înduioşător de fragilă - a cărturarului. In fond, EURIDICE ŞI UMBRA cuprinde o unică, intermitentă, mereu reluată elegie şi este una din cele mai emoţionante cărţi de poezie pe care le-am citi în ultima vreme.

Fireşte, Cezar Baltag nu putea deveni alt poet şi proverbiala lui delicateţe este intactă pînă şi în bocetul cel mai tulburător: "I-am văzut pe plai /floarea mea din rai, /M-aplecai s-o tai, /Cînd mă rid-

icai, /Doamne, ce aflai... /Tu nu mai erai// Cînd m-am aplecat /Cînd m-am aplecat /drumul s-a schimbat, /nu te-am mai aflat /nu te-am mai aflat// Împrejur de mine /brîne şi revine /numai văi haine /şi mai jos în cale/ ca o întrebare". Fineţea adaptării motivului de basm popular este la fel de remarcabilă ca şi în versurile mai vechi ale poetului, doar că acum percepem un fior esenţial de o intensitate extremă, arşiţa suflării morţii răzbătînd pînă în sînge: "Dogoarea aceasta o ştiu, /ea vine din spate mereu, /basmul ei pămîntiu /îl ascult cu sîngele meu// Zboru-i întretăiat /creşte bezmetic şi crud, /foşnetul ei vinovat /din tinereţe-l aud// Pustiitoare aripă /creşte arşiţi şi ploi de noroi /în urmă, clipă de clipă /creşte distanţa-ntre noi// I-acum înserarea se lasă /Umbra creşte-n adînc. /Unde e peria deasă /şi gresia să le arunc?". Caligrafia tristeţilor nelecuite, cu accente aproape argheziene, vădeşte o sinceritate ca o rană deschisă: "Aş vrea îngîndurat să te descînt /să leg fiinţa ta de un cuvînt /ca să ne regăsim atuncea cînd /vom mai veni vreodată pe pămînt// Ultima oară cînd ne-am întrupat /şi-am povestit un basm de neschimbat./ Era al nostru cel adevărat. /De ce-ai plecat din el? De ce-ai uitat? Privirea pierde tot ce mîna strînge. /Pînă la tine glasul nu-mi ajunge./ Fantomele încep să te alunge. /Nu lacrimi în cuvinte am, ci sînge".

Duhul abstract al poeziei lui Cezar Baltag, oaspete obişnuit în culegerile anterioare, găseşte de data aceasta uşile şi ferestrele destul de bine oblonite. Elegia, chiar şi metafizică, este locuită acum de o neliniştită tuşanţă: "Doamne din cîte fire sîntem /legaţi /din cîte ochiuri şi noduri /şi plase de linii /dacă încerc un singur pas dintr-o dată /totul se năruie// Dacă fac un singur nod /nimic /nu se mai poate cunoaşte". Prin ţesutul poemului circulă uneori un sînge eminescian, împrospătat încă de o sută de ani de lirică modernă: "Din vieţi anterioare urma /încerc să mi-o ghicesc; de-a vaima /trec întîmplări ce-mi spun întruna /cum m-a legat de tine karma// Reînviu demult apuse zile/ străine chipuri şi imagini, /caut şi caut să dau de urma unei pagini// în care soră cu lumina /ai coborît neaşteptat /decisă să răscumperi vina /străveche de-a mă fi-ntrupat// Din clipe trecătoare urma/ încerc să mi-o ghicesc de-a vaima /trec nori ce-mi povestesc întruna/ cum m-a legat de tine karma". Alfabetul liricii lui Baltag a rămas acelaşi: motive clasice şi populare. Găsim, în EURIDICE ŞI UMBRA, erinii, parce, umbra et pulvis sumus, soarta, Marea Mumă, Afrodita, Urania şi altele. Însă manierismul s-a subţiat lăsînd să se vadă mai direct sentimentul. Elegia sentimentală străpunge plafonul norilor de imagini gata făcute: "Ţi-am mai spus visul /pe care ţi-l spun acum ? /Dar oare e vis ? Sau e soarta /care ne toarce întruna ? /Fiecare întîmplare /a fost trăită de două ori, /fiecare gînd /l-au mai spus Parcele /încă odată// O zeiţă îmi înfăşoară înapoi copilăria /Soarta îmi povesteşte un vis /pe care l-am mai trăit odată". Foarte rar altădată a avut poezia poetului acest timbru ataşant sau a reuşit să nimerească mai de-a dreptul imaginea potrivită sau naturală. Excepţiile se pot număra pe degetele de la o singură mînă.

"România literară", Anul XXI, nr. 50,
joi 8 decembrie 1988, p.9.

ION BARBU — JOC SECUND

Cuvînt înainte de Al. Rosetti și Liviu Călin

Ion Barbu - al cărui nume adevărat era Dan Barbilian - s-a născut la Cîmpulung Muscel la 19 martie 1895, ca fiu al judecătorului de pace din Rucăr, Constantin Barbilian, și al Smarandei Barbilian născută Soiculescu. Clasele primare le-a urmat la Cîmpulung, Dămienești (Roman) și Stîlpeni, iar liceul la Pitești, Cîmpulung și București (clasele V și VI la Gh.Lazăr, VII și VIII la Mihai Viteazu). In toamna anului 1914 începe să frecventeze cursurile secției de matematici de la Facultatea de Științe din București.

Ion Barbu a debutat cu poeme de factură parnasiacă în "Sburătorul" lui Eugen Lovinescu. In perioada 1919-1927 mai publică versuri și în alte reviste literare, ca "Umanitatea", "Viața românească", "Tiparnița", "Sinteza", "Contimporanul", "Revista română", "Ideea europeană". Intre 1921-1924 întreprinde o călătorie de studii în Germania. Gîndire științifică, obiectivă, el a resimțit ca hotărîtor în evoluția sa contactul susținut cu opera lui Gauss Riemann și Klein. Intr-o notă asupra lucrărilor sale științifice (Ed. Toroutiu, 1940, p.VIII), găsim acestă precizare prețioasă: "Personal mă consider un reprezentant al programului de la Erlangen, al acelei mișcări de idei care, în ceea ce privește întinderea cunoștințelor și răsturnarea punctelor de vedere, poate fi asemuit Discursului metodei sau Reformei însăși. Specializării strîmte ori tehnicizării opace, de dinainte de Erlangen, se substituie un eclectism luminat. El continuă adîncirea fiecărei teorii în parte, fără să piardă din vedere omogenitatea și unitatea întregului. Astfel cercetarea matematică majoră primește o organizare și orientare învecinate cu aceea a funcțiunii poetice, care, apropiind prin metaforă elemente disjuncte, desfășoară structura identică a universului sensibil". (...) E interesant faptul că Ion Barbu s-a specializat în domeniul algebrei axiomatice, disciplină științifică în care speculația abstractă, orientarea către esențe sînt caracteristice. Aceasta explică de ce o parte din opera sa literară se situează sub zodia dificilă, dar nu mai puțin ispititoare, a expresiei criptice, cultivată cu o autoritate care și-a cîștigat repede în epocă discipoli, din păcate în majoritatea lor structuri limfatice, cu evidenta vocație a anonimatului pur.

Ceea ce îl deosebește pe Ion Barbu în peisajul poeziei interbelice este frenezia dionisiacă de la începuturile poeziei sale și incontestabila capacitate de sublimare, de concentrare lirică, atît de proprie multor pasteluri interiorizate din singurul său volum JOC SECUND (Cultura Națională, 1930). Inaintea acestuia Ion Barbu tipărise într-o plachetă poemul DUPĂ MELCI, în condiții grafice nepotrivite, fapt care l-a și determinat să retragă exemplarele din librării.

(...) Pînă la ermetizarea expresiei, Ion Barbu a experimentat versul de o perfectă claritate. Poezii facil simboliste sau verificărilor mistice, sămănătoriste, Ion Barbu, alături de Tudor Arghezi, Al. Philippide, Camil Petrescu, i-a opus versul viguros, inspirat cînd de frumusețea dramatică a formelor geologice, cînd de meditația asupra materiei, cînd de înțelepciunea rapsodului anonim, pe linia unui Anton Pann modern. Peisajul luminos pînă la incandescență, formelr germinative, tumultul paroxistic revin în primele poeme, definind o natură lirică robustă. (...). Tiparul parnasian apare la poetul nostru încărcat de vitalitate, legătura cu predecesorii fiind mai degrabă de ordin formal, prozodic. Versul are sonorități ample, transmite emoții din care lipsesc poza sau artificiul verbal. La Ion Barbu e o stare de euforie dionisiacă, de unde și frecventele epitete legate de stări sufletești acute. Decorul se compune din elemente care sugerează forța, masivitatea, de aceea în alcătuirea imaginilor revin granitul, lava, silexul, banchizele, bazaltul. Poate cea mai expresivă poemă, cu incontestabile însușiri antologice, este Panteism. (...) Una dintre primele poeme, intitulată Elan, este un imn adus vieții, înțeleasă ca o întrupare a eternității. (...). Din familia poemelor pe care le-am amintit, face parte și Pentru marile Eleusinii, cu deosebirea că aici, așa cum a observat Tudor Vianu, poetul manifestă neliniștea "neofitului care merge să se inițieze în tainele nunții subterane".(...).

Dincolo de timbrul lor particular, aceste poeme, - din perioada, s-o numim, a colaborării la "Sburătorul" - au darul de a releva laturi experimentale puternice, o spectaculoasă combustie interioară, mai puțin evidentă în poemele care vor alcătui ciclul OCHEAN, devenit în urmă JOC SECUND. Cu satisfacția primei intuiții, referitor cele din urmă la producția de început a lui Ion Barbu, criticul Eugen Lovinescu afirma: "Nefixat încă, domnul Ion Barbu mai e și acum o forță în căutarea unei formule, deși s-ar putea ca însăși această căutare să fie formula personalității sale neliniștite". Timpul i-a dat criticului, în oarecare măsură, dreptate. Ion Barbu a părăsit universul care alcătuia substanța primelor poeme, găsind motive de inspirație în zona folclorului și mai cu seamă la un interpret al acestuia,

Anton Pann. Iată-ne, aşadar, în faţa unor remarcabile evocări care compun un ciclu balcanic. Cum era de aşteptat, limbajul poetului se colorează, se încarcă pînă la saţietate cu turcime sau alte elemente orientale. (...).

Prin JOC SECUND Ion Barbu se situează în perimetrul poeziei ermetice, al cărei sens uneori izoteric constituie la lectură o reală dificultate. (...) Undeva, Paul Valery scria: "Impossible d'etre precis sans etre precis sans etre obscur si l'on veut reduire le nombre des mots et des phrases un minimum" (vezi şi la Andre Maurois, INTRODUCTION A LA MÉTHODE DE PAUL VALERY). Şi la autorul JOCULUI SECUND identificăm aceeaşi aspiraţie, devenită matricea ermetismului ulterior, rămas în istoria literaturii noastre, cum ar spune Ion Barbu parafrazînd dictonul latin "Pauca non matura". Imitatorii barbieni folosind cu precădere elipsa sau răsturnările sintactice au dat naştere unei literaturi de un ermetism artificios, exerciţii de naivă obnubilare a sensurilor curente sub un presupus dicteu oniric. La Ion Barbu, logica severă guvernează în chip august conexiunea cuvintelor în imagini care nu odată se cer memorate. Legat de acest aspect al liricii sale reţinem pasajul dintr-un interviu apărut în Viaţa literară (I, nr.36, 5 februarie 1927): "Mă stimez ca practicant al matematicilor şi prea puţin ca poet şi numai atît cît poezia aminteşte de geometrie. Oricît s-ar părea de contradictorii aceşti termeni la prima vedere, există undeva în domeniul înalt al geometriei un loc luminos unde se întîlneşte cu poezia. Ca şi în geometrie înţeleg prin poezie o anumită simbolistică pentru reprezentarea formelor posibile de existenţă". Intr-adevăr, poezia lui Ion Barbu inaugurează o formulă cu totul inedită, rezultat al împletirii sensibilităţii muzicale, moderne, cu principiile de armonie cognitivă euclidiană. Am făcut apel la cîteva intervenţii publicistice, mărturii ale lui Ion Barbu, pentru a sugera estetica sa transpusă de altfel plastic în versurile care deschid volumul Joc secund:

Din ceas, dedus, adîncul acestei calme creste,
Intrată prin oglindă în mîntuit azur,
Tăind pe înecarea cirezilor agreste
In grupurile apei un joc secund, mai pur.
Nadir latent! Poetul ridică însumarea
De harfe resfirate ce-n zbor invers le pierzi,
Şi cîntec istoveşte: ascuns, cum numai marea
Meduzele cînd plimbă sub clopotele verzi.

E o artă poetică a cărei origine o întîlnim în filosofia lui Platon:

Contemplarea ideilor constituie dezideratul suprem, afirmat aici în metafore de o izbitoare originalitate.(...).

Tot atît de caracteristică pentru această concepţie este GRUP, în care poetul înregistrează drama conştiinţei omeneşti de a nu putea sesiza multiplele sensuri ale firii. (...).

In această perioadă Ion Barbu ni se dezvăluie ca un liric frămîntat de misterul naturii, care-i oferă prilejul de reflexie. In OUL DOGMATIC îl surprindem contemplînd obiectul simbolic, cu dorinţa de a descoperi cum se naşte şi se dezvoltă viaţa. El urmăreşte procesul cu o mare nelinişte, voind să întrezărească momentul unic al apariţiei vieţii. Numai că aspiraţia poetului pare a fi liniştea cutremurătoare, minerală, a necreatului, voluptate cultivată, desigur, sub îndemnul unor înrîuriri neoplatoniciene:

Il lasă-n pacea întîie-a lui,
Că vinovat e tot făcutul,
Şi sfînt - doar nunta, începutul.

Aşa cum observase cu deplin temei Vasile Nicolescu într-un substanţial şi pătrunzător articol: "OUL DOGMATIC rămîne, în ciuda negaţiei spiritualiste din final, una dintre cele mai înfiorate meditaţii filozofice în faţa misterului existenţei din cîte a creat poezia românească" ("Luceafărul, 16 I 1965).

Idealul de euforie perfectă se interferează la Ion Barbu cu efortul de a transmite ideea.(...).

In poezia noastră, Ion Barbu promovează modul de expresie concentrat care îl apropie de Mallarme, dar nu e mai puţin adevărat că poetul român are cu totul alte particularităţi de gîndire şi un temperament frematător. (...). Impletire de senzualism rafinat şi meditaţie ascetică, de frămîntări dionisiace şi extaz apolinic, Ion Barbu se înscrie în lirica noastră cu majuscule. Opera lui, deşi restrînsă, ne apare cu semnificaţie monumentală, un templu în care păşeşti vrăjit, cu sentimentul că deasupra ta sînt arcuite bolţile eternităţii.

Ion Barbu, JOC SECUND, Ediţie îngrijită şi cuvînt înainte de Al.Rosetti şi Liviu Călin, 1966, Ed. pentru literatură, pp. V-XXXII.

VLADIMIR STREINU LA „KALENDE"
de Şerban Cioculescu

In efemera exstenţă a revistei lunare Kalende, care n-a durat decît din noiembrie 1928 pînă în martie 1929, Vladimir Streinu s-a arătat nespus de activ. Aş spune chiar, împotriva firii lui, poate numai în aparenţă îndoliată. Il cunoşteam din toamna anului 1920, cînd am intrat amîndoi în anul I al Facultăţii de filosofie şi litere din Bucureşti. Frecventam cam aceleaşi cursuri, cu deosebirea că la examenul de licenţă el a luat româna ca obiect principal şi franceza secundar, iar eu invers. La seminariile lui Mihail Dragomirescu şi, mai apoi, la şedinţele Institutului de literatură al aceluiaşi, la care se intervenea mai liber, în calitate de "membru", iar nu de student, el lua deseori cuvîntul. Colabora în acelaşi timp la Sburătorul cu poezii şi la rubrica notiţelor critice. Cînd Bazil Munteanu a părăsit redacţia revistei lunare Cuget românesc, condusă de Ion Pillat şi de Tudor Arghezi, ca să se ducă în Franţa unde a stat pînă la izbucnirea celui de-al doilea război mondial, în septembrie 1939, deci cu şaptesprezece an înainte, Vladimir Streinu i-a luat locul. Şi aici, afară de anonima "bucătărie" redacţională, pe care o comportă secretariatul de redacţie, şi-a marcat prezenţa cu versuri, cu note critice şi cu un remarcabil articol, deşi nu în întregime just, despre poezia lui Bacovia. Acest articol, dealtfel, a atras atenţia lui Ovid Densuşeanu, care l-a citit la unul din cursurile sale. Streinu a ţinut să mă atragă la Cuget românesc, revistă de prestigiu, dar nu i-am dat decît o notă răutăcioasă la adresa Institutului mai sus-amintit, pe care am semnat-o I.O.C. (ioc = nimic). Nu ştiu unde a mai scris Vladimir după plecarea lui silită de la revista în care indispusese pe Arghezi, printr-o notiţă cam dură despre un poet agreat de iritabilul redactor. Cînd a apărut ale noastre Kalende, eu unul eram confortabil instalat la subsolul Adevărului, cu rubrica modest intitulată "Cărţi noi", iar ulterior "Cronica literară". Aveam, aşadar, "organul meu", în care mă rosteam săptămînal. Alta era, cred, situaţia lui Vladimir Streinu, care în acel moment nu mai dispunea de un alt debuşeu literar. De aici, desigur, prezenţa lui ubicuă, la toate rubricile Kalendelor.

Poet irepresibil, a publicat aici o suită de remarcabile poeme, cărora le dau titlul şi primul vers în paranteză: Predică ("Sunt siguri numai melcii prin livezi"), Romantica ("Pe cal şi în oţele înstelat"), Gravitate ("Această toamnă dintre vechi odoare"),

Destin("Urcatul peste-ntunecime turn"), şi Poruncă("Vei înota prin ape împotrivă"). Cea de-a doua, "Romantica, a fost astfel comentată de G.Călinescu în monumentală sa istorie literară:

"El cînta (cu ceva şi din sălbăticia lui Sihleanu adusă la explicaţia modernă) timpul romantic dunărean, în moment bonjurist vitejesc".

Şi urmează, citată integral, Romantica.

Mărturisesc, nu fără sfială, că nu înţeleg prea bine nici paranteza cu Sihleanu, nici ce ar putea fi acel "moment bonjuresc vitejesc" afară de sincronismul între romantismul şi paşoptismul românesc.

Am notat altădată că nu pot fi de acord cu rîndurile precedente despre poezia lui Vladimir Streinu, cînd Călinescu credea a şti că poetul debutase "începînd prin a fi hermetic în felul lui Barbu". In realitate, Streinu debutese cu poeme foarte limpezi şi cursive, ca mai tîrziu, fără a deveni propriu-zis ermetic, să evolueze către o formă densă şi concentrată.

Cu toate acestea, Vladimir Streinu figurează la Călinescu în prima parte din capitolul: Dadaişti, Suprarealişti, Hermetici. Momentul 1928. Reviste de avangardă. Balcanismul. Nu-i fac lui Călinescu din aceasta o şicană postumă, dar subliniez cît este de grea (şi mai ales aproximativă, cînd nu arbitrară) încadrarea unui scriitor într-un capitol de istorie literară. In 194A1, G.Călinescu nu găsise cu cale a-l situa pe Vladimir Streinu printre critici, ci printre poeţii care au "scris şi eseuri", ba chiar se crezuse îndreptăţit a-i da sfaturi asupra reexaminării unor opinii şi...în privinţa stilului. Aşa se petreceau lucrurile în vechea republică a literelor române, în care niciodată ele nu erau prea bine aşezate la locul lor.

Să trec însă la activitatea propriu-zis critică a lui Vladimir Streinu la revista de a cărei acurateţă formală îngrijea, ca unul care preda în acel moment româna la Piteşti, unde se tipărea revista.

Am spus că el redactase (sau mai bine-zis stilizase) acel Cuvînt înainte din n.-1. Tot de el sînt, în acelaşi număr, Revista faptelor literare (pag. 30 - 31) şi rubrica cu titlul "Cărţi (streine)", ambele semnate "K". Curioase mi se par reflecţiile stîrnite de consideraţiile preliminare ale lui Liviu Rebreanu la cele Trei Metropole ale romancierului. Pentru că autorul lui Ion afirmase "cultul naturii e o născocire orăşenească, destul de recentă", Vladimir Streinu a văzut în aceasta "un semn de estetism şi o poziţie intelectualistă pe care suntem datori a o păstra". Adică l-a cam tras spre noi pe Rebreanu, şi nu numai spre noi, ci şi spre Oscar Wilde (ca estetismul prin definiţie). Tot atît de curioasă, dar foarte interesantă, ca şi

precedenta, mi se pare aserțiunea despre Caragiale că ar fi conceput literatura ca un supranaturalism (formula este a lui Gérard de Nerval) !".

O altă notă din revista faptelor literare, consemna "cinquantenarul fundării grupului Hydropaților", iar ultima, faptul că Academia Franceză găsise formula pentru noțiunea literară "naturalism" și că Marinetti inaugurase la Peruggia un curs de futurism. Cu ironie, Vladimir Streinu augura despre poetul aliat fascismului:

"Se înțelege oarecum greu faptul că Marinetti va trebui să adopte pentru cuvințele sale în libertate discilpina căprăriilor fasciste - dar ce înseamnă aceasta ? Evviva la catedra".

La "Cărți (streine)", Streinu recenzează cartea Rachildei : Alfred Jarry ou le Sûrmale des lettres, cu concluzia: "Cartea acestei vieți este încă de scris".

In n.-2, Revista faptelor literare, la noi și în străinătate e semnată Vladimir Streinu, "K", și Vl. Str., de unul și același așadar ca și "Cărți (streine)": Vl. Str.

Invitat de G.Călinescu la o "dispută", Streinu răspunde amplu, în patru pagini (36 - 39), începînd cu "un istoric edificator al chestiunii", pe tema "modernism- tradiționalism". Streinu ironizează subțire "o seamă de tineri constituiți tactic în generație, care militează, fie în grupuri și sub embleme botanice - aici e vorba de Manifestul Crinului Alb -, fie izolați și mai mult verbal, nu ideea ortodoxismului în cultura și compoziția sufletului românesc, ci sentimentul unei ortodoxii cînd personale, cînd generale". Nu e locul să urmăresc aici polemica dintre G.Călinescu, care scria la Viața literară a poetului I.Valerian, și Vladimir Streinu, dar este de reținut că cel dintîi a atacat al nostru Cuvînt înainte, printr-un articol cu titlul Lucifer, în care a luat atitudine favorabilă pozițiilor pe care le combăteam noi. La afirmația lui G. Călinescu: "Misticii vor să cunoască absolutul, iar prietenii lui Kalende se mulțumesc cu relativul, cu știința. Dar a cunoaște vor și unii și alții", Streinu ridică obiecția: "Misticii vor a cunoaște?"

Altori adversari ai Kalendelor, Streinu le răspunde printr-o notă caustică (pag. 19 - 40), de cert talent pamfletăresc, ca la o lovitură de copită. Mai e de menționat opinia lui Streinu - asupra căreia în urmă avea să revină, - cum că formula de "geniu verbal" e insuficientă pentru a defini personalitatea poetică a lui Tudor Arghezi (p. 40). La "Cărți (streine)", găsim substanțialele sale note despre o versiune rilkeeană franceză a lui Betz și despre ASPECTS DE LA BIOGRAPHIE ale lui André Maurois.

In nr. 3 - 4, Vladimir Streinu consemnează cu umor, sub titlul SCULPTORUL BRÂNCUȘI CONTRABANDIST, aventura genialului artist, nu încă universal cunoscut, căruia autoritățile vamale americane i-au intentat proces de contrabandă, pe considerentul că operele lui de bronz n-ar fi decît...materie brută, sustrasă taxelor. Din fericire, marele artist a cîștigat procesul, iar poetul din Vladimir Streinu încheia:

"Astfel arta care, în zborul fix al Păsării d-lui Brâncuși, își trece nostalgia migratoare în ficțiune și mit, se vede juridic recunoscută și își erige liberul arbitru în fața naturii. Colivia a fost oficial deschisă". (pag. 113).

In "Revista faptelor literare", LA NOI, Vladimir Streinu ia act cu ironie că tradiționalismul nostru și-a găsit în sfîrșit un teoretician în persoana filosofului german Hermann Kayserling, pe care Gîndirea l-a cam confiscat în timpul scurt al trecerii sale prin țara noastră. Sub influența gîndiristă, filosoful - turist scrisese:

"Afirmarea că acest popor și această țară aparțin sferei de cultură latină constituie o iluzie. Fiindcă, evident, limba romanica singură nu e suficientă dovadă. Spiritul importă: o, spiritul românesc nu este, în nici o privință, latin". Așa se edictează în: DAS SPEKTRUM EUROPAS.

"Prinții bisericii noastre", cum spunea Kayserling, i-au făcut impresia unor "abați din secolul al XVIII-lea". Se vede ce bine știa să vadă gînditorul balt ! Streinu speculează abil punctele slabe ale informației și aprecierile lui.

Cu acest interesant comentariu al ideilor unui aliat străin al gîndirismului se încheie (în nr. 5 al revistei) fecunda activitate a prietenului meu la Kalende, unde și-a desfășurat calități de polemist și o fermitate de convingeri remarcabilă. Din acel moment, 1928 - 1929, poetul e în stăpînirea deplină a viitoarelor sale poziții de critic și teoretician literar.

La Kalende, așadar, și-a făcut Vladimir Streinu, ca atleții pe teren, "încălzirea".

2 martie 1974

Studiu din Șerban Cioculescu, AMINTIRI,
Editura Eminescu, București, 1975, pp. 191 - 195.

TUDOR TEODORESCU-BRANIŞTE — PRINŢUL

— Studiu introductiv de
Valeriu Râpeanu —

Tudor Teodorescu - Branişte reprezintă un caz ciudat al prozei noastre postbelice: nici istoriile literaturii şi nici cronicile dedicate scrierilor sale nu au stabilit o punte între literatura sa de început şi proza lui Alexandru Vlahuţă. Această filiaţie este reală. Paginile de proză ale tinereţii lui Tudor Teodorescu - Branişte reiau practic toate motivele fundamentale ale literaturii înaintaşului pentru care avea nu numai un respect ce izvora din situaţia sa literară. Structura lor sufletească şi artistică era asemănătoare şi nu o dată identică. ŞOVĂIRI, volum care, reamintim, a apărut în 1922 sub semnătura Andrei, Branişte - vădeşte indubitabil un mod vlahuţian de a percepe "durerile lumii", aceeaşi lungime de undă în receptarea suferinţelor, a vexaţiunilor sociale, a poverilor ce torturau conştiinţa în urma unei fapte amorale. Ca şi la Vlahuţă, perspectiva este dominant sentimentală, scriitorul trăind sufleteşte dramele, frămîntările şi chinurile victimei :- fie că e vorba de cazul de conştiinţă al intelectualului onest silit să renunţe la covingerile sale in faţa prăpastiei pe care calea consecvenţei şi a adevărului o deschide înaintea lui şi a familiei, fie că e vorba de nenorocirile ce se abat în cascadă asupra unei femei. De fapt, toate nuvelele şi schiţele sale sînt dominate de realitatea sau iminenţa tragediei. Chiar cînd aparenţele stau sub zodia fericirii, a reuşitelor pe plan social sau al vieţii de familie, personajele nuvelelor sale sînt torturate de sfîşieri sufleteşti ce nu se vad, de nepotriviri ce atestă un echilibru fragil care se rupe la prima încercare. Nu numai consonanţa cu această viziune asupra lumii dominată de spectrul nefericirii, al durerilor înăbuşite, al vieţilor măcinate din pricina regretului neîmplinirilor ne trimit către proza lui Alexandru Vlahuţa, ci, în egală măsură, modul în care aceste drame sînt convertite literar: o participare evidentă, nedisimulată de un efort de obiectivitate, o simpatie deschisă faţă de victime, de cei aflati în suferintă şi un dispreţ net faţă de cei ce se situau în categoria opusă - profitorii, indiferent de gradul imoralităţii şi insensibilităţii lor. Şi o tardivă influenţă a şcolii literare de la Contemporanul poate fi detectată: adeziunea sufletească fără nici o fisură la soarta dezmoşteniţilor, a celor cu statut de iremediabile victime sociale, de la muncitorii şantierelor, la lumea în care mizeria materială şi

promiscuitatea morală îşi dădeau mîna, aceea a prostituatelor şi a vînzătorilor din imundele prăvălii ale cartierelor periferice.

Intr-un interviu din 1967, Tudor Teodorescu- Branişte situa cele două volume de nuvele şi schiţe SUFLET DE FEMEIE şi ŞOVĂIRI sub semnul influenţei naturalismului, a lecturilor din literatura franceză, cea mai răspîndită la noi în primele două decenii ale secolului.(...) Dar nu aflăm nici o urmă din obiectivarea naturaliştilor numiţi de autor, nimic din imperturbabila lor răceală cu care urmăreau maladiile oranismului social. Tudor Teodorescu -Branişte e în mod funciar un sentimental, nelăsînd nici un dubiu asupra adeziunii sale. Explicaţia o aflăm în deplină consonanţă dintre om, ziarist şi scriitor. Structura lui sufletească era astfel construită, încît nu putea trece nepăsător faţă de tot ceea ce însemna suferinţă, durere, injustiţie. Participarea sa nu era numai a omului de convingere, ci în egală măsură a unei firi deosebit de sensibilă, pe care orice abatere de la norma dreptăţii şi a moralităţii îl ultragia şi îl făcea să reacţioneze. De aceea numele lui a devenit în presa dintre cele două războaie sinonim cu al ziaristului democrat şi fără nici o exagerare s-ar putea spune că a rămas un adevărat simbol al lui prin consecinţă, prin atitudinea de o combativitate fără reticenţă şi fără compromis.

(...) Judecînd literatura unui mare ziarist care a avut un rol de prim plan în presa noastră interbelică nu numai prin calitatea şi demnitatea scrisului său ci şi printr-o desăvîrşită moralitate, ceea ce i-a conferit de timpuriu o reputaţie neîntinată, ne întrebăm în ce măsură aceasta a beneficiat sau dimpotrivă, a intrat într-un con de umbră din pricina notorietăţii publicistului? După cum o altă întrebare se ridică simultan şi anume: în ce măsură procedeele specifice ale artei ziaristului de a percepe, comenta şi aprecia realitatea si-au pus amprenta asupra paginilor sale de ficţiune? Pe măsură ce vom căuta să le răspundem, vom defini locul şi situaţia scriitorului în proza noastră interbelică. (...) In ceea ce priveşte propria sa literatură, aceasta s-a modelat din ce în ce mai mult după personalitatea ziaristului, profeţiile criticului rămînînd mai degrabă o amintire a tinereţii. Literatura socială s-a convertit la el în literatura cu caracter predominant pamfletar şi de frescă politică fiind în acest sens mai apropiată de romanele lui Dem. Theodorescu, Corneliu Moldovanu, N. D. Cocea ca şi de romanele tîrzii ale lui Cezar Petrescu sau Liviu Rebreanu (ne referim, bineînţeles, la "Gorila"). Infuzia s-a realizat nu dinspre literatură către ziaristică,

ci invers, astfel că romanele sale pînă la PRINTUL nu apar ca beneficiare - cum am spus astăzi - ale unei experienţe din paginile presei, ci ca purtătoare ale amprentei publicisticii sale. Dar nu numai această translaţie de planuri a făcut ca amintitele romane să ni se înfăţişeze mai degrabă ca emanaţii ale modului de a vedea lumea ale unui ziarist ci şi o anumită credinţă a sa - păstrată pînă la sfîrşitul vieţii - privitoare la raportul realitate-artă.(...).

In ianuarie 1944, Tudor Teodorescu - Branişte dă cartea fundamentala a carierei sale de literat, romanul PRINTUL. Toţi criticii importanţi ai epocii au fost de acord, subliniind că "PRINTUL este cartea cea mai bună, pînă acum, a d-lui Tudor Teodoresu - Branişte" (Pompiliu Constantinescu), "fructul unei admirabile intuiţii de romancier social (şi prin aceasta, Tudor Teodorescu - Branişte rămîne pe vechea sa linie); prin tehnică însă, e un roman psihologic, deoarece autorul urmăreşte un proces de descompunere interioară, cu o progresivă gradare dramatică" (Şerban Cioculescu) şi că "este cu adevărat un roman nu numai de proporţii categoric mai mari, dar şi de o categorică sustanţă umană, de o semnificaţie epică vădit superioară". PRINTUL apărea într-un moment de răscruce al romanului românesc. Marii creatori care trecuseră dincolo de apogeul creaţiei lor: Liviu Rebreanu încheiase cu Gorila cariera sa epică, ce părea tuturor a fi mers din 1933, anul apariţiei romanului Răscoala, pe o pantă descendentă, Camil Petrescu nu mai dădea semne că va urca în proză spre cele două culmi ale scrisului său, ULTIMA NOAPTE DE DRAGOSTE, INTIIA NOAPTE DE RĂZBOI şi PATUL LUI PROCUST, Hortensia Papadat -Bengescu încununase cu romanul RĂDĂCINI ciclul Halippilor, în OCHII STRIGOIULUI (1942) inegalităţile lui Cezar Petrescu se vădeau a fi şi mai flagrante, părţile caduce ale operei sale prevalînd. FRATII JDERI de Mihail Sadoveanu încheia în 1942 în acorduri apoteotice ale unui marş wagnerian epoca cea mai densă calitativ a prozei noastre.(...)

Restrîngînd acum analiza la romanul lui Tudor Teodorescu -Branişte, îi vom da dreptate autorului care socotea că eroul său nu fusese zugrăvit de ceilalţi confraţi. Afirmaţia poate surprinde deoarece, aşa cum afirmau toţi cronicarii, figura boierului absenteist şi al celui ruinat de şiretenia altora a abundat în literatura română. Am putea [illegible]ne chiar mai mult, că acest binom: boier de viţă veche sărăcit - parvenitul de modă nouă, a marcat aproape un secol de roman românesc de la CIOCOII VECHI ŞI NOI, care în 1855 îi consfinţeşte apariţia pînă la SFIRŞIT DE VEAC IN BUCUREŞTI, care în 1944 îi încheie în ritmurile sale fastuoase lucrate dintr-un material dens şi plin de greutate o primă şi strălucită etapă a drumului. Dar spre deosebire de toate aceste romane, în PRINTUL relaţia nu mai e antagonică, nu ea formează obiectul romanului, fiind doar rar amintită. In momentul începerii acţiunii totul se petrecuse, ruina era o realitate şi nu un proces în curs de desfăşurare ca în toate celelalte romane. Suprema şi iremediabila realitate, căreia toţi şi toate i se conformau.

"La curtea boierească din Munteni, totul era mare şi haotic, era vechi, prăfuit de ani; totul căzuse în paragină", cu această imagine a ruinei însăşi se deschide romanul. Dar, mă grăbesc să adaug, Tudor Teodoresc - Branişte nu înfăţişa paragina unei curţi boiereşti pentru a deplînge sau pentru a acuza, pentru a stabili cine sînt victimele sau călăii. De data asta, vrînd să demonstreze că nu este prozatorul unei singure formule epice, Tudor Teodorescu - Branişte, după cum însuşi mărturiseşte, pune "o problemă de ordin psihologic, iar nu -cum se aşteptau cei mai mulţi - de ordin social". Metoda de creaţie, care, aşa cum am văzut din opiniile criticii ca şi din propriile mărturisiri, era precumpănitor pamfletară, va fi şi ea alta. aş spune radical alta, după cum subliniază şi autorul: "Ca atare, eu nici nu-l judec, nici nu-l osîndesc. Credincios principiului că scriitorul trebuie să rămînă perfect obiectiv, să nu ia atitudine nici pro, nici contra eroilor săi, eu numai înfăţişez pe Jean - Andrei aşa cum este" (...)

PRINTUL nu-i doar romanul prăbuşirii aristocraţiei aşa cum s-a spus. Inţelesurile sale sînt mult mai adînci şi anume falimentul moral al unui egoist, al unui om funcialmente închis în lumea propriilor satisfacţii care nu poate să reziste la confruntarea cu viaţa adevărată. Chiar dacă nimeni nu luptă, chiar dacă nu asistăm la o încleştare.(...)

Cine era prinţul? s-au întrebat criticii la apariţia cărţii. Un om care "se retrage din viaţă, într-o resemnare singuralică şi cu o demnitate de mare jucător, care, după ultima carte, se "cuminţeşte" notează Pompiliu Constantinescu. Şerban Cioculescu consideră că autorul a reuşit "cu migală constructivă, să compună portretul foarte original al unui mare declasat, care se încăpăţînează însă a salva demnitatea rigidă a castei sale feudale(...). E într-însul psihologia stăpînului deprins a fi senior pînă la ultima suflare, oricît de mare i-ar fi decăderea materială şi oricît de iremediabil i-ar fi spleen-ul" iar Perpessicius opinează: prin faptul că eroul lui

Braniște continuă să joace cu același stil, dar în condițiuni cu totul schimbate, prințul pare mai curînd un cabotin al propriului său zenit, un expert al fardurilor, o victimă a propriilor sale artificii". In consens cu toți confrații săi la apariția cărții, Șerban Cioculescu sublinia originalitatea tipului literar zugrăvit de romancier: "Tudor Teodorescu - Braniște a creat un tip care de-acum înainte va umple un gol în fresca noastră socială". Retras aici, în pustietatea unui conac dărăpănat, prințul nu trăiește înconjurat numai de rămășițele senile și jalnice care erau o caricatură a ceea ce a însemnat epoca măririi lui și a familiei lui ci de un număr de oameni aparținînd micii burghezii locale. O lume desprinsă din schițele lui I. A. Bassarabescu, unul din scriitorii reprezentativi pentru epoca de formație a adolescentului Tudor Teodorescu - Braniște și despre care a scris în anii tinereții sale literare o cronică deosebit de elogioasă. Toți cronicarii au fost de acord că personajele acestei lumi atît de frecvente în proza primelor două decenii ale secolului sînt prinse cu o mare siguranță, avînd un relief de viață deosebit" (Pompiliu Constantinescu), fiind "naturale și veridice" (Șerban Cioculescu) și chiar dacă există decalaje de realizare "mai consistente sau mai schițate" ele "sînt tot atîtea creații, dar vădind pe romancierul de inepuizabile resurse" (Perpessicius). Deși autorul a mărturisit în repetate rînduri că în această carte s-a ferit să ia atitudine pro sau contra eroului, sîntem înclinați să-i dăm dreptate lui Perpessicius: uneori ai impresia că romancierul "Este nu numai legislatorul, dar și justițiarul propriului său erou". (...)

Pentru lumea din jurul său avea un dispreț suveran tratînd-o drept "epocă de băcani și cîrciumari". Pe acești oameni ce-și trăiau mica lor viață compusă din monotonia acelorași întîmplări, din regretele unei presupuse existențe, din mici invidii, prințul îi transformase în marionetele încercărilor sale, pentru a-și mobila singurătatea, cumplita și chinuitoarea singurătate în care, după opinia sa, trăia cel mai grozav supliciu, "supliciul amintirii". Regizor și actor în același timp, prințul își desfășura tiradele, compuse din amintiri, dar mai ales din complimente și flaterii în care el cel dintîi nu credea, înveșmîntate în formule perimate dar cu atît mai seducătoare pentru acești oameni la rîndul lor figuranți și public al reprezentanților. Lumea aceasta a micii burghezii din provincia rurală autohtonă cu care Tudor Teodorescu - Braniște vădise încă de la început o solidaritate sufletească deplină nu este aici nici

compătimită, nici condamnată. Trăiește o viață apreciată de cronicari pentru autenticitatea reconstituirii. Obiectivitatea romancierului se realizează în aceste pagini atît în imaginea de ansamblu - PRINȚUL rămînînd unul din romanele cele mai caracteristice ale vieții din provincia românească - cît și în portretele individuale, fie că e vorba de silvicultorul ce aruncă fără milă adevărul în fața lui Jean - Andrei Munteanu, fie de Silvia Criveanu care trăiește un sentiment de dragoste amăgită de vorbele acestei fantoșe, fascinată de amintirile acestuia dintr-o lume fastuasă și de bănuitele taine pe care le purta în pustietatea Muntenilor. Arta prozatorului s-a împlinit aici în îmbinarea celor două planuri de existență simultană a acestei lumi: una autonomă și alta depinzînd strict de Jean - Andrei Munteanu care își exercită în jocul de vorbe îndemînatic colorate de galanterii, în fastul ros de rugină, seducțiile asupra unor spectatori ce, văzîndu-l, trăiau un proces de transfigurare, ascultîndu-l credeau și ei că au împărțit cu el bucuriile acelor timpuri și au călătorit cu el pe tărîmurile unde ei nu vor ajunge niciodată.

Ritualul grotesc organizat de prinț fie implicîndu-i pe toți, fie afundîndu-se și mai mult în tăcerile conacului, ceea ce făcea să sporească aura de mister, este pus brusc sub semnul întrebării, de mitizat, sfărîmat cu cadoare și aplomb. de suflul de viață nefalsificat pe care îl aduce insolentul tînăr sportiv Bob. Il sfidează public pe prinț ce îi părea un "senior de film sau de roman foileton", "o alteță de carnaval". Bob aducea aici disprețul pentru "tot ce e superficial" și o adiere proaspătă a civilizației moderne. Și iată cum splendida și groteasca izolare a prințului începe să se clatine sub loviturile lucidității dezlănțuită de numeroasele pahare consumate de silvicultor și de sinceritatea juvenilă a lui Bob Frunzetti. Ultimul act, după ce va fereca toate porțile ce-l mai puteau duce spre oamenii care îl priveau uimiți și respectuoși, prințul îl va juca într-un registru parodic alcătuind pentru o seară un univers ce ne pare deprins din tablourile grotești ale expresioniștilor germani, o sinteză între Otto Dix, Max Beckmann și Georg Grosz.

Cele trei biete profesioniste ale dragostei, epave și caricaturi ale frumuseților feminine, de favorurile cărora se bucurase, alcoolul consumat, toate îl vor face să treacă pragul amabilităților polisate către un delir organizat, în care fantasmele lumii mirifice se întretaie, se confundă și se suprapun unei realități hidose. Sfîrșitul neașteptat e perfect logic: Orient - Expresul, trenul care cu o punctualitate exemplară trecea noapte de noapte, îl sfîrtecă

între roţile locomotivei înaintea căreia s-a aruncat fugind să prindă acest moment de mare şi definitivă întîlnire. Finalul acesta l-a nemulţumit pe Şerban Cioculescu: "Ciudată moarte! Boierii mari nu ies înaintea trenului, ca fetele părăsite". Dar "trenul regilor şi regele trenului" cum a fost numit Orient - Expresul, ce începuse să străbată Europa din 1883, îi amintea lui Jean - Andrei Munteanu că lumea în care trăise cu adevărat nu a dispărut, că spre luminile ei feerice şi plăcerile ei unice se îndreaptă mereu alţii, în timp ce el rămînea în tăcerea şi nemişcarea conacului ruinat. Nu medita la soarta lor, nu-i invidia pe cei care precum el altădată, se lăsau purtaţi în decorul somptuos al acestui tren spre lumea bucuriilor şi plăcerilor dar tresărea ori de cîte ori auzea şuieratul locomotivei. Şi îl auzea în fiecare noapte. Nu ca o mustrare, nu ca o amintire înduioşată, ci ca un semnal care îl făcea să realizeze propria sa condiţie. Şi deşi cititorul nu prevede acest sfîrşit, totul ne conduce către confruntarea aleasă de prinţ. Cabotin şi ridicol dar pentru prima oară apt de un gest de voinţă, el merge fără să ezite la întîlnirea cu simbolul marilor plecări. Dar trenul acesta care reprezintă o lume, un mod de viaţă, nu se va opri înaintea unei fantoşe ivite din pustiu. Va mai şuiera o dată şi îl va pulveriza pe cel ce n-a avut puterea să-şi acorde singur moartea ci s-a vrut parcă victima unuia din simbolurile lumii lui.

Şi astfel în luna ianuarie 1944, Tudor Teodorescu - Branişte publica nu numai cel mai împlinit roman al său, dar încheia epoca dintre cele două războaie mondiale cu una din cărţile care aducea presimţirile şi certitudinile sfîrşitului. Nu era deloc o coincidenţă. Din paginile acestui roman care trebuie înscris printre creaţiile reprezentative ale epocii, se încheagă o stranie dar indubitabilă "melancolie a secolului care moare", cum ar fi spus Alexandru Vlahuţă. Dar moartea acestui veac nu se consuma în ultimul său deceniu cum se întîmplase cu secolul în care maestrul tinereţii lui Teodor Teodorescu - Branişte vestise vestitul adagiu, ci mult mai devreme. Cînd nu împlinise nici jumătate din anii ce îi păreau hărăziţi.

Reprodus din Tudor Teodorescu - Branişte, PRINŢUL, roman. Studiu introductiv de Valeriu Râpeanu, pp. VI - XXXIX.

ION TRIVALE
de G. Călinescu

Foarte mulţi din aceşti clasici prin ţinuitate vor colabora la Convorbiri critice. Un critic mai recent, care însă cultivă clasicismul în limitele acestei direcţiuni, a fost Ion Trivale (I.Netzler, m. 1916). Dacă Ion Trivale n-ar fi murit tînăr, critica română ar fi avut astăzi un alt aspect, căci nu e greu de ghicit în fireasca stîngăcie a începuturilor lui pătrunderea unui viitor remarcabil critic. Trivale era elevul lui Mihail Dragomirescu, căruia îi împrumuta din respect sau prin contagiune multe atitudini. Cu destulă libertate judecăţile lui Trivale nu mai sînt astăzi acceptabile. Exagerarea valorii dramei istorice <u>Letopiseţi</u> de Mihail Sorbu, diminuarea cu multă nedreaptate a operei teatrale a lui Victor Eftimiu, oroarea de simbolism, îngăduinţa excesivă pentru Dragoslav şi Cazaban, desconsiderarea poeziei lui Macedonski răpesc azi acestei activităţi critice vreun merit de realizare. Unele juste caracterizări, cum ar fi aceea asupra lui Delavrancea, pare să aparţină profesorului său. Nu siguranţa gustului este lăudabilă la Trivale, cît gravitatea de aprofundare. Dealtfel, urmînd pilda maestrului, tînărul critic excedează în analiză. Opera devine un fel de maşinărie complicată în care cea mai mică rotiţă, prin deplasare, poate să anuleze mişcarea. O piesă de teatru e controlată după o logică riguroasă şi meticuloasă, care însă e artificială, fiindcă ceea ce trăieşte într-o operă este tocmai acel misterios suflu ce dezice orice logică. Criticul se cade să perceapă întîi de toate realitatea artistică şi numai apoi să determine limitele perfectibilităţii ei. Fără a îmbrăţişa dogmatismul profesorului, elevul distrugea impresia prin exegeză. Totuşi, unele judecăţi, cu toată malignitatea, surprind azi prin previziunea lor. Există, evident, o poezie minulesciană, dar notele afectaţiei, bombasticităţii şi facticelului observate de Trivale îi sînt proprii şi trebuie oarecare perspicacitate, atunci, la apariţia simbolului, spre a le percepe. Trivale are influenţă germană şi e recomandabilă la el mişcarea liniştită în lumea ideilor, bogăţia vocabularului critic, repulsia de orice literatură exterioară. Cronicile lui reprezintă pentru anii cînd au fost scrise (1912,1913) cele mai serioase şi mai substanţiale foiletoane critice.

Reprodus din G.Călinescu, ISTORIA LITERATURII ROMÂNE DE LA ORIGINI PÎNĂ ÎN PREZENT, Editura Minerva, Bucureşti -1982,p.644

GEORGE VÂLSAN — OMUL ŞI OPERA

de Tiberiu Moraru

George Vâlsan s-a născut în Bucureşti, la 21 ianuarie 1885. Fiu al unui mic funcţionar la căile ferate, el a fost nevoit să-şi înceapă şi apoi să-şi desăvîrşească studiile în diferite colţuri de ţară, acolo unde îl duceau peregrinările de serviciu ale tatălui său.

Şcoala primară începută la Iaşi a continuat-o la Craiova, unde s-a înscris şi la gimnaziu pe care a fost nevoit însă să-l termine la Piteşti. Cursurile liceului şi apoi ale Universităţii le-a absolvit la Bucureşti. La vîrsta de 23 de ani Vâlsan era licenţiat al Facultăţii de Filosofie, în cadrul căreia se îngloba, în acele vremuri (1908) şi geografia. El a frecventat simultan două specialităţi, filosofia şi geografia, găsind-o pe aeasta din urmă, cum mărturisea adesea colegiior săi, tot asa de interesantă ca şi filosofia.

După terminarea facultăţii a funcţionat cîteva luni în calitate de asistent la catedra de geografie a Universităţii din Bucureşti, alături de un alt mare geograf al timpului, Constantin Brătescu, şi sub directa îndrumare a lui Simion Mehedinţi, care sesizase în persoana sa pe savantul în devenire.

(...) George Vâlsan este trimis ca bursier al Societăţii române de geografie, la Berlin, pentru a-şi desavîrşi studiile, şi apoi la Paris unde a fost înscris pentru doctorat, avînd ca dascăli pe doi din cei mai valoroşi geografi ai Europei Occidentale: A.Penk şi Emm. de Martonne.

(...) Calităţile de iscusit cercetător şi de adevărat om de ştiinţă sînt remarcate de profesorul său de Martonne, care, după ce i-a citit teza de doctorat privitoare la Cimpia Română a spus: "Avem dreptul să aşteptăm de la Vâlsan o lucrare care va face cinste ţării sale şi va însemna un important progres în dezvoltarea geografiei moderne".

(...) Ca o recunoaştere a meritelor sale ştiinţifice din partea geografilor şi a oamenilor de ştiinţă ai vremii, ca o încununare a activităţii depuse de el pînă atunci şi desigur ca o încurajare pentru viitor, George Vâlsan este ales membru al Academiei Române (18 iunie, 1923) şi consacrat savant la vîrsta cînd alţii abia îşi fac ucenicia în domeniul ştiinţei.

(...) Opera lui George Vâlsan. Multilateralitatea şi profunzimea ştiinţifică sînt deci cele două însuşiri fundamentale ale operei lui

George Vâlsan, concretizată în peste 180 de lucrări, articole, recenzii etc. publicate în timpul scurtei sale vieţi sau postum.

El a fost deopotrivă, geomorfolog, biogeograf, etnograf, a avut preocupări de cartografie, climatologie, hidrologie, pedogeografie, geografie fizică de complex, geografia populaţiei şi aşezărilor, istoria geografiei etc., a fost în acelaşi timp un popularizator al geografiei şi al frumuseţilor patriei, neegalat de nici unul dintre continuatorii săi; a scris, în sfîrşit, în anii tinereţii, poezie şi proză, devenind nu numai o sensibilitate sufletească deosebită, ci şi un talent robust.

(...) În operele sale, ca şi în lecţiile de curs, nici unul dintre fenomenele naturii nu este privit izolat şi nici mecanic. Vâlsan urmăreşte totdeauna raportul de cauzalitate al acestor fenomene, le înlănţuie strîns între ele şi le explică tocmai prin interdependenţa lor. E semnificativă din acest punct de vedere introducerea la unul din cursurile sale ? Pămîntul, corp ceresc.

(...) Prima lucrare ştiinţifică prin care Vâlsan îşi face debutul, dar şi "prima lucrare de geografie asupra Bucureştilor", cum o caracterizează chiar el, este Bucureştiul din punc de vedere geografic, TEMELIA BUCUREŞTILOR.

(...) O serie de alte lucrări: SUR LA MORPHOLOGIE DE L'OLTENIEI (publicată la Sorbona), ASUPRA EVOLUTIUNII CIMPIEI ROMANE între rîurile Olt şi Argeş, ASUPRA LIMITEI ÎNTRE CÎMPIA ROMÂNĂ ŞI CÎMPIA OLTENIEI, OBSERVĂRI ASUPRA TERASELOR CÎMPIEI RROMANE ORIENTALE etc., reprezintă nu numai primele studii care îl relevă pe Vâlsan ca geomorfolog, ci şi preocupările continue pentru elaborarea monografiei de mai tîrziu asupra Cîmpiei Române, care îl consacră ca savant. Acest "mai tîrziu" este în realitate foarte devreme, căci Vâlsan va publica lucrarea sa de bază în anul 1915, la vîrsta de numai 30 de ani.

(...) Clarviziunea aceasta apare şi mai frecventă dacă o raportăm la baza filozofică a pregătirii lui Vâlsan şi la ideile care dominau filosofia timpului, la condiţiile social-politice în care a trăit şi şi-a desfăşurat întreaga activitate. Un exemplu şi mai elocvent ni-l oferă prelegerea inaugurală a cursului de geografie ţinut la tînăra Universitate românească din Cluj, după desăvîrşirea unităţii naţionale a poporului român prin unirea Transilvaniei cu România. GEOGRAFIA ŞI CONŞTIINŢA NAŢIONALĂ, aceasta a fost titlul prelegerii, care, prin glasul oricărui alt geograf decît Vâlsan, ar fi alunecat probabil pe făgaşul unor manifestări nesănătoase. El însă şi-a dez-

voltat magistral titlul acelei adevărate conferinţe, fără nici o urmă de aşa ceva: " Geografia este o ştiinţă. Demnitatea ei impune lipsa de pasiune, care ar putea întuneca dreapta judecată ".

(...) Cîtă profunzime a fost în gîndirea geografică a lui George Vâlsan se poate deduce şi din faptul că, toate "teoriile geo-politice de mai tîrziu ale imperalismului german, prin care se preconiza justificarea "ştinţifică" a declanşării celui de al doilea război mondial, au trebuit să fie aruncate la "lada de gunoi" a istoriei. Aceaşi justă orientare de-a dreptul surprinzătoare dacă, aşa cum s-a mai spus, o raportăm la concepţiile timpului, o putem urmări şi în opiniile sale referitoare la determinismul geografic: "Fără a tăgădui valoarea elementului geografic, nu sîntem apreciatori prea entuziaşti ai determinismului geografic şi credem că însuşirile fizice ale pămîntului sînt numai nişte virtualităţi şi potenţe care îşi capătă valoarea deosebită din punct de vedere uman, în primul rînd prin capacitatea de creaţie, adică prin munca, stăruinţa, inteligenţa popoarelor".

Reluînd aceste idei Vâlsan în lucrarea MEDIUL FIZIC ŞI CAPITALUL BIOLOGIC NAŢIONAL, publicată în 1928, arată că: "Pămîntul trebuie considerat în adevăr, ca unul din factorii care hotărăsc mersul evenimentelor istorice, dar nu el determină mersul acestor evenimente, cum credea şcoala deterministă a lui Ratzel... O astfel de doctrină poate fi primejdioasă dezvoltării naţionale, prin faptul că subapreciază iniţiativa, pe care trebuie să o aibă un popor. Căci un popor plin de energie,oricare ar fi împrejurările geografice reuşeşte, prin forţa sa sufletească, să-şi facă un asociat din mediul fizic. Olanda se coboară încet sub valurile mării şi nici o putere umană nu poate împiedica această coborîre. Totuşi şi stăruinţa olandezului face ca marea să nu poată înainta; ba olandezul a găsit chiar şi mijlocul de a-şi mări teritoriul naţional în paguba mării, secînd sau îndiguind lacuri întinse care, din funduri de mare, au ajuns grădini fertile".

Aceste cîteva citate din opera lui George Vâlsan, care reflectă de fapt gîndirea sa progresistă, sînt aşa de grăitoare, încît orice analiză a lor ni se pare de prisos. Ce exemplu mai concludent ar putea da, de pildă, pentru a sublinia acest fapt care caracterizează opera lui Vâlsan, decît tot un citat, din lucrarea MENIREA ETNOGRAFIEI ÎN ROMANIA: "Toate neamurile sînt nobile şi demne să trăiască, preţuindu-şi capitalul lor de fapte eroice sau obscure. Un singur lucru nu li se poate permite: ca pe temeiul faptelor trecutului sau al forţei prezentului să batjocorească, să urască, sau să înăbuşe

alte popoare. Trebuie să se ajungă la o armonie stabilită prin concesii reciproce şi pe lipsa de jigniri naţionale.Şi învăţatul care se ocupă cu chestiuni naţionale poate face mult în această privinţă. A grada valoarea popoarelor, a pune pe unele în frunte şi a decreta să fie stăpîne, iar pe altele la coadă şi a le arăta capabile numai să slujească, e o copilărie primejdioasă, care nu rămîne fără urmări".

(...) În cea de a doua parte a vieţii, şi activităţii lui George Vâlsan desfăşurată la Cluj între anii 1919-1929, una dintre principalele sale preocupărBi a fost şi în domeniul etnografiei, ducînd în această direcţie o susţinută activitate etnografică, în cadrul Societăţii Etnografice din Cluj, pe care a cundus-o ca preşedinte din anii 1923 pînă în 1927.

(...) Nu trebuie uitat faptul că tot el a fost acela care a descoperit la Biblioteca Naţională din Paris, minunata hartă a Moldavei(executată de Dimitrie Cantemir) care l-a stimulat să cerceteze întreaga operă geografică a acestuia, asupra căreia a publicat şi două studii.

Perfect indentificat, după o cercetare temeinică, asupra valorii operei principelui moldovean, Vâlsan a publicat unul din articolele sale OPERA GEOGRAFICĂ A PRINCIPELUI DIMITRIE CANTEMIR, în anul 1924, cu ocazia împlinirii a 200 de ani da la moartea acestuia.

"Dimitrie Cantemir a fost comemorat - spune Vâlsan - ca învăţat de valoare universală, unul dintre cei dintîi învăţaţi pe care i-a dat neamul românesc".

(...) Just orientat în concepţia asupra naturii şi societăţii, consideră activitatea ştiinţifică în geografie, ca şi în alte ramuri, "ucenicia spre aflarea adevărului, adică spre aflarea unui fenomen care există, dar pe care încă nu-l cunoaşte". "Diversele fenomene ale naturii nu trebuie privite static, ci evolutiv, întrucît starea normală a universului ca şi fenomenele terestre, ca şi a sistemelor anatomice este mişcarea: repaus nu există în Univers".

(...) Perfect conştient de starea necruţătoare a sănătăţii sale, pe cere a înfruntat-o totuşi ani de-a rîndul cu un uimitor curaj, Vâlsan poetul, cere pămîntului, atunci cînd suferinţele îi depăşesc puterea de rezistenţă, odihna ce i se cuvine:

Şi-apoi cînd sfîrşit, plin de rane
Mi-oi fi străbătut calea aspră
Şi cînd voi fi tras peste lume
Cu slaba-mi putere o urmă;
Atunci aplecat sub povara
Răspunderii faptelor mele,
Cu fruntea brăzdată dar mîndră
Veni-voi eu singur la tine
Privind înc-o dată spre lumea
Frumoasă şi bună din urmă
Spre lumea ce-atît am iubit-o,
Striga-voi spre tine cu rîvnă
Popas al uitării depline:
Cuprinde-mă în braţe
Vreau pacea ce mi se cuvine".

Urma trasată de Vâlsan în viaţa sa este mult mai luminoasă decît a apreciat-o el, în modestia care l-a caracterizat. Ea e concretizată într-o monumentală operă, valoroasă prin conţinut ştiinţific, pe care a lăsat-o moştenire urmaşilor săi, cu rugămintea de a fi continuată şi a se îndrepta "tot ceea ce se va dovedi greşit în munca noastră".

Ne facem deci o datorie de onoare, din a da posibilitatea generaţiilor de geografi de astăzi, să cunoască măcar o parte din munca plină de abnegaţie dusă de Vâlsan pentru dezvoltarea geografiei româneşti.

Reprodus din George Vîlsan, OPERE ALESE, Ed. Ştiinţifică, Bucureşti, 1971, pp.11-37.

CREAŢII LIRICE

CEZAR BALTAG

Euridice

Din nou, Euridice, lava
erorii mele o aştern
şi-i rog pe zeii fără patimi
să mă întoarcă în infern

La tronul palidei Hecate
rog cîinii lunii de noroi
să-mi smulgă văzul din orbite
să nu mai pot privi-înapoi

Jos în tunelul marii Mume
cînd, albă, te vei fi aflat
mîna să ardă ca un ţipăt,
ochiul să tacă sugrumat

Din noaptea mea să-ţi dau viaţă
să te hrănesc cu viaţa mea,
tu ca prin vis să-mi mîngîi faţa
şi eu să nu te pot vedea

Şi cînd tăcuţi ne vom desprinde
din nesfîrşite guri de hău
sîngele meu să lumineze
spre suprafaţă drumul tău

Cu-o sfîrşire fără nume
din gura văii să te sorb
să te aduc din nou în lume
Orfeu triumfător şi orb

Focul nu stinge al retinei
înalt de văz de tine dor,
pentru privirea mea din Hades
o lungă noapte sunt dator

De astăzi, văduvi de privire,
să-mi cert zadarnic ochii verzi;
nu te mai pot zări, iubire,
tu nu mai poţi ca să te pierzi.

Ad inferos

Rănit de-o stea care nu poate s-o mai stingă
nici flacără, nici apă, nici timp neuniform
îmi prăbuşesc cascada sîngelui meu ce te strigă
pierdut în amfiteatrul unui auz enorm

Decapitată zînă, poetul încă doarme
un vis din care nu se va mai trezi uşor.
De nu c-un fir de soare în lumea asta, Doamne
măcar c-o înviere tot le erai dator

M-ntreb de-a ta lumină sîngele meu străin e?
Străină e tristeţea cu care azi te strig?
Eu nu te rog, tăcere, nimica pentru mine:
Dacă NE pierzi în noapte, în CER se face frig.

Voinţa mea nu-şi cere să-ntorci în stalactite
vocalele durute pe care ţi le-aşterni,
dar de jertfeşti iubirea atunci măcar trimite
Femeia în lumină, Poetul în Infern

De astăzi inocenţă, vai, gîndul nu mai are
şi semnul zînei bune n-am timp să-l mai aştept,
Ingerii mei, pavaţi-mi cu stele căzătoare
Sahara arzătoare spre care mă îndrept.

9 martie 1988

ION BARBU

Umanizare

Castelul tău de gheaţă l-am cunoscut, Gîndire;
Sub tristele-i arcade mult timp am rătăcit,
De noi răsfrîngeri dornic, dar nici o oglindire
In stinsele-i cristale ce-ascunzi nu mi-a vorbit;
Am părăsit în urmă grandoarea ta polară
Şi-am mers, şi-am mers spre caldul pămînt de miazazi,
Şi sub un pîlc de arbori stufoşi, în fapt de seară,
Cărarea mea, surprinsă de umbră, se opri.

Sub acel pîlc de arbori sălbatici, în amurg
Mi-ai apărut - sub chipuri necunoacute mie,
Cum nu erai acolo, în frigurosul burg,
Tu, muzică a formei în zbor, Euritmie!

Sub înfloriţii arbori, sub ochiul meu uimit,
Te-ai resorbit în sunet, în linie, culoare,
Te-ai revărsat în lucruri, cum în eternul mit
Se revărsa divinul în luturi pieritoare.
O, cum întregul suflet al meu ar fi voit
Cu cercul undei tale prelungi să se dilate,
Să spintece văzduhul şi - larg şi înmiit -
Să simta că vibrează în lumi nenumărate...

Şi-n acel fapt de seară, uitîndu-mă spre Nord,
In ceasul cînd penumbra la orizont descreşte,
Iar seara întîrzie un somnolent acord,
Mi s-a părut că domul de gheaţă se topeşte.

Gest

Toiagul vechi, pe care l-a ciuruit, l-a ros
Şi cariul, şi custurea, ţi-l trec de-acum. Ca mine
Vei ispiti la rîndu-ţi temutele destine,
Urcînd şi tu sub cerul de fier şi chinoros.

Te-aşteaptă mohorîrea pustiului pietros!
Nu şovăi, străbate-o; iar cînd - diamantine -
Pădurile de gheţuri se vor ivi pe cline,
Increzător azvîrlă ciomagul de prisos:

Din povîrniş, în steiuri, din stînci, în văgăune
Izbit de lespezi, ciotul va face să răsune
Cu lung şi mare vuet tot hăul de granit,

Dar sus, sub îngînata lumină-abia născînd,
Lăsînd să scape rîsul din pieptul rău sporit,
Acopere căderea cu hohot de izbîndă.

DIN LITERATURA DE SERTAR

Potriviţi ceasurile bine
(Rondel)

Potriviţi ceasurile bine
Ne fură timpul cu pasul mare
Şi azi, şi mîine, o-ntrebare:
Am făcut tot ce se cuvine?

Cu bărbăţie şi voinţă tare,
Spre-a nu ne teme de oricine,
Potriviţi ceasurile bine
Ne fură timpul cu pasul mare.

Finalul sfînt să vină ca urmare
A luptei pentru mult mai bine
Cum după drept ne aparţine.
"Non omnis moriar" să putem spune fiecare,
Potriviţi ceasurile bine!

Marin Manu Bădescu

Poezie refuzată de revista "Argeş"

Balada scriitorului din stațiune

S-a terminat cu fantezia!!!
Mă-ntorc acasă liniștit
Fără de griji și fără drame
Cu patru pagini de roman
Și cu vreo patru epigrame.

Să-mi îngrijesc de sănătate,
Am băut apă de izvór
Dar vedeam zilnic că stomacul
Cu ce primea de la cantină
Nu prea se mulțumea, săracul!
De-aceea-mi completam meniul
Cu cașcaval, cu chifteluțe
Și o sticluță de Cotnar
Cu bani din "Fondul literar".

(Ca să creezi ceva durabil,
E procedeul salutar!)

Am fost și pe la mănăstiri,
M-am închinat pe la toți sfinții
Și-n timpul liber, pe la doctori
Să-mi dreg măselele și dinții.
Ba, uneori, dormeam pe iarbă
La umbra unui brad stufos,
In adierea unui vînt
Cu foșnet de mătase fină,
Ușor, plăcut și răcoros.

Și-așa trecut-au săptămîni
Pe la cabane, pe la stîni...!

179

Acuma, cînd coboară toamna
Pe creste galbene de fagi,
Pădurea, toată stațiunea
Și lumea, toate-mi sînt mai dragi;
Insă le părăsesc în grabă
Căci, sigur, în septembrie plouă,
E frig, - poate va fi noroi-
Apoi, nu va fi lume multă
Ca-n Capitală pe la noi.

Le părăsesc făcînd un plan cam temerar:
Mă voi întoarce peste-un an
Să corectez trei epigrame
Și două pagini de roman.

Pt. conf. Marin Manu Bădescu

Poezie refuzată de revista "Argeș"

ILIE BĂDICUȚ

Mihai în cîmp la Turda

Își țes codrii cîntul cu mierlele și sturzii
Lumini ca de comoară sub țară ferecată :
Trunchiat îmi doarme trupul sub brazde-n
Cîmpul Turzii
Și capu-n vechea Țară din munți descălecată.

De-aceea-n orice noapte, cu blîndă irizare,
Pe tot cuprinsul țării ard focuri pe comori.
Cînd - piatra unghiulară - porți țara pînă-n
zare
E sfînt să cazi în luptă și pentru ea să mori.

Trei țări se contopiră în pragul noii ere -
Mi-e inima la Alba, la Bururești și Iași.
Descălecai o țară în sfîntă-ntemeiere
Și-i sprijinii tăria pe trup de uriași.

TRADUCERI IMAGINARE DE ILIE BĂDICUŢ

Ce vrea cu mine visul ?...

după Ion Pillat

Cum mai miroase tîrgul din zare pînă-n zare
A mititei, chebapuri şi-a bine coaptă pită !
Dar simt un duh prin aer - greu de-ndurat ispita -
Spre rai, spre iad mă poartă ? - oricum, tot la pierzare.

In nări, pe cerul gurii, o simt - chemare moale
A unei mult temute, prea darnice gheene...
Adie patimi crude din armeneşti dughene
Drapată-n şapte văluri ce curg perfid, domoale !

E dintr-un pom ce are pe orice ram un şarpe
Şi seamănă de veacuri amare-dulci tentaţii...
Trimit aceste duhuri toridele plantaţii
Cum viermi abjecţi torc dulcea mătase din eşarfe.

O duc în saci pe spate oceane, mări şi fluvii.
Văd mai APOI sfioase cadîne cu lungi gene
Ce poartă filtrul vrăjii în calde felegene...
Exală orientul visarea în efluvii...

Din tainice ibrice o mînă-n ceşti îmi toarnă
Visatele delicii - vrăjitele cafele.
Mă pierd visînd alintul de calde catifele...
Ce-o vrea cu mine veghea cînd spre năut mă-ntoarnă ?!..

Colindă Cotrocenii, Pandurii, Drumul Sarii,
Cînd seara nu ştii unde cafeaua se prăjeşte.
De simţi că deodată mirosul ţi-l vrăjeşte,
S-o sorbi setos, cu poftă, dă slobod frîu visării

Chiar dac-ar fi gîtlejul să-ţi frigi, precum Tăutul,
Să strigi : Trăiască-acei ce au izvodit cafeaua !
Şi fericit că astăzi o ai curată, be-o,
Lăsînd la cai tot orzul, cicoarea şi năutul

TRADUCERI

Care este sunetul cîntecului de dragoste, care este sunetul poeziei vieţii, al bucuriei în faţa naturii, cît a pierdut acest august sunet din trena sa de frumuseţe şi puritate de-a lungul mileniilor ?

Această succintă selecţie din poezia veche a lumii îşi propune să aşeze într-un dialog peste timp flori de preţ ale gîndirii poetice arhaice cu marile valori ale literaturii universale mai apropiate în timp. Datorăm versiunile româneşti ale poemelor care urmează unor specialişti valoroşi, a căror muncă s-a materializat nu o dată în volumele publicate. Fără pretenţia de a fi realizat un grupaj care să răspundă exigenţelor editurii ştiinţifice a acestui gen de texte (din motive de spaţiu a trebuit să renunţăm la corpusul de note care însoţea cele mai multe din traduceri), socotim că reîntîlnirea cu mari poeţi ai lumii vechi, ca şi contactul cu texte inedite pînă la această oră vor fi în profitul sensibilităţii şi nevoii de cultură ale cititorilor noştri.

OMAR IBN ABI RABIA (644-711)
(Epoca omeiada)

***

M-a-ntrebat un prieten ce am de sînt slab ?
"- O iubeşti pe Qatul, ce-i e soră Rabab ?"
"- O iubesc cum iubeşti, cînd arşiţa te doare,
Apa vie-n izvor cu-amiros de răcoare."

Aş trimite un sol către stele să spună
Că mi-e dor şi mi-e sete să fim împreună.
Răsplătitu-mi-a inima-n zbucium de moarte
Ucigaşa Umm Naufal şi plîng de-a mea soarte.

O strigase suflarea-mi rugînd-o: "Răspunde!"
Şi-a răspuns: "Cine cheamă, de ce şi de unde ?"
"Bu-l-Hattab!" - am răspuns, cum răspund doar în cete
Cerşetori cari adastă pomana cu sete.

O văzui cum păşea pe poteci legănate
Între cinci, ca o ciută, de-o vîrstă surate.
Dar s-a dus, şi-mi pierdui judecata; o, cine
mă
Lecuieşte de dor ? o, pămîntule, ţine-mă !
Vălu-i curge pe-obraji străveziu şi-o adapă
Tinereţea şi-o spală cu frageda-i apă.
Frumuseţe şi vrajă cu stelele geamănă,
Şi pieliţa pe faţă cu aurul seamănă.

Mi-aminteşte sclipirea-i de-o mie de sori
Ce răsar zîmbitori dintre ceţuri şi nori,
De icoana Fecioarei pe muri de altare
Zugrăvită de popi şi monarhi în stihare.

Ca răchita îşi leagănă boiul mlădie,
Ca un şarpe se-ndoaie şi se înmlădie.
M-a-ntrebat: "- Şi-o iubeşti ?"
I-am răspuns: " - Nemaispus !
Cîte picuri, nisipuri şi pietre-n mări nu-s !

Mi-a răpit judecata cu moscul şi cine
O-nvoi să mă fure apoi şi pe mine ?"

(Traducere din limba arabă
de ILIE BĂDICUŢ)

" EYA PE IR'EMUM ÎL IUBEŞTE "
DESCÎNTEC DE DRAGOSTE

Eya'pe Ir'emum îl iubeşte,
Ir'emum fiul lui Iştar locuieşte în templu:
La picătura arborelui de mastic vă trimite
pe voi, două fecioare frumoase.
Ascultătoare, ele s-au pogorît în grădină,
S-au pogorît în grădină, au rupt o picătură
(uscată) de mastic
Ele mi-au dat mie în stăpînire gura ei de
departe
Mie în stăpînire ochii ei ce sclipesc
Mie în stăpînire goliciunea ei nesupusă.
Eu am sărit în grădina lui Sin, Zeul Lunii,
O creangă de plop am rupt la ceasul de taină:
Te-ntoarnă spre mine, fecioară, vorbeşte cu
mine,
Cum pastorul se-ntoarnă spre turmă,
Cum capra spre ied, oaia spre miel,
Cum asina spre puiul ei de asin;
Vei spune: "Mîinile lui sînt daruri pentru
mine,

Ungere cu patimă sînt buzele lui,
Cana cu mir e în mîna lui,
Pe umărul lui e o cană cu sevă de cedru !"
Să te tulbure Ir'emum, o, fecioară,
Şi nebunie să-ţi dea:
In stăpînirea mea ţi-e gura de patimi,
Te-am descîntat cu Iştar şi Işhara !
Pînă ce gîtul tău nu se va împleti cu al lui,
Să nu cunoşti, tu, fecioară, ce-i liniştea !

(Traduceri din literatura Mesopotamiei de
ILIE BĂDICUŢ)

M E R I D I A N E

DIN LIRICA SUDANEZĂ CONTEMPORANĂ

MOHAMED ABD AL-HAYY

Zorile sau Focul lui Moise

Girafa rugului paşte izma lunii
printre munţi
iar cocoşul zorilor
se hrăneşte cu stelele bete
îl dă de gol
vinul lor aprins în penele lui aur
Din spate stăpînul tavernei l-alungă
ţinînd în mînă spada trasă goală
pe zări
Scăldat în sînge de struguri îl taie
în taverna sa veşnică
între întuneric şi lumină legat...
Iar tu eşti ucis în strălucirea beţiei,
Privighetorile deşertului tău ard
noaptea
în focul lui Moise al cărui început
s-a aprins
în visul tău omenesc.
Trandafirii din visul tău ucis sînt
bolnavi.

Tristihuri

Nimic nu se pierde, nimic nu se cîştigă
Un picior se desfată în iarbă, o ramură
se-ntinde
Verde prea plină pe-o ramură verde
prea plină.

Un picior trudeşte-n deşert şi o mînă
în neagra funingine
(Toată apa mării n-o spală) şi-a
rămas doar
O ramură de spini de pe care curge
sîngele amestecat
cu durerea cuvintelor.

In oglinzile noastre ne-am uitat:
în oglinzile noastre
Nu erau decît umbre însîngerate,
ele le făceau să danseze
De bucurie însîngerată dansul de nuntă
al jertfelor.

In româneşte de
Ilie Bădicuţ

DIN LIRICA EGIPTEANĂ

FUAD BADAWI

Vedere din Braşov la Cairo

Muntele verde strînge satul la piept
Şi mîna-mi culege oricînd o stea de pe cer
Ochii pleacă drumeţi spre tine-n Egipt
Singur stau la tihnit ospăţ
Imi sînt vecini cîţiva crini
Roşii...galbeni...trandafirii
Peste culori gîndu-mi spre tine pluteşte
Ştiu iubeşti crinii
Dar cum pot
Să vină la tine toţi crinii României
Altfel decît în haină de cîntec
Urare ochilor tăi înalţ cupa
Te iubesc
Soarelui sărutări.

POEŢII DIN VIETNAM

TRAN DANG KHOA

Cîntecul hamacului

Hamacul scîrţîie, hamacul cîntă.
Mîna mea leagănă-n cadenţă,
Cele trei camere-n coliba noastră
Le umple cîntecul hamacului.

Hamacul scîrţîie, hamacul cîntă.
Se-ntinde-amiaza verii vastă,
Pasărea stînd într-un picior
Doarme pe jumătate pe un bambus.

Hamacul scîrţîie, hamacul cîntă.
Adoarme-arbustul blînd de scorţişoară
Şi fructele din el îşi mijesc ochii,
Tot cerul e de un intens albastru.

Hamacul scîrţîie, hamacul cîntă.
Hamacul-ncet se balansează
Şi la fereastra larg deschisă
O pasăre îi bate ritmul.

Hamacul scîrţîie, hamacul cîntă.
Cîţi ani m-a legănat măicuţa
In cîntecul aceluiaşi hamac,
Egreta, toată albă, zboară-n zare.

Hamacul scîrţîie, hamacul cîntă.
Micuţa Giang a adormit deja,
Părul îi flutură în balansare
Şi buzele-i schiţează un surîs.

Tiptil ea urmăreşte-n visul ei
Pe malul rîului
O barză albă
Şi-un fluture de aur mare-mare.

DIN LIRICA SOVIETICĂ

EVGHENI EVTUŞENKO

Tîrzie recunoaştere

Atîtea forţe-aveam, aşa puţine gînduri,
In du-te-vino o duceam, cu torţe !
Nu devenii mesie şi obosii de misii...
Atîta gînd şi-aşa puţine forţe

*
* *

Poezia e antibirocratică
Şi glorie şi anateme i-aduce-a
ei gramatică.
Să nu dea Domnul în cratere să
fie umed !
Dar dacă cel mai plastic epitet
ce-ar merita un bard e "birocrat",
fiţi liniştiţi - acela nu-i poet.

în româneşte de
Ilie Bădicuţ

LUCEAFĂRUL, anul XXIX, nr.44 (1.277),
1 noiembrie 1986, p.8

Romanţa noului venit

Străinule ce baţi la poartă
De unde vii
Şi cine eşti?...
Străinule de lumea noastră,
Răspunde-ne de unde vii,
Prin care lumi trăişi coşmarul nepovestitelor poveşti
Şi-n care stea găsişi culoarea decoloratei
nebunii?...

De unde vin?...
De unde pot veni, cînd ochi-mi,
Plini de regrete şi tristeţi,
Par două candele aprinse în cripta morţilor poeţi?
Priviţi...
Sandalele-mi sînt rupte,
Iar toga ce mi-o dete - Apolo
In noaptea cînd pornii spre voi
Abia-şi mai flutură albastrul de-a lungul
umerilor goi.

Sînt goi -
Căci calea-mi fuse lungă,
Şi-n calea mea-ntîlnii pe rînd
Pe toţi cîţi vrură să vă vîndă
Podoabe noi ce nu se vînd,
Pe cei ce vrură să vă cînte romanţe noi,
Pe cei ce vrură
Să vă-ndrumeze spre mai bine -
Spre-acel frumos întrezărit
In armoniile eterne
Dintr-un sfîrşit
Şi-un infinit -
Pe cei ce v-au adus lumina,
Pe cei ce i-aţi primit cu ură -
Şi i-aţi gonit cu pietre -

Pietre ce s-or preface-n piedestale
In clipa cînd vă va cuprinde beţia altor ideale!...

De unde vin?
Eu vin din lumea creată dincolo de zare,
Din lumea-n care n-a fost nimeni dintre voi,
Eu vin din lumea-n care
Nu-i ceru-albastru,
Şi copacii nu-s verzi, aşa cum sînt la voi,
Din lumea Nimfelor ce-aşteaptă sosirea
Faunilor goi,
Din lumea cupelor deşarte şi totuşi pline-n orice clipă,
Din lumea ultimului cîntec,
Purtat pe-a buzelor aripă
Din ţărm în ţărm,
Din ţară-n ţară,
Din om în om,
Din gură-n gură, -
Din lumea celor patru vînturi
Şi patru puncte cardinale!...

Deschideţi poarta dar,
Şi-n cale
Ieşiţi-mi toţi cu flori de lauri,
Iar voi, ce măsuraţi cu versul gîndirile ce n-au măsură,
Veniţi în jurul meu degrabă
Şi-n cîntul lirelor de aur
Porniţi cu mine împreună
Spre lumea-n care nu-s castele cu punţi
Şi şanţuri feodale,
Nici ruginite porţi de-aramă, la care bat
cei noi sosiţi...
Veniţi cu toţi cît mai e vreme
Şi mai puteţi cînta
Veniţi!...
Veniţi, să vă aprind în suflet lumina
stinselor făclii
Şi-n versuri fantasmagoria şi vraja noilor magii!
Iar cînturile voastre -

Cînturi cu care azi cerşiţi o pîine -
Să le-ncununi cu strălucirea aureolelor
de mîine!...

Dar poarta a rămas închisă la glasul artei
viitoare.

....

Era prin anul UNA MIE ŞI NOUĂ SUTE OPT...
îmi pare.

Spovedanie

Mă doare amintirea tinereţii
Cînd fetele de-o vîrstă cu băieţii
Deşi păreau doar nişte banale jucării -
Păpuşi de sexe diferite -
Simţind imboldul unor demonice ispite,
Puneau la cale pentru viitor
Romanticele lor căsătorii -
Uzine pentru fabricat copii -
Secret furat de la părinţii lor!...

Mă doare tinereţea mea de ieri,
Cu rustica şi vesela Trivale
Şi cu grădina publica din vale,
Prin care sborul primei rîndunici
Vestea sosirea altei primăveri,
Şi cu aceleaşi porţii de duble neplăceri,
Cînd luam de-a capu şcoala,
Cu jocul de arşici
Şi cura medicală, cu zeamă de urzici,
Şi cînd acelaşi dascăl, beţiv şi bîlbîit,
Ne spiona pitit după uluci,
Iar cînd îl dam de gol că l-am descoperit,
Ne pedepsea-n genunchi, pe coji de nuci!...

Mă doare tot ce-a fost
Şi nu mai este...
Mă doare Cosînzeana din poveste,
Furată şi ascunsă de un Smeu,
Cu care Făt-Frumos -
Adica Eu
Mă războiam pîna făceam din el
O mîna de ţarina
Ca-n urmă, dezrobita mea stăpînă,
In locul tradiţionalului inel,
Să-mi dea un RANDEZ-VOUS cu taxă... la hotel!..

Mă doare tot ce-a fost
Şi tot ce ştiu
Că va ramîne veşnic după mine,
Mă dor multaşteptatele - agonii,
Privighetorile închise-n colivii,
Romanţele cîntate prea tîrziu
De admiratoarele ce mi-au ramas streine,
Şi cupele de aur închinate
Cu aceiaşi ură veche
Şi noua rautate,
In cinstea sexului frumos
Un pisc de munte scorburos,
Pe care-l urci de sus în jos,
Cînd faci pe alpinistul caraghios
Un alpinist îndragostit
De cel mai circomflex accent din infinit!...

Mă doare tot ce-am spus -
Deşi n-am vrut
Să spun nimic, mai mult decît atît
Mă doare lenevia cu care m-am născut,
Grăbita lăcomie a primului sarut
Şi preţul precupeţei cu care mi-a vîndut
Faimoasa "Pasăre albastră"
Ce-avea să-mi ţină de urît!...

C. D. PAPASTATE

Stampă

Iţi aminteşti, citeam din Andersen
Un basm frumos cu lumi de porţelan
Şi ascultam în fiecare an
Cum suie-n gară obositul tren,

Din care cobora dinspre amurg
Perrault şi Grimm şi Walter Scott
Şi aduceau din ţări necunoscute, tot
Parfumul vieţii lor în tristul burg.

Alături, lîngă soba-n vălvătaie
Călătoream cu toţi pornind din radă,
Din cînd în cînd un călător pe stradă
Trezea tăcerea ascunsă în odaie.

Şi obosiţi, pe rînd, de-atîta drum,
Doream nespus palatul de cleştar,
In care Grimm, Perrault şi Scott, toţi,
în zadar,
Ne aşteptau cu porţile deschise-acum.

De-atîtea lumi, trăite în poveşti,
De Andersen, de Scott, Perault şi Grimm,
Pe care azi niciunul nu-i citim.
Şi totuşi, ni-erau prieteni, ţi-aminteşti ?

Nocturnă

Gîndul îşi împunge acul
In ghergheful scrisului,
Luna trece peste lacul
Nopţii raza visului.

Tese liniştea atlazuri
Pe întinsul apelor,
Viaţa sapă rar popasuri
In chenarul satelor.

Prinse-n ploaia de lumină
Umbrele se scutură,
La fîntînă, luna plină
Doarme într-o ciutură.

Argatul

Doarme somn de veci lîngă pădure
Gheorghe-al Stanei - un umil argat
Cu o coasă-n mînă şi-o secure
A muncit din greu şi a luptat.

Se-odihneşte-acum întîia oară,
Sub un brad, la umbră, lîng-o apă,
Trec ai lui în fiecare seară
Pe la el, cînd vitele-şi adapă.

Lîng-o cruce aplecată, vîntul
Printre ramuri şuieră pustiu,
S-a-nfrăţit acuma cu pămîntul
Ce-l dorea nespus din tată-n fiu

Şi în noapte, cînd îşi ţese satul
Visul ce îi arde ca un jar,
Doarme printre ramuri, trist, argatul,
In bătaia lunii de cleştar.

Tablou

Pic, pic, pic
Timpul suspendat ca un nimic,
Umed,
Plin de sgură şi noroi,
Obosit,
A poposit... Printre noi.

Goală,
Noaptea s-a trezit din toropeală.
A clipit o stea, pe cer, stingheră
Şi o mînă uvrieră
A uitat un robinet deschis,
Cu un sunet monoton şi neprecis...
Pic, pic, pic...
Luna
Peste case suspendată
-Un bostan cu faţa bucălată-
Stă să cadă-n întunericul oraşului tăcut
Care,
Poartă peste umeri ca pe-un scut
Oiştea frîntă de la Carul Mare
Liniştea,
-Un cuib de rîndunică rece-
Rătăcită pe la colţuri citadine
Şi-a prins vălul lîngă-un gard de-un
mărăcine
Şi ascultă un întîrziat cum trece...
Şi cu pasu-i legănat şi mic
Se strecoară pic, pic, pic...

Soliloc

Şi va veni o vreme, cînd mîna obosită
Va-ncremeni pe alba hîrtie prăfuită,
Doar gîndul - făr-odihnă - va hoinări
stingher
Să prindă sensul vieţii, între pămînt
şi cer.
....

Ci truda-i va fi totuşi amară, fără rost,
Că n-a putut cuprinde tot ce-ar fi vrut
şi a fost...

ION STERIOPOL

Seară de toamnă

Cu lacrimi mari de bronz copacii plîng
Şi brazii se drapează-n doliuri violete
Cînd înserarea cu vibrări discrete
Pluteşte peste inimi ce se frîng...

In molcomita serii-mpreunare
Cu astrul doborît de toamna grea,
La orizont cu licăriri de viorea
El mai clipeşte-nvis odată-n zare...

Şi-n aer funigeii torc fuioare
Din nevăzutul caer cu tristeţe,
Cînd urcă pe potecile răsleţe
Cu părul despletit albe fecioare.

Cum le privesc din umbra vieţii mele
Eu le-nsoţesc cu lacrima pe-o geană...
Şi eu m-am înălţat spre-o Cosînzeană,
Şi-am împletit şi eu vise rebele...

Dar din feerica lumină, amăgire,
Şi din nădejdile cu străluciri de soare,
Eu am cules doar floarea care moare
Şi-atît mi-a mai rămas : doar amintirea.

Liliacul

Floare nouă de iubire, înflorită-n primăvară,
Liliac sfios, din creangă tu-nflorești, a cîta
oară ?
Tu-nflorești și ceri viață, mii de flori într-un
ciorchine
Încărcat peste măsură, cum e sufletul în mine...

Seară sfîntă și de raze, ca de suliți luminată
Te revăd așa cum încă te-am văzut și altădată
Seară plină de ninsoare, de iubire și de dor
Seară-n care triluri cîntă și suspină și-apoi
mor,
Seară-n care vraja lunei se pogoară pe pămînt
Răsărind în mine gînduri, cari cresc și sbor pe
vînt.

Toate, toate sunt sfioase și spre viață se îndrept,
Numai dorul meu se sbate și se-ntemnițează-n piept
Dorul meu cumplit și mare, dorul meu ucigător,
Care picură continuu ca un frămîntat izvor...

Liliac sfios, podoaba primăverii care vine,
Lîngă floarea ta frumoasă sărutată de albine,
Cheamă sufletul s-adoarmă, lîngă lujeru-nflorit,
Leagănă-mi în blînda-ți floare dorul meu neostoit.

Din volumul PARTER JAPONEZ, Ed. Tipografiei
Markus, Sighișoara, (f. a.)

VLADIMIR STREINU

Ritm imanent

Negre și avîntate spre mine,
Sbor peste neliniști ridică
Lin desfăcute sprîncenele-ți line,
Aripi prelunge de rîndunică.

Dacă-n läuntrica-mi mare m-afund,
Printre coralii de-aprinsă-așteptare,
Ochii tăi mari se deschid în afund,
Scoici cu-nstelate mărgăritare.

Gîndului meu schimnicia să-i razimi,
Caldă din simțuri făptura ta crește
Numai cum soarele verii în azimi
Rumen din spice se reîntregește.

Totuși, noi, suflete, păsări cerești,
Nu ne-am întîmpinat niciodată;
Sufletul meu, cînd te mîngîi, te cată,
Semen ghicit pe sub scoarțe trupești.

Orice-alinare pe trup se abate:
Rostu-i rămîne pe suflet - departe;
Ducem, alăturați, înspre moarte
Singuri singurătăți ferecate.

Strigătul tău vine corn din desișuri.
Veșnic necunoscuți, veșnic aproape,
Maluri ale aceleiași ape
Cursă peste lactee prundișuri.

1926

Inscripții

Pe soclul Venerei din Milo

Brațele foste un gînd amîndouă
Dublu-nsteleazà pe Venera nouă.

Leneș să fie, poruncă sau frînt
Gestul din umeri rămas sub pămînt ?

Stînga se-nalță vrînd poate să prindă
Chipul mai alb din jucata oglindă ?

Dreapta în peplum amînă-n zadar
Caldul, pornitul, ascunsul ei dar ?

Cine stă-n umbră s-abdice din zale,
Marte-i sau cine e-n stemele sale ?

Spade viteze ori ca un val,
Gesturi păstrate în eventual,

Toate, sar pure din umeri, izvoare,
Alge vii gîndul pierdut să-nfășoare.

-Jocul posibil în veci nu-nceteze,
Limpezi, o caste și reci ipoteze!

Stinșii-n oceane crini ai luminii
Nu știu pe funduri pletoasele-actinii.

Mitul aprinde doar inimii noastre
Noua, pletoasă, pereche de astre.

1951

CÎTEVA INTERVIURI

Interviu cu prof. univ. dr. doc. Marius Iosifescu

- Evocați, pe scurt, vă rugăm, anii petrecuți în liceu.

Deși acești ani sînt inseparabili de nostalgia copilăriei mele, nu pot să nu văd atît luminile, cît și umbrele perioadei. Am avut norocul să profit de experiența unor profesori formați în școli serioase, adevărate modele etice și profesionale. (De ce, practic, acest tip de profesor de liceu a dispărut?). Pe de altă parte, perioada în care am fost elev (1947 - 1954) nu a fost dintre cele mai tandre în planul general al experienței sociale.

Dacă în liceu au fost puse bazele viitoarei mele profesii, cultura mea generală se va resimți permanent de lipsa limbii latine din programa școlară a perioadei. (După cîte știu, situația nu este mai bună nici azi). Sînt totuși recunoscător liceului pentru cultura generală dobîndită, mai ales cînd compar situația prezentă cu trecutul. Îmi place să cred că va veni o zi în care tendința tot mai accentuată de a transforma liceul într-o colecție de minifacultăți (vezi manualele corespunzătoare) va fi numită, simplu, prostie.

- Cînd revedeți orașul Pitești și liceul în care v-ați pregătit, sînteți tentat să spuneți, precum Horațiu, "Angulus ridet""

Locurile s-au schimbat prea mult (și nu numai în bine) pentru a subscrie total la afirmația lui Horațiu.

- În activitatea dv. v-ați dedicat cu pasiune studiului matematicii. Nevoia sau plăcerea v-a determinat să alegeți profesia pe care o aveți?

Din fericire, plăcerea. Aș vrea să observ că alegerea carierei motivată de nevoie, nu de plăcerea și aptitudini, stă la baza fenomenului (incontestabil pe plan mondial) de neurastenizare accelerată a tot mai mulți oameni.

- După cîte știu, aveți o activitate prodigioasă. Tocmai de aceea, vă întreb dacă în această activitate există un "călcîi al lui Ahile"?

Da. Marea pierdere de vreme datorată unor activităţi administrative şi de rutină.

- "Ce este vechi se năruie". Cum s-ar aplica această zicală în activitatea dv.?

In domeniul meu de activitate, vechiul se năruie prin integrarea sa în nou. Este, desigur, o situaţie fericită, în care revoluţia se face prin asimilare şi nu prin distrugere.

- In zilele noastre un important deziderat îl constituie studierea, pe toate planurile, a vieţii sociale. După opinia dv., ce aspect ar trebui să primeze?

Omul real cu nevoile sale reale.

- V-aţi simţit vreodată "a cincea roată la car"?

Cred că este un sentiment destul de răspîndit pentru anumite categorii sociale (de pildă, intelectualii).

- "Omul e născut să fie liber". Cum serviţi această deviză prin activitatea dv.?

Dacă prin libertate înţelegem necesitatea înţeleasă, atunci orice om de ştiinţă nu face decît să servească deviza.

- Aţi repurtat, în diferite împrejurări, foarte multe succese. Dar un fiasco, aţi cunoscut?

Mihai Ralea a spus undeva că orice om este un ratat în raport cu aspiraţiile sale.

- "Habent sua fata libelli". Ce soartă au avut cărţile dv.?

Cu ele s-au întîmplat lucruri neaşteptate. Cărţi la al căror succes mă aşteptam mai puţin au avut un succes răsunător. In schimb, cărţi de al căror răsunet eram sigur s-au impus mai greu. Imi place să cred că ultimele devansau întrucîtva timpul apariţiei lor.

- Ce ne puteţi spune despre stimulentele, recompensele, premiile pe care le-aţi primit?

Am primit de două ori premii ale Academiei Române (pe anii 1963 şi 1968). In 1975 mi s-a decernat medalia de bronz a Universităţii din Helsinki.

Marele matematician german Karl Weierstrass (1815 - 1897) a afirmat că nu poţi fi un adevărat matematician fără a fi simultan şi poet într-o măsură însemnată. Este clar că un anume tip de imaginaţie şi de visare poetică există la orice creator pe tărîm ştiinţific.

- A spus cineva că vorba i-a fost dată omului spre a-şi ascunde gîndurile. Replica aceasta e adevărată? V-a servit la ceva vreodată?

Din nefericire, se pare că nu este vorba de o replică ci, pentru mulţi, de o modalitate de a supravieţui.

- Aţi fost vreodată invidiat? Pentru care motive?

Da, pentru tot felul de motive. Este vorba de un sentiment omenesc (inferior, desigur) care nu poate fi suprimat în nici o epocă.

- Muzica este o adevărată limbă universală. O preferaţi în timpul liber?

O prefer şi o practic.

- O replică dintr-o piesă sună, aşa: "Lumea este condusă numai de interese". Să nu mai fie şi altceva, la mijloc, decît interesele?

Nebunia are, deasemenea, un rol neneglijabil.

- Recenziile despre lucrările dv. au pus în valoare meritul lor real?

Da, în general. De exemplu, recenzia lui Joel E. Cohen de la Rockefeller University din New - York, asupra lucrării FINITE MARCOV PROCESSES AND THEIR APPLICATIONS, John Wiley and Sons, New York, 1980.

- Aţi dori să ne relataţi o întîmplare cînd aţi fi putut spune: "O, temps, suspends, ton vol" ?

Sînt încă în aşteptare.

- Există o frumoasă zicală: "Cu răbdare, frunza dudului se face mătase". Care din lucrările dv. s-ar potrivi acestei zicale?

Cartea mea DEPENDENCE WITH COMPLETE CONNECTIONS AND ITS APPLICATION (în colaborare cu Şerban Grigorescu), apărută la prestigioasa editură engleză Cambridge University Press. (versiunea românească a apărut în 1982).

- Care e lucrarea care ar putea fi socotită summa summarum activităţii dv.?

Această lucrare nu a fost scrisă încă.

- Aţi participat la vreun congres sau simpozion internaţional? Cum apreciază străinii ştiinţa şi arta romanească din ultimele decenii?

Am participat la multe manifestări ştiinţifice internaţionale. Acest fapt care, pe plan personal mi-a dat multe satisfacţii, nu trebuie să ne facă să uităm că nu aceasta este regula generală. Mai precis, participarea românească la astfel de manifestări s-a subţiat necontenit în ultimele patru - cinci decenii. Desigur, aceasta nu este în măsură să conducă la un răspuns triumfalist la ultima parte a întrebării.

- Vi s-au tradus lucrări de-ale dv.?

Da, au fost traduse FINITE MARKOV PROCESSES AND THEIR APPLICATIONS şi STOCHASTIC PROCESSES AND APPLICATIONS IN BIOLOGY AND MEDICINE: I. Theory, II. Models. Biomathematics, 3 and 4, Ed. Academiei Bucureşti and Springer - Verlag, Berlin.

- Vă reamintiţi, fără îndoială, de versul lui Vlahuţă: "Nu de moarte mă cutremur, ci de veşnicia ei". Consideraţi că aţi creat opera care să vă dea dreptul să spuneţi: "Non omnis moriar"?

Cred că da.

- Care dintre foştii elevi ai liceului nostru s-au remarcat în ştiinţele matematice?

Vă numesc pe Valeriu Udrescu, Şerban Strătilă şi Ion Cucurezeanu.

- În afară de profesiunea dv. puteţi vorbi şi despre un "Violon d'Ingres"?

Vioara, la care cînt de 40 de ani.

- Toată lumea recunoaşte că ştiinţa este o putere. Va sosi odată vremea cînd va "desfiinţa" arta?

În nici un caz. Dacă ştiinţa a rezolvat multe probleme, în schimbea a ridicat numeroase altele, mai grele, în special prin neglijarea omului. Avem nevoie de un nou umanism (de fond, nu de faţă).

- Răspunsurile dv. deosebit de interesante mă determină să vă adresez unele întrebări care nu ţin de specialitatea dv. De exemplu, în rîndurile oamenilor de artă (şi ale altora) sînt unii care consideră că un gen este superior altuia. Care este opinia dv.?

Richard Wagner a încercat rezolvarea problemei prin integrarea artelor şi nu prin ierarhizarea lor. Cred că a avut şi are încă dreptate.

- Se susţine că spiritul critic este "condiţia sine qua non" a tuturor artelor. Dv. cum înţelegeţi raportul critică - artă?

Cei doi termeni nu pot exista (meritîndu-şi numele) unul fără celălalt.

- De asemenea, se spune: "critica e uşoară, arta e grea". Cît adevăr credeţi că cuprinde această afirmaţie?

Există un dispreţ al celui care face pentru cel care vorbeşte despre ceea ce s-a făcut. Această mentalitate stă la baza afirmaţiei din întrebare. Cred că măsura în care este adevărată afirmaţia ţine numai de gradul de profesionalism al criticului.

- În multe scrieri în proza din ultima vreme se face prea mult loc celor "naturalia" sub pretext că "non sunt turpia". Dv. cum socotiţi acest vocabular?

El este inevitabil odată cu apariţia în prim plan a unor categorii şi pături sociale care-şi aduc cu ele mentalităţile şi exprimarea.

- Există maxima: nulla dies sine linea. Se potriveşte cu activitatea dv?

Aceasta ar trebui să devină deviza oricărui creator. Din păcate, azi, maxima nu este practicabilă.

30. 06. 1988

Prof. univ. dr. ing. Leonăchescu Nicolae

- Vă rog să evocaţi pe scurt anii petrecuţi în Liceul "N. Bălcescu" din Piteşti.

Am frecventat liceul între anii 1945 - 1952, perioadă cu profunde transformări, pe toate planurile, în viaţa poporului român. Anii de liceu formează pentru mine zona sacră a marilor amintiri. Nu uit nimic din ceea ce a fost liceul tinereţii mele piteştene: nici luminile, nici umbrele; nici stimulentele adresate copilului din Stroeşti, nici nedreptăţile făcute celui pe care, în oraş, nu-l apără nimeni; nici încurajările unor unor pedagogi care se aplecau atent asupra mea, nici superficialitatea cu care alţii aruncau jignirile intrînd cu cismele pline de noroi în parcul cu trandafirii viselor şi speranţelor mele.

- In activitatea dv. există un "călcîi al lui Ahile"?

Ca toţi oamenii, sînt şi eu vulnerabil. Punctul meu vulnerabil a fost puternica pasiune pentru carte, moştenită de la tata.

- Cît de actuale sînt pentru epoca noastră cuvintele lui Cicero: "Cedant arma togae"?

După atîta timp de dominaţie a dreptului forţei este cazul să urmeze forţa dreptului. Ce-au adus omenirii, armele? Care erau generalii Angliei de pe vremea lui Newton sau Sheakespeare? Este timpul să realizăm că istoria reţine numele creatorilor şi al creaţiilor lor, nu al ocupanţilor iliciţi de scaune. Formula lui Newton F = ma, a adus omenirii imense avantaje faţă de orice armă de luptă. Arma minţii este preferabilă.

- Se spune că ce este vechi se năruie. Cum stau lucrurile în specialitatea dv.?

Termodinamica, această ştiinţă despre energie, este astăzi cel mai dinamic sector al ştiinţelor exacte. In domeniul energiei, co mentariile privind raporturile dintre tradiţie şi inovaţie, dintre convenţional şi neoconvenţional, sînt furtunoase. Ele vor deveni şi mai îndîrjite cu cît criza de energie se va adînci, reflectînd criza noastră în cunoaştere.

- Aţi scris multe cărţi. Ce soartă au?

Soarta cărţilor mele doresc s-o aflu după cîteva decenii, dar mi-e teamă că n-o să pot afla răspunsul. Astăzi ele sînt utile.

- Ce ne puteţi spune despre stimulentele, recompensele, premiile pe care le-aţi primit?

Soarta nu m-a răsfăţat cu stimulente. Premiile şcolare mi-au satisfăcut orgoliul de tinereţe. M-am învăţat însă a vedea în premii şi stimulente aspectul de suprafaţă, secvenţial, al unui proces mult mai profund. Fiecare studiu pe care-l fac, fiecare carte pe care o public reprezintă recompensa pe care o aştept şi o accept. Aşteptam recunoaşterea publică, oficială, printr-un premiu al Academiei, la o carte originală în domeniul transferului căldurii. Lucrasem la ea 19 ani. Premiul n-a venit pentru că n-am avut timp să cultiv relaţiile implicate în decizie. Au fost premiaţi directori de instituţii care figurau pe coperta unor lucrări. In schimb, o carte de popularizare a ştiinţei, scoasă în 1986, s-a soldat cu un premiu. Cărticica respectivă o scrisesem într-o săptămînă!

- Dv. sînteţi un om al ştiinţelor exacte. Dar imaginaţia v-a folosit în cercetările pe care le-aţi întreprins?

Am trăit nenumărate situaţii în care imaginaţia m-a scos din impas. In cercetarea ştiinţifică, soluţia aproximativă a unei probleme se obţine prin formularea unor modele, prin ipoteze imaginate ca posibile, nu imaginare. Cercetările ulterioare validează sau nu modelul propus. In fond, înaintarea prin analogii, folosirea modelelor analogice presupune apelarea la imaginaţie. A vedea mai întîi cu ochii minţii o soluţie, o maşină, un scenariu etc., este o operaţie curentă pentru toţi creatorii. Toată teza mea de doctorat are la bază soluţii analogice, imaginate şi apoi verificate şi corectate acolo unde a fost cazul. Pentru mine imaginaţia a fost un instrument util şi eficace.

- "Laurii lui Miltiade" vă lasă să dormiţi?

Am somnul liniştit şi profund. Neliniştile mele interioare le rezolv la masa de scris, neaşteptînd recompensa şi neinvidiind pe nimeni. Ar fi şi inutil într-o lume plină de veleitari şi de atitudini suburbane.

- Aţi fost, desigur, nu o dată invidiat. Pentru care motiv?

Invidia unora dintre cei care mă înconjoară se simte, ea provine

din judecăţi superficiale de valoare; de ce a luat Leonăchescu doctoratul la 34 de ani? Cum a ajuns profesor la 43 de ani? Cum de a reuşit să scrie atita? Cînd are timp pentru Stroeşti?

Un coleg fizician a citit "Bătălia pentru sistemul metric" şi eram curios să-i aflu punctul de vedere. Tăcea insistent dar şi eu insistam. Enervat, mi-a spus odată, răstit: "Ce vrei, domnule, să-ţi spun, că e o carte bine scrisă?"

Şi eu am fost invidios cînd am citit monografiile satelor redactate înainte de 1970: de ce să nu aibă şi Stroieştii una? Aşa a fost aruncată provocarea care m-a pus în mişcare.

- Muzica este o adevărată limbă universală. O preferaţi în timpul dv. liber?

Muzica face parte din mine; am ritmurile şi muzicalitatea mea internă. Consum muzică şi cînd lucrez. Surprinzător, muzica a fost pentru mine un izvor documentar. In studiul "Podul pe case de la Prooroci" am prezentat documentele istorice care au stat la baza cîntecului popular "Mă dusei să trec la Olt". Acest cîntec este el însuşi un document confirmat de cele din arhive. Intr-adevăr, podarii de la Prooroci cereau trecătorilor un zlot ca să-i treacă Oltul pe pod, fără să respecte tarifele oficiale. Practica lor a supravieţuit pe ici, pe colo. Intr-o emisiune radio "La sugestia dumneavoastră" pe care am fost solicitat s-o întocmesc, mu zica şi-a avut procentul ei major în economia scenariului. Ce fel de muzică? Cea bună!

- Pentru că răspunsurile dv. sînt interesante, vă adresez o întrebare mai a parte; se spune că lumea e condusă numai de interese. Iată acum întrebarea: Să nu mai fie şi altceva la mijloc, decît interesele, după opinia dv.?

Hegel a spus că ideile sînt liniile de forţă ale istoriei. Inclin să-l cred; altfel, nu mi-aş putea explica sublimul sacrificiu al mamelor, tăria lui Giordano Bruno şi eroismul atîtor soldaţi români în războiul din 1916 - 1918, printre care şi al stroieşteanului Nicolae D. Trufăşilă! Ce interese erau în joc în toate aceste cazuri? Oamenii pot apăra o idee viaţa întreagă împotriva propriilor interese personale de moment. Lumea oamenilor nu este o lume numai a intereselor; este şi o lume a marilor idealuri, a marilor speranţe, a marilor împliniri, a sublimelor sacrificii. Iar cei ce înţeleg asta sînt frumoşi prin generozitatea spiritului lor. Cei care promovează numai interesele exprimă un egoism monstruos care conduce la ratarea şansei

de viaţă.

- Se spune, mai ales despre artişti - dar nu numai despre ei - că le este îngăduită orice îndrăzneală. Dv. în ce lucrări v-aţi îngădui o asemenea îndrăzneală?

Sînt multe cutezanţe în ceea ce am făcut. Ele se pot identifica prin comparaţie. De aceea, poate, se vînd repede cărţile mele. La inter ferenţele dintre construcţii, energetică, termodinamică, metateoria ştiinţei, istoria tehnicii şi ştiinţei, istoria socială, istoria satului Stroieşti şi pedagogia universitară mă exprim ca "un om straniu", cum spunea Angela Harnaj şi de aici interesul pentru ceea ce spun.

- Răspunsul acesta mă incită la o altă întrebare: Care este lucrarea care ar putea fi socotită ca "summa summarum" activităţii dv.?

Nu există numai una, ci mai multe, fiecare în felul ei. "Transferul căldurii între construcţii şi sol", pe un plan: "Stroieşti - Argeş. Do cumente şi mărturii", pe alt plan; "Premise istorice ale construcţiilor moderne româneşti (de 6 ani la Editura Tehnică), pe un alt treilea plan, sînt lucrări de mari sinteze. In plan didactic, "Termotehnica" ediţia a doua din 1981 a întrunit aprecieri elogioase şi este, în domeniul, un best - seller.

- In activitatea dv. aţi avut un maestru ale cărui îndrumări le-aţi urmat cu stricteţe?

Cînd eram elev sau student, a urma sfaturile dascălilor era un postulat al statutului respectiv. Mai tîrziu, sfaturile le-am receptat ca variantă posiblă. Sfatul mamei, însă, a fost pentru mine lege: "Să nu ne faci de rîs!"

- Care din lucrările dv. au fost obţinute cu mari sacrificii?

Toate succesele mele au cerut mari sacrificii. A lucra 19 ani la o temă "Transferul căldurii între construcţii şi sol", astăzi metoda Leonăchescu, a însemnat efort, nu glumă. Altfel nu se putea.

- In anul 1976, liceul nostru şi-a sporit zestrea culturală prin înfiinţarea Muzeului memorial. Aici sînt expuse cărţi din fondul documentar al bibliotecii, o galerie de portrete în ulei pe pînză pictate de fostul profesor Atanase Iliescu, un violoncel, două viori şi o violină lucrate de un alt profesor al liceului, Remus Macarie, di-

plome şi lucrări ale foştilor profesori şi elevi, trofee sportive, etc. Dv., care aţi vizitat de mai multe ori muzeul, ce aprecieri aţi putea face asupra utilităţii acestui muzeu în activitatea de educare multilaterală a elevilor liceului?

Fără istorie nu sîntem oameni. Fără cunoaşterea trecutului nostru devenim simple entităţi zoologice. Istoria ne desparte de lumea animalelor. Necesitatea muzeului nu se discută, se onorează. Văd Muzeul memorial dezvoltîndu-se pînă la dimensiunea care să reflecte istoria întregului învăţămînt argeşean. Contribuţia mea la îmbogăţirea muzeului a fost consemnată şi sper să fie şi în viitor. Păstrez încă notiţele unor lecţii predate în 1948 la liceu şi sper că vor fi acceptate drept piese de muzeu.

- Prin care din lucrările dv. aţi făcut cunoscute ţara şi poporul nostru peste hotare?

Lucrările mele din domeniul transferului căldurii, al istoriei tehnicii româneşti, precum şi istoria satului Stroieşti au fost primite favorabil peste hotare, impunînd numele ţării în bibliografii şi în recenzii.

- Vi s-au tradus lucrări de-ale dv.? În ce reviste sau volume?

S-au făcut unele demersuri. Intenţia lui Abacus Press din Anglia este nefinalizată încă.

- Se spune că, în viitor, ştiinţa va desfiinţa arta. Ca om de ştiinţă, cum apreciaţi această opinie?

Ştiinţa nu poate desfiinţa arta; o poate doar potenţa. Sînt două moduri diferite de cunoaştere şi exclusivismul n-are şanse. Este adevărat că în finalul acestui secol pragmatic, timpul pentru artă al omului se reduce, din păcate. Sper să găsim proporţia optimă care să ne exprime la timp unele tendinţe de dezumanizare prin renunţare la zona afectelor cultivată de artă.

- Ocupîndu-vă şi de unele aspecte sociologice aţi observat că românul cîntă în mai toate împrejurările. Cum aţi explica această tendinţă?

Românul cîntă mult pentru că îl încîntă spaţiul mioritic şi-i impune ritmurile şi acordurile sale. Fiind muzica la care intru şi eu în rezonanţă, o practic, o caut, o consum, pentru că mă exprimă în planul ei, cu mijloacele ei. Fără muzică, viaţa ar fi mai tristă;

căldură mai puţină; umanismul, eliptic!

- Revenind la anii de liceu îmi amintesc că vă încercaţi puterile şi în poezie. În afară de lucrările ştiinţifice, ce mai pregătiţi?

Scriu mult, în ritm susţinut. Condeiul meu se aşterne uşor pe hîrtie, ore în şir, ziua şi noaptea, vara şi iarna, în zi de lucru sau de sărbătoare. E un modus vivendi. Datorez uşurinţa de a scrie orelor de română din liceu, formaţiei umaniste căpătate în acei ani, cochetăriei cu literele. Este o situaţie stranie pe care un mucalit a caracterizat-o astfel: "Leonăchescu e un inginer cu suflet de poet". Ei bine, asta obligă.

Din 1977 organizez în fiecare primăvară o excursie la Stroieşti cu studenţii de la facultatea la care lucrez. Cu acest prilej vine acolo şi o brigadă de oameni de cultură şi de ştiinţă care dezvoltă în faţa sătenilor diferite teme. Au ajuns astfel, în Stroieşti, personalităţi ca: Dinu C. Giurăscu, Ioan Alexandru, Ion V. Iuga, Mircea Florin Şandru, Angela Moldovan, Gheorghe D. Iscru, Aurelian Sacerdoţeanu, Ion Ionaşcu, Alexandru Strachină, Grigore şi Delia Damirescu Ioana Ricus, George Zarafu, Octavia Treistar, Titi Tudorancea, etc. Grupurile sociale implicate se cunosc mai bine, îşi cunosc reciproc problemele, se stimulează şi se ajută; se crează prietenii şi relaţii care pot dăinui o viaţă. În fond este expresia concretă a sentimentului de patrie şi de unitate. Pentru mine Societatea Cultural - Ştiinţifică "Stroieşti - Argeş" reprezintă o deschidere a vieţii care-mi odihneşte spiritul obosit de termodinamică şi de problemele dure ale energeticii construcţiilor. Este o bucurie în plus la care am subscris voluntar aducînd pentru onoarea ei tributul de sudoare şi timp.

Interviu cu prof. univ. dr. ing. Dan Teodorescu

- Evocaţi, pe scurt, vă rog, anii petrecuţi în liceu.

Primul dascăl căruia îi datorez într-adevăr mult a fost tatăl meu, Cicerone Teodorescu, el însuşi fost elev al liceului N. Bălcescu din Piteşti. El îmi amintea mereu cît de riguroase erau etaloanele folosite de profesorii lui cînd era vorba de învăţătură; de aceea, mai ales că nu ezita să mi le aplice uneori şi mie, cînd am venit de la Cluj la liceul din Piteşti am făcut-o cu o anumită strîngere de inimă. Mai tîrziu din acest sentiment a rămas doar un profund respect pentru carte, ceea ce m-a făcut să mă achit în general onorabil de obligaţiile mele de elev, deşi ca temperament eram înclinat să studiez cu multă atenţie exact lucrurile care nu mi se cereau deloc la şcoală. Cîţiva profesori, în anii superiori ai liceului, în loc să-mi sancţioneze aceste mici nonconformisme, cum probabil meritam, m-au ajutat cu tact şi generozitate, făcîndu-mă să înţeleg ce importă este o cultură armonios dezvoltată şi străduindu-se să mă formeze în acest sens. Îmi amintesc astfel cu veneraţie de profesorii mei Morţun, Steriopol, Fănuică - spre a nu menţiona decît cîteva nume - dascăli autentici, prin vocaţie şi cultură şi, de ce să n-o spunem, odată cu trecerea timpului modele de viaţă pentru noi toţi.

- Nevoia sau plăcerea, v-a determinat să alegeţi cariera pe care o aveţi ?

Cred că mai degrabă o anumită înclinaţie spontană spre studiul legilor naturii, în sens larg. Recunosc că termenul de "înclinaţie" nu este prea bine definit, dar sper că el exprimă cît de cît realitatea. Un mare fizician obişnuia să spună că "tenacitatea înseamnă jumătate geniu" şi mulţi oameni de ştiinţă s-au convins mai tîrziu de adevărul din aceste cuvinte, iar în măsura în care au fost oneşti au şi recunoscut-o. Din păcate Newton, căci despre el este vorba, a uitat să precizeze ce cuprinde cealaltă jumătate. Acolo este desigur loc şi pentru ceea ce se numeşte înclinaţie, sau predispoziţie, precum şi multe, multe altele.

- De la adversarii dv. aţi învăţat ceva ?

De la adversarii leali am învăţat unele lucruri care mi-au plăcut, deşi mă tem că nu mi-au folosit prea mult în viaţă; cu ceilalţi a fost invers: m-au învăţat lucruri folositoare, dar despre care n-aş

spune că mi-au făcut plăcere.

- "Habent sua fata libelli". Ce soartă au avut cărţile dv. ?

Din cele 10 cărţi scrise pînă acum, două au avut o evoluţie singulară, cel puţin din punctul de vedere al reacţiei specialiştilor. Prima a fost "Ingineria biosistemelor", carte în care încercam, să prezint publicului românesc o disciplină nouă, situată la graniţa dintre biologie şi automatică, cu unele puncte de vedere personale. Rezultatul a fost că inginerii au văzut în ea o carte de biologie, iar medicii şi biologii au crezut că e vorba de matematici aplicate. Au existat desigur şi excepţii - îmi amintesc, între altele, de scrisoarea regretatului O. Onicescu, plină de observaţii subtile şi pertinente - dar în medie reacţia a fost rece, ca să folosesc un eufemism. Cealaltă carte, intitulată "Modele stohastice optimizate", îşi propunea un ţel mai înalt, şi anume, redefinirea conceptului de informaţie şi exprimarea mesajelor (mesajele transmise în sistemele biologice sînt un exemplu, deşi nu singurul) printr-un obiect matematic nou, denumit "operator de optimizare" sau "optimizator". Un astfel de mesaj induce o anumită ordine într-un sistem supus legilor întîmplării, aşa cum de exemplu un ordin transmis unei companii de soldaţi, care se mişcă în voie pe un cîmp, de a se aşeza într-un singur rînd, conduce la o stare vizibil mai ordonată a sistemului, aşa numita "aliniere"; O stare de ordine şi mai înaltă s-ar fi obţinut dacă mesajul ar fi pretins ca aşezarea să se facă de pildă "după înălţime, în sens crescător". Or, în toate situaţiile de acest fel realizarea mesajului se poate face în diverse moduri, funcţie de diversele calităţi ale sistemului, pe cînd mesajul este unul singur. Este deci greşit ca informaţia vehiculată de un mesaj să fie estimată prin efectele ei asupra sistemului. Acest punct de vedere - un primum movens al teoriei dezvoltată în cartea mea - a stîrnit o vie opoziţie, mai ales din partea specialiştilor americani, care au luat cunoştinţă de el prin intermediul unor articole publicate în revista "Biological Cybernetics". Totuşi, controversa iscată nu m-a dezamăgit. În fond, mi-am zis parafrazîndu-l pe O. Wilde, singurul lucru cu adevărat supărător este ca despre o carte să nu se vorbească de loc; dacă este criticată, înseamnă că poartă un anumit "mesaj". Am totuşi impresia că de o primire cu adevărat bună se bucură mai ales cărţile foarte "cuminţi", dar rareori mă simt în stare să scriu o astfel de carte.

- Muzica este o adevărată limbă universală. O preferaţi în timpul dv. liber ?

Mai degrabă atunci cînd lucrez. Printr-un efect greu de explicat, ţinînd probabil şi de obişnuinţă, muzica are asupra mea un efect stenic. Rareori scriu un rînd fără ca, alături de mine, "invitat" la festinul ideilor, să se afle şi un mare compozitor, de preferinţă un preclasic. Există corespondenţe între ideile muzicale şi cele ştiinţifice ? Sau doar o anumită stare de spirit comun ?

- Vi s-au tradus lucrări de-ale dv.? în ce reviste sau volume ?

Una dintre cărţile mele de început, din domeniul automaticii a apărut şi într-o versiune germană cu titlul "Entwurf nichtlinearer Regelsysteme" publicată la Heidelberg, iar cartea la care lucrez acum, avînd ca temă reglarea stohastică se va publica simultan în română şi engleză. De asemenea, mai multe dintre brevetele de invenţie obţinute de mine în ultimii ani au cunoscut şi versiuni americane, japoneze, engleze sau germane, în sensul că ţara noastră le-a protejat în ţările respective,-sub forma aşa numitelor brevete omoloage. Articole am publicat în mai multe reviste, cum ar fi "Biological Cybernetice" citată anterior, apoi "International Journal of Control", "Stochastic Processes", Transactions IEEE on Automatic Control ", "Regelungstechnik şi altele, numărul articolelor depăşind cifra 200. Un astfel de articol rămîne însă adeseori o scrisoare fără răspuns, sau cu răspuns tardiv. Mult mai relevante pentru estimarea reacţiei lumii ştiinţifice mi s-au părut conferinţele ţinute la diverse universităţi, de pildă cele de la Cambridge, Lille şi Siegen.

- Toată lumea recunoaşte că ştiinţa, în zilele noastre mai ales, este o putere. Credeţi că va sosi odată vremea cînd ea va "desfiinţa" artele ?

Sînt convins că ştiinţa nu va elimina niciodată artele în general. Există desigur genuri artistice care se sting, uneori fără să atingă maturitatea, dar nu este oare fenomenul acesta prezent şi în ştiinţă sau tehnică ? Mai vorbeşte azi cineva despre calculatoarele cu tuburi electronice ? Oricum, imaginea unei lumi tehnicizate, din care literatura şi muzica au dispărut, mi se pare de coşmar. Perspectiva este însă cu totul improbabilă, chiar şi numai pentru că însuşi omul de ştiinţă, în măsura în care este capabil de creaţie, rămîne un mare consumator de artă.

- Ce ne puteţi spune despre stimulentele, recompensele, premiile pe care le-aţi primit ?

Am avut şansa ca prima mea invenţie "Maşină de echilibrat electrodinamică" să fie distinsă cu Premiul de Stat în anul 1957. Mai tîrziu, diverse alte invenţii (ele totalizează în prezent, în jur de 80), s-au bucurat de aprecieri internaţionale, între care invenţiile "Convertor amplificator" (Medalia de argint, Siegen, RFG, 1970) şi "Motor autoreductor" (Medalia de aur, Koln, 1972).

Notă.

Interviurile au fost realizate de Marin Manu Bădescu.

Scrisori primite de profesorii NICOLAE I. APOSTOLESCU, VIRGIL TEMPEANU și MARIN MANU BADESCU de la scriitori străini

MARIO RAQUES CĂTRE N. I. APOSTOLESCU

Luni, 8 iulie 1907,

Dragă Domnule,

Deoarece primiţi să cer prietenilor dumneavoastră din Bucureşti să facă pentru mine oarecare cercetări suplimentare asupra manuscrisului 130 de la Academie, iată ce mi-ar fi util:

1. Ar putea cineva să-mi facă cunoscut ce spune D-l V.Mongra în ale sale CERCETĂRI LITERARE-ISTORICE despre manuscrisul găsit de dînsul care conţine fragmente din traducerile biblice, şi cred precis să fie manuscrisul 130 al Academiei?

2. Să se examineze în PALIA ce conţine acest manuscris la filele 132 şi următoarele. Pasajele sînt arătate dedesupt:

a) Geneza: capitolul I,, vesetul 28: a se copia întreg versetul.

b) cap(itolul) XXX, vers(etul) 29 şi următoarele: a se copia pe cît e posibil versetele 29-35, de la: "Iacov iar răspunse: Tu ştii cum am slujit" (sau ceva asemănător) pînă la: "Iacov iar luă nuiele verzi".

c) cap(itolul) XLIX a se copia primele 7 versete, pînă la: Iuda şi ultimile 4 sau 5 rînduri ale capitolului, aşa cum este suprimat în manuscris.

d) cap(itolul) XXXVIII, la versetul 12 unde se spune că Iuda s-a dus să tundă oile sale însoţit de Hera din Odolam, acest personaj este numit în manuscris Hera din Odolam bărbatul său ori bărbatul chiar. Cel mai simplu ar fi să se copieze exact fraza.

e) Exodul cap(itolul) VI a se copia primele 9 versete care se termină cu pasajul Moise acestea spuse feciorilor lui Izrail toate.

N-aş vrea să abuzez de bunăvoinţa dumneavoastră şi de a prietenilor dumneavoastră şi nu vă mai cer altceva.

Dacă prietenii dumneavoastră nu mă găsesc prea necuviincios îmi voi permite, totuşi, a mai recurge la dumneavoastră şi la dînşii; dar pentru moment îmi este suficient. Cu atît mai mult, cu cît

deslușirile pe care le cer, diferă de cele pe care le-am cerut D-lui Popovici și, dacă, așa cum sper, acesta îmi va răspunde la rîndul său, eu aș fi de două ori lămurit.

Am, în sfîrșit, publicația MIȘCĂRI CULTURALE a lui I.G.Sbiera. El interpretează ca mine fragmentul din Levitic și vede în ms. Mongra fragmentele traducerii din 1582, dar el n-a văzut nimic pentru PALIA însăși.

Mulțumesc încă o dată,
Al dumneavoastră foarte devotat,
Mario Roques

Arh.Stat. Pitești, fond N.I.Apostolescu, pachet I-40/1899-1912

N. I. APOSTOLESCU CĂTRE EMIL FAGUET

Paris, 21 iunie, 1908
39, Bulevardul Post-Royal

Domnule Profesor,

N-aș vrea să-mi permit a vă deranja prin cererea mea. Dar neștiind dacă veți fi încă la Paris duminica viitoare, îndrăznesc să vă rog respectuos, Domnule Profesor, să-mi acordați într-una din aceste zile, un minut de audiență, înaintea plecării dumneavoastră. Țin mult să vă spun în ce spirit am conceput și am lucrat teza mea despre INFLUENȚA ROMANTICILOR FRANCEZI ASUPRA POEZIEI ROMANE, cu atît mai mult, cu cît introducerea necesară care se referă la planul pe care vi l-am prezentat acum 3 ani, nu însoțește textul tezei.

Primiți, vă rog, Domnule Profesor, expresia celui mai profund respect,

N.I.Apostolescu

Arh.Stat. Pitești, fond N.I.Apostolescu, pachet I-52/1899-1912

EMIL FAGUET CĂTRE N. I. APOSTOLESCU

Dragă Domnule,

Voi fi în mod sigur încă la Paris duminica viitoare. Vă voi vedea cu plăcere.
Al dumneavoastră foarte devotat,
Em. Faguet

Arh. Stat. Pitești, fond N.I.Apostolescu, pachet I-52/1899-1912

NOTE

1. Emile Faguet (1847-1916), membru al Academiei Franceze, istoric și critic literar, autor al cunoscutei HISTOIRE DE LA LITERATURE FRANÇAISE, apologetul clasicismului francez.

Criticul francez aprecia atît de mult teza lui Apostolescu, încît a acceptat s-o prefațeze. În această prefață el subliniază meritele lucrării astfel: "M.Apostolescu avec les recherches les plus diligents et les mieux conduites, a fait un excellent livre sur une questionne des plus interessantes (...), a mis en lumière nette et franche tout ce qui la litterature roumaine doit a la litterature française (...). M.Apostolescu rend ainsi un service signalé a l'histoire de la litterature europeenne (...). C'est un livre qui a le sens de L'OPPORTUNITÉ".

Aceleași aprecieri le-a făcut Em. Faguet și în "Journal des Debats" din 15/16 iulie 1909.

Răspunsul de mai sus al lui Em. Faguet urmează scrisorii din 21 iunie 1908 a lui N.I.Apostolescu.

ANGELO DE GUBERNATIS CĂTRE N. I. APOSTOLESCU
Roma, decembrie 1906

Scump şi onorat confrate,

In speranţa că aţi fi primit înştiiţarea administraţiei mele care vă anunţa publicarea Dicţionarului la care mi-aţi făcut onoarea să subscrieţi, un mare volum de 1506 pagini, vă rog să ridicaţi exemplarul care vă aparţine remiţîndu-mi suma subscrierii (25 franci) la adresa mea, la Roma, Via S. Martino al Macao 11,

Primiţi, scumpe confrate, expresia sentimentelor mele cele mai distinse,

Al Dumneavoastră foarte devotat,
Angelo de Gubernatis

Arh. Stat. Piteşti, fond N.I. Apostolescu, pachet 1-37/1899-1912

FRANCESCO NERI CĂTRE N.I. APOSTOLESCU
Turin, 3 iulie 1908

Domnule Profesor,

Am primit de curînd, în urma scrisorii dumneavoastră atît de amabile, volumul cu studiile dumneavoastră şi opera lui Delavrancea; dumneavoastră (1) nu încetaţi să-mi mărturisiţi chiar de departe, prietenia caldă pe care mi-a produs-o cunoştinţa aşa de preţioasă a dumneavoastră încă de la prima întîlnire. Vă mulţumesc încă o dată şi mă rezerv pentru o dată ce sper să nu fie prea îndepărtată, de a vă oferi, la rîndul meu, cîteva lucrări ale mele care ar putea să vă intereseze pentru afinitatea cu studiile dumneavoastră.

Pînă atunci mă voi ocupa cu deslûşirea cărţii dumneavoastră şi înainte de toate a eseului RITM ŞI MĂSURĂ care mă interesează în mod deosebit.

Nu cred că şederea mea în Italia ar putea prezenta vreun interes pentru cercetările dumneavoastră, pe care le socotesc în prezent referitoare numai la domeniul literaturii franceze; îmi veţi permite însă, să reînnoiesc faţă de Doamna Apostolescu rugămintea de a binevoi să apeleze la mine în orice ar putea să o intereseze în studiile sale italiene.

Binevoiţi, totodată, vă rog, a-i prezenta omagiile mele respectuoase şi vă rog să primiţi, Domnule Profesor, o cordială strîngere de mînă de la

Prea devotatul dumneavoastră,
Fr. Néri

Arh. Stat. Piteşti, fond N.I.Apostolescu, pachet 1-53/1899-1912

NOTE

1. Emitentul se referă la lucrarea lui N.I.Apostolescu, STUDII-LITERATURĂ, ESTETICĂ, FILOSOFIE, Bucureşti, 1904.

(Fără dată)

Domnule Profesor şi scump prieten,

Am aşteptat cam mult ca să vă mulţumesc pentru scrisoarea dumneavoastră binevoitoare şi am făcut de două ori rău pentru că acum mă credeţi mînat de interesele lucrărilor mele. Dar sper în bunătatea dumneavoastră prietenească.

Iată mai întîi despre ce este vorba: eu am cerut în două rînduri Domnului Marais, conservatorul manuscriselor Bibliotecii "Magazin", informaţii, pe care mi le-a trimis, într-adevăr, cu destulă grijă,dar incomplete; şi în viitor n-aş mai putea să insist pentru a treia oară. Aţi vrea dumneavoastră să treceţi personal o jumătate de oră pe la "Magazin" şi să vă uitaţi pentru mine la manuscrisul 980? a.f." 83 verso 84 v; se găseşte acolo o piesă în versuri latine care începe: (cuvinte indescifrabile).

Imi veţi face, de asemeni, mare plăcere dacă adăugaţi la aceasta ştiri despre dumneavoastră şi dacă îmi veţi ierta franceza mea...

Dar ce spuneţi despre limba română? Mă roşesc şi mă gîndesc la ce va fi teribilul "redde-rationem", cînd într-o lună sau aproape într-o lună, mă voi întoarce la Paris cu cărţile dumneavoastră foarte savante şi cunoştinţele mele...

Vă rog, Domnule Profesor, să prezentaţi omagiile mele respectuoase Doamnei Apostolescu şi să binevoiţi a primi toate mulţumirile mele şi bunele sentimente de prietenie.

Al dumneavoastră devotat,
Fr. Néri

Arh. Stat. Piteşti, fond N.I.Apostolescu, pachet I-181/1913/1918

11 august 1908

Dragul meu prieten,

Vă rog, dragă prietene, să-mi scuzaţi răspunsul meu tardiv; nu ştiu unde mi-e capul.

Voi fi la Paris permanent în august şi septembrie şi destul de liber cu începere de la 19 august; dacă aveţi nevoie să mă vedeţi va fi uşor de aranjat o intîlnire.

Pînă atunci, nu voi fi liber decît după-masă în ziua de 15 august (sîmbătă). Eu însumi am să vă cer un serviciu: unul sau mai mulţi elevi de la Şcoala de Limbi Orientale vor merge pentru cîteva luni (august - decembrie) în România pentru a învăţa limba. Aţi cunoaşte în cîteva oraşe (în afara de Bucureşti) familii dispuse să ia unul din aceşti tineri în pensiune pentru o lună sau două şi aţi putea să-mi daţi o scrisoare de recomandare? Prin aceasta ne-aţi face un mare serviciu: aţi voi să ne ajutaţi?

Cu cordialitate,
Mario Roques

Arh. Stat. Piteşti, fond N.I.Apostolescu, pachet I-54/1899-1912

30 august 1908

Dragul meu prieten,

Scrisoarea dumneavoastră mă întristează, mai puţin prin ştirea supărătoare pe care am prevăzut-o, dar care nu este sigură, şi mai mult prin starea de oboseală nervoasă pe care o trădează la dumneavoastră.

Vă rog, un pic de curaj: ceea ce se va putea face pentru dumneavoastră, se va face.

In ceea ce mă priveşte, vă promit să înmînez raportul meu la timp pentru ca dumneavoastră să puteţi anunţa ministerul român înainte de 15/28. Dacă sînt de făcut corecturi la lucrarea dumneavoastră, le veţi face înainte de a o tipări.

Curaj! Cu cordialitate,
Al dumneavoastră, Mario Roques

Arh. Stat. Piteşti, fond N.I. Apostolescu, pachet I-57/1899-1912

EDMOND CHAMPION CĂTRE N.I. APOSTOLESCU

Domnului Apostolescu
Scumpe Domn,

Ne amintim cu plăcere de dumneavoastră; primiți pentru dumneavoastră, Doamna și Domnișoara - nu uitați pe această frumoasă și cuminte fetiță - omagiile noastre.

Numele D-lui Tocilescu ne era foarte cunoscut, spuneați că este magistrul dumneavoastră, el v-a format ca un bun discipol, și n-a murit cu totul.

Vă trimit volumele de Blaise (?) și numărul din "Revista critică". Opera lui Barrès este epuizată.

Vă las cu acestă tristă veste și rămîn, scumpe Domnule, al dumneavoastră devotat și afectuos servitor,

Edmond Champion

Arh. Stat. Pitești, fond N.I.Apostolescu, pachet I-67/1899-1912

NOTE

Maurice Barrès (1862-1923), a scris AMORI et DOLORI SACRUM, DU SANG, DE LA VOLUPTÉ ET DE LA MORT, LES DERACINES, LA COLLINE INSPIRÉE etc. Membru al Academiei Franceze.

Personalitatea sa l-a preocupat și mai tîrziu pe N.I.Apostolescu. In 1915, la o conferință a sa despre scriitorul francez a participat și Simion Mehedinți, atunci director al "Convorbirilor literare". Pentru participare și pentru alegerea acestuia ca membru al Academiei Române, N.I.Apostolescu îi mulțumește și îl felicită la, 24 mai 1915. In răspunsul său S.Mehedinți adaugă în post-scriptum: "Ce bun ar fi un articol în "Convorbiri" despre Barrès. Puțini în România îl cunosc".

In scrisoarea din 7 iunie 1915, N.I.Apostolescu îi promite lui S.Mehedinți: "Deși am publicat, acum vreo cîțiva ani, în "Revue de Roumanie" a domnului V.Arion, un studiu despre Barrès, voi face, totuși cu aleasă plăcere, un articol pentru "Convorbiri", cu privire la acelați mare scriitor, - punctele de vedere din care poate fi privită opera-i fiind multe și felurite..."

CHARLES DROUTES CĂTRE N. I. APOSTOLESCU

Asociația de prietenie
a foștilor elevi
ai Facultății de Litere
din Paris.
Sediul social
La Sorbona
(imprimat)
Dl. Gh.Drouets
secretar general
16 Strada St.-Romain
Paris VI
(parafă)

Paris 8 noiembrie 1909

Domnule și Scump Camarad,

Asociația de prietenie a Foștilor elevi ai Facultății de Litere din Paris va avea plăcerea de a vă înscrie în viitorul său Anuar, printre foștii elevi ai Sorbonei care au obținut, în ultimul an, gradul de doctor in litere.

Dar Comitetul său ar fi și mai fericit dacă ar putea, în același timp, să vadă figurînd numele dumneavoastră pe lista membrilor Asociației noastre. Astfel îmi veți permite să vă reamintesc grupul nostru amical de la a cărui înființare au trebcut mai bine de 25 de ani și care numără azi mai mult de 650 foști elevi ai Facultății de Litere uniți prin legăturile celei mai sincere camaraderii.

Ne-ar fi deosebit de plăcut să vă urăm bine ați venit printre noi.

Primiți, Domnule și scump Camarad, asigurarea sentimentelor mele cele mai distinse și devotate,

Secretarul general
Ch. Drouets
Șef de birou al Ministerului Comerțului
16 Strada St.-Romain Paris 6.

Arh. Stat. Pitești, fond N.I.Apostolescu, pachet I-68/1899-1912

---

5 decembrie 1909

Dragă Apostolescu,

Am primit "Epoca".

Te rog să-mi scrii dacă știi cine a scris articolul nesemnat al revistei lui O.D.(1).

Am scris în "ROMANIA" (IV-fascicola) din 1909 care n-a apărut încă) despre Tocilescu - numai o notiță foarte scurtă.

Aici sîntem destul de bine, dar micul Jean a fost rău bolnav în luna lui septembrie la Bordeaux (enterite infectueuse). Ne-am reîntors la Paris numaidecît, și acum nu-i mai rămîne aproape nimic.

Află că sînt candidat la catedra Școalei Limbilor Or(ientale) împreună cu Șăineanu). Profesorii Școalei și Consiliului de perfecționare m-au ales; alegerea se va face din partea Institutului (urmează inițiale indescifrabile) săptămîna viitoare...

Al Dumneavoastră,

M.Roques

(Original român)

NOTA

1. Ovid Densușianu ?

Arh.Stat. Pitești, fond N.I.Apostolescu, pachet I-69/1899-1912

MAURICE ALLEN CĂTRE N. I. APOSTOLESCU

24 decembrie 1910
25 strada Humboldt

Domnule,

Dumneavoastră ați binevoit să dați în numărul penultim, un lung și foarte interesant răspuns la chestionarul asupra influenței și răspîndirii operei lui Musset în România, pe care vi-l adresase jurnalul Opinia (1).

Rezultatele acestei anchete au fost publicate (în numărul acestui jurnal datat 10 decembrie) dar din nenorocire, într-o formă cu totul incompletă. Unele din răspunsurile realese n-au fost inserate, altele au fost mai mult sau mai puțin scurtate în așa chip, că partea publicată cuprinde de abia o treime din documentele pe care le obținusem.

Chiar concluzia mea a fost, fără înștiințarea mea, modificată.

Printre răspunsurile astfel scurtate, am avut regretul să-l socotesc și pe al dumneavoastră și vă rog să mă scuzați pentru aceasta.

Paralel cu această lucrare măruntă, făcusem alta mai importantă: am reunit în adevăr, într-un volum scrierile lui Musset rămase pînă azi risipite în reviste sau ziare și necuprinse în operele sale complete.

M-am gîndit că poate vă e plăcut să aveți la îndemînă aceste texte pe care dumneavoastră le cunoașteți, fără îndoială, în foarte mare parte și am însărcinat librăria Mercure de France care tocmai a editat această culegere să vă adreseze un exemplar pe care vi-l destinasem.

Acest volum n-are altă pretenție decît să completeze edițiile din formatul in 12 ale operelor lui Musset.

Poate îl voi relua dacă, așa cum sper, obțin în totul sau în parte, manuscrisele autografe ale pieselor inserate; poate că astfel îi voi face adausurile aci.

Astfel, eu sînt fericit, Domnule, mulțumindu-vă pentru răspunsul atît de documentat pe care mi l-ați dat în penultimul număr, să vă ofer un exemplar.

Primiți, vă rog, Domnule, asigurarea sentimentelor mele cele mai distinse,

Maurice Allen

Arh.Stat. Pitești, fond N.I.Apostolescu, pachet I-75/1899-1912

NOTE

1. IN L'INFLUENCE DES ROMANTIQUES FRANÇAIS SUR LA POESIE ROUMAINE, N.I.Apostolescu semnalează influenţa lui Alfred de Musset în scrierile următorilor:

- G.Sion a tradus NAMOUNA şi a publicat-o în "Revista Carpaţilor" (1860), pe care o conducea;
- Petre Grădişteanu şi N.Nicoleanu au tradus, fiecare separat, RAPPELLE-TOI. N.Nicoleanu se resimte de influenţa lui Musset şi în poezia O ILUZIE PIERDUTĂ;
- Mihail Zamfirescu, deşi n-a tradus nici o poezie, a fost discipolul lui A. de Musset. A pus ca epigraf versurile lui Musset din SOUVENIR, în poezia sa CINTEC DE DOLIU;
- V. Alecsandri suferă aceeaşi influenţă în versul "Pe cînd eram in lume tu singură şi eu", din DEDICATIE (STELUŢA);
- Tonul din SATIRĂ DUHULUI MEU a lui Gr. Alexandrescu este cel din LES SECRETES PENSÉES, de Raphael;
- Aceeaşi influenţă se vede şi în versurile Iuliei Haşdeu.

8 octombrie 1911

Domnule şi iubit confrate,

Voi publica săptămîna viitoare cartea mea despre PRIETENIILE LUI LAMARTINE, despre care aţi putut vedea anunţul în "Anale".(1)

Numărul pe care îl veţi primi luni vă citează un lung fragment care nu se poate să nu vă intereseze.

Dacă doriţi să obţineţi un exemplar din această carte, v-aşi ruga să mă înştiinţaţi printr-un viitor anunţ pentru că tirajul este în mare parte reţinut dinainte de către familile interesate şi de către societăţile lamartiniene.

Ca abonat la "Anale", cartea vă va fi predată franco la preţul de 6,90 în loc de 7,90.1

Credeţi-mă, dragă Domnule, foarte devotatul dumneavoastră,

Leon Séché

Str. Cardinal Lemoin Nr.14-Paris

Arh.Stat. Piteşti, fond N.I.Apostolescu, pachet I-79/1899-1912

NOTA

1. Este vorba despre "Analele romantice" conduse de Leon Séché.

26 sept(embrie) 1913

Dragă Domnule,

Cartea mea despre ALFRED DE VIGNY apare mîine în librărie (1). Doriţi să vă trimit un exemplar la preţul de 12 franci predată franco? Volumele sînt aşa de cuprinzătoare, încît costă...

Răspundeţi-mi cu prima poştă căci prima ediţie e aproape trei sferturi reţinută şi am dat dispoziţii să mi se rezerve un oarecare număr de exemplare pentru cititorii "Analelor romantice."

Al dumneavoastră,

Leon Séché

Strada Cardinal Lemoin, 14 - Paris

Arh. Stat. Piteşti, fond N.I. Apostolescu, pachet III-III/1913-1918

NOTĂ

1. Studiu asupra lui Alfred de Vigny a apărut în 1914.

Paris 24 oct(ombrie) - (f. a.)
14 strada Cardinal Lemoin 14

Domnule,

Aţi avea bunătatea să-mi trimiteţi cartea dumneavoastră INFLUENŢA ROMANTICILOR FRANCEZI ASUPRA POEZIEI ROMÂNE?

Cartea interesează în mod cu totul deosebit "Analele romantice" pe care le conduc şi mă mir că încă n-am primit-o(1).

Credeţi, Domnule, în sentimentele mele cele mai distinse,

Leon Séche

Arh.Stat. Piteşti, fond N.I.Apostolescu, pachet II-182/1913-1918

NOTA

1. Leon Séché mai conducea ziarul "La Réforme catholique".

ROBERT SPINDLER

Către,

Ministrul Reichului pentru Ştiinţă, Educaţie şi Cultura Poporului

prin,

Domnul rector al Universităţii Munchen

Priveşte - Continuarea lectoratului românesc prin prof. dr. Virgil Tempeanu

Bucureşti - la Universitatea Munchen

16 august 1937

Rog pe d-l ministru al Reichului pentru Ştiinţă, Educaţia şi Cultura Poporului, să intervină la Ministerul Educaţiei din Bucureşti, ca lectorul de pînă acum pentru limba română, literatură şi cultură, profesorul dr. Virgil Tempeanu, să-şi exercite şi mai departe activitatea sa didactică la Universitatea noastră.

Profesorul Tempeanu ca om de ştiinţă, profesor şi organizator a activat cu extraordinar succes în cei 2 1/2 ani şi se bucură la noi, în Munchen, de cea mai mare preţuire în cercurile largi, interesate spiritualiceşte.

Indeosebi, cu privire la "Institutul de cultură germano-român", care în mare parte îşi datoreşte existenţa străduinţelor sale, şi este avizat în colaborarea sa în conducere, ca şi în interesul cursurilor de vară pentru străini, pentru care el activează puternic în patria sa, ar fi imperios necesară rămînerea sa la Universitatea noastră.

Imi îngădui rugămintea de a interveni ca această chestiune să fie aranjată cel mai tîrziu pînă la începutul semestrului de iarnă al anului 1937/1938 şi de aceea îmi permit rugămintea de a se interveni rapid.

(ss) Robert Spindler (1) - Decan

Comunicată de prof.dr. Virgil Tempeanu

NOTA

1. Prof. de filologie germană, prodecan la Facultatea de Filosofie din München

F. DIRLMEIER CĂTRE VIRGIL TEMPEANU

München 23
Hollandstr. 9.

16 X 1938

Iubite domnule Profesor,

Vă mulţumesc din inimă pentru trimiterea cărţii Dumneavoastră NIBELUNGII (1) şi vă felicit pentru excepţionala realizare. Am citit-o deja şi m-am bucurat de frumoasele rezultate de acum. E înviorător de citit capitolul II ! (...). Ca un mic adaos bibliografic, aş putea să vă indic: W.Gehl, "GLORIA ŞI ONOAREA LA GERMANII NORDICI", Lpz. 1937. De fapt, bibliografia Dumneavoastră este excepţional de multilaterală.

De cînd ne-am văzut la Paris, în familia mea s-au petrecut două evenimente importante: soţia mea are un fiu (Ulf. Natural germanic fie din Olaf, fie din Ulfilas); iar eu am primit aici catedra de greacă.

Vă trimit alăturat o fotografie cu actuala mea familie, din păcate, scaunul de profesor de greacă nu s-a lăsat fotografiat.

Felicitîndu-vă încă odată şi în numele soţiei, vă rog să transmiteţi cordiale salutări soţiei Dumneavoastră.

Al Dumneavoastră,

F.Dirlmeier (2)

Comunicată de prof. dr. Virgil Tempeanu

NOTA

1. E vorba despre SIPPENFEINDSCHAFT IM NIBELUNGENLIED (V.T.)
2. Profesor universitar la Universitatea din München cu care am vizitat Expoziţia de la Paris în 1937 (V.T.)

Dr. KARL von KRAUS CĂTRE VIRGIL TEMPEANU

Prof. univ. dr. Carl von Kraus

München 18 X 1938

Mult stimate domnule coleg,

Am citit cu mult interes şi folos frumoasele Dumneavoastră expuneri despre SIPPENFEINDSCHAFT UND WIDERVERGELTUNG IM NIBELUNGENLIED (Duşmănie intre rudenii şi răzbunare în cîntecul Nibelungilor) şi m-am bucurat mult (văzînd) ce luptător brav şi înzestrat cu excepţională pregătire a găsit în Dumneavoastră iarăşi poezia noastră medievală.

Fie ca traducerea pe care o plănuiţi a acestui cîntec, să-i aducă mulţi admiratori, şi lucrării Dumneavoastre succesul meritat.

Cu cele mai frumoase mulţumiri,

Al Dumneavoastră foarte devotat,

Kraus (1)

Comunicată de prof. dr. Virgil Tempeanu

NOTA

1. Unul din cei mai mari medievişti germani, avînd numeroase lucrări despre epica şi lirica Evului Mediu.

FRIEDRICH EICHINGER CĂTRE VIRGIL TEMPEANU

Viena, 24 octombrie 1938

Domniei Sale
Domnului Secretar General al "Institutului de cultură româno-germană"
Profesor dr. Tempeanu
București

Mult stimate domnule Profesor,

Ar fi pentru noi deosebită cinste dacă Dumneavoastră, mult stimate domnule Profesor, ați avea bunătatea să ne trimiteți o contribuție originală din pana Dumneavoastră, în "sensul relațiilor germano-române".

Deoarece publicația noastră este trimisă la întreaga presă germană de frunte, după toate prevederile, articolul Dumneavoastră s-ar bucura de cea mai largă publicitate.

Ne îngăduim să vă aducem la cunoștință că am servit în repetate rînduri personalității politice, economiști, oameni de știință și cultură.

In cazul cînd Dumneavoastră, mult stimate domnule Profesor, ați dori exemplare din lucrarea Dumneavoastră, să le trimiteți la presa cu care aveți legături, vă stăm imediat la dispoziție cu exemplare cerute de Dumneavoastră.

Articolul ar putea să fie scris în românește, dar, bineînțeles, l-am prefera în limba germană (1).

Sperăm, mult stimate domnule Profesor, că veți da urmare rugăminții noastre.

Cu salut german,
Friedrich Eichinger

Comunicată de prof. dr. Virgil Tempeanu

NOTA

1. S-a trimis articolul RELAȚII CULTURALE ROMÂNO-GERMANE PÎNĂ LA UNIREA PRINCIPATELOR.

HANS HEINRICH BORCHERDT CĂTRE VIRGIL TEMPEANU

Stimate și iubite domnule coleg,

Solln bei München 9 Nov. 1938

Nu v-am mulțumit încă pentru amabila trimitere a celor două noi scrieri ale Dumneavoastră pentru că mă mîngîiam cu speranța să vă salut aici la începutul semestrului de iarnă și să vă strîng mîna. Ieri însă ședeam în cancelarie fără Dumneavoastră și nimeni nu-mi putea da vreo știre despre Dumneavoastră, astfel că mă tem că și în semestrul acesta greutățile, care se pun în calea Dumneavoastră aici, nu s-au înlăturat.

Dumneavoastră știți cît de mult ne-am fi bucurat, soția mea și cu mine, de întoarcerea stimatei Dumneavoastră soții și a Dumneavoastră.(...)

Tocmai lucrările Dumneavoastră cele mai recente dovedesc lămurit cît de mult cunoașteți literatura și cultura germană.

Multe observații fine despre CÎNTECUL NIBELUNGILOR cuprinde lucrarea Dumneavoastră. Nu mă îndoiesc de faptul că și în Germania va găsi prețuirea ce i se cuvine 1.(...)

Cu salutări sincere de la casă la casă.
Al Dumneavoastră foarte devotat,
Hans Heinrich Borcherdt 2.

Comunicată de prof. dr. Virgil Tempeanu.

NOTA

1. A fost recenzată favorabil și relevată și de ultima mare ISTORIE A LITERATURII GERMANE în 8 volume de Helmut von Boor și Richard Newald (Vol II, pag. 169).
2. Profesor de Istoria literaturii germane moderne la Universitatea din München și directorul Muzeului Teatrelor din Munchen. (V.T.)

RUDOLF WIRBT CĂTRE VIRGIL TEMPEANU

"Geistige Arbeit"
Revistă din lumea științifică, Berlin

18 XI 1938

Mult stimate domnule Profesor,

Cunoașteți, desigur, revista noastră GEISTIGE ARBEIT (Munca spirituală), din care vă trimitem, cu același curier, cîteva numere. La sugestia domnului profesor Hartl din München, vă întrebăm cu respect, dacă ați fi dispus să colaborați la revista noastră și dacă doriți să scrieți un material cu o temă, care să se adreseze unui cerc larg de cititori.

Dacă acceptați oferta noastră, v-am rămîne recunooscători pentru propuneri de subiecte.

Cu deosebită stimă, profund îndatorat,
Redactor șef,
Rudolf Wirbt

Comunicată de prof. dr. Virgil Tempeanu

Dr. FOCHLER HAUKE CĂTRE VIRGIL TEMPEANU

ACADEMIA GERMANĂ

Munchen 11 mai 1939

Mult stimate domnule profesor,

Vă mulțumesc foarte mult pentru scrisoarea dumneavoastră din 26 aprilie și pentru trimiterea articolului dumneavoastră DESPRE CULTURA GERMANĂ ȘI SENTIMENTUL NAȚIONAL ROMÂNESC.

Il voi publica într-unul din numerele viitoare. Cu alese salutări,

Al dumneavoastră devotat, Dr. Fochler Hauke

Comunicată de profesor dr. Virgil Tempeanu

ACADEMIA GERMANĂ Munchen 14 aprilie 1938

Mult stimate domnule Profesor,

Imi iau îngăduința să vă transmit regulat, de aici înainte revista noastră "Stimmen aus Sudosten". Prezentăm din nou informații despre evenimentele culturale și despre unele traduceri din operele poetice românești.

V-aș rămîne recunoscător, dacă întîmplător ați putea recenza unele numere în ziarele și revistele românești și mai ales în "Revista germaniștilor români".

In afară de aceasta, v-aș fi recunoscător dacă ne-ați putea trimite, de la caz la caz, știri culturale importante din România, respectiv despre noi opere poetice sau recenzii ale acestora, pentru ca revista noastră să se poată ocupa și de România.

In ceea ce privește înființarea la München a "Institutului de cultură germano-român", situația nu e clară doarece, din păcate, Dumneavoastră nu mai sînteți aici, iar domnul dr. Kolbenheyer s-a retras din funcția de președinte.

In așteptarea colaborării Dumneavoastră prietenești, vă trimit cele mai alese salutări,

Dr. Fochler-Hauke, Secretar General

Din arhiva prof. dr. Virgil Tempeanu

ACADEMIA GERMANĂ

München 8, 16 Oct. 1939

Mult stimate domnule Profesor,

Vă mulţumesc foarte mult pentru rîndurile Dumneavoastră amicale din 12 octombrie. Mă bucur că veţi recenza numărul trimis. Zilele acestea vă voi expedia o revistă festivă a Academiei Germane numită DESPRE STILUL GERMAN care se publică pentru a sărbători împlinirea a 65 ani de la naşterea domnului preşedinte.

V-aş fi recunoscător dacă aţi recenza şi această publicaţie în "Revista Germaniştilor Români".

Cu alese salutări,
Al Dumneavoastră devotat,
Dr. Fochler-Hauke

Comunicată de prof. dr. Virgil Tempeanu

DR. CHARLOTTE BAUSCHINGER CĂTRE VIRGIL TEMPEANU

ACADEMIA GERMANĂ

Domnului Profesor dr. Virgil Tempeanu
Bucureşti II, România
Str. Turda 188

München 11 mai 1939

Mult stimate domnule Profesor,

Ne permitem azi să vă cerem colaborarea în următoarea problemă:

Academia Germană publică de 3 ani în "Comunicările" sale, Informaţii privind Cartea germană în limbi străine, care apar sub forma unei cuprinzătoare culegeri de material din peste 20 de ţări, ca nişte articole literar-statistice (...). Intrebarea noastră este dacă aţi fi dispus să luaţi asupra Dumneavoastră redactarea acestor liste pentru anul 1938 şi să ne trimiteţi materialul pînă la 1 august.(...)

V-am rămîne deosebit de recunoscători, pentru un răspuns cît mai grabnic şi Vă salutăm cu deosebită stimă,

Dr. Charlotte Bauschinger

P.S.
La 29 XI 1939, aceeaşi mulţumeşte pentru trimiterea listei cerute.

Comunicată de prof. dr. Virgil Tempeanu

PROF. DR. IULIUS WILHELM CĂTRE VIRGIL TEMPEANU

Seminarul de filologie romanică
Universitatea din Tubingen Tubingen, 13 V 1965

Iubite domnule coleg Tempeanu,

Intors de la congres, găsesc frumosul Dumneavoastră volum cu traducerea CÎNTECUL NIBELUNGILOR în versiunea Dumneavoastră. Pentru acest preţios dar şi pentru dedicaţia amabilă, vă mulţumesc cordial. (...)

Din luna octombrie am fost emeritat (pensionat) dar ţin cursuri mai departe, într-o mică măsură 1.

Cu sănătatea o ducem mulţumitor. Ce plăcută ar fi o revedere cu Dumneavoastră după un timp atît de îndelungat. Să auzim de bine despre Dumneavoastră !

Un salut călduros întregii familii. Cu veche amiciţie,

Prof. dr. Iulius Wilhelm 2
Consilier guvernamental

Comunicată de prof.dr. Virgil Tempeanu

NOTA

1. La universităţile germane profesorii pensionari ţin cursuri cît pot, cu un număr redus de ore. Cel căruia îi-e adresată acestă scrisoare, s-a pensionat de la Politehnica din Bucureşti (rector prof. Dinculescu), de la care a plecat ca dintr-o sală de aşteptare din gară. (V.T).
2. Fost profesor la Universitatea din München, apoi la cea din Tübingen. Membru în comitetul lui "Deutscher-rumanisches Kultur Institut" din München. Are numeroase studii despre literatura franceză.

Prof. Dr. IULIUS WILHELM către VIRGIL TEMPEANU

Tubingen 5 mai 1967

Iubite domnule Profesor Tempeanu,

Vă mulţumesc mult pentru trimiterea traducerii Dumneavoastră GUDRUNA şi pentru dedicaţie. Zelul şi prospeţimea muncii Dumneavoastră nu pot decît să mă uimească şi trebuie să vă felicit. Despre propria-mi muncă nu pot spune nimic. Nu m-am ocupat niciodată cu germana medievală, iar cunoştinţele mele de româneşte sînt modeste 1. Socotesc frumosul dar ca o mărturie a vechii prietenii, volumul se prezintă tehnic foarte frumos şi constituie o bucurie pentru orice bibliofil.(...)

In septembrie anul trecut am împlinit 70 de ani.(...) M-am angajat la o lucrare despre NOUL ROMAN şi ANTI-TEATRUL IN FRANTA CONTEMPORANĂ.

Am fost cu maşina noastră, pe care o conduce numai soţia, în diferite ţări străine. Dacă n-ar fi România aşa departe ! Ce frumos ar fi să ne revedem şi să reîmprospătăm toate amintirile ! In a doua jumătate a lui aprilie 1968 are loc la Bucureşti un congres internaţional de lingvistică 2. Ar fi un prilej, dacă aş fi lingvist în sens restrins.

Cu veche stimă şi prietenie,

Al Dumneavoastră devotat,

Iulius Wilhelm 3

Din arhiva prof. dr. Virgil Tempeanu

NOTE

1. Profesorul Iulius Wilhelm, ca romanist a fost auditorul cursului de limba română ţinut de Virgil Tempeanu la Universitatea din München.
2. Congresul de lingvistică romanică, ţinut în 1968, la Bucureşti.
3. Iulius Wilhelm a fost profesor de filologie romanică la Universitatea din München, apoi la cea din Tübingen. Membru în comitetul lui "Deutscher- rumanisches Kultur Institut" din München.

DR. SCHULZ CĂTRE VIRGIL TEMPEANU

Institutul "Goethe"
München
Administraţia centrală
Secţia II, Limbă   14 noiembrie 1969

Mult stimate domnule profesor Tempeanu,

Vă adresez cordiale mulţumiri pentru marele dar pe care l-aţi făcut Institutului "Goethe" prin trimiterea lucrărilor Dumneavoastră de germanistică.

Intr-adevăr, ne-am bucurat foarte mult că aţi dispus să ni se trimită cărţile, cărora le vom da un loc de cinste în biblioteca noastră.

Doamna care ne-a adus cărţile, ne-a informat amănunţit despre activitatea Dumneavoastră şi cît de mult vă ocupaţi cu literatura germană.

Dacă aţi dori să vă trimitem vreo lucrare literară, am face-o cu multă plăcere.

Vă rugăm numai să ne comunicaţi aceasta.

Cu mulţumiri călduroase şi multe salutări,

Al Dumneavoastră,

Dr. Schulz

Comunicată de prof. dr. Virgil Tempeanu

Piteşti, 9 ianuarie 1973

Domnule Lecomte,

Prin această scrisoarre vă rog să mă ajutaţi într-o problemă care mă interesează mult.

Iată despre ce este vorba:

In 1909 profesorul Nicolae Apostolescu a obţinut diploma de doctor în Litere la Sorbona cu teza INFLUENTA ROMANTICILOR FRANCEZI ASUPRA POEZIEI ROMANE IN SECOLUL AL XIX-LEA, în comisia prezidată de Emil Picot. Această teză a fost prefaţată de Emil Faguet, de la Academia Franceză.

Pentru pregătirea acestei opere, N.I. Apostolescu a purtat o vastă corespondenţă cu Emil Picot, Emil Faguet, Mario Roques, Leon Seche, Maurice Allen etc.

Personal posed scrisorile trimise de către aceste personalităţi lui N.I. Apostolescu, dar îmi lipsesc scrisorile care au fost adresate de N.I. Apostolescu acestora şi care cred că se găsesc în diverse arhive, muzee sau biblioteci din Paris.

Dacă nu mă consideraţi necuviincios, mi-aş permite să apelez la ajutorul dumneavoastră şi al prietenilor dumneavoastră. Mi-aţi putea face cunoscute aceste scrisori?

Nu vreau să abuzez de bunăvoinţa dumneavoastră şi nu vă mai cer altceva.

Aştept răspunsul dumneavoastră.

Vă rog să prezentaţi Doamnei Lecomte, din partea mea şi a soţiei mele, omagiile noastre respectuase şi să primiţi toate mulţumirile noastre.

Marin Manu Bădescu,
Profesor, Piteşti
Str.Horia, Cloşca şi Crişam, nr.4
R o m â n i a

Pitești, 2 III 1973

Dragă Domnule Lecomte,

Am primit răspunsul dumneavoastră care mi-a făcut mare plăcere.

Vă rog să aveți amabilitatea să prezentați această scrisoarre domnului profesor Eugen Simion, de la Lectoratul de limba română de la Sorbona.

Mulțumindu-vă, vă rog să primiți, Domnule Lecomte, asigurrarea sentimentelor mele cele mai distinse.

Marin Manu Bădescu
0300 - Pitești
Str. Horia, Cloșca și Crișan nr.4
R o m â n i a

Pitești, 6 August 1977

Mult stimate domnule Lombard,

Universitatea din Lund - Suedia,

Cunosc activitatea dumneavoastră și prețuirea pe care o manifestați față de limba română pe care o cunoașteți la perfecție. Ca una dintre personalitățile de mare vază în lingvistică, ați întreținut, desigur, relații cu diferiți scriitori români.

Intenția noastră este să publicăm (dacă se va aproba chiar în Editura Academiei) un volum de scrisori inedite ale unor scriitori români și străini.

În acest scop, vă rugăm să aveți amabilitatea de a ne trimite cîteva din astfel de scrisori care se referă la relațiile culturale, lingvistice sau literare, indiferent din ce perioadă ar fi. Din bogata dumneavoastră corespondență vă rugăm să selectați ceea ce credeți că ar fi mai potrivit cu intenția noastră.

Imi dau seama că scrisorile expediate de dumneavoastră se găsesc în arhivele scriitorilor români respectivi. Dar nu toate aceste arhive se găsesc în bibliotecile publice. De aceea, poate aveți unele ciorne (concepte) ale acestora, pe care ni le-ați putea comunica.

Odată cu mulțumirile noastre cordiale pentru acest mare serviciu, vă rog să primiți, stimate domnule profesor, expresiunea sentimentelor noastre de înaltă considerație.

Prof. Marin Manu BĂDESCU
0300 Pitești
Str. Horia, Cloșca și Crișan, nr.4
România

P.S. Imi iertați îndrăzneala dacă vă cer să-mi comunicați numele și adresa altor personalități suedeze care dețin astfel de corespondență ?

M.Bădescu

PRIN AMABILITATEA PROF. UNIV. DAN TEODORESCU DIN TIMIŞOARA.

Piteşti, 29 august 1977

Stimate domnule P. Higgins,
Universitatea din Mineapolis - U.S.A.,

Odată cu cartea OAMENI DE SEAMĂ AI LICEULUI " N.BĂLCESCU ", pe care vi-o trimit, îmi permit să vă exprim satisfacţia că a stîrnit interesul unor personalităţi ca a dumneavoastră în cunoaşterea şi pe această cale a unor realizări ale oamenilor de ştiinţă din Argeş.

Aici nu sînt decît schiţate unele din aceste realizări. Ele sînt mult mai numeroase, mai importante şi ar merita un studiu aprofundat.

Îmi permit, de asemenea, deşi nu vă cunosc, să vă adresez totodată o rugăminte. Vă informez că am în pregătire volumul SCRIITORI ROMnI ŞI STRĂINI ÎN CORESPONDENŢĂ. Prin acest volum vrem să demonstrăm relaţiile literare şi culturale de-a lungul timpului, dintre noi şi alţi scriitori (străini), precum şi dezvoltarea literaturii noastre.

Cred că astfel de scrisori schimbate între unii scriitori români şi francezi, germani,englezi etc. se află în diferite biblioteci străine din U.S.A. Cum, însă, acestea nu pot fi cercetate de noi, pentru că sîntem foarte departe de dumneavoastră, apelăm la amabilitatea care vă caracterizează pentru procurarea lor.

Vă rămîn îndatorat pentru acest serviciu pe care mi-l faceţi şi vă rog să primiţi respectuoasele mele mulţumiri.

Cu multă stimă,

Prof. Marin Manu Bădescu,
0300 Piteşti
Str. Horia, Cloşca şi Crişan, nr.4
România

Piteşti, 16 febr.1978

Stimate d-le. prof. Ilie Dan,

Universitatea din Aix-en-Provence,

Cunoaştem activitatea dv. în calitatea de conducător al catedrei de limbă şi literatură română de la Facultatea de Litere a Universităţii din Aix-en-Provence. În această calitate, faceţi cunoscute şi alte aspecte ale tradiţionalelor legături culturale franco - române.

Pentru noi, cei din ţară, este o mîndrie faptul că dv. faceţi cunoscute limba, literatura şi alte forme de cultură românească în străinătate. Aceasta ne încurajează să vă adresăm o rugăminte. Iată despre ce este vorba:

Am elaborat un volum de corespondenţă dintre diferiţi scriitori români şi străini (indiferent de epoca în care au trăit scriitorii). Cum cercetarea diferitelor arhive şi biblioteci din Franţa nu ne este posibilă, aceasta necesitînd prezenţa noastră timp îndelungat acolo, vă adresăm un călduros apel ca împreună cu studenţii dv. să cercetaţi o astfel de corespondenţă prezentă - credem - şi în Aix-en-Provence.

În felul acesta aţi aduce o deosebită contribuţie la relevarea altor aspecte mai puţin cunoscute ale numeroaselor relaţii culturale şi literare dintre poporul român şi cel francez. Această contribuţie va fi în mod expres specificată în volumul pe care îl vom publica.

Daţi-ne voie, stimate tov. prof. Ilie Dan, să vă adresăm anticipat viile noastre mulţumiri pentru acest act de generozitate faţă de noi.

Cu mii de mulţumiri,

Marin Manu Bădescu
0300 Piteşti
Str. Horia, Cloşca şi Crişan, nr.4
România

ASSOCIATION CULTURELLE PAYS DE LOIRE
— ROUMANIE „MIHAIL EMINESCU"
15 rue du Bois Savary,
St. Nazaire 44600,
tel. (40) 22-02-09

Saint Nazaire, 4 martie 1978

Domnului Prof. Marin Bădescu,

Stimate Domnule Profesor,

Vă mulţumesc pentru scrisoarea dumneavoastră şi pentru cuvintele calde de încurajare pentru activitatea noastră de răspîndire a culturii româneşti în Franţa. Trebuie să vă spun că poporul francez, care are multe afinităţi cu poporul român, este foarte sensibil la tot ce este legat de România. Spectacolele de muzică populară şi expoziţiile organizate de asociaţia noastră se bucură de un imens succes. Francezii care au vizitat România, se reîntorc cu amintiri frumoase şi povestesc tuturor de poporul românesc atît de ospitalier şi prietenos. Chiar în vara aceasta vom întreprinde cu toţi membrii asociaţiei şi cu un grup de tineri un voiaj în România; unii vor vedea România pentru prima oară, alţii pentru a doua, a treia sau a patra oară. Actualmente ducem tratative în vederea unei "înfrăţiri" între oraşele Sinaia şi St. Nazaire.

In ceea ce priveşte rugămintea dumneavoastră: Bineînţeles că ideea dumneavoastră de a publica o eventuală corespondenţă a unor oameni de litere francezi cu scriitori români mă interesează. Am şi luat legătura cu bibliotecarul Sorbonei, însă presupun că la Paris s-au făcut deja cercetări în acest sens. Ar fi interesant de văzut dacă în oraşele de provincie s-ar putea găsi astfel de arhive. Soţul meu, care are o catedră de liceu şi una la facultate se va interesa şi el în cercurile universitarre şi vă vom ţine la curent. Vara, în timpul vacanţei, călătorim mult şi avem ocazia să ne interesăm de această problemă.

Poşta merge foarte bine şi nu este necesar să trimiteţi scrisorile recomandat.

Vă adresez, Stimate Domnule Profesor, salutările noastrre cele mai calde.

E. Linkey
46, Allee des Albatros
44600 Saint Nazair, France

STIMATĂ DOAMNĂ PROFESOARĂ HUSKOVA
Universitatea din
Bratislava
Piteşti, 4 martie 1978

Vă rog să-mi permiteţi a vă transmite respectuoase urări de sănătate încă mulţi ani de acum încolo, cu ocazia împlinirii vîrstei Dumneavoastră de 80 de ani.

Cunoaştem activitatea Dumneavoastră ca o foarte bună cunoscătoare a limbii şi literaturii române din care aţi tradus opere de ale lui I. Creangă, M. Sadoveanu, Z. Stancu şi M. Beniuc. Noi, românii, sîntem deosebit de recunoscători pentru această nobilă activitate de mesageră a literaturii române în ţara Dumneavoastră, vecină şi prietenă cu ţara noastră.

Ştiu că aţi fost eleva regretatului nostru profesor Densuşianu, cu care am dat şi noi examen de licenţă în luna iunie a anului 1938, cu puţin timp înainte de încetarea sa din viaţă.

Am elaborat un volum de corespondenţă inedită dintre diferiţii scriitori români şi străini. Credem că şi Dv. deţineţi astfel de scrisori de la Ov. Densuşianu şi de la alţi scriitori români. V-am ruga, dacă binevoiţi, să ne comunicaţi textele cîtorva scrisori pe care le consideraţi că aduc unele informaţii despre schimburile literare şi culturale româno-cehoslovace. Aceste scrisori vor completa un gol în volumul nostru şi, de aceea, vor prezenta o importanţă deosbită. In volum vom face precizarea că ne-au fost comunicate de Dumneavoastră.

Pentru osteneala Dv. şi pentru acest mare serviciu pe care îl faceţi culturii noastre, vă rugăm să primiţi, stimată Doamnă Huskova, respectuoasele noastre omagii şi mii de mulţumiri.

Prof. Marin Manu Bădescu
0300 Piteşti
Str. Horea, Cloşca şi Crişan, nr. 4.
România

P.S.

Dacă, eventual, puteţi să ne comunicaţi şi textul altor scrisori vă sîntem deosebit de recunoscători.

M. Bădescu

Stimate Domnule Rector,

Apelăm la gentilețea Dv. pentru a transmite scrisoarea alăturată profesoarei Jindra Huskova, fostă profesoară de limba și literatura română, la Universitatea din Bratislava, a cărei adresă n-o cunoaștem.

Dînsa este rugată să ne comunice textele unor scrisori ale diferiților scriitori români și cehi sau slovaci.

Cu mulțumiri,

Prof. Marin Manu Bădescu
0300 Pitești
Str. Horea, Cloșca și Crișan, nr. 4
România

D-lui. Rector al Universității din Bratislava.

MULT STIMATE DOMNULE LINKER,

Universitatea din
Saint-Nazaire,
Pitești, 24 martie 1978

Am primit chiar ieri scisoarea dumneavoastră din 4 martie, anul curent, pentru care vă mulțumesc din inimă. Mă bucur că ideea de a publica o corespondență dintre diferiți scriitori români și străini o găsiți interesantă. Aceasta mă încurajează și mai mult în activitate mea. Vă închipuiți ce mari speranțe îmi dați cînd îmi scrieți că ați luat legătura cu bibliotecarul Sorbonei, sau că în timpul vacanței de vară, odată cu călătoriile pe care le veți face, vă veți interesa și de această problemă.

Sînt sigur că strădaniile dumneavoastră vor fi încununate de succes și că veți aduce o deosebită contribuție la o și mai amplă punere în valoare a relațiilor culturale franco-române, existente de-a lungul veacurilor.

Apreciez ca toți românii în mod cu totul deosebit dorința dumneavoastră de-a face cunoscută cultura românească dincolo de hotarele țării.

Vă rog să-mi permiteți ca din cînd în cînd să vă mai adresez cîte o scrisoare în acest scop.

Primiți, vă rog, Doamnă și Domnule profesor Linker, asigurarea deosebitei mele stime.

Prof. Marin Manu Bădescu,
Str. Horia, Cloșca și Crișan, nr.4
0300 Pitești
România

Pitești, 12 mai 1988

Către,

USTAV PRO CESKOU A SVETOVOU LITERATURU - CSAV
PRAGA, Strahovske nadvori 132
CEHOSLOVACIA

Stimați domni,

Cercetînd corespondența literară dintre unii scritori străini am găsit și cîteva scrisori ale scriitorului ceh Karel Pat'ha adresate lui Victor Eftimiu, prin anii 1957-1963.

Pentru că în enciclopediile consultate n-am aflat numele lui Karel Pat'ha, vă rog insistent să-mi indicați cîteva date bio - bibliografice privitoare la acest scriitor ceh. In scrisorile adresate lui Victor Eftimiu, Karel Pat'ha afirmă că i-a tradus, împreună cu Ion Secăreanu (consulul general al României la Praga), piesa OMUL CARE A VĂZUT MOARTEA, sub titlul MUZ KTERY VIDEL SMURT. Același Karel Pat'ha se oferea să traducă și piesa CASTELUL FĂRĂ FANTOME, tot a lui Victor Eftimiu, sub titlul ZAMEK BEZ STRASIDEL. De asemenea, voia să traducă piesa DOUĂ LUMI, de Ch. Cristian Păucescu. Vă rog să-mi comunicați dacă a tradus această piesă.

Menționez că acest Karel Pat'ha a învățat, între timp, foarte bine limba română, în care a trimis o scrisoare sorei lui Victor Eftimiu, scrisoare în care se pomenește numele altui scriitor ceh, autor al piesei AJUNUL BOGATILOR (UN AJUN CU PREA MULTE). Acest scriitor se numește Blazek. Vă rog să aveți amabilitatea de a-mi oferi și despre Blazek, date bio - bibliografice. Intr-o enciclopedie cehă am găsit mai multe nume Blazek, dar de altă profesie, nu scriitor.

Tot Victor Eftimiu a primit scrisori de la Vettli Rsell,o româncă ce s-a căsătorit și a rămas în Cehoslovacia, în urma căsătoriei. Ați putea să-mi furnizați unele date și despre această familie?

De asemenea, vă rog să corectați:

- Muz ktery videl smurt
- Zamek bez stasidel
- Kam vede lakomstve
- Prilis stedry vecer - comunicîndu-mi forma corectă a acestor titluri.

Toate aceste informații vor însoți, în note, scrisorile dintre Victor Eftimiu și scriitorii respectivi, pe care doresc să le public

cu specificarea că mi-au fost puse la dispoziție de dumneavoastră.

Tot atît de interesat sînt și de răspunsurile lui Victor Eftimiu, sau de alte scrisori dintre unii scriitori cehi și români. Dacă mi le trimiteți le vom publica sub semnătura noastră sau a dumneavoastră.

La rîndul meu, vă stau la dispoziție cu informații literare similare.

Cu mulțumiri,

Marin Manu Bădescu
0300 Pitești
Str. Horea, Cloșca și Crișan, nr.4
România

Pitești, 6 octombr

STIMATE DOMNULE DIRECTOR HANS WYSLING

Pitești, 6 octombrie

Vă trimitem alăturatele scrisori ale lui Thomas Man scriitorului român Camil Baltazar, cu rugămintea de a le noul "ANUAR THOMAS MANN", care va apărea chiar în acest an

Precizăm că aceste epistole sînt INEDITE - ele nefigurî mul THOMAS MANN - SCRISORI - Editura "Universul", Bucureșt în unele periodice.

După apariția ANUARULUI THOMAS MANN, vă rugăm să ne trim tra rambus, un exemplar pe adresa noastră.

Odată cu mulțumirile noastre, vă rugăm să primiți, stima director Hans Wysling, deosebita noastră stimă,

Prof. Marin Manu Bădescu,
Str. Horia, Cloșca și Crișan, nr
0300 Pitești
România

Domnului Director Hans Wysling,
"Thomas Mann Archiv"
8001 Zurich,
Schonberggasse 15
Elveția

ȘCOALA POLITEHNICĂ FEDERALĂ ZURICH
Arhivele Thomas Mann

CH - 8100 Zurich
Schonberggasse 15
Tel. 01/256 40 45
1225

Domnului Marin Manu Bădescu,
Str. Horia, Cloșca și Crișan nr.4
0300 Pitești
România

Mult stimate Domnule Bădescu,

Vă foarte mulțumim pentru scrisoarea dumneavoastră din 6.10.88 și pentru anexă. Pentru tipărire în ANUARUL THOMAS MANN din acest an este deja prea tîrziu; acesta e tipărit și trebuie să apară în curînd. Vreau să arăt scrisoarea editorului. Poate că se va publica în următorul ANUAR. Veți primi atunci și dumneavoastră un exemplar.

Cu salutări prietenești,

Prof. Dr. H. Wysling

Domnului prof. dr. H. Wysling
Thomas Mann — Archiv
Schonberggasse 15 —
Zurich
Pitești, 14 XI 1988

Mult stimate Domnule Profesor,

Am primit scrisoarea dumneavoastră din 1 XI.88, pentru care vă mulțumesc. Imi pare rău că scrisorile lui Thomas Mann către Camil Baltazar nu vor apărea în Anuarul din acest an. Mă bucur însă că voiți să prezentați aceste scrisori Domnului editor. Sper să le găsească interesante. De aceea vă rog să le rețineți, în cazul că ar apărea în ANUARRUL THOMAS MANN din anul viitor.

Cu deosebită stimă,

Al dumneavoastră,
Prof. Marin Msanu Bădescu
0300 - Pitești
Str. Horia, Cloșca și Crișan nr.4
Rumânia

Prof. Iana Palenikova,
Universitatea I. A. Komensky Bratislava —
Cehoslovacia
Pitești, 24 martie 1989

Stimată doamnă profesoară Palenikova,

Din revista "Romania literară", anul XXII, nr. 12/23 martie 1989, am aflat că la Editura Pravda din Bratislava a apărut JOCUL CU MOARTEA de Zaharia Stancu, în traducerea lui Matei Hloska și cu postfața semnată de dumneavoastră, titulara cursului de literatura română de la Universitatea I.A. Komensky din Bratislava.

Subsemnatul ocupîndu-mă de cercetarea corespondenței diferiților scrriitori, am descoperit în bibliotecile publice din București cîteva scrisori inedite adresate de Karel Pat'ha lui Victor Eftimiu scrise în limba franceză. Trei dintre acestea au fost publicate de subsemnatul în versiune românească, în revista "Argeș", nr.2, februarie 1989, cu ocazia sărbătoririi centenarului nașterii scriitorului nostru.

Nu știu dacă aceste epistole vă sînt cunoscute sau dacă vor fi publicate în Cehoslovacia. Pentru acest motiv vi le trimit dumneavoastră cu rugămintea de a le publica în una din revistele literare ale dumneavoastră.

Cercetînd enciclopediile cehoslovace n-am întîlnit numele lui Karel Pat'ha, al lui Blazek etc. Am întîlnit, în schimb, numele altor personalități Blazek, dar nu pe al autorului piesei AJUNUL BOGATILOR (UN AJUN CU PREA MULTE).

Dacă este posibilă publicarea acestor scrisori în revistele literare din Cehoslovacia, îndrăznesc să vă rog să-mi trimiteți un exemplar tipărit, contra ramburs. Dacă acest lucru nu es[t] posibil, v-aș ruga să-mi furnizați cel puțin cîteva date bibliogra[fi]ce ale scriitorilor (traducătorilor) Karel Pat'ha și Blazek. In fe[l]ul acesta vom pune în lumină, o dată mai mult, relațiile literare dintre scriitorii cehoslovaci și români.

In altă ordine de idei, vă fac cunoscut că posed cîteva scrisori trimise de Jindra Flajshansova către Ovid Densusianu și de Jan Urban Jarnik, către Titu Maiorescu, Ovid Densusianu, Grigore Tocilescu, Artur Gorovei etc. Vă rog să mă anunțați dacă vă interesează aceste scrisori.

Cu mulțumiri anticipate,

Prof. Marin Manu Bădescu

Pitești, 14 Martie 1990

MULT STIMATĂ DOAMNĂ PERSEIL, MULT STIMATE DOMNULE PERSEIL,

Pitești, 14 martie 1990

Vă rog să-mi permiteți a vă adresa această scrisoare deși nu vă cunosc decît din activitatea Dumneavoastră diplomatică.

Sînt profesorul Marin Manu Bădescu, fost elev și profesor al Liceului "I.C.Brătianu" - actualmente Liceul "N.Bălcescu" din Pitești, despre care am publicat două cărți, în 1971 și 1975 punînd în lumină valoarea activității unor foști elevi sau profesori ai acestui liceu.

Unul dintre ei a fost N.I.Apostolescu care și-a susținut doctoratul la Paris, cu teza: L'INFLUENCE DES ROMANTIQUES FRANCAIS SUR LA POESIE ROUMAINE AU XIX-E SIECLE (1909), teză prefațată de Emile Faguet și dedicată lui Emile Faguet și lui Mario Roques. Era prieten cu Mario Roques cu care purta o interesantă corespondență. O scrisoare a lui Mario Roques adresată istoricului literar român, în care e vorba despre PALIA DE LA ORĂȘTIE (1582) a fost publicată de noi în "Revista de istorie și teorie literară" nr. 4/1978 a Institutului "G.Călinescu", iar două scrisori ale lui Emile Faguet și N.I. Apostolescu au apărut în revista "Argeș" nr. 4/1968. In viitor vor apărea și scrisorile primite de la Maurice Allen, Leon Seche, H.Hauvette, Paul Boyer, Angelo de Gubernatis, Fr.Neri etc.

In afară de prezentarea activității lui Apostolescu, în volumul respectiv au mai apărut cîteva contribuții despre alți elevi ai liceului nostru, cum sînt I.Minulescu, Vl.Streinu, I.Barbu etc.

Concomitent m-a interesat familia Davilla, astfel că, în 1973, am publicat CORESPONDENȚA INEDITĂ A LUI ALEXANDRU DAVILLA (în mare parte în limba franceză) la Editura "Dacia" din Cluj-Napoca, iar în 1985, CĂLĂTORIILE LUI CAROL DAVILLA, doctorul de origine franceză și ctitorul învățămîntului medical superior din țara noastră (la Editura "Sport-Turism" din București).

Din articolul intitulat GUSTUL PENTRU LIBERTATE apărut în ziarul "România liberă" din 11 martie 1990, pe care îl anexez, am aflat că Doamna Perseil este de origine română și că în familia Dumneavoastră se vorbește și limba română, lucru care m-a încurajat în ceea ce urmează să vă comunic. Dar mai întîi vă voi spune că noi, românii

urmărim cu pasiune evenimentele ce se derulează în țară căutînd să ne implicăm, pe cît e posibil, în rezolvarea diferitelor probleme. In acest sens, vă rog să-mi permiteți să vă înștiințez că ne impresionează profund trimiterea ajutoarelor umanitare și culturale de către Dumneavoastră, pentru care niciodată nu ne-am putea revanșa. In legătură cu acestea, printre altele am publicat succintul articol O EUROPĂ A CĂRȚII, pe care, de asemeni, îl anexez, în care este vorba tocmai despre astfel de ajutoare atît de generoase.

Revenind la volumul CĂLĂTORIILE LUI CAROL DAVILLA, pe care vă rog să-mi dați voie să vi-l ofer în semn de omagiu, mulți dintre cunoscuți m-au îndemnat să-l prezint unei edituri pentru a fi tradus. Vă mărturisesc cu toată sinceritatea că niciodată nu mi-a trecut prin minte așa ceva, dîndu-mi seama cît de exigente sînt editurile franceze. In actualul context al relațiilor culturale franco-române ținînd seama și de afinitățile arătate doar parțial mai sus (afinități pe care și Dumneavoastră le subliniați în articolul amintit), vă rog să-mi permiteți să vă întreb dacă, totuși, ar fi posibilă o traducere în limba franceză efectuată de Dumneavoastră sau de altcineva, mai ales dacă avem în vedere faptul că în acest volum, viața și activitatea lui Carol Davilla reflectă diferite aspecte ale realizărilor franceze din a doua jumătate a secolului trecut.

Vă rog să mă scuzați dacă am îndrăznit să vă fac această propunere.

Ne-ați face o deosebit de plăcută surpriză și ne-ați onora dacă vreodată, cu ocazia venirii în România, ne-ați vizita fie la București, unde locuiește fiica noastră mai mare, care lucrează la Editura Academiei Române (strada Simion Ștefan, nr.42, tel.90/?36789) fie la Pitești unde locuim cu fiica cea mică, profesoară de limba engleză și spaniolă, la adresa de mai jos.

Vă rog să primiți, mult stimată Doamnă Perseil și mult stimate Domnule Perseil, asigurarea deosebitei noastre stime.

Prof.Marin Manu Bădescu,
0300 Pitești
Str. Horia, Cloșca și Crișan, nr.4
tel. 976/32272.
România

Paris, 18 aprilie 1990

Dragă Domnule Bădescu,

Am primit (ieri 17 aprilie) scrisoarea dv. din 14 martie, cartea CĂLĂTORIILE LUI CAROL DAVILA, precum şi tăieturile din ziarul "Argeşul liber".

Pentru acestea vă adresăm viile noastre mulţumiri.

Vom face (soţul meu şi cu mine) o foarte atentă lectură a cărţii dv. şi vă vom comunica opiniile asupra posibilităţilor de traducere sau, eventual, de adaptare în limba franceză.

Probabil că soţul meu va veni în cursul lunii iulie la Bucureşti şi în acel timp va lua legătura cu dv.

Cu speranţa că ne vom cunoaşte, vă adresez, dragă Domnule, gîndurile noastre prieteneşti.

F.A. Perseil,
Muzeul Naţional de Istorie Naturală,
61, Str. Buffon - 75 - Paris - 5

Piteşti, 5 Mai 1990

MULT STIMATĂ DOAMNĂ PERSEIL,
MULT STIMATE DOMNULE PERSEIL,

Piteşti, 5 mai 1990

Alaltăieri am primit scrisoarea dumneavoastră, răspuns care m-a bucurat nespus de mult şi pentru care vă mulţumim din inimă.

Am citit scrisoarea cu o curiozitate oarecum justificată mai ales că nu ne aşteptam să vă vină atît de repede.

Promisiunea dumneavoastră că veţi citi cu atenţie cartea noastră CĂLĂTORIILE LUI DAVILLA ne-a dat o speranţă în plus asupra posibilităţilor de a fi tradusă sau adaptată în limba franceză. Ideea adaptării este ceva pentru noi şi ne interesează în mod deosebit. Cum ar fi posibilă adaptarea? Iată o întrebare pe care vă rugăm a ne permite să v-o adresăm.

Aşteptăm cu emoţie momentul cînd vom face cunoştinţă cu dumneavoastră o dată cu venirea la Bucureşti, în luna iulie anul curent.

Intre timp, asistăm la numeroase manifestatii politice şi căutăm să ne clarificăm anumite convingeri asupra situaţiei de la noi, care este destul de frămîntată, mai ales că la 20 mai mergem la votare.

Pînă la intîlnirea cu dumneavoastră, în acelaşi timp cu viile noastre mulţumiri pentru bunăvoinţa pe care ne-o arătati şi pentru efortul pe care-l faceţi pentru noi, vă rugăm să primiţi, stimată Doamnă şi stimate Domnule Perseil, asigurarea deosebitei noastre stime,

Prof. Marin Manu Bădescu,
0300 Piteşti
Str. Horia, Cloşca şi Crişan, nr.4
tel 976/32272.
România

UMOR

La şedinţe

Mă apucă "bucuria"
Că în toate serile
Fie vară, fie iarnă,
Şi la noi - ca şi aiurea
Curg şir convocările

Vine unul să ne spună
Cum îşi face temele,
Dacă are timp sau nu,
Cît de mult se străduieşte
Rezolvînd "problemele".

Colectivul pedagogic
Şi-arată regretele
Că-n metoda unui dascăl
De-abia astăzi cunoscu
Integral secretele.

Cei din secţia serală
Exprimînd dorinţele
Ca să-nveţe "numai ziua"
Se-ncurcară-n argumente
În toate privinţele...

După asta încep cu zgomot
Aprinse discuţiile
Incît crezi că zeul Hades
Aruncă-n profesorime
Toate persecuţiile.

Şi-uite aşa ne trece noaptea
Prelungind şedinţele
Fără ca să ştie nimeni
Ce ne doare, să ne afle
Toate suferinţele.

Fraţilor de cancelarii,
"Muza mea satirică"
Vă promite-n încheiere
Tuturor şi altădată
"Cîte-o strofă lirică".

Dar cînd ştiu c-o să mă certe
Secţia de-nvăţămînt
Să mai scriu versuri
de-acestea
Îmi dispare orice avînt!!!

Marin Manu Bădescu
Dec. 1963

Scrisoare deschisă propagandistei

La gazeta de perete
Dacă eşti "migdală amară"
Nucă dulce-n seminar
Fii în fiecarE seară.

Să nu crezi că-ţi spun aceasta
Fiindcă sunt interesat
Sau, cumva..."oportunist"
Sînt CURSIST

Dacă stau, aşa, de vorbă
Cu-n vecin - şi nu iau parte
La discuţii,
Să nu crezzi că-s alarmist,
Ci...CURSIST.

Am şi eu o pasiune:
Vînătoarea; nu pe stradă cu Cosmescu
Sau pe cîmp cu Priboiescu
Vreau să-mpuşc o întrebare
Cu răspunsuri mai uşoare...

Dacă-n bibliografie
Eu nu sînt stahanovist
Asta mi se-ntîmplă adesea
Numai fiindcă
Sînt CURSIST.

Nu mă cheamă un Păuna
Căruia îi e tot una
De-nvaţă biologie
Sau, la ideologie!...

Mihalaşcu-n două vorbe
Termină ce-are de spus
Cînd cu tonul jos, cînd sus...
Vă declar (dar nu insist)
E CURSIST.

Vreţi să spuneţi că-n răspunsuri
Nu există monopol???
Găiseanu pentru toată
Lecţia de seminar
Are la vorbire...dar.
Pentru asta chiar azi, noi
I-am şi declarat război!!!

Marin Manu Bădescu

DIN SCRINUL VECHI

Răvaşe către Moş Crăciun

Din partea prof. Preda Ionescu

Fiindcă eu sînt preşedinte,
Ca să am poporu-n sală,
Fă-mi, te rog, mobilizarea
La şedinţa sindicală.

Tot din partea sa

Mulţumescu-ţi, Moş Crăciune,
C-am parcurs fără escală
Zece ani ca preşedinte
In mişcarea sindicală.

Din partea prof. Tache Sîmbotin

Moşule de prin troiene,
Eu îţi cer ne-ntîrziat
Să-mi agăţi de gît o puşcă
Ce ocheşte în vînat.

Din partea prof. Matei Iulian

Moşule care eşti darnic,
Dacă spui că mă iubeşti
Fă-mi o casă mai aproape
De Căminul Papuceşti.

Din partea prof. Priboiescu Alex.

Moş Crăciune să fii bun
Ca alcoolul să cuprindă
Un capitol şi mai mare
In programa viitoare.

Din partea subsemnatului

Moşule ce umbli mult
Prin sate şi prin oraşe
Dă-mi, te rog, ca-mi prinde bine
Mai mult talent la "răvaşe".

Marin Manu Bădescu
24 decembrie 1959.

EPIGRAME

Lui Tudor Muşatescu,
colaborator la rubrica
"Oameni, plante şi animale"
din revista "Urzica"

Ai scris TITANIC VALS şi ...ESCU
Cu multă vervă şi mult har
Apoi DIN INSEMNĂRILE UNUI MĂGAR
Semnate autentic: Tudor Muşatescu.

A propos de succesul filmului
"Craiova văzută din car"

Oltenia se răzbună
De se cutremură Moldova
Cînd, la Caracal răsturnat,
Işi drese carul la Craiova.

Directorului Teatrului Naţional
din Bucureşti

De-abia acum pricepi de ce
Nu se-mbulzeşte lumea la intrare:
Nu-nţelegea cum o să-ncapă
In "sala mică", ROMULUS cel MARE.

Lui Urdăreanu

Nu-i semeni nici în tot ce faci
Nici cînd vorbeşti şi nici cînd taci
Unui cutare... Cutărescu
Ci unuia Brînzovenescu.

Marin Manu Bădescu

EPIGRAME, EPITAFURI, RĂVAŞE

Unui grafoman

Bardul nostru - nu dau nume -
Scrie şi nu stă un pic...
Astfel că acu-mi explic
Lipsa de hîrtie-n lume...

Idilă montană

Iubitul meu cu chip bonom,
Aş vrea să îţi declar, în fine,
Că inima-mi îţi aparţine...
(Cea încrustată pe un pom!...)

Unui poet netalentat

Poemul tău, gen epopee,
Vreo două neajunsuri are:
Lipsesc, vezi, capul de idee
Şi cîteva...zeci de picioare!...

Asemănare (Unui elev chiulangiu)

Asemănările-s majore,
Ca o tulpină şi cu-n ram;
Tăticul pleacă...din program,
Elevul nostru...de la ore...

Apropo de inconsecvenţa unor critici literari

Poetul Ics trecu neobservat...
Dar de un timp - ca prin minune -
El este tot mai des apreciat!...
(De cînd e ..."mare"-n Uniune...)

Unuia (pe vreme de iarnă)

Deşi-l ştiam un incorect,
Cîndva, pe stradă - toţi să vadă -
Mi-am scos căciula cu respect...
Ca să mi-o scutur de zăpadă...

Unui boem tomnatic

I-am urat, cum se cuvine;
"La mulţi ani şi numai bine"!...
Imi răspunse cu temei:
- Dacă vrei, îţi dau din ei!...

Unui leneş

Şi acum, de Anul nou,
Doarme dus...Eu n-am s-ascund
Faptul că doar la birou
Mai dormea aşa profund!...

Unui actor comic

La urările-mi de bine -
Sper că n-ai să zici nici pîs;
Vrem ca-n anul care vine
Să te faci...mereu de rîs!

Unui boxer

Te ştiam la..."mijlocie"
Insă cînd văzui cum bei,
Zis-am fără ironie;
- La băut, trecuşi la grei"!...

Traian Gărduş

P.S. Apărute, în timp în diverse publicaţii de la cotidiene la almanahuri şi chiar antologii de poezie.

Metamorfoză (fabulă)

Cîndva, curată întîmplare,
Sau cel puţin aşa se pare,
Măgarul, unul oarecare,
A ajuns peste lei, mai mare.

Asinul, slab şi cam hapsîn
Dar nu gusta nutreţ sau fîn;
In schimb cu pofta sa celebră,
El devora din lei cu febră:
Voind probabil, să parvină -
Dăduse leii...pe o maşină.
Dar într-o zi, la un control,
A fost găsit cu...seiful gol.
Şi astfel, pofta sa celebră
Făcuse din măgar...o zebră!...

MORALA ce, fireşte, muşcă -
E că măgarul...rage-n cuşcă...

Traian Gărduş

P.S. Apărută, prima dată, în ziarul
"Drum nou", Braşov, 31 Decembrie 1978.

CUPRINS

Tiparul executat la
"TIPARG" S.A. Pitești
Cd. Nr. 16502

